

M. VERRII FLACCI QVAE EXTANT.

SEX. POMPEI FESTI DE VERBORVM SIGNIFICATIONE LIBRI XX.

ET IN EOS

IOSEPHI SCALIGERI

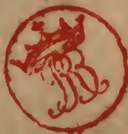
IVL. CAESARIS

FILII

CASTIGATIONES

nunc primum publicatae.

Apud Petrum Santandreanum.

M. D. L X X V.

CLARISSIMO VIRO, D. IOANNI MONLVCIO EPISCOPO COMITIQ. DIENSI AC VALENTINO IOSEPHVS Scaliger Iul·j Caes. F. S.

NEMO est, saltem qui sese hominem meminerit, quem non aliqua discendi cupiditas teneat, Ioannes Monluci, vir clariss. Pauci quidem sunt, fateor, qui aliquid bene sciunt: omnes tamen hoc vnum affectant, vt aliquid scire videantur: cum in dispari felicitatis euentu pari discendi studio ducantur. Id cum in omnibus, quaecunque agunt, aut moliuntur homines, semper patuerit, in nullo tamen eius rei illustrius exemplum, quam in literarum studiis elucescit. Caetera enim, quaecunque animos nostros cognitionis desiderio tangunt, nescio quomodo finibus suis contenta, & quasi pomerio finita esse videtur. Sola literarũ voluptas infinita est, copia inexhausta, sitis immoderata. Mitto vetera illa ingenia, quae si enumerem, nullus profecto dicendi finis futurus est. ad hanc aetatem nostram, & ad hoc fertilissimum omnium bonarum artium saeculum te voco. Considera quaeso ante hos centum plus minus annos a Gotticis vsque temporibus, in tanta vastitate literarum, & omnis huma-

nitatis ac politioris animorum cultus neglectu, quam male cum mortalium genere agebatur: quos vel hoc nomine infelices censere debemus, quod ipsi infelices se esse ignorabant. Qui enim literis carere malum non putabãt, profecto ij literas scire, bonum esse nũquam arbitraturi erant. Postquam singulari Dei optimi max. beneficio mentibus nostris lux affulsit, & ab hominibus sera tandem extorta est ignorantiae confessio: tunc assidua priscorum scriptorum lectione, atque vsu cognoscere caepimus, quanti nostra intersit aliquid supra vulgus scire. A quo tempore nunquam destiterunt homines studiosi, non solum vt priscos illos heroas imitarentur, sed etiam vt, si fieri posset, superarent, omnibus & animi & corporis viribus cõtendere. Quod sane difficile non erat in tanta studiorum contentione, si ex illa priscorum librorũ copia quosdam saltem nobis reliquos fecisset vetustatis iniuria, quibus hodie si frueremur, aliorum desiderium aequo animo ferre possemus. Iam vero paucissimi ex tot supersunt, atque non omnes illi integri, sed parte sui trunca magis sitim nostram accẽdunt quam explent. Neque hoc fine stetit malum. Alia atque immanior pestis, ac praecipua librorum labes fuit. homines nẽpe praepostere diligentes. istos dico, qui auctorum Epitomas conscripserunt: quos quomodo appellem nescio. Nam vt taceam, quod ex bonorum auctorum mutilatione gloriam sibi ac nomẽ iniuste aucupabantur: quid mali non fecerunt, cum diligentia sua alienae negligentiae viam munierunt? Nemo enim fere extitit, qui illorum Epitomas integris Scriptorib. non praetulerit: atque adeo qui non maluerit in sinu suo Florum, aut nescio quem alium

gestare,

gestare, quam totum Liuium in Bibliotheca legere. Permanauit ab illis temporibus ad nostra tempora scabies illa, ac cacoethes de auctoribus bonis male merendi. Inuenies enim etiam hodie, qui & illas veteres Epitomas malint, & nouas vltro conscribant. Sed de illis alias. De veteribus enim Epitomarum concinnatoribus loquor. quos vt ego valde improbo, ita etiam vt omnibus modis improbandum inter eos pono Paulum Diaconum Longobardum, hominem, meo iudicio, confidentissimum, ac, vti res ipsa docet, ineptissimũ. Is victo ac profligato Desiderio, qui vltimus Longobardorum Rex fuit, captus a Carolo Magno Imperatore, magnam & a victore, & a posteritate se initurum gratiam putauit, si Sex. Pomp. Festum, quo scriptorem vtiliorem lingua Latina nõ habet, mutilaret, & tanto posteritatis damno se a victore redimeret. Parum abest, quin merito factum dicam. Festũ enim, qui Verrii Flacci libros breuiasset, aequo animo debuisse ferre, si quomodo ipse Verrium tractauerat, similiter ipse ab isto Paulo acciperetur. Hoc vnum excipio: si Festo hoc modo pereundum fuit, digniorem arborem, vt est in prouerbio, suspendio deligendam fuisse. nihil enim illi peius potuisse accidere, quam quod in huius Pauli manus inciderit. qui eum ita foede laniauit, atque inhonestis vulneribus confecit, vt cadauer pro homine, truncũ pro corpore, semianimem pro viuo nobis reliquerit. Itaque hominis prodigiosos errores, atque crassam ignorantiã deteximus, quatenus sola coniectura negotium confecimus. Eo enim vnico praesidio vsi sumus vsque ad vndecimum librum; a quo fragmenta incipiunt, quae beneficio probissimi, atque erudi-

tissimi viri Antonii Augustini, Episcopi Ilerdensis edita sunt. Ea eiusmodi sunt, vt in illis fundamēta quidem ac rudereta priscorum aedificiorum agnoscas, ita tamen, vt quid in illis fundamentis olim inaedificatum fuerit, facilius diuinare possis, quam aedificium ipsum a fundamentis excitare. Nos autem tametsi non ignoramus, quanto feliciorem operam nauare potuissent in hoc auctore emendando eruditissimi viri, tamen hoc affirmare possumus, non potuisse diligentiorem praestari, quam ipsi praestitimus. Ex iis enim, quae sana quidem nondum sunt, non tamen penitus desperata esse videntur, pauca admodū alienae diligentiae reliqua fecimus. Nam reliqua vlcera tangere, hoc esset, vt inquit ille, cū ratione insanire. quod de illis reliquiis dictum volo, in quibus vnius, aut alterius voculae vestigia vix apparent. Tantum autem profecimus ex huius praestantissimi Scriptoris emendatione, vt ea e tenebris eruerimus, quae antehac nec nobis ipsis cognita fuerunt; nec temere apud vllum veterum reperias, tot nempe vetustatis veneranda monimenta, praesertim ex antiquissimo Romanorum tum ciuili tum pontificio iure: item ex Regiis legibus, ex duodecim Tabulis, ex antiquis foederibus, & aliis, quae enumerare labor esset. Quae qui inutilia dixerit, velim is nos doceat, quid vtile vocet in literis. Si enim antiquitatis cognitio nihil prodest, non video quid nobis literae prosunt. Quod si minuta quaedā, vt vocularū quarundam explicationes occurrent, quae videntur ad quemuis potius de plebe Grammaticorum pertinere, quam ad eum, qui serias ac seueriores literas colit: peto ab illo, ne tam leuia haec putet, vt desperet ea digna

gna

gna esse lectione sua. Inueniet & in illis quod discere possit. Caeterũ de vtilitate huius libri nunc agere, quia declamationes non scribimus, inutile, ac supernacuum puto. Is est enim scriptor, qui omnium manibus quotidie teritur, & sine quo humanioris literaturae candidati ad perfectam Romanae antiquitatis cognitionem, quae sunt iuris nostri incunabula, peruenire nõ possunt. tot vetustatis thesauros, tantam copiã bonarum rerum in hoc instructissimo penu reconditam esse intelligunt. Quare celeberrimum scriptorem commendare, hoc esset plane laudare, quem nemo vituperat. Hoc vnum tamen spero, quod tametsi ad eius laudem nihil addi posse praedicatione hominũ videbatur, tamen non minimus ad eam cumulus accesserit ex patrocinio tuo, quod illi paro, Ioannes Monluci, si ita tibi videtur, & si tanti facis lucubratiunculas nostras, vt illae nõ tantũ propter ipsum auctorẽ legi, quam propter te, qui eas probaueris, commẽdari possint. Profecto ita intelligo, ita spero, nec me fallit augurium meũ: omnes virtutis ac bonarũ literarũ amatores, quod genus hominũ ego valde veneror, vix aliter animũ suum inducturos, quam bona esse, quae tibi dicamus, cũ tibi, homini scilicet grauissimo atq; eloquentissimo, vberrima literarũ cognitione instructissimo, rerũ nostrae Galliae intelligẽtissimo, ac tot legationib. sub quatuor Regibus felicissime functo operam nostram, ac vigilias placuisse animaduertẽt. Accipe igitur mei in te amoris, atq; obseruantiae pignus, nõ illud quidem tam perfectũ, vt ad eius ornamentũ nihil addi possit: certe eiusmodi, vt de amoris in te mei testimonio nihil detrahi posse videatur. Vale. Abenni in agro Iuliodunensi: XI. Kal. Nouembr. CIↃ IↃ LXXIV.

ΕΙ'Σ ΦΗ'ΣΤΟΝ ΠΟΜπήϊον τὸν ὑπὸ Ἰωσήφου τοῦ Σκαλανοῦ διορθωθέντα.

Φῆστε τεῶν ἀέθλων κλέος ἤθελε παμφάγος αἰὼν
  Πάμπαν ἀϊστῶσαι, φέγγος ἀμερσάμενος.
Πολλὰ δὲ νηλειὴς κατεδάψατο, πολλὰ δ' ἀμαυρὰ
  Θῆκε, πανωφελέων φείσατο δ' οὐ χαρίτων.
Ἀλλ' ἐφάνη μουσάων ἱερώτατον ἔρνος Ἰωσὴφ
  Ἐκ Σκαλανῶν ἀχλὺν ὃς μακρὰν ἀπεσκέδασεν.
Καὶ τὰ μὲν αὐτ' ἀνέπλησε, τὰ δ' ἥρμοσεν αὖ κατὰ κόσμον
  Ἄλλοις δ' ἁγνὸν φῶς αὖτ' ἀπέδω τὸ πάρος.
Χαῖρ' οὖν, κἀν φθιμένοις ζώεις ἔτι. καλὰ τρόπαια
  Στήσαο, Ῥωμαϊκὴν σώσαο δ' ἀφραδίην.

Φραγκίσκου τοῦ Πόρτου.

Εἰς τὸν αὐτόν.

Ὀκνῶ ἠέ σε μάντιν ἢ ἰητῆρα καλέοιμι,
  Ὦ Σκαλανὲ Σκαλανοῦ παῖ ξυνετὲ ξυνετοῦ·
Καὶ γὰρ ὅτι σκιόεν βίβλων βάθος ἀμφιμεταλλᾷς,
  Χρησμῳδῶν θείως, μῶν σύγε μάντις ἔοις;
Ἢ δ' ὅτι δυσιάτους βίβλων νούσους θεραπεύεις,
  Μῶν ἰητὴρ ὁμοῦ καὶ σὺ φέριστος ἔοις;
Βάρρων δή σέ τε μάντιν, ἰδ' ἰητῆρα ποτ' ἔδειξεν,
  Δεινὸν θεσπεσίως οὗ ἀκέσαιο πάθος.
Ἐν Φήστῳ μέγα θαῦμα τεῦ νῦν πέλεται ἱδρείης.
  Ἠρρώστει Βάρρων, Φῆστος ἅπαν δὲ θάνε.
Καὶ Βάρρων' ὑγίηνας· ἀτὰρ Φῆστον παλινόρσον
  Ἐς ζωὴν συγγερῦ ἤγαγες ἐκ θανάτου.

Ἰωάννου Σερρανοῦ.

M.' VERRII
FLACCI QVAE
EXTANT.

Ex Sueton. de grammaticis.

VERRIVS Flaccus libertinus docēdi genere maxime inclaruit.namque ad exercitanda discentiū ingenia aequaleis inter se committere solebat, proposita non solū materia,quam scriberent,sed & praemio,quod victor auferret.id erat liber aliquis antiquus,pulcher, aut rarior. Quare ab Augusto quoq; nepotibus eius praeceptor electus transiit in Palatium cum tota schola.verum vt neq;amplius posthac discipulum reciperet. Docuitq; in atrio Catilinae domus, quae pars Palatij tunc erat: & sestertia centena in annum accepit. Decessit aetatis exactae sub Tiberio.Statuam habet Praeneste † in inferiore fori parte contra hemicyclum, in quo fastos a se ordinatos, & marmoreo parieti incisos publicarat.

† pro Vestae.)

Ex eodem.

Scribonius Aphrodisius Orbilij seruus, atq; discipulus mox a Scribonia Libonis filia, quae prior Augusti vxor fuerat,redemptus,& manumissus docuit,quo Verrius,tempore. cuius etiam libros de Orthographia rescripsit non sine insectatione studiorum,morumque eius.

Ex eodem in Aug. cap. lxxxvi.

Marcum quidem Antonium,vt insanum increpat Augustus,quasi ea scribentem, quae mirentur potius homines, quam intelligant.etc.Tuque dubitas,inquit,Cimberne,Annius,an Verrius Flaccus imitādi sint tibi:ita vt verbis, quae Crispus Sallustius excerpsit ex originibus Catonis, vtaris? an potius Asiaticorum oratorum inanibus sententiis verborum volubilitas in nostrum sermonem transferenda?

Ex Euseb. in Chron.

Ante obitum Augusti anno quarto Athenodorus Tarsensis stoicus philosophus, & M. Verrius Flaccus grammaticus,insignes habentur.

M. VERRII FLACCI

RERVM MEMORIA DIGNARVM

LIB. I.

VERRIVS hoc libro refert, cur dicatur versus ille ex Hesiodo, Malum consilium consultori pessimum est. Statua Romae in comitio posita Horatij Coclitis fortissimi viri de caelo tacta est. Ob id fulgur piaculis luendum aruspices ex Etruria acciti inimico, atq; hostili in populum Romanum animo instituerant eam rem contrariis religionibus procurare. Atque illam statuam suaserunt in inferiorem locum perperam transponi. quem sol opposit circum vndiq; aliarum aedium numquam illustraret. quod cum ita fieri persuasissent, delati ad populum, proditique sunt. & cum de perfidia confessi essent, necati sunt. constititque eam statuam perinde, vt verae rationes post compertae monebant, in locum editum subducendam, atq; ita in area Volcani sublimiori loco statuendam. Ex qua re bene, & prospere reip. cessit. Tunc igitur quod in Etruscos aruspices male consulentes animaduersum, vindicatumque fuerat: versus hic senarius scite factus, cantatusque esse pueris vrbe tota fertur. Ex Gell. lib. v. cap. xviii.

INCERTI LIBRI.

PLVRIMAS prodidit Verrius mortes repentinas. Ex Plin. lib. vii. ca. liii.

Roma plurimos elephantos vidit anno quingentesimo secundo, victoria L. Metelli Pontificis in Sicilia de Poenis captos C X L I I. fuere transuecti ratibus, quas doliorum consertis ordinibus imposuerant. Verrius eos pugnasse in circo, interfectosque iaculis tradit penuria consilij: quoniam neque ali placuisset, neq; donari regibus. Ex eod. lib. viii. cap. vi.

Tenuissimum muraenis tergus, cõtra anguillis crassius, eoq; verberari solitos tradit Verrius praetextatos, & ob id Ex eodem. lib. ix. cap. xxiii.

multam his dicit non institutam.

Ex eod. lib. xviii. c. vii. Populum Romanum farre tantum e frumento trecentis annis vsum Verrius tradidit.

Ex eod. lib. xxviii. ca. ii. Verrius Flaccus auctores ponit, quibus credat in oppugnationibus ante omnia solitum a Romanis sacerdotibus euocari deum, cuius in tutela id oppidum esset, promittique illi eundem, aut ampliorem locum apud Romanos, cultumve.

Ex eod. lib. xxxiii. c. iii. Tunica aurea triumphasse Tarquinium Priscum Verrius tradit.

Ex eod. libr. cap. vii. Enumerat auctores Verrius, quibus credere sit necesse; Iouis ipsius simulacri faciem diebus festis minio illini solitam, triumphantumq; corpora. Sic Camillum triumphasse. Hac religione etiam nunc addi in vnguenta caenae triumphalis: & a Censoribus in primis Iouem miniandum locari.

Ex Macrob. lib. I. Verrius Flaccus ait, cum populus Ro. pestilentia laboraret; essetque responsum id accidere, quod dij despicerentur: anxiam vrbem fuisse, quia non intelligeretur oraculum: euenisseque, vt Circensium die puer de caenaculo pompam superne despiceret, & patri referret, quo ordine secreta sacrorum in arca pilenti composita vidisset. Qui cum rem gestam senatui nunciasset; placuisse velari loca ea, qua pompa veheretur: atque ita peste sedata puerum, qui antiquitatem sortis absoluerat, togae praetextae vsum munus impetrauisse.

M. VERRII FLACCI

SATVRNVS.

Ex Macrob. lib. I. Satur. SATVRNALIORVM dies apud Graecos quoque festi habentur.

Ex eodem lib. Dilucide me de constitutione Saturnaliorum scripsisse arbitror.

Ex eodem lib. Cur autem Saturnus ipse in compedibus visatur, Verrius Flaccus causam se ignorare dicit.

Ex eodem lib. XII. Kal. Ian. feriae sunt Diuae Angeroniae, cui Pontifices in sacello Volupiae sacrum faciunt: quam Verrius Flaccus Angeroniam dici ait, quod angores, ac animorum sollicitudines propitiata depellat.

M. VERRII

M. VERRII FLACCI

DE OBSCVRIS CATONIS

LIB. I.

LIB. II.

In eo libro ſcriptum inuentum eſt, receptitium ſeruum dici nequam,& nulli pretij,qui,cum venum eſſet datus,redhibitus ob aliquod vitium,receptuſque ſit. Propter ea,inquit,ſeruus eiuſmodi ſectari maritum,& flagitare pecuniam iubebatur. vt eo ipſo dolor maior, & contumelia grauior viro fieret,quod eum ſeruus nihili petendae pecuniae cauſa compellaret. Cum pace autem, cumque venia iſtorum, ſi qui ſunt, qui Verrij Flacci auctoritate capiuntur, dictum hoc ſit. receptitius enim ſeruus in ea re, quam dicit Cato, aliud omnino eſt, quam Verrius ſcripſit. Ex Gel. lib. xvii. c. vi.

M. VERRII FLACCI

DE VERBORVM SIGNIFICATIONE

LIB. I.

LIB. II.

LIB. III.

LIB. IIII.

VERRIVS hoc libro dies,qui ſunt poſtridie Kalẽdas, Ex Gell. lib. v. cap. xvii.

Nonas, Idus, quos vulgus imperite nefastos dicit: propter hanc causam dictos, habitosque atros esse scribit. Vrbe, inquit, a Gallis Senonibus recuperata L. Atilius in senatu verba fecit, Q. Sulpitium TR. MIL. ad Alliam aduersus Gallos pugnaturum, rem diuinam dimicandi gratia postridie Idus fecisse: tum exercitum populi Romani occidione occisum. & post diem tertium eius diei vrbem praeter Capitolium captam esse. Compluresque alij senatores recordari sese dixerunt, quotiens belli gerendi gratia res diuina postridie kalendas, Nonas, Idus a magistratu populi Romani facta esset: eius belli proximo deinceps prælio reipublicae malam gestam esse. Tum senatus eam rem ad Pontifices reiecit, vt ipsi, quod videretur, statuerent. Pontifices decreuerunt nullum iis diebus sacrificium recte futurum.

Ex Gell. lib. v. cap. xviii. Historiam ab annalibus quidam differre eo putāt; quod, cum vtrumque sit rerum gestarum narratio; earum tamen proprie rerum sit historia, quibus rebus gerendis interfuerit is, qui narret. eamque esse opinionem quorundam Verrius refert. Ac se quidem dubitare super ea re dicit. Posse autem videri putat nonnihil esse rationis in ea opinione. quod historia Graece significat rerum cognitionem praesentium. Sed nos audire soliti sumus, annales omnino id esse, quod historiae sint: historias non omnino esse id, quod annales sint.

LIB. V.

Ex Festo, verbo Salua res est. SALVA *res est, dum saltat senex,* quare parasiti Apollinis in scaena dictitent, causam Verrius in libro quinto, quorum prima est P littera, reddidit. Quod C. Sulpicio, C. Fuluio Consulibus &c. At in hoc libro refert Sinnij Capitonis verba &c. Quam inconstantiam Verrij nostri non sine rubore rettuli.

LIB. VI.

IN-

BELLITVDINEM sicut magnitudinem Verrius (alias Varus) dixit. Ex Festo vel Paulo.

Impetum, industrium, indulgentem, perinde composita ait Verrius, atque impunis, & immunis, mihi non satis persuadet. Ex eodem.

Mamphula appellatur panis Syriaci genus, quod, vt ait Verrius, in clibano ante, quam percoquatur, decidit in carbones, cineremque. &c. Ex eodem.

Mater, Matuta, manes, mane, matrimonium, materfamiliae, matertera, matrices, materiae dictae videntur, vt ait Verrius, quia sint bona &c. Ex eodem.

Matronae a magistratibus non summouebantur &c. quam ob causam ait Verrius . . . . nec viri earum sedentes cum vxoribus in vehiculo, descendere cogebantur. Ex Festo, & Paulo.

Mendicum dici Verrius putat a mente eius, quem fefellerit fortuna: vel quod precetur quemque; vt vitæ suæ medeatur cibo. Ex eodem.

Metaphoram quam Græci vocant, nos tralationem, id est domo mutuatum verbum, quo vtimur, inquit Verrius, &c. Ex eodem.

Naucum ait Ateius Philologus poni pro nugis. &c. Quidam nucis iuglandis, quam Verrius iuglandum vocat, medium, velut dissepimentum. &c. Ex eodem.

Occare, & occatorem Verrius putat dictum ab occaedendo, quod caedat grandis globos terrae. cum Cicero venustissime dicat ab occaecando fruges satas. Ex eodem.

Orcum quem dicimus, ait Verrius ab antiquis dictum vragum &c. sed nihil affert exemplorum &c. Ex eodem.

Oscos, quos dicimus, ait Verrius Opscos antea dictos teste Ennio, cum dicat: De muris res gerit Opscus. Adiicit etiam, quod stuprum inconcessae libidinis obscena dicantur ab eius gentis consuetudine inducta. Quod verum esse non satis adducor &c. Ex eodem.

Pedum est quidem baculum incuruum &c. Sed in eo versu, qui est in Iphigenia Ennij, Procede. gradum proferre pedum, nitere. cessas? id ipsum iaculum significari cum ait Verrius; mirari satis non possum. &c. Ex eodem.

Ex eodem. Percunctatio pro interrogatione dicta videtur ex nautico vsu etc. ob quam causam ait Verrius etiam secundam syllabam per O solere scribi. Mihi id falsum videtur. etc.

Ex eodem. Piari eos, veluti proprio verbo ait Verrius, qui parum sint animati etc.

Ex eodem. Pictor Zeusis risu mortuus, dum ridet effuse pictam a se anum γραῶ. Cur hoc loco relatum sit a Verrio, cum de significatu verborum scribere propositum habuerit, equidem non video. etc.

Ex eodem. Praedia rursus Verrius vocari ait ea remedia, quae data Caecilia etc. ea vocari ait, quod mala prohibeant.

Ex eodem. Praerogatiuae centuriae dicuntur etc. Verrius probabilius iudicat esse, vt cum essent designati a praerogatiuis, in sermonem res veniret etc.

Ex eodem. Profanum, quod non est fanum etc. vt Verrius etc. cuius opinionem neque in hoc, neque in alijs compluribus refutare minime necesse est. Cum propositum habeam ex tanto librorum eius numero intermortua iam, & sepulta verba, atque ipso saepe confitente nullius vsus, atque auctoritatis praeterire: & reliqua quam breuissime redigere in libros admodum paucos. Ea autem, de quibus dissentio, & aperte, & breuiter, vt sciero, scripta in his libris meis inuenietur, inscribuntur: PRISCORVM VERBORVM CVM EXEMPLIS.

Ex eodem. Quatere suspensum, & vicinum rei alicuius motum significat: non, vt Verrius putat, ferire etc.

Ex eodem. Refert cum dicimus, errare nos ait Verrius. esse enim rectum Re i fert etc. sed esse iam vsu possessum.

Ex eodem. Repagula sunt, vt Verrius ait, quae patefaciundi gratia ita figuntur, vt ex contrario quae oppangantur, etc.

Ex eodem. Repastinari ager is dicitur, vt Verrius existimat, cuius natura mutatur fodiendo etc.

Ex eodem. Repudiũ Verrius ait dictũ, quod fit ob rẽ pudendã. etc.

Ex eodem. Rhegium appellare oportere ait Verrius id municipiũ, quod in freto e regione Siciliae est etc.

Ex eodem. Romuliam tribum etc. . . . nisse ait Verrius . . . etc.

Ex eodem. Ruscum est, vt ait Verrius, amplius paullo herba, & exilius virgultis etc.

Ex eodem. Sacram viam quidam appellatam esse existimant etc. nec appellari debere ait Verrius, sed disiuncte, vt ceteras

vias

Vias Flaminiam, Appiam, Latinam: vt ne nouam viam quidem.etc.

Salicem Verrius virgulti genus non arboris dicit. & ridicule interpretatur. dictum, quod ea celeritate crescat, vt salire videatur. Ex eodem.

Salinum in mensa pro aquali solitum esse poni ait cum patella: quia nihil aliud sit sal, quam aqua. Ex eodem.

Sas Verrius putat significare eas, auctore Ennio.etc.cum suas magis videatur significare.etc. Ex eodem.

Satis verbum Verrio melius fuit praeterire, vt mihi videtur, quam tam absurdas opiniones suas de eo recitare, quas sciens praeterij, tam Hercules, quam de scabro, quod proximum sequebatur. Ex eodem.

Scraptae dicebantur nugatoriae, ac despiciendae mulieres, vt ait Verrius, ab ijs, quae screa ijdem appellabāt etc. Ex eodem.

Scurrae vocabulum Verrius ineptissime aut ex Graeco tractum ait, quod est σκυρράζειν, aut a sequendo, cui magis adsentitur etc. Ex eodem.

Senonas Gallos Verrius ait existimare appellari, quia noui venerint etc. Ex eodem.

Serilla Verrius appellari putat nauigia Istrica etc.cum περιφραστικῶς, & ficto vocabulo vsus sit etc. Ex eodem.

Sertorem quidam putant dictum a prendendo etc.quod totum Verrius ἀπιθάνως introduxit. Ex eodem.

Silicernium Verrius existimat etc. Ex eodem.

Solea, vt ait Verrius, est non solum ea, quae solo pedis subijcitur; sed etiam pro materia robusta etc. Ex eodem.

Solida sella etc . . . . bant inquit Verrius quod . . . . absurde, vt mihi videtur, etc. Ex eodem.

Solla appellantur sedilia etc. quae, vt ait Verrius, omnia dicta sunt a sollo etc. Ex eodem.

Spondere Verrius putat dictum, quod sponte sua, id est voluntate, promittatur. Deinde oblitus inferiore capite sponsum & sponsam ex Graeco dictam ait.etc. Ex eodem.

Stellionem g . . . . Verrius dic . . . . etc. Ex eodem.

Stipatores ait dictos a stipe etc. Ex eodem.

Suburam Verrius alio libro a pago Succusano dictam ait: hoc vero maxime probat eorum auctoritate etc. Ex eodem.

Superuacaneum u . . . . cludit Verrius ab u . . . etc. Ex eodem.

Ex eodem. Taenias Graecam vocem sic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum esse laneum capitis honorati etc.

Ex eodem. Talionis mentionem fieri in duodecim ait Verrius etc. neque id, quid significet, indicat; puto quia notum est. etc.

Ex eodem. Taminia, vua siluestris generis videtur Verrio dicta, quae tam mira sit, quam minium.

Ex eodem. Tarquitias scalas etc. appellatas esse ait vulgo existimari Verrius.

Ex eodem. Tartarino cum dixit Ennius, horrendo, & terribili Verrius vult accipi. a Tartaro, qui locus apud inferos.

Ex eodem. Tentipellium Artorius putat esse calciamentum etc. Titinium ait Verrius existimare id medicamentum esse etc. cum ille τροπικῶς dixerit.

Ex eodem. Tonsillam esse Verrius ait palum dolatum etc.

Ex eodem. Tumultum dici ait Verrius, qui ab alijs oriatur, quam ab Italicis, & Gallicis hostibus etc.

Ex eodem. Turrhenos Etruscos appellari solitos ait Verrius, a Turrheno duce Lydorum etc.

Ex eodem. Vacerram Verrius, & alij complures vocari dicunt, stipitem, ad quem equos solebant religare.

Ex eodem. Vineae, vt Verrius praecipit, quod vini feraces sint. etc.

M. VER-

M. VERRII FLACCI

EPISTVLAE.

NAM crebro in antiquis lectionibus inuenitur, ſicut in epiſtulis probat Verrius Flaccus exemplis, auctoritate, ratione dicens in aduerbiis pro V, O plerumque maiores ponere conſuetos. & ſic pro Huc Hoc, veteres dicere ſolebant, ſicut pro illuc, illo dicimus. Ex Seruio lib. VIII. Aen.

Ex Prisc. lib. VIII.

M. VERRII FLACCI

CARMINA.

BLANDITVSQ. labor molli curabitur arte.

SAEVITIAQ. eorum abominarctur ab hominibus. Ex Prisc. li. VIII.

Festinat a fando dicitur: quoniam isti ignauiores, qui nihil perficere possunt, plus verborum, quam operae habēt.) Sed id nimis coactum, atque absurdum videtur, inquit Gellius. Ex. Gell. lib. XVI. cap. XIIII.

Caper ostendit de dubiis generibus. Verrium Flaccum posuisse, alecem hanc dicens. Ex Prisc. lib. VI.

Alicam sine adspiratione dictam Verrius tradit, & sic multi dixerunt. Ex Charis lib. I.

Helenius Acron Verrium dicit errare, qui putat hos ambo dici debere. Ex eodē lib.

Amoena loca Varro dicta ait, eo quod solum amorem praestent, & ad se amanda alliciant. Verrius Flaccus, quod sine munere sint, nec quidquam his officiat: quasi amunia, hoc est sine fructu, vnde nullus fructus exsoluitur. inde etiam nihil praestantes immunes vocantur. Ex Isid. lib. XIIII. cap. VIII. etym.

Non negat Verrius Flaccus kal. Apr. postea cōstitutum, vt matronae Veneri sacrum facerent. Ex Macrob. lib. I. Satur.

Nonnulli etiam ex participiis putauerunt talia figurari. vt Verrius Flaccus, qui ab eo, quod est audens, audenter. Ex Charis. lib. II.

Camara dicuntur, vt Verrius Flaccus adfirmat, non camera per E. Sed Lucretius cameraeque caminis ex cratibus: etiam cameram dici posse ostendit. Ex eodem lib. I.

Incohaui ab incoho dicendum putat Iulius Modestus: quia sit compositum a caho initio rerum, quod Verrius (&) Flaccus in postrema syllaba aspirandum probauerunt. †Cohum enim apud veteres mundum significat. Ex Diome. lib. I. † probauit)

Clunes Verrius Flaccus masculino genere dici probat, quoniam in IS syllaba terminata omnia carentia nominatiuo singulari masculina sunt. vt panis, cinis, crinis, & similia. Ex Charis. lib. I.

Diligente. Verrius Flaccus, inquit Plinius, eorum nominum, quae NS finiuntur, casu nominatiuo, ablatiuus in E dirigendus est. Ex eodē. lib.

Differt fatigatus a fesso, vt Verrius ait, quod fatigatus, cum quis per alium laborare compellitur: fessus vero, cum Ex Diome. lib. I.

quis labore deficit, vt lassus.

Ex Lact. lib. 1. c. 20. Nec hanc solum Romani meretricem colunt, sed Faulam quoq;, quam Herculis scortum fuisse Verrius scribit.

Ex Charis. lib. 1. Verrius Flaccus sic distinxit: modica esse labra, labia immodica, & inde Labiones † dici.

† Labeones)

Ex eod. li. Verrius lacte pro lac dicit.

Ex Velio Longo de Orthogr. Nonnulli synalephas quoque circa obseruandam scriptionem existimauerant. sicut Verrius Flaccus. vt vbicumque prima vox M littera finiretur, sequens a vocali inciperet; M non tota, sed pars illius prior tantum scriberetur, vt appareret exprimi non debere.

Ex Charis. lib. 1. Manibias per duo I dicendum, quia sunt a manibus, vt putat Verrius. sed & manubiae per V dici possunt.

Ex eodem. Nomenclator sine V dicitur, vt Verrius ait, velut nominis calator.

Ex eodem. Panis genitiuo plurali panum Verrius dixit.

Ex eodem. Polenta dici debet per O, cuius rei Verrius Flaccus rationem * * * vsus omnium poliatur.

Ex eodem. Cum autem quid hoc est hominis quaeritur, inquit, de alicuius quaero hominis qualitate * qui necesse * sit hic masculine dicendus est, vt Verrius ait. quoniam neutra in I & in VS non exeunt.

Ex eodem. Sal neutro genere Verrio etiam placuit.

Ex eodem. lib. 3. Porphyrio ex Verrio & Festo, in auguralibus, inquit, libris ita est, SANE SARCTEQVE.

Ex Gel. lib. xvii. cap. 7. Verrij Flacci scripta ad hoc genus quaestionis pertinentia haec fuerunt: Senatum dici & pro loco, & pro hominibus. ciuitatem & pro loco, & oppido; & pro iure quoque hominum, & pro hominum multitudine. tribus quoque & decurias dici, & pro loco, & pro iure, & pro hominibus. cōcionem autem tria significare, locum, suggestumque vnde verba fierent: item significare coetum populi adsistentis: item orationem ipsam, quae ad populum diceretur.

Ex Velio Longo de Orthogr. Verrio Flacco videtur eandem esse apud nos V litterā, quae apud Græcos Y. namque his exemplis argumentatur. quod illi dicunt κύμινον, nos cuminum. quam illi κυπάρισσον, nos cupressum. illi κυβερνήτην, nos gubernatorem. nec non ex eiusmodi Theseus, Menoeceus, Peleus, & similibus adfirmat.

Ex eodem. X, & Z Verrio Flacco placet mutas esse: quoniam a mutis

mutis incipiant,vna a C, altera a P * quod si quos mouet; quod in semiuocalē desinant:sciant, inquit, Z litteram sic scribi ab iis,qui putant illam ex C & D * constare, vt sine dubio muta finiatur. Ex Plin libr I. de nat. hist.

Ex Verrio Flacco Plinij lib. III. VII. VIII. XIV. XV. XVIII. XXVIII. XXIX. XXXIII. XXXIV. XXXV.

EPISTOLA PAVLI AD CAROLVM REGEM.

ARGITATIS munere, sapientia, potentiaque præfulgido Domino Regi Carolo Regũ sublimissimo Paulus vltimus seruulus. Cupiens aliquid vestris bibliothecis addere; quia ex proprio parũ valeo; necessario ex alieno mutuavi. Festus denique Pompeius Romanis studiis affatim eruditus, tam sermonum abditorum, quam etiam quarundam causarum origines aperiens, opus suum ad viginti vsque prolixa volumina extendit. ex qua ego prolixitate superflua quæque, & minus necessaria prætergrediens, & quædam abstrusa penitus stilo proprio enucleans, ita vt erant posita relinquens, hoc vestræ celsitudini legendum compendio obtuli. In cuius rei, si tamen lectum ire non dedignabimini, quædam secundum artem, quædam iuxta etymologiam posita non inconuenienter inuenietis, & præcipue ciuitatis vestræ Romulæ, viarum, portarum, montium, locorũ, tribuum vocabula diserta reperietis, ritus præterea gentilium, & consuetudines, varias dictiones quoque poetis, & historiographis familiares, quas in suis opusculis frequentius posuere. quod exiguitatis meæ munusculum si sagax, & subtilissimũ vestrum ingenium non vsquequaque reppulerit, tenuitatem meam, vita comite, ad potiora excitabit.

SEX. POMPEI FESTI DE VERBORVM SIGNIFICATIONE,

LIBRI XX.

ABACTI magiſtratus dicebantur, qui coacti depoſuerant imperium.

Abalienatus dicitur, quem quis a ſe remouerit.

Abambulantes, abſcedentes.

Abarcet, prohibet.

Abauus dicitur, quia abeſt ab auo, & eſt auus aui.

Abditiui, abortiui.

Abemito ſignificat demito, vel auferto. emere enim antiqui dicebant pro accipere.

Abgregare, eſt ab grege ducere: adgregare, ad gregem ducere: ſegregare, ex pluribus gregibus partes ſeducere. vnde & egregius dicitur e grege lectus. quorum verborum frequens vſus non mirum ſi ex pecoribus pendet; cum apud antiquos opes, & patrimonia ex his præcipue conſtiterint. vt adhuc etiam pecunias, & peculia dicimus.

Abietaria negotia dicebantur, quam materiam nunc dicimus, videlicet ab abietibus coemendis.

Abiiſſe, pro adiiſſe * dicebant. *obiiſſe

Abitionem antiqui dicebant mortem.

Abnutare, ſaepe abnuere.

Ab oloes dicebant, pro ab illis. antiqui enim litteram non geminabant.

Aborigines appellati ſunt, quod errantes conuenerint in agrum, qui nunc eſt populi Romani. fuit enim gens antiquiſſima Italiae.

Abortum grauidae mulieris dicitur, quod non ſit tempeſtiue ortum.

Abrogare, infirmare.

Abs praepoſitio a Graeco deducitur ἄψ. ſignificat autē retractionem in partem poſteriorem.

ACERATVM lutum, cum paleis mixtum.

Acerra, ara, quae ante mortuum poni ſolebat, in qua odores incendebantur. alij dicunt arculam eſſe thurariam, ſcilicet vbi thus reponebant.

Acetare dicebant, quod nunc dicimus agitare.

Acieris, securis aerea', qua in sacrificiis vtebantur sacerdotes.

Acies, Acumen, Acus, & Acuere dicuntur ab ἀκόνη, quam Latine dicimus cotem.

Aclassis tunica, ab humeris non consuta.

* Aerumae ruma.

Acrumaeruma * vtensilia ampliora.

Actus, modo significat in comoediis, & tragoediis certa spatia canticorũ: modo iter inter vicinos quattuor pedũ latum: modo in geometrica minorẽ partẽ iugeri, id est centum viginti pedum: modo motũ corporis, vt histrionũ & saltatorum, qui etiam ex hoc ipso actuosi dicuntur.

Acupedius dicebatur, cui praecipuum erat in currendo acumen pedum.

* *subster- nendum) *eodem primo.)

Acus palea est. Varro rerum rusticarum tertio: acus substruendum * parturientibus. acus in area excutitur. Idẽ in eodem. primo argillam mixtam acere.

Acus dicitur, qua sarcinatrix, vel etiam ornatrix vtitur. paleae etiam quaedam de frumento acus dicuntur. exercitus quoque instructio: quod ea pars militum vehementissima est ad hostem vulnerandum acumine telorum. totum autem ex Graeco sermone trahitur; cum sarcire apud illos ἀκέσασθαι dicitur.

A D, aut proprie personam significat; vt Eo ad Pompeium: aut locum, vt Abiit ad theatrum.

Adagia, ad agendum apta.

Adasia, ouis vetula recentis partus.

Adaxint, adegerint.

Adcensi dicebantur, qui in locum mortuorum militum subito subrogabantur; dicti ita, quia ad censum adiiciebantur.

Addicere est proprie idem dicere, & approbare dicendo. alias addicere damnare est.

* dubium.

Addubanum, Danubium.*

Adduès, addideris.

Adeo duas habet significationes. nam cum prima acuta effertur; idem significat, quod accedo. vt cum dicimus Adeo praetorem. cum autem secunda; id est, quod vsque eo; non quidem secundum rationem; quia ad praepositio accusatiuis accõmodata est: sed vetusta quadam loquendi consuetudine.

Ad

Ad exitam aetatem, ad vltimam aetatem.

Adfabrum, fabrefactum.

Adfatim dictum a copia fandi, siue abundanter. Liuius: Adfatim edi, bibi, lusi. Terentius adfatim dixit pro eo, quod est, ad lassitudinem.

Adfectare est pronum animum ad faciendum habere.

Adfines, in agris vicini, siue consanguinitate coniuncti.

Adgrettus. apud Ennium adgrettus fari, pro eo quod est adgressus ponitur. quod verbum venit a Graeco ἄγειν.

Adigas, dare cogas.

Aditiculum, paruum aditum.

Adlecti dicebantur apud Romanos, qui propter inopiam ex equestri ordine in senatorum sunt numero adsumpti. nam patres dicuntur, qui sunt patricij generis: conscripti, qui in senatu sunt scriptis adnotati.

Adlicit est, perducit aliquem in rem. dictum a verbo lacit, id est decipit. Hinc descendit inlicere, & oblectare, id est frustrantem inducere.

Adliuescit, liuere incipit, hoc est liuidum fieri.

Admissiuae aues dicebãtur ab auguribus, quae consulentem iuberent.* * iuuarent)

Adnictat, * saepe, & leuiter oculo annuit. Naeuius in Tarentilla: alij adnutat, alij adnictat, alium amat, alium tenet. * Adnutat

Adolescit a Graeco ἀδολεσχῶ, * id est adcresco, venit. vnde fiunt adultus, adolescens, altare; eo quod in illo ignis excrescit; & exoletus, qui excessit olescendi, id est crescendi modum; & inoleuit, id est creuit. * ἀλίζω

Adoptatitius * ex adoptato filio natus. * Adoptiuus

Ador farris genus, edor quondam appellatum, ab edendo; vel quod aduratur, vt fiat tostum. vnde in sacrificio mola salsa efficitur.

Adorare apud antiquos significabat agere. vnde & legati oratores dicuntur: quia mandata populi agunt.

Adoream laudem, siue gloriam dicebant: quia gloriosum eum putabant esse, qui farris copia abundaret.

Adpromissor est, qui quod suo nomine promisit, idem pro altero quoque promittit.

Adrumauit, rumorem fecit, siue commurmuratus est. quod verbum quidam a rumine, id est parte gutturis

putant deduci.

Adsciscere est adiungere, vel adsumere.

Adscripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, vt essent coloni.

Adscriptitij, veluti quidam scripti dicebantur; qui supplendis legionibus adscribebantur. hos & adcensos dicebāt: quod ad legionum censum essent adscripti. quidam velatos, quod vestiti inermes sequerentur exercitum. nonnulli ferentarios, quod fundis lapidibusque praeliaturi ea modo ferrent, quae in hostes iacerent. alij rorarios, quod id genus hominum ante, quam acies coirent, in modum rorantis tempestatis dimicaret.

*Adsectata Adsectata * femina vel in bonam partem dicitur, velut honorata: vel in malam; quasi ad extremum periculum adducta.

Adserere manu est admouere. quod ea quoque, quae in terram dimittuntur, seri dicuntur. vnde etiam serae appellantur, quia foribus admotae opponuntur * defixae postibus; quem ad modum ea, quae terrae inseruntur. *apponũtur

Adsidelae, mensae vocantur, ad quas sedentes flamines sacra faciunt.

Adsiduus dicitur, qui in ea re, quam frequenter agit, quasi consedisse videatur. alij adsiduum locupletem; quasi multorum assium dictum putarunt. alij eum, qui sumptu proprio militabat; ab asse dando vocatum existimarunt.

Adsipere, & praesipere dicebant antiqui a sapiendo. sicut nos quoque modo dicimus ab aequo iniquum: a quaerendo inquirere.

Adstassent, statuerunt.

Adtegrare est, vinum in sacrificiis augere. integrare enim, & adtegrare miuus factum, est in statutum redigere.

Adtestata dicebantur fulgura, quae iterato fiebant, videlicet significationem priorum adtestantia.

Adtritum, & tritum ex Graeco descendit: quia illi vestem tritam τριβώνιον † appellant. † τρίβωνας

Adtubernalis, habitator continuae tabernae. quod genus domicilij antiquissimũ Romanis fuisse testimonio sunt exterae gentes, quae adhuc tabulatis habitant aedificiis. vnde etiam tecta castrensia, quamuis pellibus conteguntur

tegantur, tabernacula tamen dicuntur.

Aduelitatio iactatio quaedam verborum figurata ab hastis velitaribus. velites dicuntur expediti milites, quasi volites, id est volantes.

Aduersus aut contrarium significat; aut idem, quod erga.

Adulari est compositum ex accedendo, & adludendo.

Adulter, & adultera dicuntur; quia & ille ad alteram, & haec ad alterum se conferunt.

Adulterina signa dicuntur alienis anulis facta.

Aduocitat, saepe aduocat.

Aduosem, aduersarium, hostem.

AE syllabam antiqui Graeca consuetudine per AI scribebant. vt aulai, pictai, musai.

Aedilis initio dictus est magistratus, qui aedium non tantum sacrarum, sed etiam priuatarum curam gerebat. postea hoc nomen & ad magistratus translatum est. Dictus est autem Aedilis, quod facilis ad eum plebi aditus esset. sed & Aedilatus dicebatur eadem dignitas; sicut pontificatus, magistratus.

Aedis, domicilium in edito positum, simplex, atque vnius aditus. siue ideo aedis dicitur, quod in ea aeuum degatur, quod Graece αἰών † vocatur. itaque aedificare, cum sit proprie aedem facere, ponitur tamen pro omni genere constructionis καταχρηστικῶς. †αἰώνιος

Aeditimus, aedis intimus.

Aedituus, sacrae aedis tuitor. *id est curam agens. *tutor

Aegaeum mare appellatur, quod crebrae in eo sint insulae; vt procul aspicientibus species caprarum videantur. siue quod in eo Aegaea * Amazonum Regina perierit. *Aego siue quod in eo Aegeus pater Thesei se praecipitauerit.

Aegrum ex Graeco αἰσχρὸν appellatur. a quibusdam putatur a voce doloris appellari: quod est ἂ ἄ.

Aegyptinos, Aethiopas.

Aemidum, tumidum.* *tumidum

Aemiliam gentem appellatam dicunt a Mamerco Pythagorae philosophi filio; cui propter vnicam humanitatem cognomen fuerit Aemilos. alij, quod ab Ascanio descendat, qui duos habuit filios Iulum, & Aemilon.

Aenariam appellauere locum, vbi Aeneas classem a Troia veniens appulit.

Aenatores cornicines dicuntur,id eſt cornu canentes.

* ſic Aeneolum,quod ex aere fit * dicimus.

Aeneſi dicti ſunt comites Aeneae.

Aenulum,vas ex aere paruum.

Aequidiale apud antiquos dictum eſt, quod nunc dicimus aequinoctiale.quia nox diei potius,quam dies nocti adnumerari debet. Graeci quoque in hoc conſentiunt ἰσημερίαν,id eſt aequidiale,dicentes.

Aequilauium ſignificat ex toto dimidium. dictum a lauatione lanae , quae dicitur aequilauio redire , cum dimidium decidit ſordibus.

Aerarij Tribuni a tribuendo aere ſunt appellati. Aerarium ſane populus Romanus in æde Saturni habuit.

Aeribus pluraliter ab aere,id eſt aeramento dicit Cato.

Aeroſam appellauerunt antiqui inſulam Cyprum ; quod in ea plurimum aeris naſcatur.

Aerumnulas Plautus refert furcillas,quibus religatas ſarcinas viatores gerebāt. quarum vſum quia C. Marius rettulit,muli Mariani poſtea appellabantur.itaque aerumnae labores honeroſos ſignificant.ſiue a Graeco ſermone deducuntur.nam ἄρειν Graece, Latine tollere dicitur.

Aeruſcare,aera vndique,id eſt pecunias,colligere.

Aeſtimata poena ab antiquis ab aere dicta eſt.qui eā aeſtimauerunt aere : ouem decuſſi, bouem centuſſi , hoc eſt decem & centum aſſibus.

Aeſtimias,aeſtimationes.

Aeſtuaria ſunt omnia,qua mare viciſſim tum accidit, tum recedit.

AGASONES equos agentes,id eſt minantes.

Agea via in naui dicta , quod in ea maxima quaeque res agi ſolet.

Agedum ſignificat age modo. eſt enim adhortantis ſermo.

Agere modo ſignificat ante ſe pellere, id eſt minare. Vergilius:& potum paſtas age Tityre. modo ſignificat iurgari:vt cum dicimus,agit cum eo furti. modo rependere : vt cum dicimus , gratias ago. modo verbis indicare : * vt cum dicimus cauſam ago. quin etiam ſi acceſsit geſtus , & vultus quidam decor : vt cum ſcaenici agere dicuntur.

* Indicare

* quo Agina eſt, qua * inſeritur ſcapus trutinae. id eſt in quo

foramine

foramine trutina se vertit. vnde aginatores dicuntur, qui paruo lucro mouentur.

Agnus dicitur a Graeco ἁγνὸς, quod significat castum. eo quod sit hostia pura, & immolationi apta. Agnus ex Graeco ἀμνὸς deducitur. quod nomen apud maiores cōmunis erat generis, sicut & lupus, quod venit ex Graeco λύκος.

Agolum, pastorale baculum, quo pecudes aguntur.

Agonias hostias putabant ab agendo dictas.

Agonium dies appellabatur, quo rex hostiam immolabat. hostiam enim antiqui agoniā vocabant. Agonium etiam putabant deum dici praesidentem rebus agendis: Agonalia eius festiuitatem. siue quia agones dicebant montes: Agonia sacrificia, quae fiebant in monte. hinc Romae mons Quirinalis Aegonis, * & collina porta *Agenus Aegonensis. ' Agonium id est ludum. ob hoc dictum, ' Agonensis quia locus in quo ludi initio facti sunt, fuerit sine angulo. cuius festa Agonalia dicebantur.

ALBEGMINA partes extorum, quae diis immolabant.

Albesia scuta dicebantur, quibus Albenses, qui sunt Marsi generis, vsi sunt. haec eadem decumana vocabantur, quod essent amplissima, vt decumani fluctus.

Albiona ager trans Tiberim dicitur, a luco Albionarum: quo loco bos alba sacrificabatur.

Albogalerus a galea nominatus. est enim pileum capitis, quo Diales flamines, idest sacerdotes Iouis vtebantur. fiebat enim ex hostia alba Ioui caesa: cui adfigebatur apex virgula oleagina.

Albula Tiberis fluuius dictus ab albo aquae colore. Tiberis autem a Tiberio* Siluio rege Albanorum: quod is * Tiberino. in eo extinctus est.

Album, quod nos dicimus, a Graeco, quod est ἀλφὸν, est appellatum. Sabini tamen alpum dixerunt. vnde credi potest nomen Alpium a candore niuium vocitatum.

Alcedo dicebatur ab antiquis pro halcyone. vt pro Ganymede Catamitus: pro Nilo Melo.

Alebria, bene alentia.

Aleonem, aleatorem. Naeuius: pessimorum pessime, audax, ganeo, lurco, * aleo. * [illegible]

Aletudo, corporis pinguedo.

Alga, herba, quam mare ad littus proiicit. Vergilius in Bucolicis: Proiecta vilior alga.

Algeo ex Graeco ἀλγῶ dicitur, id est doleo. vt sit frigus, dolor quidam membrorum rigore coniectus.* *collectus)

Alica dicitur, quod alit corpus.

Alicariae meretrices appellabantur in Campania solitae ante pistrina alicariorum versari quaestus gratia. sicut hae, *quae ante stabula sedebãt, dicebantur prostibulae. *est)

Alienatus, qui alienus est factus.

Alimodi pro aliusmodi.

Aliorsum, & illorsum, sicut introrsum dixit Cato.

Ali rei dixit Plautus pro eo, quod est aliae rei.

Alites volatu auspicia facientes istae putabãtur: buteo, sanqualis, immusculus, aquila, vulturius.

Aliuta antiqui dicebant pro aliter, ex Graeco ἄλλη vel ἄλλως trasferentes. Hinc est illud in legibus Numae Põpilij: SI QVIS ALIVTA FAXIT, IPSOS IOVI SACER ESTO.

Allus, *pollex scandens proximum digitum: quod velut insiluisse in alium videatur. quod Graece dicitur ἄλλεσθαι. * Allex

Alliensis dies dicebatur apud Romanos obscœnissimi ominis. ab Allia fluuio scilicet, vbi Romanus fusus a Gallis exercitus est.

Alma, sancta, siue pulchra; vel alens: ab alendo scilicet.

Almities habitus almarum rerum.

Altaria sunt, in quibus ignis adoletur. Altaria ab altitudine dicta sunt. quod antiqui diis superis in aedificiis a terra exaltatis sacra faciebant: diis terrestribus in terra: diis infernalibus in effossa terra.

Altellus Romulus dicebatur, quasi altus in tellure: vel quod tellurem suam aleret: siue quod aleretur telis: vel quod a Tatio Sabinorũ rege postulatus sit in colloquio pacis; & alternis vicibus audierit, locutusq; fuerit. sicut enim fit deminutiue a macro macellus, * a vafro vafellus; ita ab alterno altellus. *a Marco Marcellus,

Alter, & pro non bono ponitur; vt in auguriis altera cum appellatur auis, quae vtique prospera non est. sic alter nonnumquam pro aduerso dicitur, & malo.

Alteras ponebant pro eo, quod est aduerbium alias.

Altercatio, iurgatio.

Alternatio, per vices successio.

Alter-

Alterplicem, duplicem.

Alterta, *alterutra. * Altertra.

Alterum Sinnius ait idem significare, quod apud Graecos ἕτερον. Quidã vero ex vtroq; esse compositũ ἄλλος, & ἕτερος.

Altum proprie mare profundum.

Altus ab alendo dictus: alias ab altitudine.

Alucinatio, erratio.

Alueolum, tabula alcatoria.

Alumẽto pro Laumedõte a veteribus Romanis nec dũ adsuetis Graecae linguae dictũ est. sic Melo pro Nilo, Catamitus pro Ganymede: Alphius pro Alpheo dicebatur.

Aluus venter feminae, ab alendo dicta est.

A M praeposito loquelaris significat circum. vnde supra *seruus ambactus, id est circumactus dicitur. * infra

Amasso, amauero.

Amatio * ab amore denominatum. * Amutio

Ambactus apud Ennium lingua gallica actus * dicitur. * seruus

Ambaruales histiae appellabãtur, quae pro aruis (a duob' fratribus *sacrificabãtur. Ambarualis hostia est, quae rei diuinae causa circũ arua ducitur ab ijs qui pro frugibus faciũt. * ac frugibus)

Ambaxioqui, circum euntes cateruatim.

Ambegni bos, & veruex appellabantur, cun ad eorum vtraque latera agni in sacrificium ducebantur.

Ambest ita tertiae personae verbum est, vt nullam aliam habeat declinationem.

Ambidens, siue bidens ouis appellabatur, quae superioribus, & inferioribus est dentibus.

Ambiguum est, quod in ambas agi partes animo potest. huiusmodi apud Græcos ἀμφίβολον dicitur.

Ambitio est ipsa actio ambientis.

Ambitus proprie dicitur inter vicinorum aedificia locus duorum pedum, & semipedis ad circum eũdi facultatem relictus. ex quo etiam honoris ambitus dici coeptus est a circum eundo, supplicandoque. Ambitus proprie dicitur circuitus aedificiorum patẽs in latitudinem pedes duos, & semissem; in longitudinem idem, quod aedificium. sed & eodem vocabulo crimen auaritiae, vel adfectati honoris appellatur.

Ambo ex Graeco dictum *videtur, quod illi ἄμφω dicunt. * ductum

Ambrices regulae, * quae transuersae asseribus, & regulis interponuntur. * tegulae,

Ambrones fuerunt gens quaedã Gallica, qui ſubita inundatione maris, cum amiſiſſent ſedes ſuas, rapinis, & praedationibus ſe ſuoſq; alere coeperunt. eos, & Cimbros, Teutonoſque C. Marius deleuit. ex quo tractum eſt, vt turpis vitae homines Ambrones dicerentur.

Ambulacra, ambulationes.

Amburbiales hoſtiae dicebantur, quae circum terminos vrbis Romae ducebantur.

Ambuſtus, circum vſtus.

Amenta, quibus, vt mitti poſſint, vinciuntur iacula, ſiue ſolearum lora. ex Graeco, quod eſt ἄμματα, ſic appellata. vel quia aptantes ea ad mentum trahunt.

Ameria vrbs in Vmbria ab Amiro ſic appellata.

Amia genus piſcis.

* Anucinũ

Amicinum * veris pediculum, ex quo vinum diffunditur.

Amicitiae vocabulum ab amore deducitur: quamuis interdum vituperandus ſit amor. ab antiquis autem ameci, & amecae per E litteram efferebantur.

* Animula

Amiculum genus eſt veſtimenti a circumiectu dictum.

Aminula * vrbs paruarum opum fuit in Appulia.

Amita patris mei ſoror, quia ſimiliter tertia a me ſit, atque auia, videri poteſt dicta: ex eo, quod ab antiquioribus auita ſit vocitata. ſiue amita dicta eſt, quia a patre meo amata eſt. nam plus ſorores a fratribus, quam fratres dilig. ſolẽt. videlicet propter diſſimilitudinem perſonarum, quae ideo minus habent diſſenſionis, quo minus aemulationis.

Amites, perticae aucupales.

Amnenſes appellabantur vrbes ſitae prope amnem, vt a mari maritimae. vnde Interamnae, & Antemnae dictae ſunt; quod inter amnes ſunt poſitae, vel ante ſe habeant amnes.

Amnis proprie dicitur a circumnando, quoniam AM ex Graeca praepoſitione ſumptum, quae eſt ἀμφὶ, ſignificat circum, & nare fluere.

Amoebaeum carmen eſt, quotiens aliqui ex aequali numero verſuum canunt: & ita ſe habet ipſa reſponſio, vt aut malum, aut contrarium aliquid dicat.

Amoena dicta ſunt loca, quae ad ſe amanda alliciant, id eſt trahant.

Amosio, annuo.

Ampedices dicebantur ab antiquis, quod circum penderent, quos nunc appendices appellamus.

Amputata, id est circumputata, dicitur ab eo, quod antiqui putum pro puro dicebant. vnde deducuntur pudor, & pudicus.

Amsegetes dicuntur, quorum ager viam tangit.

Amtermini, *qui circa terminos prouinciae manent. Vnde amiciri, amburbium, ambarualia, amplexus dicta sunt. * Ampterminis

Amussim, regulariter; tractum a regula, ad quam aliquid exaequatur, quae amussis dicitur. quidam amussim esse dicunt non tacite: quod mutire interdum dicitur loqui.

ANATEM morbum anuum dicebant, id est vetularum: sicut senium morbum senum.

Ancaesa dicta sunt ab antiquis vasa, quae caelata appellamus: quod circum caedendo talia fiant. ipsum quoque caelare verbũ ab eadem causa est dictum, D littera cum L permutata.

Anceps significare videtur id, quod ex vtraque parte caput habeat, vt securis, bipennis. sed magis a capiendo, quod ex vtraque parte aeque captatur, *appellatum est. * capiatur)

Ancillae dictae ab Anco Marcio. quod is bello magnum feminarum numerum ceperit. siue ideo sic appellantur, quod antiqui anculare dicebant. pro ministrare. ex quo dij quoque, ac deae feruntur coli, quibus nomina sunt Anculi, & Anculae.

Anclabris mensa ministerijs diuinis apta. vasa quoque aenea, quibus sacerdotes vtuntur, anclabria appellantur.

Anclare, *haurire. a Graeco ἀντλῶ descendit. Liuius: florem anclabant* liberi ex carchesijs. * Antlare) * antlabant)

Ancunulentae feminae menstruo tempore appellãtur. vnde trahitur inquinamentum.

Ancus appellatur, qui aduncum brachium habet, vt exporrigi non possit.

Andron locus domicilii appellatur angustior lõgitudine, in quo viri plurimi * morabantur, vt gynaeceum a mulieribus. * plur. mũ

Andruare, id est recurrere a Graeco verbo ἀναδρᾶν, id est inuenire. hinc & drua vocata est.

Angeronae deae sacra a Romanis instituta sunt, cum angina

omne genus animalium consumeretur, cuius festa Angeronalia dicebantur.

Anginam vinariam habere dicuntur, qui vino suffocantur.

Angiportus iter compendiarium in oppido: eo quod sit angustus portus, id est aditus in portum.

Angor est animi, vel corporis cruciatus, proprie a Graeco συνάγχῃ, † id est strangulatione dictus. vnde & faucium dolor angina vocatur. Plautus: vellem me in anginam verti; quo huic aniculae fauces praeoccuparem. [† ἀγχονισμῷ)]

Angulus a Graeco ἀγκύλον: siue ab eo quod est ἐγγὺς, id est prope; quod aduncatur. * quod ex diuerso coacta faciunt anguli formam. [* adducatur]

Annaria lex dicebatur ab antiquis ea, qua finiuntur anni magistratus capiendi.

Annus ex Graeco venit quem illi ἔνον dicunt; & quod nos triennium †, illi dicunt βίεννον. [* trimum)]

Anquirere est, circum quaerere.

Antarium bellum, quod ante vrbem geritur.

Ante Terentius pro antêa ponit.

Antefixa, quae ex opere figulino tectis adfiguntur sub stillicidio.

Antes sunt extremi ordines vinearum. vnde etiam nomen trahunt antae, quae sunt latera ostiorum.

Anteurbana praedia, vrbi propinqua.

Antiae muliebres capilli demissi in frontem appellati ex Graeco videntur. quod enim nos contra, illi ἀντὶ † dicunt. [† ἀντίον]

Anticum veteres etiam pro ianua posuere.

Antigerio antiqui pro valde dixerunt.

Antios, id est excruciatos.

Antipagmenta valuarum ornamenta: quae antis adpanguntur, idest adfiguntur.

Antiquare est in morem pristinum reducere.

Antras, conualles, vel arborum interualla

Antroare, gratias referre. truant, mouent. truam quoque vocant, quo permouent coquentes exta.

Anus dicta est ab annorum multitudine: quoniam antiqui non geminabãt consonantes. vel quod iam sit sine sensu, qui Graece dicitur νὸς.

Anxur * vocabatur, quae nunc Tarracina dicitur Volscae gen- [* Axur)]

gentis.ſicut ait Ennius: Vulſculus perdidit Anxur.

A P E apud antiquos dicebatur, prohibe, compeſce.

Apellinem antiqui dicebant pro Apollinem.

Aperta idem Apollo vocabatur; quia patente cortina reſponſa ab eo dentur. * * darentur.

Apex, qui eſt ſacerdotum inſigne, dictus eſt ab eo, quod comprehendere antiqui vinculo, apere dicebant. vnde aptus is, qui conuenienter alicui iunctus eſt.

Apica dicitur ouis, quae ventrem glabrum habet.

Apiculum filum, quo flamines velatum apicem gerunt.

Apluda eſt genus minutiſſimae paleae frumenti, ſiue panici. de qua Naeuius: Non hercle apluda eſt hodie, quam tu nequior. ſunt qui apludam ſorbitionis liquidiſſimum putent genus; quod flatu deiiciatur, & quaſi adplodatur.

Apluſtria * nauium ornamenta; quae quia erant amplius, quam eſſent neceſſaria vſu, etiam ampluſtria * dicebantur. * Apluſtra * ampluſtra

Apollinares ludos, hoc eſt in laudem Apollinis, populus laureatus ſpectabat ſtipe data pro cuiuſque copia.

Apor * apud. * Apor)

Appellitauiſſe, appellaſſe.

Appia via, & aqua ab Appio Claudio eſt appellata.

Apricum locum a ſole apertum. a Graeco vocabulo φρίκης appellatur, quaſi ἀφρίκης, id eſt ſine horrore, videlicet frigoris. vnde etiam putatur Africa appellari.

Aptus cum propria ſignificatione intelligatur, poni tamen ſolet pro adepto: ſicut apiſci pro adipiſci.

Apua. genus minimi piſciculi.

Apud mutuam loci, & perſonae coniunctionem ſignificat: vt cum dicimus caeno apud amicum. Apud, & Penes in hoc differunt; quod alterum perſonam cum loco ſignificat: alterum perſonam, & dominium, ac poteſtatem. quod trahitur a penitus.

A Q V A dicitur, a qua iuuamur. * Aqua & ignis interdici ſolet damnatis. quam * accipiunt nuptae: videlicet, quia hae duae res humanam vitam maxime continent. Itaq; funus proſecuti redeuntes ignem ſupergrediebantur aqua adſperſi: quod purgationis genus vocabãt ſuffitionẽ. * viuamus. quæ)

Aquaelicium dicitur, cũ aqua pluuialis remedijs quibuſdã elicitur: vt quõdã, ſi creditur, manali lapide in vrbẽ ducto.

Aquagium quasi aquae agium, id est aquae ductus, appellatur.

Aquarioli dicebantur mulierum impudicarum sordidi adseclae.

Aquilus color est fuscus, & subniger. a quo aquila dicta esse videtur. quamuis eam ab acute volando dictam volunt. Aquilius autem color ab aqua est nominatus. nam cum antiqui duos omnino naturales nossent, id est album & nigrum: interuenerit autem is quoque qui ita neutri similis est, vt tamen ab vtroque proprietatem trahat: potissimum ab aqua eum denominarunt, cuius incertus est color.

* Aquillius) vel Aquill*) * nomen)

Aquilius * praenomen ' ab aquilo colore, idest nigro, est dictum.

Aquilo ventus a vehementissimo volatu ad instar aquilae appellatur.

* Acipenser)

Aquipenser * genus piscis.

ARABICE olet, idest ex odoribus Arabicis.

Arbilla aruina, idest pinguedo corporis.

* qui

Arbiter dicitur iudex, quod * totius rei habeat arbitrium, & facultatem.

Arbitrarium: cum adhuc res apud arbitrum geritur.

Arbitrium dicitur sententia, quae ab arbitro statuitur.

Arbosem pro arbore antiqui dicebant, & robosem pro robore.

Arbutus genus arboris frondibus raris. Vergilius: & quae vos rara viridis tegit arbutus vmbra.

Arca deminutiuum facit arculam, & arcellam: vt a porco porculum, & porcellum: a mamma mammulam, & mammillam.

Arcani sermonis significatio trahitur siue ab arce, quae tutissima pars est vrbis, siue a genere sacrificij, quod in arce fit ab auguribus, adeo remotum a notitia vulgari, vt ne litteris quidem mandetur: sed per memoriam successorum celebretur. siue ab arca, in qua, quae clausa sunt, tuta manent. cuius ipsius origo ab arcendo pendet.

Arcere est continere. vnde & arcus in aedificijs dictus est: quia se ipsum continet. Alij dicunt arcum dictum esse ab opere arrigendo in altitudinem. Arcere prohibere est. similiter abarcet prohibet. porcet quoque dictum

ab

ab antiquis, quasi porro arcet, & pro eo, quod est continet, ponitur. vnde & coercere continere dicimus. trahitur autem hoc verbum a Graecorum magistratu, quem illi ἄρχοντα vocant; in cuius potestate est cogere, vel prohibere.

Arcubiae, qui excubabant in arce.

Arcula dicebatur auis, quae in auspiciis vetabat aliquid fieri.

Arculata dicebantur circuli, qui ex farina in sacrificiis fiebant.

Arculum appellabant circulum, quem capiti imponebant ad sustinenda commodius vasa, quæ ad sacra publica capite portabantur.

Arculus putabatur etiam deus, qui tutelam gereret arearũ.

Arcuma * genus plaustri est modici, (quo homo gestari *possit. *Arcirma *quod homo gestare

Area proprie dicitur locus vacuus, quasi exaruerit, & non possit quidquam generare.

Arferia aqua, quae inferis libabatur. dicta a ferendo. siue vas vini, quod sacris adhibebatur.

Argea*loca Romae appellantur: quod in his sepulti essent quidam Argiuorum illustres viri. *Argei

Argennon argentum percandidum.

Argeos vocabant scirpeas effigies, quae per virgines Vestales annis singulis iaciebantur in Tiberim.

Argus, oculeus. Argus nomen est hominis, qui fuisse fingitur oculis plenus.

Argutum iri, in discrimen vocari.

Aridum proprie est, quod naturalem humorem amisit. dicitur autem per contrariam significationem, quod irrigari desierit. nam Graece irrigare est ἄρδειν.

Arilator, qui etiam cocio* appellatur, dictus videtur a voce Graeca, quae est ἆρον', id est tolle. quia sequitur merces, ex quibus quid cadẽs lucelli possit tollere. lucellum deminutiuum est a lucro. *coctio ' ἆρον

Ariminum a nomine fluminis propinqui est dictum.

Aristophorum vas, in quo prandium fertur, vt discus.

Arma proprie dicuntur ab armis, id est humeris, dependentia: vt scutum, gladius, pugio, sica; & ea, quibus prope praeliatur: sicut tela, quibus procul.

Armata dicebatur virgo sacrificans, cui lacinia togae in humerum erat reiecta. Legibus etiam Laurentium sancitum est, ne pomum ex alieno legatur in armum, id est, quod humeri onus sit.

Armentum id genus pecoris appellatur, quod est idoneum ad opus armorum. Inuenies tamen feminine armentas apud Ennium positum.

Armillas ex auro, quas viri militares ab imperatoribus donati gerunt, dictas esse existimant, quod antiqui humeros cum brachiis armos vocabant. vnde arma ab his dependentia sunt vocata.

Armillum vas vinarium in sacris; dictum, quod armo, id est humero deportetur.

Armilustrium festum erat apud Romanos, quo res diuinas armati faciebant: ac dum sacrificarent, tubis canebant.

agnae) Arnae caput, agni caput.

Arquites arcu praeliantes, qui nunc dicuntur sagittarij.

Arse verse, auerte ignem significat. Tuscorum enim lingua arse, auerte: verse, ignem constat appellari. vnde Afranius ait: Inscribat aliquis in ostio ARSE VERSE.

Arsineum, ornamentum capitis muliebris.

Artifices dicti, quod scientiam suam per artus exercent: siue quod apte opera inter se artent. qua ex causa etiam artes appellatae sunt.

Artitus, bonis instructus artibus.

Artus ex Graeco appellantur, quos illi ἄρθρα dicunt. siue artus dicti, quod membra membris artentur.

Aruum dicimus agrum necdum satum.

* ἀρύταιν Arytenam, siue artenam, vas ab hauriendo * sic appellabant.

ASPARAGVS herba dicta, quod in aspero virgulto nascatur.

Assa dicebatur cantus tibiarum.

Asseres dicti, quod assideant parieti, trabibusque.

*assaratum Assiratum * apud antiquos dicebatur genus quoddam potionis ex vino, & sanguine temperatum, quod Latini prisci sanguinem assir vocarent.

Ast significat at, sed, vel autem.

Astu apud poetas astutiam significat. cuius origo ex Graeco ab oppido ἄστυ deducitur; in quo qui conuersata dsidue

due sint, cauti, atque acuti esse videantur.

Astutus, arte tutus.

AT differentiam rerum significat. vt cum dicimus, Scipio est bellator, at M. Cato orator.

Atanuuium *est poculi fictilis genus, quo in sacrificiis Romani vtebantur sacerdotes Potitij.* *Atauium * potioni.

Atauus; quia tata * est aui *, id est pater: vt pueri vsurpare solent. *Atta *abaui.

Atra bilis ab atro, id est, animi vitio dicta. est enim atrum nigrum, id est, a candore remotum.

Atratas *atri coloris. *atritas

Atriplexum herba, quae nunc atriplex dicitur.

Atrium proprie est genus aedificij ante eadem continens mediam aream, in quam collecta ex omni tecto pluuia descendit. dictum autem atrium, vel quia id genus aedificij Atriae primum in Etruria sit institutum: vel quia a terra oriatur: quasi aterreum.* *aterium.

Atroces appellantur ex Graeco, quia illi atrocia appellant, quae cruda sunt. siue atrox dicitur ab eo, quod nihil timeat. τρεῖν enim Græci dicunt timere.

Attae appellantur, qui propter vitium crurum, aut pedum plantis insistunt; & attingunt magis terram, quam ambulant. quod cognomen Quintio poetae adhaesit.

Attam pro reuerentia seni cuilibet dicimus; quasi eum aui nomine appellemus.

Atticissat, Attice loquitur. Plautus: non Atticissat, sed *Sicilissat. id est Sicule loquitur. *verum

Attinge pro attingam posuere.

AVCETA saepe aucta.

Auctarium dicebant antiqui, quod supra mensuram, vel pondus iustum adiiciebatur, vt cumulus vocatur in modio.

Auctor communis generis apud antiquos.

Auctum vocabatur spatium circi, quod supra definitum modum victoriae adiungitur.

Audacia ab auide, id est, cupide agendo, dicta est.

Audacias pluraliter Cato dixit.

Audax deminutiuum facit audaculus.

Audiuitaui; *saepe audiui. *Audiuitaui

Auentinus mons intra vrbem dictus est; quod ibi rex Albanorum Auentinus bello fuerit extinctus, atque sepultus.

* auiditas)

Auere nihil aliud est, quam cupere. argumẽto est auidum, & auiditatem. *ex quibus praecipua cupiditas intelligitur, cum significet & gaudere.

Aues ab aduentu earum dicuntur, quod inde veniant, vnde quis non suspicetur.

* editur

Augur ab auibus, gerendoque dictus; quia per eum auium gestus edicitur *: siue ab auium garritu: vnde & augurium.

Auguraculum appellabant antiqui, quam nos arcem dicimus: quod ibi augures publice auspicarentur.

Augustus locus sanctus, ab auium gestu; id est quia ab auibus significatus est, sic dictus: siue ab auium gustatu; quia aues pastae id ratum fecere.

Auidus a non videndo propter nimiam cupiditatem appellatur. sicut amens, qui mentem suam non habet.

Auillas agnas recentis partus.

* aulicoctia
‖ ollis

Aulas antiqui dicebant, quas nos dicimus ollas: quia nullam litteram geminabant. Itaque aulicoqua * exta, quae in aulis ‖ coquebantur, dicebant; id est elixa.

Auolant, euolant.

* religantur

Aureas dicebant frenos, quibus equorũ aures redigũtur. *

Aureax auriga. aureas enim dicebatur frenum, quod ad aures equorum religabatur. orias quo ora coercebantur.

Aureliam familiam ex Sabinis oriundam a Sole dictam putant: quod ei publice a populo Romano datus sit locus, in quo sacra facerent Soli. qui ex hoc Auselij dicebantur, vt Valesij, Papisij: pro eo, quod est Valerij, Papirij.

Auricalchum, vel oricalchum quidam putant compositum ex aere, & auro: siue quod colorem habeat aureum. oricalchum sane dicitur, quod in montuosis locis inuenitur. mons etenim Graece ὄρος appellatur.

Auritus a magnis auribus dicitur. vt sunt asinorum, & leporum, alias ab audiendi facultate.

Aurum dictum, quia praecipue custoditur. Graece enim ὠρεῖν, custodire dicitur. vnde & thesaurum. Hippocrates medicus de nomine inuentoris id dictum pu-

tat

tat.quem vocitatum ait Aurum.†qui dam a ſimilitudine aurorae coloris nomen traxiſſe exiſtimāt. nonnulli quia mentes hominum auertat. alij a Sabinis tranſlatum pũtant:quod illi auſum dicebant. Aurion

Auſculari dicebant antiqui pro oſculari, quod eſt os cum ore conferre.

Auſis,audeas.

Auſoniam appellauit Auſon Vlyſſis, & Calypſus filius eã primam partem Italiae, in qua ſunt vrbes Beneuentum,& Cales. deinde paulatim tota quoque Italia,quae Apennino finitur.* dicta eſt Auſonia ab eodem duce, a quo etiam conditam fuiſſe Aruncam * vrbem ferunt. *findicur) *Auruncam

Auſpicium ab aue ſpicienda. nam quod nos cum præpoſitione dicimus aſpicio;apud veteres ſine A præpoſitione ſpicio dicebatur.

Autumnum quidam dictum exiſtimant, quod tunc maxime augeantur hominum opes coactis agrorũ fructibus.

Auunculus matris meae frater. traxit appellationem ab eo, quod aeque tertius a me, vt auus eſt: ſed non eiuſdem iuris. ideoque vocabuli facta deminutio eſt. ſiue auunculus appellatur,quod aui locum obtineat, & proximitate tueatur ſororis filium.

Auus patris, matriſque pater. dictus a Graeco vocabulo, quod eſt apud eos πάππος, mutatis quibuſdam litteris. Alij volunt, quod ex ea voce appelletur, quod apud eoſdem Graecos πάπα † appellatur. ſignificatque magnum. cum veluti magnus pater ſit auus. Alij putant auum dictum eſſe,quia ad duos attineat, quaſi adduum: vel quia ad patrem ſit additus. †ἀγὸς

Auxiliares dicuntur in bello ſocij Romanorum exterarum nationum ;dicti ex Graeco vocabulo αὔξησις, quod nos dicimus rerum creſcentium auctionem.

Auxilla,olla paruula.

AXAMENTA dicebantur carmina ſaliaria, quae a Saliis ſacerdotibus componebantur in vniuerſos homines (compoſita)Nam in deos ſingulos verſus facti, a nominibus eorum appellabantur. vt Ianualij, * Iunonij, Mineruij. *Ianulii,

Axare,nominare.

Axe adglomerati, vniuersi stantes, id est cohortibus, aut legionibus.

Axis, quem Graeci ἄξονα dicunt, plures habet significationes. Nam & pars caeli septentrionalis, & stipes teres, circa quem rota vertitur: & tabula sectilis axis appellatur. 5

Axitiosi factiosi dicebantur: cum plures vna quid agerent, facerentque. Axit autem antiquos dixisse, pro egerit, manifestum est. vnde Axies mulieres, siue dij dicebantur vna agentes. 10

BACAR vas vinarium simile bacrioni.* *baccioni, vel batrioni.

Bacchanalia dicebantur Bacchi festa.

Bacrionem* dicebant genus vasis longioris manubrij. hoc alij trullam appellant. * Baccionẽ, vel Batricnem

Baiulos dicebant antiqui, quos nunc dicimus operarios. vnde adhuc baiulari dicitur.

Balaenae nomen a Graeco descendit. hanc illi φάλαιναν dicunt antiqua consuetudine, qua πύῤῥον burrum, πύξον buxum dicebant. Balaenam belluam marinam, ipsam dicunt esse pistricem, ipsam esse cetum.

Balatrones, & blateas bullas* luti ex itineribus: aut quod de calciamentorum soleis eraditur, appellabant. *ballas

Barathrũ Graeci appellãt locum praecipitem, vnde emergi non possit. dictum ab eo, quod est βαθύς.

Barbari dicebantur antiquitus omnes gentes exceptis Graecis. vnde Plautus Naeuium poetam Latinum, barbarum dixit. & de se cum transferret fabulam ex Graeco dixit. M. Attius * vortit barbare (Fortasse & hinc noster apostolus Graecis, ac barbaris se debitorem esse fatetur.) *Marcus

Barbaricum appellatur clamor exercitus: videlicet quod eo genere barbari vtantur.

Bardus stultus a tarditate ingenij appellatur. Caecilius: Nimis audacem, nimisque bardum, barbarum. trahitur autem a Graeco, quod illi βραδὺς dicunt. Bardus Gallice cantor appellatur, qui virorum fortium laudes canit, a gente Bardorum, de quibus Lucanus. Plurima securi fudistis carmina Bardi.

Barium vrbem Italiae appellauerunt conditores eius expulsi ex insula Ba'a, quae non longe est a Brundisio.

Barrire elephanti dicuntur, sicut oues dicimus balare, vtrunque a sono ipso vocis.

Basilica ἀπὸ τοῦ βασιλέως, hoc est rege, dicta.

Basilicum, regale.

Basiliscus appellatur genus serpentis. vel quod in capite habeat album instar diadematis: vel quod reliqua serpentum genera vim eius fugiant.

Batus genus herbae.

BELLARIVM, & bellaria res aptas bellis appellabant.

Bellicrepam saltationem dicebant, quando cum armis saltabant. quod a Romulo institutum est: ne simile pateretur, quod fecerat ipse, cum a Iudis Sabinorum virgines rapuit.

*Varus

Bellitudinem sicut magnitudinem Verrius * dixit.

Bellona dicebatur dea bellorum. ante cuius templum erat columella, quae bellica vocabatur, supra quam hastam iaciebant, cum bellum indicebatur.

Bellule, apud Plautum, deminutiuum aduerbium est a bene, quod facit belle, & bellule.

Bellũ a belluis dicitur: quia belluarũ sit perniciosa dissensio

Bellutus bestiae similis.

Beneficiarij dicebantur milites, qui vacabant muneris beneficio. e contrario munifices vocabantur, qui non vacabant; sed munus reipublicae faciebant.

Beneuentum colonia cum deduceretur, appellari coeptum est melioris ominis causa. namque eam vrbem antea Graeci incolentes μαλοῖπον † appellarunt.

† μαλεβεντόν)

Benignus proprie dicitur is, qui bonis, & dignis largitur. est autem compositum ex bono, & gignendo.

Benna, lingua Gallica, genus vehiculi appellatur. vnde vocantur conbennones in eadem benna sedentes.

Bes appellatum est, quod bis triens sit; quamuis dura compositio fiat bessis ex triente. bessis vnciae octo sunt, triens * quattuor.

*trientis)

Bibliothecae & apud Graecos, & apud Latinos tam librorum magnus per se numerus, quam locus ipse, in quo libri collocati sunt, appellantur.

Bidental dicebant quoddam templum, quod in eo bidentibus hostiis sacrificaretur. Bidentes autem sunt oues * duos dentes longiores ceteris habentes.

*hostiae

Bigenera dicuntur animalia ex diuerso genere nata. vt leopardus ex leone & panthera; (cicur sus * ex apro & scropha domestica; mulus ex equa & asino.

*hibris)

Bignae geminae dicuntur, quia bis vna die natae sunt.

Bilbit factum est a similitudine sonitus, qui fit in vase. Naeuius, Bilbit amphora, inquit.

Bilingues Brutates Ennius dixit, quod Brutij & Osce, & Graece loqui soliti sint. sunt antem Italiae populi vicini Lucanis.

Billis

Billis apud Afros appellatur semen humanum humi profusum.

Binomius, cui geminum est nomen, vt Numa Pompilius, Tullus Hostilius.

Biseta porca dicitur, cuius a ceruice setae bifariam diuiduntur, cùm iam esse incipit maior sex mensium.

Bitienses dicuntur, qui peregrinantur assidue.

BLANDICELLA verba blanda per deminutionem sunt dicta.

Blaterare est stulte, & percupide loqui; quod a Graeco βλὰξ originem ducit. sed & camelos, cum voces edunt, blaterare dicimus.

Blennos stultos esse Plautus indicat, qui ait: Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones.

Blitum genus oleris a saporis stupore appellatum esse ex Graeco putatur. quod ab his βλὰξ dicatur stupidus.

BOA * serpens est aquatilis; quem Graeci ὕδρον vocant. *Boua a qua icti obturgescunt. crurum quoque tumor viae labore collectus boa * appellatur. *boua

Boare, id est clamare, a Graeco descendit βοάω.

Boarium forum Romae dicebatur; quod ibi venderentur boues.

Bocas genus piscis. a boando, id est vocem emittendo appellatur.

Boiae, idest genus vinculorum, tam ligneae, quam ferreae dicuntur.

Boicus ager dicitur, qui fuit Boiorũ Gallorum. is autem est in Gallia citra Alpes, quae togata dicitur, in qua * sunt * quo) Mediolanenses.

Bombitatio * est sonus apum. ab ipso sonitu dictus; sicut mugitus boum, hinnitus equorum. * Bombizatio, vel Bombigatio

Bona, id est substãtia rerũ, dicta sunt quod digna sint bonis.

Botulus genus farciminis propter connexionem a bolis sic appellatur.

Bouem bidentem a dentium numero dicunt appellari.

Bouinatur, conuiciatur.

BRACHIVM nos, Graeci βραχίων dicunt. quod deducitur a βραχὺ, id est breue: eo quod ab humeris ad manus breuiores * sint, quam a coxis plantae. *breuiora)

Brassica a praesecando est dicta.

Breue a Graeco descendit, quod est βραχύ.

Bruma a breuitate dierum dicta.

* Brundam

Brundisium quidam poetae breuitatis causa Brendam* dixerunt.

Brutianae parmae dicebantur scuta, quibus Brutiani sunt vsi.

Brutiani dicebantur, qui officia seruitia magistratibus praestabant: eo quod hi primum se Hannibali tradiderant; & cum eo perseuerauerunt, vsque dum recederet de Italia.

Brutum antiqui grauem dicebant.

BVBINARE est menstruo mulierum sanguine inquinari. Lucilius: Haec, inquit, te imbubinat, & contra te imbulbitat. Imbulbitare est puerili stercore inquinari. dictum ex fimo, quod Graeci appellant βόλβιτον.

* Bubeum Bublinum)

Bubleum *est genus quoddam vini.

Buccina quam nos appellamus, Graeci buchianon a similitudine soni dicunt.

Bucephalus vocatus est equus Alexandri regis, propter quandam bubuli capitis similitudinem.

Bucerum pecus de bubus dicimus.

Bulgas Galli sacculos scorteos appellant.

Bulimam Graeci magnam famem dicunt, adsueti magnis, & amplis rebus praeponere BV, a magnitudine scilicet bouis. hinc est, quod grandes pueros bupaedas appellant; & mariscam ficum, busycon.

Bulla aurea insigne erat puerorum praetextatorum, quae dependebat eis a pectore, vt significaretur eam aetatem alterius regendam consilio. dicta autem est a Graeco sermone βουλὴ, quod consilium dicitur Latine, vel quia eam partem corporis bulla contingat, id est pectus, in quo naturale manet consilium.

Burranica potio appellatur lacte commixtum sapa. a rufo colore, quem burrum vocant.

Burranicum, genus vasis.

Burrum dicebant antiqui, quod nunc dicimus rufum. vnde rustici burram appellant buculam, quae rostrum habet rufum. pari modo rubens cibo ac potione ex prandio burrus appellatur.

Bustum proprie dicitur locus, in quo mortuus est combustus, & se-

& ſepultus. diciturque buſtum quaſi bene vſtum. vbi vero combuſtus quis tantum modo, alibi vero eſt ſepultus, is locus ab vrendo vſtrina vocatur. ſed modo buſtum, eo, quod ſepelitur, ſepulchra vocamus.

Buteo genus auis, quae ex eo ſe alit, quod accipitri eripuit: vaſtitatiſque eſt cauſa his locis, quae intrauerit, vt bubo: a quo etiam appellatur buteo.

Buttubata, Naeuius pro nugatoriis poſuit, hoc eſt nullius dignationis.

CACVLA seruus militis. Plautus: Video caculam militarem. dicitur autem a Graeco κάλον, quod fustibus clauisque ligneis ad tutelam dominorum armari soliti sint.

Caculatum, seruitium.

Cadmea terra, quae in aes coniicitur, vt fiat orichalcum.

Caduca auspicia dicunt, cum aliquid in templo excidit, veluti virga e manu.

Caduceatores legati pacem petentes. Cato: Caduceatori inquit, nemo homo nocet.

Caecultant, caecis proximi sunt oculorũ acie obtusa. Plautus: Num nam mihi oculi caecultant; est ne hic noster Hermio?

Caecultare est caecos imitari.

Caeculus condidit Praeneste. Vnde putant Caecilios ortos, quorum erat nobilis familia apud Romanos. Alij appelatos eos dicũt a Caecade Troiano Aeneae comite.

Caecum vallum dicitur, in quo praeacuti pali terrae adfixi, herbis vel frondibus occuluntur.

T. καίνειν) Caedem putant ex Graeco dici, quod apud illos κτείνειν * significat interficere.

* Cedere a cadendo) Caedere a caedendo * dictum.

Caeditiae tabernae in via Appia a domini nomine sunt vocatae.

Caelassis, caelaueris.

Caelestia auguria vocant, cum fulminat, aut tonat.

Caelibem dictum existimant, quod dignam caelo vitam agat.

Caella, quod ea caelentur, quae volumus esse occulta.

Caena apud antiquos dicebatur, quod nunc est prandium. Vesperna, quam nunc caenam appellamus.

Caenacula dicuntur, ad quae scalis ascenditur.

Caerimoniarum causam alij ab oppido Caere dictam existimant: alij a caritate dictam iudicant.

Caesar, quod est cognomen Iuliorum, a caesarie dictus est, quia scilicet cum caesarie natus est.

Caesariati, comati.

Caesones appellantur ex vtero matris exsecti.

Caestus vocantur & ij, quibus pugiles dimicant. & genus quod-

quoddam muliebris ornatus.

Calasis tunicae genus quod Graeci καλάσειρι dicunt. Alij dicunt nodum esse tunicae muliebris, quo connexa circa ceruicem tunica submittitur.

Calathos Graeci, nos dicimus quasillos.

Calatores dicebātur serui, ἀπὸ τοῦ καλεῖν, quod est vocare: quia semper vocari possent ob necessitatem seruitutis.

Calbeos armillas dicebant, quibus triumphantes vtebantur, & quibus ob virtutem milites donabantur.

Calces ampullae plumbeae.

Calicata aedificia calce polita. Calicatis calce politis.

Calim antiqui dicebant pro clam; vt nis pro nobis; sam pro suam; im pro eum.

Caliptra genus vestimenti, quo capita operiebant.

Calix, quod in eo calidum bibitur: vel a Graeco κύλιξ.

Calones, calcei ex ligno facti. Calones militum serui, dicti, quia ligneas clauas gerebant, quae Graeci κᾶλα vocant. Is quoque qui huiusmodi telo vtitur, clauator appellatur.

Calpar vinum nouum, quod ex dolio demitur sacrificij causa ante, quam gustetur. Ioui enim prius sua vina libabant, quae appellabant festa vinalia. Calpar genus vasis fictilis.

Calpurnij a Calpo Numae regis filio sunt oriundi.

Camara, & camuri boues a curuatione, ex Graeco καμπὴ dicuntur.

Camelis virginibus supplicare nupturae solitae erant.

Camenae musae a carminibus sunt dictae: vel quod canunt antiquorū laudes: vel quod sint castae mentis praesides.

Camillus proprie appellatur puer ingenuus.

Cana dicunt Graeci, nos canistra, & per deminutionem canistella.

Canalicolae forenses, homines pauperes dicti, quod circa canales fori consisterent.

Cancri dicebantur ab antiquis, qui nunc per deminutionem cancelli. ex quo genere sunt calces, qui per deminutionem appellantur calculi.

Candelabrum dictum, quod in eo candelae figantur.

Canentas capitis ornamenta.

Canephora* mulier appellatur, quae fert canum, idest qua- * Canifera

lum,quod eſt ciſtae genus.

Canicae furfures de farre,a cibo canum vocatae.

Canitudinem pro canitie. Plautus: Stultus eſt aduerſus aetatem,& capitis canitudinem.

* Camēſem Cannenſem *curſorem Titinius pro piſtore dixit.

Canta pro cantata ponebant.

Cantherius hoc diſtat ab equo,quod maialis a verre,capus a gallo,veruex ab ariete.eſt enim cantherius equus,cui teſticuli amputantur.

Canturnus nomen loci.

Caperatū rugoſū,a cornuū caprinorū ſimilitudine dicitur.

Capidulum genus veſtimenti,quo caput tegebatur.

Capillatam vel capillarem arborem dicebant,in qua capillum tonſum ſuſpendebant.

Capis poculi genus dictum a capiendo.

Capita deorum appellabantur faſciculi facti de verbenis.

* Capita le Capital *facinus,quod capitis poena luitur.Capital,linteum quoddam,quo in ſacrificiis vtebantur.

* capite Capitalis lucus, vbi ſiquid violatum eſt, caput * violatoris expiatur.

Capitarium æs,quod capi poteſt.

* Campas) Cappas *marinos equos Graeci a flexione poſteriorum partium appellant.

Caprae dictae,quod omne virgultum carpant, ſiue a crepitu crurum.Vnde & crepas eas priſci dixerunt.

Capreoli vitium cincinni intorti,quia ad locum capiendum tendunt appellati.

Caprilia appellatur ager,qui vulgo ad Caprae paludes dici ſolet.

Capronae equorum iubae in frōtem deuexae, dictae quaſi a capite pronae.

Caprunculum vas fictile.

† κάμψας) Capſae a Graeco appellantur.Has illi κάμπσας † dicunt.

Capſit, prehenderit.

Captus locus dicitur ad ſacrificandū legitime conſtitutus.

Capuam in Campania quidam a Capy appellatam ferunt, quem a pede introrſus curuato nominatum antiqui, noſtri Falconem vocant:alij a planicie regionis.

Capulum & manubrium gladij vocatur ; & id, quo mortui efferuntur. vtrumque a capiendo dictum. ſane a capulo

fit

fit capularis.

Caput ex Graeco, dictum quod illi interdum κάρα dicunt.

Carinantes, probra obiectantes. *a carina dicti, quae est infima pars nauis: ſic illi ſortis infimae. *obiicientes

Cariſſam * apud Lucilium vafram * ſignificat. *Capriſſam * vafrum

Carnificis loco habebatur is, qui ſe vulneraſſet, vt moreretur.

Caſa a cauatione dicta.

Caſaria, quae cuſtodit caſam.

Caſcum, antiquum.

Caſeus a coeundo dictus.

Caſinam fabulam Plautus inſcripſit ab ancillae nomine Caſina, quam amari a ſene introduxit.

Caſnar, ſenex Oſcorum lingua.

Caſſabundus crebro cadens.

Caſſia via a Caſſio ſtrata.

Caſſiculum, reticulum, a caſſibus per deminutionē dictum.

Caſſilam antiqui pro caſſide ponebant.

Caſta mola genus ſacrificij, quod Veſtales virgines faciebant.

Caſtrenſi corona donabatur; qui primus hoſtium caſtra pugnando introiſſet. cui inſigne erat ex auro vallum.

Caſus dicimus non modo ea, quae fortuito hominibus accidunt, ſed etiam vocabulorum formas, quia in aliam, atque aliam cadunt effigiem.

Catachreſin tropum nos abuſionem dicimus, cum alienis abutimur perinde, ac proprijs, cum propria deficiunt.

Catamitum pro Ganymede dixerunt, qui fuit Iouis concubinus.

Catampo genus eſt luſus.

Catax, claudus.

Catifons, ex quo aqua Petronia in Tiberim fluit; dictus, quod in agro cuiuſdam fuerit Cati.

Catillatio graue opprobrium hominibus generoſis obijciebatur, ſiqui prouincias amicas populi Romani expoliaſſent.

Catillones *appellabant antiqui guloſos. *Catiliones

Catones *appellantur portus in mari interiores arte & manu facti. *Cothones

atularia porta Romae dicta eſt, quia non longe ab ea ad placandum caniculae ſidus frugibus inimicū rufae canes

immolabantur, vt fruges flauescentes ad maturitatem perducerentur.

Catulinam carnem esitauisse, hoc est comedisse Romanos Plautus in Saturione refert.

Catulus genus quoddam vinculi, qui interdum canis appellatur.

* Caudetae. Caudecae* cistellae ex iunco, a similitudine equinae caudae factae.

Caudicariae naues ex tabulis crassioribus factae.

* caue Cauiares hostiae dicebantur, quod cauiae,* id est pars hostiae cauda tenus diceretur, & ponebatur in sacrificio pro collegio pontificum quinto quoque anno.

Cauillatio est iocosa calumniatio.

Cauillum, cauillatio, id est irrisio.

Cauitionem dicebant, quam modo dicimus cautionem.

Caulae a cauo dictae. antiquitus enim ante vsum tectorum oues in antris claudebantur.

* ex) Cauum a chao dictum, & * eius inanitate.

CELERES antiqui dixerunt, quos nunc equites dicimus, a Celere interfectore Remi, qui initio a Romulo iis praepositus fuit, qui primitus electi fuerunt ex singulis curiis deni, ideoque omnino trecenti fuere.

* Caelibari Celibari* hasta caput nubentis comebatur, quae in corpore gladiatoris stetisset abiecti, occisique vt quemadmodum illa coniuncta fuerit cum corpore gladiatoris, sic ipsa cum viro sit. vel quia matronae Iunonis Curitis in tutela sint, quae ita appellabatur a ferenda hasta, quae lingua Sabinorum curis dicitur. vel quod fortes viros genituras ominetur. vel quod nuptiali iure imperio viri subiicitur nubens: quia hasta summa armorum, & imperij est. quam ob causam viri fortes ea donantur, & captiui sub eadem veneunt, quos Graeci δορυαλώτους καὶ δορυκτήτους vocant.

Celsus ex Graeco κέλης eques dictus.

* Caenina
* Caenite Cenina * vrbs, quae fuit vicina Romae, a Cenite conditore appellata.

Censere nunc significat putare; nunc suadere; nunc decernere.

Censio aestimatio. vnde censores. Censio hastaria dicebatur, cum militi multae nomine ob delictum militare indice-

indicebatur, quod hastas daret. Censionem facere dicebatur censor, cum multam equiti inrogabat.

Censores dicti, quod rem suam quisque tanti aestimare solitus sit, quantum illi censuerint.

Censui censendo agri proprie appellantur, qui & emi, & venire* iure ciuili possunt. * vendi

Centaurion medicamentum a Chirone centauro inuentũ.

Centenariae caenae dicebantur, in quas lege Licinia non plus centussibus, praeter terra nata impendebatur: id est, centum assibus (qui erant breues nummi ex aere.)

Centenas pondo dicebant antiqui referentes ad libras.

Centumuiralia iudicia a centum viris sunt dicta. Nam, cum essent Romae triginta & quinque tribus, (quae & curiae dictae sunt,) terni ex singulis tribubus sunt electi ad iudicandum, qui centumuiri appellati sunt; & licet quinque amplius, quam centum fuerint, tamen quo facilius nominarentur, centumuiri sunt dicti. Centumuiralia iudicia, quae centumuiri iudicabant.

Centuria in agris significat ducenta iugera; in re militari centum homines.

Centuriata comitia (item curiata) dicebantur; quia populus Romanus per (centenas turmas* diuisus erat. *centurias

Centuriatus ager in ducenta * iugera definitus. quia Romulus centenis ciuibus ducenta*iugera tribuit. *ducena *ducena

Centurionus antea, qui nunc Centurio; & curionus, & decurionus dicebantur.

Cercolopis * genus simiae, quae vltimam partem caudae villosam habet. *Cercalopex)

Cercopa Graeci appellant lucrari vndique cupientem. quasi κέρδωνα, quem nos quoque lucrionem vocamus.

Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus; quia candelis pauperes, locupletes cereis vtebantur.

Cermalus locus in vrbe sic nominatus.

Cernuus calciamenti genus.

Cerritus furiosus.

Cerrones*leues & inepti a cratibus dicti; quod Siculi aduersus Athenienses cratibus pro scutis * sunt vsi, quas Graeci γέῤῥας appellant. *Congerrones) *pro cratis

Ceruaria ouis, quae pro cerua immolabatur.

Ceruus, quod κέρατα, id est cornua gerat, dictus.

Cespes est terra in modum lateris caesa, cum herba, siue frutex recisus & truncatus est.

*Cestillus Cesticillus *appellatur circulus, quem superponit capiti, qui aliquid est laturus in capite.

CHALCIDICVM genus aedificij, ab vrbe Chalcida dictum.

Chaos appellat Hesiodus confusam quandam ab initio vnitatem hiantem, patentemq; in profundum, ex eo & χαίνειν Graeci, & nos hiare dicimus. Vnde Ianus detracta aspiratione nominatur ideo, quod fuerit omnium primus, cui primo supplicabant velut parenti, & a quo rerum omnium factum putabant initium.

Chilo dicitur cognomento a magnitudine labrorum. Cilo sine aspiratione, cui frons est eminentior, ac dextra, sinistraque velut recisa videtur.

Choenica, mensurae genus.

Choragium, instrumentum scenarum.

*κίβος CIBVS appellatur ex Graeco, quod illi peram, in qua cibum recondunt, κιβάπον *appellant.

Cicatricare, cicatricem inducere.

Ciccum membrana tennis malorum punicorum.

Cicindela genus muscarum, quod noctu lucet, videlicet a candore. Vnde etiam candelabra putantur appellata.

*Cucuma Cicuma *auis noctua.

Ciere, nominare.

Ciliũ est folliculus, quo oculus tegitur. vnde fit superciliũ.

Cillibae, mensae rotundae.

Cimbri lingua Gallica latrones dicuntur.

Cimmerij dicuntur homines, qui frigoribus occupatas terras incolunt. quales fuerunt inter Baias, & Cumas in ea regione, in qua conuallis satis eminenti iugo circundata est; quae neque matutino, neque vespertino tempore sole contegitur.

Cincia, locus Romae, vbi Cinciorum monumentum fuit.

Cincta flaminica veste velata.

Cingulo noua nupta praecingebatur, quod vir in lecto soluebat, factum ex lana ouis: vt sicut illa in glomos sublata coniuncta inter se sit, sic vir suus secũ cinctus, vinctusque esset. Hunc Herculaneo nodo vinctum vir soluit imo-

ominis gratia : vt sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, vt fuit Hercules, qui L X X liberos reliquit.

Cingulos appellabant homines, qui in his locis, vbi cingi solet, satis sunt tenues.

Cinxiae Iunonis nomē sanctum habebatur in nuptiis, quod initio coniugij solutio erat cinguli, quo noua nupta erat cincta.

Circanea* dicitur auis, quæ volans circuitum facit. *Circenda

Circites, circuli ex aere facti.

Circumluuium ius prædiorum.

Cispius mons in vrbe Esquilinae regionis de nomine cuiusdam hominis* dictus. *Cispit Anagnini.

Cisterna dicta est, quod cis inest infra terram.

Citeria appellabatur effigies quaedam arguta, & loquax, ridiculi gratia, quae in pompa vehi solita sit. Cato in M. Caecilium. * Quid ego cum illo disertem amplius, quem ego denique credo in pompa vectitatum ire ludis pro citeria, atque cum spectatoribus sermocinaturum? *Coelium

Citimus, extremus. Vls enim facit vltra, vltimus : cis, citra, citimus.

Citior comparatiuum a cito. Plautus : Nullam ego rem citiorem apud homines esse, quam famam reor.

Citrosa vestis appellata est a similitudine citri.

Ciuicam coronam ciuis salutis suae causa seruatus in praelio dabat, quae erat ilignea frondem habens perennem.

CLACENDIX,* genus conchae. *Calcendix

Clam a clauibus dictum, quod his, quae caelare volumus, claudimus.

Claritudinem claritatem.

Classes clypeatas antiqui dixerunt, quos nunc exercitus vocamus.

Classici testes dicebantur, qui signandis testamentis adhibebantur.

Classis procincta, exercitus instructus.

Claua teli genus, qua Hercules vtebatur.

Clauata dicuntur aut vestimenta clauis intertexta, * aut calciamenta clauis confixa. *Intexta

Claudere & clauis ex Graeco descendit. cuius rei tutelam penes Portumnum esse putabant, qui clauim* manu tenere fingebatur, & deus putabatur esse portarum.* *clauum *portuum

Claudiana tonitrua appellabantur, quia Claudius Pulcher instituit, vt ludis post scenam collectus* lapidum ita fieret, vt veri tonitrus similitudinem imitaretur. nam antea leues admodum, & parui sonitus fiebant, cum claui & lapides in labrum aeneum coniicerentur.

* coniectus)

Clauim consuetudo erat mulieribus donare ob significandam partus facilitatem.

* περίοδον Clausula, quam Graeci κολοφῶνα* vocant, a breui conclusione est appellata.

Clauus annalis appellabatur, qui figebatur in parietibus sacrarum aedium per annos singulos, vt per eos numerus colligeretur annorum.

Clientam pro cliente Plautus dixit.

* παρακλίζειν Clingere cingere a Graecco κλείειν * dici manifestum est.

Clitellae dicuntur non tantum eae, quibus sarcinae conligatae mulis portantur, sed etiam locus Romæ propter similitudinem. & in via Flaminia loca quaedam deuexa subinde & accliua. est etiam tormenti genus eodem nomine appellatum.

Cliuia auspicia dicebant, quae aliquid fieri prohibebant. omnia enim difficilia cliuia vocabant. vnde & cliui loca ardua.

Cloacae a conluendo dictae.

Cloacale flumen dixit Cato pro cloacarum omnium conluuie.

Cloacare, inquinare. vnde & cloacae dictae.

* Cloantho Cloelia familia a Cloelio* Aeneae comite est appellata.

Cloeliae fossae a Cloelio duce Albanorum dictae.

Clucidatum dulce, & suaue dicebatur.

Clumae folliculi ordei.

Clunaclum cultrum sanguinarium dictum; vel quia clunes hostiarum diuidit; vel quia ad clunes dependet.

Clunas simias a clunibus tritis dictas existimant.

Clunes masculini. Plautus: Quasi lupus ab armis valeo, clunes infractos fero.

Clutum Graeci κλυτὸν dicunt. Vnde accepta praepositione fit inclutus. IN enim saepe augendi causa adiicimus, vt inuocauit, inclamauit.

Clypeum antiqui ob rotunditatem etiam corium bouis appellarunt, in quo foedus Gabiorum * cum Romanis

* Sabinorum

nis fuerat adſcriptum.

CNASONAS,*acus,quibus mulieres ſcalpunt caput. *Cnaσοαs

Cnephoſum antiqui dicebant tenebricoſum. Graeci enim κνέφας appellant obſcurum.

COCETVM * genus edulij ex melle & papauere factum. *Coccetum

Coclacae* dicuntur lapides ex flumine rotundi ad coclearum ſimilitudinem. *Conchalacae

Coctiones dicti videntur a cunctatione, quod in emendis, vendendiſque mercibus tarde perueniant ad iuſti pretij finem. Itaque apud antiquos prima ſyllaba per V litteram ſcribebatur.

Coctum a cogendo dicitur,quia coquendo coartetur,* vt ad vtilitatem veſcendi perducatur. *cogendo coercetur

Cocula vaſa aenea coctionibus apta. alij cocula dicunt ligna minuta,quibus facile decoquantur obſonia.

Codeta ager, in quo frutices exiſtunt in modum codarum equinarum. Codeta appellatur ager trans Tiberim, quod in eo virgulta naſcuntur ad caudarum equinarum ſimilitudinem.

Coelius mons dictus eſt a Coele * quodam ex Etruria, qui Romulo auxilium aduerſus Sabinos praebuit; eo quod in eo domicilium habuit. *Coelio Vibennò

Coepiam futurū tempus ab eo,quod eſt coepi.Cato: Coepiam ſeditioſa verba loqui.Inuenitur quoque apud maiores & infinitiui modi coepere.

Cogitatim aduerbialiter, pro cogitate.

Cogitatio dicta velut coagitatio, id eſt longa eiuſdem rei agitatio in eadem mora conſilij explicandi.

Cognitor eſt qui litem alterius ſuſcipit coram eo,cui datus eſt. procurator autem abſentis nomine auctor* fit. *actor

Cognitu facilia eadem ratione dicitur, qua dictu facilia, & perſpectu,& factu facilia.

Cognomines dicuntur,qui eiuſdem ſunt nominis.

Cohum lorum,quo temo buris cum iugo conligatur, a cohibendo dictum. Cohum poetae caelum dixerunt a chaos: ex quo putabant caelum eſſe formatum.

Coinquire,deputare.

Collus * quoque maſculine dixerunt. eſt enim genus tormenti e corio. *Culeus

Colluuiaris porcus dicitur, qui cibo permixto, & colluuione nutritur.

Colophon dixerunt, cum aliquid finitum significaretur.

*Coleto Charete)

Colossus a Caleto * artifice, a quo formatus est, dictus. Fuit enim apud Rhodum insulam statua solis alta pedes centum & quinque.

Columnae dictae, quod culmina sustineant.

Colurna hastilia ex corno arbore facta.

Comedum bona sua consumentem antiqui dixerunt. Comedo comedonis, qui, vt supra, bona sua consumit.

Comissatio a vicis, quos Graeci κώμας dicunt, appellatur. in his enim habitabant prius, quam oppida conderentur. quibus in locis alij alios conuictus causa inuitabant.

*insimul

Comitiales dies appellabant, cum in comitio conueniebãt. qui locus a coeundo, id est simul * veniendo dictus est.

*Commotacula

Commentacula * virgae, quas flamines portant pergentes ad sacrificium, vt a se homines amoueant.

*sacris

Commentaculum genus virgulae, qua in sacrificiis * vtebantur.

Committere proprie est insimul mittere. Nunc eo vtimur & pro facere, aut pro relinquere, aut pro incipere.

Commugento, conuocanto.

Comoedias constat appellari ex eo, quod initio in vicis iuuenes cantare soliti essent conuenientes.

Comoedice figuratum a comoedo. Plautus: Euge heus adstitisti & dulce, & comoedice.

Comparsit Terentius pro compescuit posuit.

Compascuus ager, relictus ad pascendum communiter vicinis.

Comperce pro compesce dixerunt antiqui.

Compernes nominantur homines genibus plus iusto coniunctis.

Compescere est velut in eodem pascuo continere.

Compescere lucum, est lucum suis finibus cohibere.

Compilare est cogere, & in vnum condere.

Compitalia festa, quae in compitis peragebant.

Compluriens a compluribus significat saepe. Cato: Contumelias mihi dixisti compluriens.

Compraedes eiusdem rei populo sponsores.

Comptus, id est ornatus, a Graeco descendit, apud quos

κοσμεῖν dicitur comere.& κόσμιος,quod* apud nos comis. *qui & comae dicuntur capilli cum aliqua cura compositi.

Conauditum,coauditum:sicut conangustatum* dicitur. * conagulatum

Conceptiuae feriae festa dicebantur, quae incertis diebus seruabantur quotannis,vt sementinae, *compitaliciae. *sementiuae

Conciliabulum dicitur locus,vbi in concilium conuenitur.

Conciliatrix dicitur,quae viris conciliat vxores, & vxoribus viros.

Concilium dicitur a populi consensu. siue concilium dicitur a concalando,id est vocando. * *conuocãdo

Concinnare est ante componere. Concinere * enim conuenire est. * Coocicre)

Concio conuentus dicta,quasi conuocatio. Concio significat conuentum,non tamen alium,quam eum, qui a magistratu, vel a sacerdote publico per praeconem conuocatur.Concionem antiqui masculino genere posuere.

Concipilauisti dictũ a Naeuio pro corripuisti,& inuolasti.

Conclauatae dicebantur,quae sub eadem erant claue.

Conclauia dicuntur loca,quae vna claue * clauduntur. *clauĩ

Condere,componere. Condere proprie est in vnum, & in interiorem locum dare ad custodiam faciliorem. quod verbum nunc significat conscribere : nunc facere : nunc componere,& instruere.

Condicere est dicendo denuntiare.

Condictio in diem certũ eius rei,quae agitur,denuntiatio.

Condictum est,quod in communi est dictum.

Condulus *anulus.Condalium similiter anuli genus. *Condalus

Confecerunt,vna fecerunt.

Confeta sus dicebatur, quae cum omni fetu adhibebatur ad sacrificium.

Conflages loca dicuntur,in quae vndiq; confluunt * venti. *confligunt

Confoedusti,foedere coniuncti.

Confugelam antiqui confugium dicebant.

Congruere dictum est a gruibus,(quae non se segregant,* siue cum volant,siue cum pascuntur. *quia non fere segregantur,

Coniector,interpres somniorum.

Conitum * genus libaminis, quod farina conspersa faciebant. Conitum * Afranius pro ornatu & exculru * posuit. *Confitus, vel comitus vel comptũ, vel confitũ. *Comptum *cultu

Coniuola,occulta. * *oscula

Conlatia oppidum fuit prope Romam, eo quod ibi opes aliarum ciuitatum fuerint conlatae. a qua porta Romae Conlatina dicta est.

Conlatiuum sacrificium dicitur, quod ex conlatione offertur.

Conlatiuum ventrem magnum, & turgidum dixit Plautus, quia in eum omnia edulia congeruntur.

Conlucare dicebant, cum profanae siluae rami deciderentur officientes lumini.

Conquirere, coercere.

Conregione, e regione.

Conruspari, conquirere. Plautus: Conrusparc tua consilia in pectore.

Conscripti dicebantur, qui ex equestri ordine patribus adscribebantur, vt numerus Senatorum expleretur.

Consentia sacra, quae ex multorum consensu sunt statuta.

Considerare a contemplatione siderum videtur appellari.

Consilium vel a consulendo dicitur, vel quod in vnam sententiam plurium mentes consiliant,* & conueniant. sed a silentio credibilius dictum putatur, quo maxime inuenitur.

* consideant

Consiluere Ennius pro conticuere posuit.

Consiptum apud Ennium pro conseptum reperitur.* Consiptum clauis praefixum.

*inuenitur.

Consponsor, coniurator.

Consponsos antiqui dicebant fide mutua conligatos.

Consternatio, quae est concitatio quaedam subita ex aliquo metu; a sternutamento* deducta est; quod eo * toto concutimur corpore.

*sternatamenē
*eo quod

Constitutus hominum a consistentium multitudine appellatur.

Consualia ludi dicebantur, quos in honorem Consi faciebant; quem deum consilij putabant.

Consuetionem Plautus pro consuetudine dixit.

Consulas antiqui ponebant, non tantum pro consilium petas, & perconteris; sed etiam pro iudices, & statuas.

Contagionem esse dicendum, non contagium.

Contemplari dictum est a templo; id est loco, qui ab omni parte aspici, vel ex quo omnis pars videri potest, quem antiqui templum nominabant.

Conteſtari eſt, cum vterque reus dicit, Teſtes eſtote. Conteſtari litem dicuntur duo, aut plures aduerſarij, quod ordinato iudicio vtraq; pars dicere ſolet, Teſtes eſtote.

Contignum fruſtum carnis cum ſeptem coſtis demptum.

Contrarium aes, graue aes.

Contubernales dicuntur a tabernis, quæ fiebãt ex tabulis. vnde & tabernacula dicta ſunt, licet (ex tentoriis, &* ex pellibus fiant. *tentoria)

Contubernium dicitur contubernalium habitatio.

Contuoli * oculi ſunt in anguſtum coacti conniuentibus palpebris. * Conculi

Conuallis eſt planities ex omni parte comprehenſa montibus, collibuſue. Vallis duobus lateribus incluſa planities. Vallis deminutiuum vallicula facit.

Conuentae* conditio dicebatur, cum primus ſermo de nuptiis, & earum conditione habebatur. * Conuentæ, vel Conuẽtio

Conuentus quattuor modis intelligitur. Vno, cum quemlibet hominem ab aliquo conuentum eſſe dicimus; Altero, cum ſignificatur multitudo ex compluribus generibus hominum contracta in vnum locum; Tertio, cum a magiſtratibus iudicij cauſa populuſcõgregatur; Quarto, cum aliquem in locum frequentia hominum ſupplicationis, aut gratulationis cauſa colligitur.

Conuexum eſt ex omni parte declinatum, qualis eſt natura caeli, quod ex omni parte ad terrã verſus declinatũ eſt.

Conuicium a vicis, in quibus prius*habitatum eſt, videtur dictum; vel immutata littera quaſi conuocium. * primum

Conuoti, iiſdem votis obligati.

Copona taberna a copiis * dicta. * cupis)

Coquitare pro coctitare, id eſt frequenter coquere, Plautus poſuit.

Coquum & piſtorem apud antiquos eundem fuiſſe accepimus. Naeuius, Coquus, inquit, edit Neptunum, Venerem, Cererem. ſignificat per Cererem panem, per Neptunum piſces, per Venerem holera.

Corbitae dicuntur naues onerariae: quod in malo earum ſummo pro ſigno corbes ſolerent ſuſpendi.

Corculum a corde dicebãt antiqui ſolertem, & acutum.* Plautus in Caſina: Ego ſum liber Meum corculum melliculum, verculum. * cautum.

Corda frumenta, quae ſero matureſcunt, vt fenū cordum.

Corgo apud antiquos pro aduerbio, quod eſt profecto, ponebatur.

Corinthienſes ex eo dici coeperunt, ex quo coloni Corinthum ſunt deducti, qui antea Corinthij ſunt dicti. quam conſuetudinem ſeruamus etiam, cum Romanenſes, & Hiſpanienſes, & Sicilienſes negotiatores dicimus, qui in alienis ciuitatibus negotiantur.

Corius apud antiquos maſculino genere dicebatur. Plautus: Iam tibi tuis meritis craſſus corius redditus eſt. Pari modo diuerſo genere dicebant, haec ludus,* haec metus, haec amnis, hic frons.*

*lucens

*fons

Cornicarum diuarum locus erat trans Tiberim cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela eſſe putabantur.

Cornua Liberi patris ſimulachro adiiciuntur, quē inuentorē vini dicunt: eo quod homines nimio vino trucesfiūt.*

*fiant, vt belluae

Corolla deminutiuū eſt a corona. corollā noua nupta de floribus, verbenis, herbiſq; a ſe lectis ſub amiculo ferebat.

Corona, cum videatur a choro dici, caret tamen aſpiratione. ſiue coronae dicuntur, quod cohonorent eos, quibus imponuntur.

Corpulentis Ennius pro magnis dixit. nos corpulentum dicimus, corporis obeſi hominem.

Coſſi ab antiquis dicebantur natura rugoſi corporis homines, a ſimilitudine vermium ligno editorum, qui coſſi appellantur.

Cotiliae *lacus appellatur, quod in eo eſt inſula Cotilia nominata a Graecis.

*Cutiliae

Coturnium vas, quo in ſacrificiis vinum fundebatur.

Coturnix appellatur a ſono vocis.

CRACENTES graciles. Ennius: Succincti gladiis media regione cracentes.

Craticulum a Graeco κρατίῳ† deducitur.

†κρατή-νιον ἢ κρα-ταίωμα

Crebriſuro apud Ennium ſignificat vallum crebris ſuris, id eſt palis, munitum.

Creduas, credas. Plautus: Ipſus nec amat, nec tu creduas.

Creperum, dubium. vnde increpitare dicimus, quia male dicta fere incerta, & dubia ſunt.

Crepidines, ſaxa prominentia.

Crepitulum* ornamentum capitis. id enim in capitis motu crepitum

*Crepiculū

crepitum facit.

Crepos Romani lupercos dicebãt a crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in lupercalibus nudos discurrere, & pellibus obuias quasque feminas ferire.

Creterre vocabulum trahitur a cratere, quod vas est vini.

Creui modo significat hereditatem adij: modo maior aetate, vel censu sum: modo iudicaui: modo diuisi. quae omnia a duobus verbis cresco, & cerno veniunt: cuius vnius origo ex Græco trahitur, quod illi κραίνειν dicunt perficere.

Crines a discretione dicti, quam Græci κρίσιν † appellant. nam iidem eos κρινίδας vocant. † διάκρισιν

rocatio, coruorum vocis appellatio.

rocotilum valde exile. Plautus: Extortis talis cum crocotilis crusculis.

rocotinum genus operis pistorij.

rucium, quod cruciat. Vnde Lucilius vinum insuaue crucium dixit.

Crumina sacculi genus. Plautus: Dij bene vortant. tene, tene, crumina minuerint triginta minae.

rusculum deminutiuum a crure.

rustariae tabernae a vasis potoriis crustatis dictae.

rustumina * tribus a Tuscorum vrbe Crustumena dicta. *Crustumerina

V B A M * Sabini vocant eam, quam militares lecticam. * Crustumeria * Cumbam
vnde videtur deriuatum esse cubiculum.

ubans auspicatur, qui in lecto quaerit augurium.

ulcita, quod tomento inculcatur, appellata.

uligna vas potorium. Cato, Culignam, inquit, in foeno Graeco ponito, vt bene oleat. Culigna vas vinarium a Graeco dicta, quam illi dicunt κύλικα.

ulina vocatur locus, in quo epulae in funere cõburuntur.

uliola cortices nucum viridium, dicta a similitudine culeorum, quibus vinum siue oleum continetur.

ulticula * fusticulus quidem ligneus in sacris dicebatur. * Culcitula

umalter significat cum altero, * dictum ab antiquis ita breuitatis causa, vt sodes pro si audes, scilicet pro scias licet, sis pro si vis. * aliter)

umeram vocabant antiqui vas quoddam, quod opertũ in nuptiis ferebãt, in quo erant nubẽtis vtensila, quod &

camillum dicebant, eo quod sacrorum ministrum κά-μιλλον appellabant.

Cumerum vas nuptiale a similitudine cumerarum, quae fiunt palmeae vel sparteae ad vsum popularem, sic appellatum.

* est Cum imperio esse * dicebatur apud antiquos, cui nominatim a populo dabatur imperium.

Cum populo agere, hoc est populum ad concilium, aut comitia vocare.

* est Cum potestate esse * dicebatur de eo, qui a populo alicui negotio praeficiebatur.

Cuncti significat quidem omnes, sed coniuncti & congregati: at vero omnes etiam si diuersis locis sint.

Cuniculum, id est foramen sub terra occultum, aut ab animali, quod simile est lepori, appellatur, quod subterfossa terra latere est solitum; aut a cuneorum similitudine, qui omnem materiam intrant findentes.

Cunire est stercus facere. vnde & inquinare.

* sciphos Cupes, & cupediae antiqui lautiores cibos,* nominabant. inde macellum forum cupedinis appellabant. Cupedia autem a cupiditate sunt dicta. vel, sicut Varro vult, quod ibi fuerit Cupedinis equitis domus, qui fuerat ob latrocinium damnatus.

Cupressi mortuorum domibus ponebantur ideo, quia huius generis arbor excisa non renascitur; sicut ex mortuo nihil iam est sperandum. quam ob causam in tutela Ditis patris esse putabatur.

* coreda Cura dicta est, quasi cor edat;* vel quia cor vrat.

Curatores dicuntur, qui pupillis loco tutorum dantur. sive illi, qui rei frumentariae, agrisve diuidundis praepositi sunt.

* digeritur Curia, locus est, vbi publicas curas gerebant. Calabra curia dicebatur, vbi tantum ratio sacrorum gerebatur. Curiae etiam nominantur, in quibus vniuscuiusque partis populi Romani quid geritur. * quales sunt eae, in quas Romulus populum distribuit numero triginta. (quibus postea additae sunt quinque:) vt in sua quisque curia sacra publica faceret, feriasque obseruaret. hisque curijs singulis nomina Curiarum virginum imposita esse dicuntur, quas virgines quondã Romani de Sabinis rapuerũt.

Curia-

uriales eiusdem curiae, vt tribules, & municipes. Curiales flamines curiarum sacerdotes. Curiales mensae, in quibus immolabatur Iunoni, quae Curis est appellata.

uriata comitia a curijs appellata.

urij * fana a Curio * dicta. quia eo loco domum habuerat. * Curiati * Curiatio

urionem agoum Plautus pro macro dixit, quasi cura macruisset.

urionia sacra, quae in curiis fiebant.

urionium aes dicebatur, quod dabatur curioni ob sacerdotium curionatus.

uris est Sabine hasta. Vnde Romulus Quirinus, quia eam ferebat, est dictus; & Romani a Quirino Quirites dicuntur. Quidam eum dictum putant a Curibus, quae fuit vrbs opulentissima Sabinorum.

uritim Iunonem appellabant, quia eandem ferre hastam putabant.

urriculo pro cursim ponebant. Plautus, Licet, inquit, vos abire curriculo.

urriculus deminutiuum est a curru.

urtij locus appellatur a Curtio, qui eo loco in profundissimum se ob salutem populi Romani proiecit hiatum.

urules equi quadrigales. Curules magistratus appellati sunt, quia curru vehebantur.

ussilirem pro ignauo dicebant antiqui.

ustodelam dicebant antiqui, quam nunc dicimus custodiam.

ustoditio est opera ad custodiendum quid sumpta.

utis Graecam habet originem. hanc enim illi κύτος dicunt.

CYBELE * mater, quam dicebant magnam, ita appellabatur, quod ageret homines in furorem, quod Graeci κυϐιϐᾶν † dicunt. Cybele vero eadem dicta a loco, qui est in Phrygia. * Cybebe) † βιϐηλον κυϐηϐᾶν κύϐικος.)

ubium dictum, quia eius medium aeque patet in omnes partes, quod genus a geometris κῦϐον dicitur. Vnde etiam tessellae quadratę κύϐοι. Hinc & κυϐίον genus piscis, quia piscantes id genus piscium velut aleam ludant.

yllenius Mercurius dictus, quod omnem rem sermo sine manibus conficiat, quibus partibus corporis, qui carent, κυλλοὶ vocantur: ideoque quadratum eum fingunt. Alij

volunt sic appellatum; quod in Cyllenia via sit nutritus. Alij quod in monte Arcadiae Cyllene. Alij quod a Cyllene sit nympha educatus.

Cymbam Graeci appellant κύμβην.

Cymbium poculi genus a similitudine nauis, quae dicitur cymba, appellatum.

Cynthius Apollo a Cyntho Deli monte vocatus.

Cyparissae appellantur acies quaedam igneae, quae noctu apparere solent ad similitudinem cupressi.

Cyparissiae dicuntur ignes prodigiosi a similitudine cypressorum.

Cypria Venus, quod ei primum in Cypro insula templum sit constitutum. vel quia parientibus praesideat, quod Graece κύειν parere sit.

Cyprio boui merendam, Ennius sotadico versu cum dixit, significat id, quod solet fieri in insula Cypro, in qua boues humano stercore pascuntur. Idem cum dicit, Propter stagna, vbi lanigerū genus piscibus pascitur: esse paludem demonstrat, in qua nascuntur pisces similes ranunculis, quos oues consectatae edunt.

Cytherea, Venus ab vrbe Cythera, in quam primum deuecta esse dicitur concha, cum in mari esset concepta.

DACRIMAS pro lacrimas Liuius saepe posuit, nimirum, quod Graeci appellant δάκρυα. Item dautia, quae lautia dicimus,& dantur legatis hospitij gratia.
aedalam a varietate rerum, artificiorumque dictam esse apud Lucretium terram, apud Ennium Mineruam, apud Virgilium Circē, facile est intelligere: cum Graece δαιδάλλειν significet variare.
agnades sunt auium genus, quas Aegyptij inter potandum cum coronis deuincire soliti sunt, quae vellicando, morsicandoque & canturiendo * assidue non patiuntur dormire potantes. *cantitando)
liuum supinum ait esse Aurelius, Aelius stultum. Oscorum quoque lingua significat insanum. Santra vero dici putat ipsum, quem Graeci δείλαιον, id est propter cuius fatuitatem quis misereri debeat.
mium sacrificium, quod fiebat in operto in honorem Bonae deae, dictum a contrarietate, quod minime esset δημόσιον, id est publicum, dea quoque ipsa δαμία, & sacerdos eius δαμίας * appellabatur. * Damiatrix
nistae, feneratores.
unt, dant.
os apud antiquos dicebatur res diuina, quae fiebat aut hiberna semente, aut verna, quod vocabulum ex Graeco educitur, apud quos id genus epularum δαὶς dicitur. aque & daptice se acceptos antiqui dicebant, significantes magnifice. & dapticum negotium amplum, ac manificum.
, dari.
nia Appulia appellatur a Dauno Illyricae gentis claro ro, qui eam propter domesticam seditionem excedens atria, occupauit.
ACTIO, peractio.
lacterare est stulte loqui. Nam Graeci βλάκας stultos pellant.
alicatum calce litum.
ermina dicuntur, quae decerpuntur purgandi causa.
ma quaeque veteres diis suis offerebant.
tes togae detritae.
epitus est desperatus crepera iam vita: vt crepusculum

extremum diei tempus. Siue decrepitus dictus, quia propter senectutem nec mouere se, nec vllum facere potest crepitum.

Decultarunt, valde occultarunt.

Decumana oua dicuntur, & decumani fluctus, quia sunt magna. nam & ouum decimum maius nascitur, & fluctus decimus fieri maximus dicitur.

Decumanus appellatur limes, qui fit ab ortu solis ad occasum. Alter ex transuerso currens appellatur cardo.

Decures, decuriones.

Decuriones appellantur, qui denis equitibus praesunt.

Dedita intelligitur valde data.

* Deformicatum

Defomitatum * a fomitibus succisum, quibus confoueri erat solitum.

Defrensam detritam, atque detonsam.

Defrui dicebant antiqui, vt deamare, deperire: significantes omnem fructum percipere.

* Degerere

* Degumare

Degere * antiqui posuerunt pro expectare.

Degunere * degustare.

Deinceps qui deinde cepit: vt princeps, qui primum cepit.

Deincipem antiqui dicebant proxime quenque captum, vt principem primum captum.

Deinde compositum est ex praepositione, & loci significatione: vt exinde, perinde, proinde, subinde; quae item tempus significant.

Delapidata, lapide strata.

Deliberare a libella, qua quid perpenditur, dictum.

Delibrare aquam sulco deriuare.

Delicare ponebant pro dedicare.

Delicata dicebant diis consecrata, quae nunc dedicata. Vnde adhuc manet delicatus, quasi lusui dicatus. Dedicare autem proprie est dicendo deferre.

* fastigium

Delicia est tignum quod a culmine ad tegulas angulares infimas versus fastigatum * collocatur, vnde tectum deliciatum, & tegulae deliciares.

Delinquere est praetermittere, quod non oportet praeteriri. Hinc deliquia & delicta.

* deliquãdo

* deliquatur

Deliquium solis a delinquẽdo * dictum, quod delinquat * in cursu suo.

Deliquum apud Plautum significat minus.

Delu-

Delubrum dicebant fustem delibratum, hoc est decorticatum, quem venerabantur pro deo.

Deluit, soluit. a Graeco διαλύειν.

Demagis pro minus antiqui dicebant.

Deminutus capite appellatur, qui ciuitate mutatus est: & ex alia familia in aliã adoptatus: & qui liber alteri mancipio datus est: & qui in hostiũ potestate venit: & cui aqua, igniq; interdictum est.

Demoe† apud Atticos sunt, vt apud nos pagi. †Δῆμοι

Demum quod significat post, apud Liuium demus legitur. Alij demum pro duntaxat posuerunt.

)enariae caerimoniae dicebantur, & tricenariae, quibus sacra adituris decem continuis rebus* vel triginta certis quibusdam rebus carendum erat. *diebus,)

)enicales* feriae colebantur, cũ hominis mortui causa familia purgabatur. Graeci enim νέκυν mortuum dicunt. *Denecales)

)corata, perorata.

)epeculatus a pecore dicitur, qui enim populum fraudat, peculatus poena tenetur.

)eperire significat valde perire.

)epolitum perfectum, quia omnes perfectiones antiqui politiones appellabant.

)epontani senes appellabantur, qui sexagenarij de ponte deiiciebantur.

)eprehensa dicitur genus militaris animaduersionis castigatione maior, ignominia minor.

)epubem porcum lactãtem, qui prohibitus sit pubes fieri.

)epuuere, caedere. Lucilius: palmisq; misellam Depuuit me. id est, verberauit me. quod ipsum ex Graeco est παίειν.

...ις Graeci appellant pelles nauticas, quas nos vocamus segestria.

...rogare proprie est, cum quid ex lege vetere, quo minus ...at, sancitur lege noua. derogare ergo detrahere est.

...siderare, & considerare a sideribus dici certum est.

...siuare* desinere. *Desinare

...spretus, valde spretus.

...teriae porcae, id est macilentae.

...tractare est male tractare.

...udes esse detunsos* deminutos. *detonses

Deuersus dicebant deorsum versus.

Deuitare, valde vitare.

Deus dictus est, quod ei nihil desit: vel quia omnia commoda hominibus dat: siue a Graeco δέος, quod significat metum; eo quod hominibus metus sit. sed magis constat id vocabulum ex Graeco θεὸς esse dictum aspiratione dempta. qui mos antiquis nostris frequens erat.

Dextans dicitur, quia assi deest sextans, quemadmodum duodeuiginti & deunx.

Dextimum & sinistimum antiqui dixerunt.

Dextra auspicia, prospera.

Dextrarum tibiarum genus est, quae dextra tenentur.

DIABATHRA genus solearum Graecanicarum.

Dianius locus Dianae sacratus.

*dicant

Dicassit, dixerit.

Dice pro dic * antiqui posuere.

Dicaearchia)

Dicearchia * vocabatur quae nunc Puteoli; quod ea ciuitas quondam iustissime regebatur.

Dici mos erat Romanis in omnibus sacrificiis, precibusq; POPVLO ROMANO, QVIRITIBVSQ. quod est Curensibus quae ciuitas Sabinorum potentissima fuit.

Dictynna Diana, quam esse lunam putabant, dicta quod fulgore suo noctu omnia ostendat.

Dierectum dicebant per antiphrasin, volentes significare malum diem.

Dies dictus, quod diuini sit operis, siue ab Ioue eius, vt putabant, rectore, qui Graece δία appellatur. siue quod aer diurnus dehiscat in candorem.

Diffarreatio genus erat sacrificij, quod inter virum, & mulierem fiebat dissolutio. dicta diffarreatio, quia fiebat farreo libo adhibito.

*Denotant

Dignorant * signa imponunt, vt fieri solet in pecoribus.

*Laniena)

Dilaniare est discindere, & quasi lanam trahere. vnde lacinia * & lanius dicitur, qui pecus discindit.

Dilectus militum, & is, qui significatur amatus, a legendo dicti sunt.

Diobolares meretrices dicuntur, quae duobus obolis ducuntur.

Diomedea insula in qua Diomedes sepultus est excedens Italia

Diomedis campi in Appulia appellantur, qui ei in diuisione regni, quam cum Dauno fecit, cesserunt.
Diox, genus piscis frequens in ponto.
Dirigere apud Plautum inuenitur pro discedere.
Diruncinunt, depurgant.
Dirus, dei ira natus.
Dirutum aere militem dicebant antiqui, cui stipendium ignominiae causa non erat datum : quod aes diruebatur in fiscum, non in militis sacculum.
Disertim pro diserte dixerunt antiqui.
Disertiones, diuisiones patrimoniorum inter consortes.
Disertus a differendo dictus.
Dispensatores dicti, qui aes pensantes expendebant, non adnumerabant. hinc deducuntur expensa, siue dispensata, vel compensata : item compendium, dispendium, assipondium, dupondium.
Dispescere est proprie pecus a pastione deducere ; vt compescere vna pascere, & in vno loco continere.
Dissulcus porcus dicitur, cum in ceruice setas diuidit.
Distisum, & pertisum dicebant, quod nunc distesum, & pertesum.
Diuidiam, discordiam.
Diuidicula antiqui dicebāt, quae nunc sunt castella, ex quibus a riuo communi aquam quisq; in suum fundū ducit.
Dium antiqui ex Graeco appellabant, vt a deo ortum, & diurnum sub caelo lumen ἀπὸ τοῦ Διός. Vnde adhuc sub dio fieri dicimus, quod non sit sub tecto: & interdiu, cui contrarium est noctu. Dium, quod sub caelo est extra tectū, ab Ioue dicebatur. & Dialis flamen, & Dius heroum aliquis ab Ioue genus ducens. Diū fulgur appellabant diurnum, quod putabant Iouis, vt nocturnum Summani.
DOLI vocabulo nunc tantum in malis vtimur: apud antiquos autē etiam in bonis rebus vtebātur. vnde adhuc dicimus Sine dolo malo: nimirū, quia solebat dici & bonus.
Doliola, locus in vrbe sic vocatus, quia inuadentibus Gallis Senonibus vrbem, sacra in eodem loco doliolis *reposita fuerūt. qua de causa in eodem loco ne despuere quidem alicui licebat. *doliis dabus
Domus a Graeco venit δόμος.
Donaticae coronae dictae, quod his victores in ludis do-

nabantur, quae postea magnificentiae causa institutae sunt super modum aptarum capitibus, quali amplitudine fiunt cum lares ornantur.

Donum ex Graeco est, quod illi vocant δῶρον.

Dorsum dictũ, quod pars ea corporis deuexa sit deorsum.

Dotem manifestum est ex Graeco esse. nam διδόναι dicitur apud eos dare.

DRACONES dicti ἀπὸ τοῦ δέρκειν, quod est videre. clarissimam enim dicuntur habere oculorum aciem. qua ex causa incubantes eos thesauris custodiae causa finxerũt antiqui. Ideoq; Æsculapio adtribuuntur; quod vigilantissimi generis putantur. quae res medicinae maxime necessaria est.

DVBENVS apud antiquos dicebatur, qui nũc dominus.

Dubiat, Dubitat.

Duco, cum pro puto ponimus, ex Graeco deducitur, quod illi dicunt δοκῶ.

Duellum, bellum. videlicet quod duabus partibus de victoria contendentibus dimicatur. Inde & perduellis, * qui pertinaciter retinet bellum.

*perduellio

Duicensus dicebatur cum altero, id est cum filio, census.

Duidens hostia bidens.

Duis duas habet significationes. nam & pro dis * ponebatur, & pro dederis.

*bis)

Dumecta antiqui, quasi dumiceta appellabant, quae nos dumeta.

Dumosa, frondosa.

Duodeuiginti dicendi consuetudinem a Graecis traxisse videmus, qui sic enuntiant δυοκαιείκοσι. †

†. δυοῖν δεῖ εἴκοσιν, & ἑνὸς δεῖ εἴκοσιν.

Duonum, bonum.

Duplabis, duplicabis.

Duplionem antiqui dicebant, quod nos duplum. venit autem a Graeco διπλοῦν.

Dusmoso in loco apud Liuium significat dumosum locum. antiqui enim interserebant S litteram, & dicebant cosmittere pro committere, & casmenae pro camenae.

EAMVS

EAnus ex Graeco ἴωμβυ.

Eapse, ea ipsa.

ECCERE iusiurandum est, ac si dicatur per Cererem, ut aecastor, aedepol. alij eccere pro ecce positum accipiũt.

EDEATRE, qui praesunt regiis epulis, dicti ἀπὸ τῶν ἐδεσμάτων.

Edecimata, electa.

Ederam flamini diali neque tangere, neque nominare fas erat: pro eo quod edera vincit ad quodcumque se applicat. Sed ne anulum quidem gerere ei licebat solidum, aut aliquem in se habere nodum.

EFFAFILATUM exertum, quod scilicet omnes exerto brachio sint exfilati, id est extra vestimentum filo contextum.

Effari, & effata a fando, quod ipsum ex Graeco φᾶσθαι. † †ἀς φάται

Effata, elocuta.

EGENS velut exgens, cui ne gens quidem sit reliqua.

Egeriae nymphae sacrificabant praegnantes, quod eam putabant facile conceptam aluum * egerere. *conceptũ

Egretus & adgretus ex Graeco sunt ducta, a surgendo, & proficiscendo. Vnde & Nyctegresia, quasi noctisurgium.

EIURATIO significat id, quod desideretur, non posse praestari. Plautus: eiurauit militiam.

ELACATENA, genus salsamenti, * quod appellatur vulgo malandrea. * *calciamẽtũ * melandria

Elaudare plus, quam nominare.

Illecebrae argentariae meretrices, ab eliciendo argento dictae.

Ilectabo, eliciam.

lices sulci aquarij, per quos aqua collecta educitur e liris.

linguem sine lingua.

lixa a liquore dicta.

lucum significat languidum, ac semisomnum. vel ut alij volunt allucinatorem. & nugarum amatorem. siue halonem, id est hesterno vino languentem, quem ἴαλον vocitant Graeci.

*euulso

Elumbem, euulso* lumbo.

E M pro eum ab eo, quod est is.

*dominij

Emancipati duobus modis intelliguntur, aut ij, qui ex patris iure exierunt; aut ij, qui aliorum fiunt dominij.* quorum vtrumque fit mancipatione.

Emem, eundem.

Emere quod nunc est mercari, antiqui accipiebant pro sumere.

Empanda, paganorum dea.

Empriuum militem, mercenarium.

Emussitata, ad amussim facta.

ENDOITIVM, initium.

Endoplorato, implorato, quod est cum questione inclamare. Implorare namque est cum fletu rogare, quod est proprie vapulantis.

*succincti

Endoprocinctu, in procinctu. significat autem cum ex castris in praelium exitum est. procinctos quasi praecinctos, atq; expeditos. nam apud antiquos togis incincti* pugnasse dicuntur.

Ennam, etiam ne.

Enubro, inhibenti.

Enunquam, ecquando.

EPEVS nomen cuiusdam fabri, qui equũ Dureum fecit.

Epicrocum genus amiculi croco tinctum, tenue, & perlucidum.

*Epalimma)

Epilimma* genus vilissimi vnguenti.

Epistylium trabs, quae super columnas ponitur.

Epolonos dicebant antiqui, quos nunc epulones dicimus. Datum autem est his nomen, quod epulas indicendi Ioui, ceterisque diis potestatem haberent.

Epulam antiqui etiam singulariter posuere.

Epulares appellabantur, qui in quibusdam ludis nocte epulabantur.

EQVESTRE aes, quod equiti dabatur.

Equiria ludi, quos Romulus Marti instituit per equorum cursum, qui in campo Martio exercebantur.

Equirine, iusiurandum per Quirinum.

Equo vehi flamini diali non licebat, ne si longius digrederetur, sacra neglegerentur.

*equo publico)

Equitare antiqui dicebant equum publicum* merere.

Equus

Equus Marti immolabatur, quod per eius effigiem Troiani capti sint: vel quod eo genere animalis Mars delectari putaretur.

ERCTVM citumque fit inter consortes, vt in libris legum Romanarum * legitur. Erctum a coercendo dictum, vnde & erciscundae & ercisci. Citum autem est vocatum a ciendo. *Regum Romanorum

Erebum Vergilius interdum obscuritatem quandam esse describit apud inferos, cum ait: Imas Erebi descendit ad vmbras. Interdum flumen eiusdem loci, dicens. Et magnos Erebi transnauimus amnes. Varro vero Erebo natam noctem ait. Vnde est & illud: Erebo creata fuscis crinibus nox te inuoco.

Ergo correptum significat idem, quod apud Graecos οὖν: producte, idem quod χάριν, hoc est gratia; cum scilicet gratia intelligitur pro causa. Sed illud superius etiam sine exemplis notum est; hoc inferius, sic formatur: cum dicimus de aliquo, statua donatus est honoris, virtutisque ergo, id est honoris, virtutisque causa.

Eritudo, seruitudo.

Erugere semel factum * significat, quod eructare saepius. illud enim perfectae formae est, hoc frequentatiuae. *ructum

Eruum & eruilia a Graeco sunt dicta, quia illi eruum ὄροβος, eruilia ὀρόβιον appellant.

ESCARIAE mensae quadratae vocantur, in quibus homines epulantur. Anclabris ea, quae in sacrificando diis anclatur, * quod est hauritur, ministraturque. *anclatur

Escit * erit. *Esit)

EVBOICVM talentum nummo Graeco septem milliũ, & quingentorum cistophorum est, nostro quattuor millium denariorum.

Eudiaeon lineum filum, quod medici extremo in clysterio relinquunt, per quod climos * emittitur. *κλυσμὸς)

Euelatum, euentilatum. Vnde velabra, quibus frumenta ventilantur.

Euerriator vocatur, qui accepta iure hereditate iusta facere defuncto debet. quae * si non fecerit, seu quid in ea re turbauerit, suo capite luat. id nomen ductum a verrendo. Nam exuerrae sunt purgatio quaedam *qui

domus, ex qua mortuus ad sepulturam ferẽdus est, quae fit per euerriatorem certo genere scoparum adhibito, *dictae) ab extra verrendo dictarum. *

Eum antiqui dicebant pro eorum.

Europam tertiam orbis partem ab Europa Agenoris filia certum est appellari. Sed alij de amore Iouis in taurum versi narrant. Alij eam a praedonibus raptam. & *tutela nauem, quae Iouis tutelam * effigiem tauri habuerit, in eam regionem esse delatam. Quidam ob pulchritudinem regionis per simulationem raptae filiae occupatam eam terram ab Agenore, & Phoenicibus ferunt.

EXAGOGEN, euectionem.

Examen est & aequamentum, & iudicij inuestigatio, & apum congregatio, vel locustarum.

Examussim, regulariter. amussis enim regula fabrorum est. vel, vt alij volunt, ferramentum, quo in poliendo vtuntur.

Exanclare, exhaurire.

*Exuberes *exuberae, vel exburae Exbueres * exinteratas; siue exbuae, quae ebiberunt, quasi epotae.

Excedere, egredi.

Excidionem vrbis a caedendo dictam manifestum est.

Exciet, excutiet.

Excipuum, quod excipitur, vt praecipuum, quod ante capitur.

*caedendo Excudere, procudere, & incus ipsa a cudendo * dicta sunt.

Exdorsua, dorsum confringe; alij exime.

*Exclutae Exdutae, * exuuiae.

Exemplum est, quod sequamur, aut vitemus: exemplar, ex *& hoc quo simile faciamus. Illud animo aestimatur, istud * oculis conspicitur.

Exercirent, sarcirent.

Exercitionem exerciti dicebant antiqui: exercitationem exercitati. Item exercitiorem, exercitissimum; sicut ab exercitato, exercitatiorem, exercitatissimum.

Exercitus & militum copia dicitur: & homo multis negotiis exercitus. sed superius quarti ordinis, hoc secundi est.

Excesto

Exeſto, extrà eſto: ſic enim lictor in quibuſdã ſacris clamitabat: hoſtis, vinctus, mulier, virgo exeſto. ſcilicet intereſſe prohibebatur.

Exſir purgamentum, vnde adhuc manet ſuffitio.

Exfuti, exfuſi; vt mertat pro merſat.

Exgregiae, egregiae: id eſt e grege lectae.

Exhauſtant, efferunt.

Exiles & ilia a tenuitate viarum, quas Graeci in chartis ita appellant, videntur eſſe dicta.

Exilica cauſa, quae aduerſus exulem agitur.

Eximium inde dici coeptum, quod in ſacrificiis optimum pecus e grege eximebatur: vel quod primũ erat natum.

Exin metri cauſa dicitur pro exinde.

Exinfulabat * exerebat. infulas enim ſacerdotum, filamenta vocabant. * Exinfibulat

Exiſtimare dictum eſt ab aeſtimatione.

Exitium antiqui ponebant pro exitu. nunc exitium peſſimum exitum dicimus.

Exodium * exitum. * Exodum)

Exoletus qui adoleſcere, id eſt creſcere deſiit.

Exomides ſunt comici veſtitus exertis humeris.

Exoriri ſurgere.

Expapillato brachio exerto; quod cum fit, papilla nudatur.

Expatare, in locum patentem ſe dare, ſiue in ſpatium ſe conferre.

Expectorat, ex pectore eiicit.

Expergitus, ab alio excitatus; quem ſolemus dicere expergefactum.

Experitos, imperitos.

Experrectus, a corrigẽdo ſe vocatus; quod fere facimus recẽtes a ſomno. Experrectus eſt, qui per ſe vigilare coepit.

Explenunt, explent.

Explorare antiquos pro exclamare vſos, ſed poſtea proſpicere, & certum cognoſcere coepit ſignificare. itaque ſpeculator ab exploratore hoc diſtat, quod ſpeculator hoſtilia ſilentio perſpicit, explorator pacata clamore cognoſcit.

Exporgere, porro agere, exporrigere.

Expreta * antiqui dicebant, quaſi expertia * habita. * Experta)

Exrogare eſt, ex lege vetere aliquid eximere per nouã legẽ. * expertia

Exta dicta, quod ea diis prosecentur, quae maxime extant, eminentque.

* alienus v. c. alius) Externus est alienae* terrae.

* exterricineus Exterraneus ex alia terra. Exterraneus * quoque dicitur & qui ante tempus natus, vel potius eiectus est. dictus autem exterraneus * quod eum mater exterrita aluo eiecit.

*exterricineus.

Extimum extremũ significat, ita vt intimo sit contrarium.

Extrarium ab extraneo sic distinguitur. extrarius est, qui extra focum, sacramentum, iusque sit, extraneus ex altera terra, quasi exterraneus.

* Exurguentes Exugentes, * exprimentes.

Exuuiae ab exuendo dictae.

FABAM nec tangere nec nominare Diali flamini licet, quod ea putatur ad mortuos pertinere. Nam & lemuralibus iacitur laruis, & parentalibus adhibetur sacrificiis, & in flore eius luctus litterae apparere videntur.

Fabiani, & Quintiliani appellabantur luperci a Fabio & Quintilio praepositis suis.

Facem in nuptiis in honorem Cereris praeferebant, aquaque spargebatur noua nupta: siue vt casta, puraque ad virum veniret: siue vt ignem atque aquam cum viro communicaret.

Faces antiqui dicebant, vt fides.

Facessere significat interdum facere, vt est, Iussa facessunt. interdum vero pro abire ponitur. Pacuuius: Facessite omnes hinc. id est abite,

Factio & factiosus, initio honesta vocabula erant. vnde adhuc factiones histrionum, & quadrigariorū dicūtur. Modo autem nomine factionis seditio, & arma vocantur.

Facul antiqui dicebant, & faculter pro facile. vnde facultas, & difficultas videntur dicta. Sed postea facilitas morum facta est, facultas rerum.

Fagutal sacellum Iouis, in quo fuit fagus arbor, quae Ioui sacra habebatur.

Falae dictae ab altitudine a falando, *quod apud Etruscos significat caelum. * falado

Falarica, genus teli missile, quo vtuntur ex falis, id est ex locis exstructis dimicantes.

Falcones dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curuati, a similitudine falcis.

Faleri oppidum a fale dictum.

Falsius, & falsior cum rationabiliter dici possint, non tamen sunt in consuetudine.

Fama a fando dicta. sic apud Graecos φήμη ἀπὸ τῆς φάσεως.

Famelicosam *terram, terram palustrem vocabant. *Familicosam, vel Famicosam

Famella deminutiuum a fama.

Familia antea in liberis hominibus dicebatur, quorū dux & princeps generis vocabatur pater, & mater familiae.* Vnde familiae nobilium Pompiliorum * Valeriorum, Corneliorum. & familiares ex eadem familia. postea hoc nomine etiam famuli appellari coeperunt per- * familias * Popilliorum)

mutata I cum V littera.

Familiaris Romanus, priuatus Romanus.

Famino, dicito.

Famuletium dicebatur, quod nunc seruitium.

Famuli origo ab Oscis dependet, apud quos seruus famel nominabatur, vnde & familia vocata.

Fana, quod fando consecrantur.

Fanatica dicitur arbor fulmine icta.

Fanum a Fano dictum; siue a fando; quod dum pontifex dedicat, certa verba fatur.

* Farcenum vel frasenū

Farfenum * virgulti genus.

Farrago appellatur id, quod ex pluribus satis pabuli causa datur iumentis.

Farreum, genus libi ex farre factum.

Fartores, nomenclatores; qui clam velut infarcirent nomina salutatorum in aurem candidati.

Fascinum, & fas, a fando nominantur.

Fastigium aedificij summum.

* iura. V.C. iudica)

Fastis diebus iucunda * fari licebat; nefastis quaedam non fari licebat.

* fandi)

Fastorum libri appellantur, in quibus totius anni fit descriptio. Fasti enim dies fasti * sunt.

Fatantur, multa fantur.

Fauentia bonam ominationem significat. Nam praecones clamantes, populum sacrificijs fauere iubebant. Fauere

* ac,

enim est bona fari. at * veteres poetae pro silere vsi sunt fauere.

Faui, a fauendo.

Fauissae locum sic appellabant, in quo erat aqua inclusa circa templa. Sunt autem, qui putant fauissas esse in Capitolio caellis cisternisque similes, vbi reponi erant solita ea, quae in templo vetustate erant facta inutilia.

Faustulum porcellum, feturam porcorum.

FEBRVARIVS mensis dictus, quod tum, id est extremo mense anni, populus februaretur, id est lustraretur, ac purgaretur: vel a Iunone februata, quam alij februalem, Romani februlim vocant: quod ipsi eo mense sacra, fiebant, eiusque feriae erant lupercalia, quo die mulieres februabantur a lupercis amiculo Iunonis, id est pelle caprina. quam ob causam is quoque dies februatus appellabatur.

labatur: Quaecumque denique purgamenti causa in quibusque sacrificijs adhibentur, februa appellantur. Id vero, quod purgatur, dicitur februatum.

Fedum antiqui dicebant pro hedo, folus pro holere, fostim* pro hoste, fostiam pro hostia. * fostem

Felices arbores Cato dixit, quae fructum ferunt, infelices quae non ferunt.

Femur femoris, & femen feminis: fenero, & feneror dici potest.

Fenus appellatur naturalis terrae fetus; ob quam causam & nummorum fetus fenus est vocatum, & de ea re leges fenebres. Fenus, & feneratores, & lex de credita pecunia. Fenebris, a fetu dicta, quod crediti nummi alios pariant, vt apud Graecos eadem res τόκος dicitur. Fenum quoque pratorum ab hac causa est appellatum, quando idipsum manens quotannis nouum parit. Vnde etiam festuca vocata est.

Feralia, dijs manibus sacrata festa, a ferendis epulis, vel a feriendis pecudibus appellata.

Ferctum genus libi dictum, quod crebrius ad sacra ferebatur, nec sine strue, altero genere libi. quae qui adferebant, struferctarij appellabantur.

Ferentarij, auxiliares * in bello, a ferendo auxilio dicti. vel quia fundis, & lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non tenentur, ita appellati. Ferentarij leuis armaturae pugnatores. * auxiliatores

Feretrius Iuppiter dictus a ferendo, quod pacem ferre putaretur, ex cuius templo sumebant sceptrum, per quod iurarent; & lapidem silicem, quo foedus ferirent.

Feria a feriendis victimis appellata.* * vocata

Feriae statae appellabantur, quod certo, statutoque die obseruarentur.

Ferias antiqui festas vocabant. & aliae erant sine die festo, vt nundinae; aliae cum festo, vt Saturnalia. quibus adiungebantur epulationes ex prouentu fetus pecorum frugumque.

Ferire dictum, quod ferientes feruntur.* * ferantur

Ferocit, apud Catonem, ferociter agit. Fiuere idem † pro figere. * item

Ferus ager incultus.

Fescenini versus, qui canebantur in nuptijs, ex vrbe Fescenina * dicuntur allati. siue ideo dicti, quia fascinum putabantur arcere.

* Fescenia

Fesnoae * vocabantur, qui depellere fascinum credebãtur.

* Fesceninae, vel Fascennonea

Festram antiqui dicebant, quam nos fenestram.

Fetiales a feriendo dicti. apud hos enim belli, pacisque faciendae ius est.

FIBER genus bestiae quadrupes. Plautus: Sic me subes cotidie, quasi fiber salicem. quo nomine extremae fluminis orae appellantur. Vnde & fibras iocinorum, & fimbrias vestimentorum dicimus.

Ficolea palus ficulneus.

Fides genus citharae dicta, quod tantum inter se chordae eius, quantum inter homines fides, concordent. cuius deminutiuum fidicula est

Fidusta a fide denominata, ea, quae maxime fidei erant.

Filicata * patera dicta, quod ad filicis * herbae speciem sit caelata.

* Felicata * felicis

Filicones * mali & nullius vsus, a filice * dicti.

* Felicones * felice

Firmum ἀπὸ τ̃ ἕρματος, dictum videtur.

Fiscellus casei mollis appetitor, vt catillones catillorum liguritores.

Fixulas, fibulas.

FLAGRATORES dicebantur genus hominum, quod mercede flagris caedebantur.

Flamearij infectores flamei coloris; violarij violatij coloris dicuntur.

Flamen Dialis dictus, quod filo assidue veletur. indeque appellãtur flamen, quasi filamen. Dialis autem appellatur a Dio, a quo vita dari putabatur hominibus.

Flameo amicitur nubens ominis boni causa, quod eo assidue vtebatur Flaminica, id est Flaminis vxor, cui non licebat facere diuortium. Flameo vestimento Flaminica vtebatur, id est Dialis vxor, & Iouis sacredos, cui telum fulminis eodem * erat colore.

* fulminire idem

Flaminia * dicebatur sacerdotula, quae Flaminicae Diali praeministrabat, eaque patrimes & matrimes * erat, id est patrem, matremque adhuc viuos habebat.

* Flamilla

* patrima. & matrima)

Flaminiae aedes domus flaminis Dialis.

Flaminius camillus puer dicebatur ingenuus patrimes, & matri-

& matrimes,*qui Flamini Diali ad sacrificia praeministrabat. antiqui enim ministros camillos dicebant. Alij dicunt omnes pueros ab antiquis camillos appellatos, sicut habetur in antiquo carmine, cum pater filio de agricultura praeciperet: Hiberno puluere, verno luto, grandia farra Camille metes *patrimus & matrimus)

Flaminius circus, & via Flaminia a Flaminio consule dicta sunt, qui ab Annibale interfectus est ad lacum Trasimenum.

Flaminius lictor est, qui Flamini Diali sacrorum causa praesto est.

Flator, tibicen.

Flemina dicuntur, cum ex labore viae sanguis defluit circa talos.

Florifertum dictum, quod eo die spicae feruntur ad sacrarium.

Flumentana porta Romae appellata, quod Tiberis partem ea fluxisse affirmant.

Fluoniam Iunonem mulieres colebant. quod eam sanguinis fluorem in conceptu retinere putabant.

Flustra dicuntur, cum in mari fluctus non mouentur, quam Graeci μαλακίαν † vocant. † γαλήνην

F o c v s, fomenta, focillationes, foculi a fouendo, id est calefaciendo, dicta sunt.

Fodare, fodere

Foedus appellatum ab eo, quod in paciscendo (foedere hostia* necaretur. Vergilius: & caesa iungebant foedera porca. vel quia in foedere interponatur fides. * feda V.C, feta)

Folium a Graeco venit, quod illi dicunt φύλλον, sed ideo per vnum L; quia antiqui non geminabant consonantes.

Folliculare appellatur pars remi, quae folliculo est lecta,* a quo vita follicularis. * tecta)

Fomites sunt assulae ex arboribus, dum caeduntur excussae, dictae, quod in eo opere occupati, cibis, potuque confouentur. At Opilius adustas iam vites vocari existimat fomites. alij vocari putant scintillas, quae ex ferro candēti malleis excutiūtur. dictae autē ita, quia igni sunt cōfotae. pari modo assulae, quae sunt securib⁹ excussae.

Fons a fundendo dicitur.

Fontinalia fontium sacra. vnde & Romae fontinalis porta.

Forago filum, quo textrices diurnum opus distingunt, a furando dictum.

Forbeam antiqui omne genus cibi appellabant, quam Graeci φορβὴν vocant.

Forcipes dicuntur, quod his forma, id est calida, capiuntur.

Fordicidiis boues fordae, id est grauidae, immolabantur, dictae a fetu.

Forma significat modo faciem cuiusque rei; modo calidam, vt cum exta, quae dantur, de forma appellantur. Et Cato ait de quodam aedificio aestate frigido, hieme formido. Item forma appellatur puls miliacia ex melle.

Formiae oppidum appellatur ex Graeco, velut hormiae, quod circa id crebrae stationes, tutaeque erant, vnde proficiscebantur nauigaturi.

Formucales forcipes dictae, quod forma capiant, id est feruentia.

Fornacalia feriae institutae sunt farris torrẽdi gratia. quod ad fornacem, quae in pistrinis erat, sacrificium fieri solebat. Fornacalia sacra erant, cum far in fornaculis torrebant.

Fortis * frugi, & bonus, siue validus.

* Forectes Forects, Forotes.

Forum sex modis intelligitur. Primo, negotiationis locus, vt forum Flaminium, forum Iulium, ab eorum nominibus, qui ea fora constituenda curarunt, quod etiam locis priuatis, & in viis, * & in agris fieri solet. Alio, in quo iudicia fieri, cum populo agi, conciones haberi solent. Tertio, cum is, qui prouinciae praeest, forũ agere dicitur, cum ciuitates vocat, & de controuersiis eorum cognoscit. Quarto, cum id forum antiqui appellabant, quod nunc vestibulum sepulchri dici solet. Quinto, locus in naui, sed tum masculini generis est, & plurale. Sexto, fori significant Circensia spectacula, ex quibus etiam minores forulos dicimus. Inde & forare, & foras dare, & fores, & foras, & forecula, * id est ostiola dicuntur.

* vicis)

* forcula)

Fouij, qui nunc Fabij dicuntur, dicti, quod princeps gentis eius ex ea natus sit, cum qua Hercules in fouea concubuit. Alij putant eum primum ostendisse quemadmodum vrsi & lupi foueis caperentur.

FRAGEBVNT displicebunt.

Frater

Frater a Graeco dictus est φρήτωρ, * vel quod sit fere alter. †φεάτωρ)

Fratilli, villi sordidi in tapetis.

Fratrare puerorum * mammae dicuntur, cum primum tumescunt, quod velut fratres pares oriuntur. quod etiam in frumento spica facere dicitur. *puellorũ)

Fratria, vxor fratris.

Frausus erit, fraudem commiserit.

Fraxare, vigiliam circumire.

Fregellae locus in vrbe, in quo ciuitatis felij * hospites habitauere. *illim)

Fremitum dictum velut ferimentum.

Frendere est frangere. vnde est faba fressa: vnde & dentibus dicimus frendere.

Frequentarium, frequentem.

Frigere & frictum a Graeco venit φρύγειν. † †φρύγειν)

Fringilla auis dicta, quod frigore cantet, & vigeat. vnde & friguttire.

Friuola sunt proprie vasa fictilia quassa. Vnde dicta verba friuola, quae minus sunt fide subnixa.

Frontem antiqui masculino genere dixere.

Frugamenta a frugibus appellata.

Fruniscor & frunitum dixit Cato, nosque, cum adhuc dicimus infrunitum, certum est antiquos dixisse frunitum.

Frutinal * templum Veneris fruti.* *Frucinal *frusae, vel frugi.

Frux frugis dixerunt antiqui fructam & fructum.

FVCILIS * falsa dicta autem quasi fucata. *Futilis) Fucilia. V. C.

Fulgere prisci pro ferire dicebant. Vnde fulgur dictum est.

Fulguritum id, quod est fulmine ictum. qui locus statim fieri putabatur religiosus, quod eum Deus sibi dicasse videretur.

Fulmen dictum a fluore * flammae. *fulgore. V.C. fulgore)

Fundus dicitur ager, quod planus sit ad similitudinem fundi vasorum. Fundus quoque dicitur populus esse rei, quam alienat, hoc est auctor.

Funebres tibiae dicuntur, cum quibus in funere canitur, quas Flamini audire putabant illicitum.

Furcilles, siue furcilla, quibus homines suspendebant.

Furnalia * sacra Furinae, quam deam dicebant. *Furrinalia)

Furum genitiuus pluralis a fure.

Furuum, nigrum, vel atrum. hinc dicta furnus, furiae, funus, fuligo, fulgus, fumus. Furuum bouem, id eſt nigrũ, immolabant Auerno.

Futare, arguere eſt. vnde & confutare. Sed Cato hoc pro ſaepius fuiſſe poſuit.

Futiles dicuntur, qui ſilere tacenda nequeunt, ſed ea effundunt. ſic & vaſa futilia a fuudendo vocata.

GAIA Caecilia appellata est, vt Romam venit, quae antea Tanaquil vocitata erat vxor Tarquinij Prisci regis Romanorum. quae tantae probitatis fuit, vt id nomen ominis boni causa frequentent nubentes, quam summam asseuerant lanificam fuisse.

Galbeum, ornamenti genus.

Gallam bibere, ac rugas conducere ventri, cum ait Lucilius; praemonet parsimonia esse vtendum, neque gulae indulgendum, ventremque coartandum.

Galli qui vocantur Matris Magnae comites, dicti sunt a flumine, cui nomen est Gallo. quia qui ex eo biberint, in hoc furere incipiant, vt se priuent virilitatis parte. Alij putant ideo eos sibi genitalia incidere, quia violauerint nomen patris, matrisue, ne possint ipsi fieri parentes.

Ganeum antiqui locum sabbditum, ac velut sub terra dixerunt. Terentius: Vbi illum quaeram? credo abductum * in ganeum.

*abditum, vel obductum

Gannitio, canum querula murmuratio.

Galearia * a galearum similitudine dicta.

*Galeria, vel Galerita)

Gaudium ἀπὸ τ̃ γαυριᾶν dictum.

Gaulus, genus nauigij paene rotundum.

GEMVRSA sub minimo digito pedis tuberculum, quod gemere faciat eum, qui id gerat.

Genas Ennius palpebras putat, cum dicit hoc versu: Pandite sulti * genas, & corde relinquite somnum. Alij eas partes putant genas dici, quae sunt sub oculis. Pacuuius genas putat esse, qua barba primũ oritur, hoc versu: Nunc primum opacat flore lanugo genas.

*fultis)

Geniales deos dixerunt aquam, terram, ignem, aerem ea enim sunt semina rerum, quae Graecorum alij στοιχεῖα, alij σπέρματα † vocant. Duodecim quoque signa, lunam, & solem inter hos deos computabant. Geniales autem dicti a gerendo, quia plurimum posse putabantur, quos postea gerulos appellarunt.

† γνήσια ἢ ἁπλοῦς

Genialis lectus, qui nuptiis sternitur in honorem genij, vnde & appellatur.

Genium appellabant deum, qui vim obtineret rerum omnium gerendarum. Aufustius, genius, inquit, est deorum

filius, & parens hominum, ex quo homines gignuntur: & propterea genius meus nominatur, quia me genuit. Alij genium esse putarunt vniuscuiusque loci deum.

Gens Aelia appellatur, quae ex multis familiis conficitur.

Gentilis dicitur & ex eodem genere ortus, & is qui simili nomine appellatur. vt ait Cincius: gentiles mihi sunt, qui meo nomine appellantur.

Genuini dentes, quod a genis dependent.

*Gens — Genus * dictum putatur a terrae Graeco vocabulo, quam

†γένος — γῆν *dicunt.

Germen est, quod ex arborum surculis nascitur, vnde & germani, quasi eadem stirpe geniti.

Gerrae, crates vimineae. Athenienses cum Syracusas obsiderent, & crebro gerras poscerent, irridentes Siculi, gerras clamitabant. Vnde factum est, vt gerrae pro nugis, & contemptu dicantur.

Gerusia curia ab aetatis vocabulo dicta.

Gestit, qui subita felicitate exhilaratus, nimio corporis motu præter consuetudinem exultat.

Gestus, quo indicatur, quid geratur, praeter participium, quod a gerendo deducitur.

*Gessum — Gesum *graue iactum.

GIGERIA ex multis obsoniis decerpta.

*Girenator. V. C. Gingrinator) — Gingeriator *tibicen.

Gingrire anserum vocis proprium est. Vnde genus quoddam tibiarum exiguarum gingrinae.

*vt — GLISCERE crescere est, & * gliscerae, mensae gliscentes, id est, crescentes per instructionem epularum scilicet.

*Glictis *lenibus — Glittis * subactis, leuibus, * teneris.

*Glucire — Glocire *& glocidare gallinarum proprium est, cum ouis incubiturae sunt.

*rombi, vel cibi cubi) — Glomus in sacris crustulum cybij * figura & oleo coctum appellatur.

Gloria a Graeca voce dicta. hanc enim illi κλέος vocant.

Glos, viri soror, a Graeco γάλως.

Glucidatum, suaue, & iucundum. Graeci etenim γλυκὺ dulcem dicunt.

Gluma hordei tunicula: dictum, quod glubatur id granum.

num.vnde & pecus glubi dicitur, cuius pellis detrahitur

GNAEVS & corporis insigne, & praenomen, a generando dicta esse, & ea ipsa ex Graeco γίγνεσθαι * apparet. *γίγνεται

Gnarigauit significat, apud Liuium, narrauit.

Gnaruisse, narrasse.

Gnarus cum significet id, quod scius, peritus; tamen inuenimus prognare significare aperte.

Gnephosum, obscurũ: videlicet ex Graeco, quod est κνέφας.

Gnitus,* & gnixus a generibus prisci dixerunt. *Gnitur

Gnotu, cognitu.

GRACCHVRIS vrbs Iberae regionis, dicta a Graccho Sempronio, quae antea Illurcis nominabatur.

Gracculi a sono oris vocati. siue a gerendo dicti, quod iacta segetum semina plurimum gerant. vel quod ex oliuetis cubitum se recipientes duas pedibus baccas, tertiam ore ferant.

Gradiuus Mars appellatus est a gradiendo in bella vltro, citroque: siue a vibratione hastae, quod Graeci dicunt κραδαίνειν: * vel vt alij dicunt, quia gramine sit ortus; quod interpretantur, quia corona graminea in re militari maximae est honorationis. *κραδί-νειν

Graeca sacra, festa Cereris ex Graecia translata, quae ob inuentionem Proserpinae matronae colebant. quae sacra, dum non essent matronae, quae facerent propter cladem Cannensem, & frequentiam lugentium; institutum est, ne amplius centum diebus lugeretur.

Grallatores appellabantur pantomimi, qui vt in saltatione imitarentur aegipanas, adiectis perticis furculas habentibus, atque in his superstantes ad similitudinem * crurum eius generis gradiebantur, vtique propter difficultatem consistendi. Plautus: Vinceretis cursu ceruas, & grallatorem gradu. *simulationem

Gramiae oculorum sunt vitia, quas alij glamas * vocant. *gramas

Grando guttae aquae concretae solito grandiores.

Grassari antiqui ponebant pro adulari. grassarij * autem dicuntur latrones vias obsidentes. gradi siquidem ambulare est. vnde tractum grassari, videlicet ab impetu gradiendi. *grassari

Grauastellus, senior. Plautus: qui est grauastellus, qui aduenit? vt puto grauastellus a grauitate dictus.

*librae
*libralibus
*tantuli

Graue aes dictum a pondere, quia deni asses, singuli pondo libras, * efficiebant denarium ab hoc ipso numero dictum. Sed bello Punico populus Romanus pressus aere alieno, ex singulis assibus librariis* senos fecit, qui tantundem *valerent. Item nummi quadrigati, & bigati a figura caelaturae dicti.

Grauida est, quae iam grauatur conceptu: praegnans velut occupata in generando, quod conceperit. inciens propinqua partui, quod incitatus sit fetus eius.

*γέργερα

Greges ex Graeco dici, quos illi ἀγέλας * solent appellare.

*Gricena

Gricenea * funis crassus.

*Gnoma

Groma * appellatur genus machinulae cuiusdam, quo regiones agri cuiusq; cognosci possunt, quod genus Graeci dicunt γρόμονα.

Gruere dicuntur grues, vt sues grunnire. vnde tractum est congruere, hoc est conuenire, quia id genus volucrum minime soliuagum est.

Grumus, terrae collectio minor tumulo.

GVLLIOCAE nucum iuglandium summa, & viridia putamina.

Gurgustium genus habitationis angustum, a gurgulione dictum.

Gutturnium vas, ex quo aqua in manus datur: ab eo, quod propter oris angustiam guttatim fluat.

HABI-

HABITIOR, pinguior.

Habitudo, habitus corporum.

Halapanta significat omnia mentientem. ab eo quod halet omnia. ἅλλω enim Graeci τὴν πλάνην, id est fallentem appellant.

Hallus, pollex pedis scandens super proximum, dictus a saliendo. nam ἅλλομαι Graece, Latine significat salio.

Hāmo cognominatus, quia in arena putatur inuētus, quae Graece hoc nomine ἄμμος appellatur. cui cornua adfiguntur arietis, a genere pecoris inter quod inuentus est.

Hamotrahones alij piscatores, alij qui vnco cadauera trahunt.

Hanula parua delubra quasi fanula.

Haruiga dicebatur hostia, cuius adhaerentia inspiciebantur exta.

Hastae subiiciebantur ea, quae publice venundabant: quia signum praecipuum est hasta. Nam & Carthaginenses cum bellum vellent, Romam hastam miserunt: & Romani fortes viros saepe hasta donarunt.

HEBES, retusi acuminis.

Hecate, Diana, eadem putabatur & luna, & Proserpina.

Hedera dicta, quod haereat, siue quod edita petat; vel quia id, cui adhaeserit, edat. quae in tutela Liberi putabatur esse, quia vt ille iuuenis semper, ita haec viret. vel quia ita omnia, sicut ille mentes hominum, illigat.

Heliconides musae a monte Helicone vocatae.

Heluacea, genus ornamenti Lydij, dictum a colore boum, qui est inter rufum & album, appellaturque heluus.

Helueus ab hiatu & oscitatione dictus.

Heluela, holera minuta.

Heluo dictus est immoderate bona sua consumens, ab eluendo. Cui aspiratur, vt auiditas magis exprobretur. fit enim vox incitatior.

Helus, & helusa antiqui dicebāt, quod nūc holus, & holera.

Hemina ex Graeco ἡμισυ, quod est dimidia pars sextarij.

Hemona humana, & hemonem hominem dicebant.

Herbam do, cum ait Plautus, significat, victum me fateor; quod est antiquae, & pastoralis vitae indicium. nam qui in prato cursu, aut viribus contendebant, cum

superati erant, ex eo solo, in quo certamen erat, decerptam herbam aduersario tradebant.

*grandior Herbilis anser, herba pastus, qui gracilior * est, quam frumento altus.

*Hertius Herceus * Iuppiter intra conseptum domus cuiusque colebatur, quem etiam deum penetralem appellabant.

Hercules astrologus dictus, quod eo die se flammis iniecit, quo futura erat obscuratio solis.

Here, id est aduerbiũ temporis heri, dictũ a Graeco ἐχθές.

Heredium, praedium paruulum.

Herem Marteam antiqui accepta hereditate colebãt. quae a nomine appellabatur heredum; & esse vna ex Martis comitibus putabatur.

Heres apud antiquos pro domino ponebatur.

Herma a Graecis ponitur pro firmamento. Vnde etiam Mercurij nomen inuentoris, vt putabant, firmae orationis dictum. Interdum etiam saburram significat.

Hernici dicti a saxis, quae Marsi herna dicunt.

pusulam Hetta res minimi pretij, quasi hieta, id est hiatus hominis, atque oscitatio. Alij pusulam dixerunt esse, quae in coquendo pane solet adsurgere. a qua accipimus rem nullius pretij, cum dicimus, non hette te facio.

Heus aduerbium vocandi a Graeco εὖ venit.

HILARODOS, lasciui & delicati carminis cantor.

Hilum putant esse, quod grano fabae adhaeret. ex quo nihil, & nihilum.

Hippacare est celeriter animam ducere. ab equi halitu, qui est supra modum acutus.

Hippagines naues, quibus equi vehuntur, quas Graeci ἱππαγωγοὺς dicũt.

Hippius, id est equester, Neptunus dictus est, vel quod Pegasus ex eo, & Pegaside natus sit: vel quod equuleus, vt putant, loco eius suppositus Saturno fuerit, quem pro Neptuno deuoraret: vel quod tridentis ictu terra equum excierit. cui ob hoc in Illyrico quaternos equos iaciebant nono quoque anno in mare.

Hippocoum vinum ex insula Coo, dictum ab agro generoso, cui nomen est Hippo.

Hira, quae deminutiue dicitur hilla, quam Graeci dicunt νῆστιν, intestinum est, quod ieiunum vocant.

Hircipili

Hircipili durorum pilorum homines.

Hirquitalli pueri primum ad virilitatem accedentes. a libidine scilicet hircorum dicti.

Hirrire, garrire, † quod genus vocis est canis rabiosae. *ringere

Histriones dicti, quod primum ex Histria venerint.

HODIDOCOS † latro, atque obsessor viarum. † ἰδιδίκος)

Homelium pilei genus.

Honorarios ludos, quos & liberalia dicebant.

Horctum, & forctum, * pro bono dicebant. *fructum

Horda praegnans. vnde dies, quo grauidae hostiae immolabantur, hordicidia.

Hordiariũ aes, quod pro hordeo equiti Romano dabatur.

Horreum antiqui dicebant farreum, a farre.

Hortus apud antiquos omnis villa dicebatur, quod ibi, qui arma capere possent, orirentur.

Hostia dicta est ab eo, quod est hostire, ferire.

Hosticapax, hostium captor.

Hostilis laribus immolabant, quod ab his hostes arceri putabant.

Hostimentum, beneficij pensatio.

Hostis apud antiquos peregrinus dicebatur, & qui nunc hostis perduellis. * * perduellio

HVMANVM sacrificium dicebant, quod mortui causa fiebat.

HYPERBOREI supra aquilonis flatum habitantes dicti, quod humanae vitae modum excedant viuendo vltra centesimum annum, id est ὑπερβαίνοντες ὅρον saeculi humani.

Hyperionem alij patrem solis, alij ipsum, quod eat super terras, ita appellatum putabant.

IAMBI vocabantur, qui singuli ex proscenio loquebantur: triambi, qui terni.

Ianeus, ianitor.

Ianiculum dictum, quod per eum populus Romanus primitus transierit in agrum Etruscum.

Ianual, libi genus, quod Iano tantum modo libatur.

IBI dicitur, cū locus semel demonstratur: ibidē cū saepius.

ICADION, nomen saeuissimi piratae.

Icit, percussit.

IDVLIS ouis dicebatur, quae omnibus Idibus Ioui mactabatur.

* Incumanū vel Iecinorū

IECVNANVM *victimarium.

IGITVR nunc quidem pro completionis significatione valet, quae est ergo; sed apud antiquos ponebatur pro inde, & postea, & tum.

Ignem ex domo Flaminia efferri non licebat, nisi diuinae rei gratia.

Ignia vitia vasorum fictilium.

* verberare

Ignis Vestae siquando interstinctus esset, virgines verberibus afficiebātur a Pontifice. quibus mos erat tabulam felicis materiae tamdiu terebrare, * quousque exceptū ignem cribro aeneo virgo in aedem ferret.

Ignitabulum, ignis receptaculum.

ILIA dicta ab ina, quae pars chartae est tenuissima.

Ilicet, sine dubio.

* ob imitationem

IM ponebant pro eum, a nominatiuo is.

Imago ab imitatione *dicta.

Imbarbescere, barbatum fieri.

Imbelliam, belli inscientiam.

Imbrex, nomen cuiusdam comici.

Imbrica tempestate pluuiam videtur significare

Imbutum est, quod cuiuspiā rei succū bibit. vnde infantibus, an velint bibere, dicentes, BV syllaba contenti sumus.

Immanis, ferus, siue magnus.

Immolare est mola, id est farre molito, & sale hostiam perspersam sacrare.

Immunis, vacans munere. aliquotiens pro improbo ponitur, vt apud Plautum: Immune est facinus.

Immusculus auis genus, quam alij regulum, alij ossifra-

Immu-

gam dicunt.

Immuſtulus ales ex genere aquilarum eſt, ſed minorum virium, quam aquilae. quae volucris raro, & non fere, praeterquam vere apparet; quia aeſtum, algoremque metuit· appellatur autem ita, quod ſubito, & inexpectata ſe immittat.* (* mutat.v.c. immutat)

Impages dicũtur, quae a fabris in tabulis figuntur, quo firmius cohaereant. à pangendo, id eſt figere.* (* figendo) vnde poetae pangere verſus dicuntur, &: agricolae pangere plantas, id eſt infigere.* (* infigere)

Imparem numerum antiqui proſperiorem hominibus eſſe crediderunt.

Impares tibiae numero foraminum diſcretae.

Imparentem, non parentem, hoc eſt obedientem.

Impelimenta, impedimenta dicebant.

Impenetrale, cuius vltimum penetrale intrare non licet.

Impenſam, ſtipem, aes ſacrum, quod nondum erat penſum.

Impercito, parcito, futurum ab imperatiuo.

Impeſcere, in laetam ſegetem paſcendi gratia immittere.

Impetix, impetigo.

Impetritum, impetratum.

Impetũ, induſtriũ, indulgẽtem perinde compoſita ait Verrius, atq; impunis, & immunis, mihi non ſatisperſuadet.

Impiatus, ſceleratus.

Impite, impetum facite.

Implexum, implicatum, quod Graeci ἐμπεπλεγμένον dicunt.

Implorare, inclamare, ad auxilium inuocare.

Impluuium, quo aqua impluit collecta de tecto· Compluuium, quo de diuerſis tectis aqua pluuialis confluit in eundem locum.

Impolitias Cenſores facere dicebantur, cum equiti aes abnegabant ob equum male curatum.

Impomenta, quaſi imponimenta, quae poſt caenam menſis imponebant.

Imporcitor, qui porcas in agro facit arando. Porca autem eſt inter duos ſulcos terra eminens.

Importunum, in quo nullum eſt auxilium, velut eſſe ſolet portus nauigantibus.

Impos eſt, qui animi ſui potens non eſt, qui animum ſuum in poteſtate non habet.

Improlus, vel improlis, qui nondum est adscriptus in ciuitate.

Impudicatus, stupratus, impudicus factus.

Imputatum, nondum purgatum. putum enim est purum. vnde putare vites dicimus, hoc est detrahere, quae impedimento sunt ad fructum.

IN non semper abnuitionem significat, sed interdum etiam pro adnuendo ponitur, vt inuolando, inclamando, inuocando. IN praepositio significat modo, quod non, vt Inimicus: modo auctionem, vt Inclamauit: modo vbi, ex quo tendatur, vt Incurrit: modo vbi qui* sit, vt Inabulat.

* quis)

Inarculum virgula erat ex malo punico incuruata, quam regina sacrificans in capite gestabat.

Incalanto, inuocanto.

Incalationes, inuocationes.

Incalatiue, vocatiue.

Incauillatio, per despectum irrisio.

Incensit, incenderit: sicut incepsit, inceperit.

Inceps, deinceps.

Incessere, immittere, *ac iactu, *vel verbis petere.

* iniici * iaculo)

Incestus a Graeco trahitur. nam illi facinus dicũt ἀνήκεστον.

Inchoare videtur ex Graeco originem trahere, quod Hesiodus omnium rerum initium esse dixerit chaos.

Incicorem, immansuetum, & ferum. Pacuuius: Reprime incicorem iracundiam. Interdum cicur pro sapiente ponitur, vt idem Pacuuius: consilium cicur.

Incillae* fossae, quae in vijs fiunt ad deducendam aquam, siue deriuationes de riuo communi factae.

* Incillae, vel Incilia

Incita, incitáta.

Incitega machinula, in qua constituebatur in conuiuio vini amphora, de qua subinde deferrentur vina.

Inclamare, conuicijs, & maledictis insectari.

Inclutus, nobilis, clarus.

Incoctae dicebantur mulieres plus aequo calamistris vsae.

Incomitem, sine comite.

Incomitiare significat tale conuicium facere, pro quo necesse sit in comitium, hoc est in conuentum, venire. Plautus: Quaeso, ne me incomities.

Inconciliasti, comparasti, commendasti, vel, vt antiqui, per dolum decepisti.

Incon-

Inconditum, non ordinate compositum.
Inconspretum, non improbatum.
In conuentione, in concione.
Increpitare, arguere, conuiciari. Increpitare, clamare, maledicere.
Increpitato,* ferito. * increpato
Increta, indiuisa.
Incuria, negligentia.
Indepisci, adsequi, adipisci.
Indeptare, consequi.
Indictiuum funus, ad quod per praeconem euocabantur.
Indiges, indigetis facit. hoc nomine Aeneas ab Ascanio appellatus est, cum pugnans cum Mezentio nusquam apparuisset. in cuius nomine etiam templum construxit.
Indigitamenta, incantamenta, vel indicia.
Indigitanto, imprecanto.* * Indignitádó, imprecando.
Indigetes dij, quorum nomina vulgari non licet.
Indoles, incrementum, industria.
Industrium antiqui dicebant indostruum, quasi qui quidquid ageret, intro strueret, & studeret domi.
Inebrae aues, quae in augurijs aliquid fieri prohibent: & prorsus omnia inebra appellantur, quae tardant, vel morantur agentem.
Ineopte, eo ipso.
Inermat, armis spoliat.
Iners, ignauus, vel sine arte.
Infectores, qui alienum colorem in lanam conijciunt. offectores, qui proprio colori nouum efficiunt.* * officiunt.)
Inferiae sacrificia, quæ dijs manibus inferebant.
Inferium * vinum, id quod in sacrificando infra paterae labrum ponebatur. * Inferum
Infibulati sacrificabant flamines * propter vsum aeris antiquissimum aereis fibulis. * sacerdotes
Infindere, intercipere, interponere.
Infit, incipit. sed diuersae significationis est ab eo, quod est fit. nam infit, agentis: fit autem patientis est.
Infiteri, non fateri.
Infitiari, creditum fraudare.
Infra classem significatur, qui minore summa, quam centū

& viginti millium aeris censi sunt.

* furtiue Infrequens appellabatur miles, qui abest, abfuitve * a signis.

Infulae sunt flamenta lanea, quibus sacerdotes, & hostiae, templaque velabantur.

Ingens dicitur augendi consuetudine, vt inclamare, inuocare. quia enim gens populi est magnitudo, ingentem per compositionem dicimus, quod significat valde magnum.

Ingluuies a gula dicta. hinc & ingluuiosus, & gluto, gulo, gumia, guttur, guttus, * gutturiosus, & curculio. * guttas

* fugere) Inhibere, iungere, * sed melius cohibere.

Inigere pecus, agere, id est minare.

Iniit ponitur interdum pro concubuit. Interdum pro inuenit, vt Inijt rationem. Interdum pro introijt, vt Plautus: Inijt te vmquam febris.

In insula Aesculapio facta aedes fuit, quod aegroti a medicis aqua maxime sustententur. eiusdem esse tutelae draconem, quod vigilantissimũ sit animal, quae res ad tuendam valetudinem aegroti maxime apta est. canes adhibentur eius templo, quod is vberibus canis sit nutritus. bacillum habet nodosum, quod difficultatem significat artis. laurea coronatur, quod ea arbor plurimorum sit remediorum. huic gallinae immolabantur.

Initium est principium; sed alias quo quid incipiat, vt viae Appiae porta Capena: alias ex quo quid constet, vt aqua, terra, aer.

Iniuges boues, qui sub iugo non fuerint.

Iniurium, periurium.

Inlaqueatum alij pro vincto vtuntur, alij pro soluto.

Inlex producta sequenti syllaba significat, qui legi non paret. Inlex correpta sequenti syllaba significat inductorem ab inliciendo. Plautus: Esca est meretrix. lectus * inlex. * pectus

Inlices canales, in quos aqua confluit in vijs lapide stratis, ab eliciendo dicti.

Inlicitator emptor.

* concilium Inlicium dicitur, cum populus ad concionem * elicitur, id est vocatur. vnde colliciae † tegulae, per quas aqua in vas defluere potest. * excolliciae

Inlici-

Inlicium vocare antiqui dicebant ad concionem vocare.

Inlitterata pax est,quae litteris comprehensa non est.

In mundo dicebant antiqui, cum aliquid in promptu esse volebant intelligi.

Inori minores. * — * sine ore

In pelle lanata noua nupta considere solet, vel propter morem vetustum, quia antiquitus homines pellibus erant induti; vel quod testetur lanificij officium se praestaturam viro.

In procinctu factum tastamentum dicitur, quod miles pugnaturus nuncupat praesentibus commilitonibus.

Inquilinus,qui eundem colit focũ,vel *eiusdem loci cultor. — * velut

Insanum pro valde magnum vsus est Plautus.

Inscitia,stultitia.

Insecta,non secta.sed & aliquotiens significat secta.

Inseptum non septum. ponitur tamen & pro non aedificatum.

Inseque apud Ennium,dic.Insexit,dixit.

Insessores latrones,qui circa vias insidientur sedentes.

Insignes appellantur boues, qui in femine, *& in pede album habent,quasi insigniti. — * femore

Insignis tam ad laudem, quam ad vituperationem inflecti potest.

Insimulare,crimen in aliquem confingere.

Insipare inijcere.vnde fit dissipare.

Insipere farinulam iacere pultis:*vnde dissipare, obsipare. vt cum rustici dicunt, obsipa pullis escam. — * pullis

Insitum ab inserendo tractum. sed aliquotiens significat impositum.

Insons,extra culpam. a quo dici morbus quoque existimatur sonticus,quia perpetuo noceat.

Instaurari ab instar dictum est, cum aliquid ad pristinam similitudinem.& comparationem reficitur.

Instigare,incitare.

Insuasum * appellabant colorem similem luteo, qui fiebat ex fumoso stillicidio. — * Insursum v.c.

Insulae dictae proprie, quae non iunguntur communibus parietibus cum vicinis; circuituq; publico, aut priuato cinguntur *a similitudine videlicet earũ terrarum,quae fluminibus,ac mari eminent,suntque in salo positae. — * coniunguntur

Intempestam noctem dicimus pro incertiore tempore, quia non tam facile noctis horae, quam diei possunt intelligi. Tempestatē enim antiqui pro tempore posuere.

Intercapedo, tempus interceptum, cum scilicet mora est ad capiendum.

* Intra

Inter * cutem flagitatos dicebant antiqui mares, qui stuprū passi aliquando essent.

Intercutitus, vehementer cutitus, id est valde stupratus.

Interduatim, & interatim dicebant antiqui, quod nunc interdum, & interim.

Intergeriui parietes dicuntur, qui inter confines struuntur, & quasi intergeruntur.

Interneciuum testamentum est, propter quod dominus eius necatus est.

Internectio, vitae priuatio appellatur interfectio. a nece denominato vocabulo.

Interregnum appellatur spatium temporis, quousque in loco mortui alius ordinetur.

Intrahere est contumeliam intorquere.

* Inuolulus,

Inuoluus * vermiculi genus, qui se inoluit pampino.

IOVISTAE compositum a Ioue, & iustae.

IPSIPE, ipsi neque alij.

Ipsullices bracteae in virilem, muliebremque speciem expressae.

IRACVNDIA dicta, quod iram incendat.

Ircei genus farciminis in sacrificiis.

Ircens, genus farciminis.

Irnella, vasis genus in sacris.

* Ircipes

Irpices * genus rastrorum ferreorum, quod plures habent dentes ad extirpandas herbas in agris.

Irpini appellati nomine lupi, quem irpum dicunt Samnites. eum enim ducem secuti agros occupauere.

Irquitallus puer, qui primo virilitatem suam experitur.

* Ita me Castor. ** Ita me Hercules) * vitulos * ab Italis)

ITA castor, * ita mehercules, ** vt subaudiatur iuuet.

Italia dicta, quod magnos Italos, * hoc est boues habeat. vituli etenim itali * sunt dicti. Italia ab Italo rege, eadem ab Attelido . . . . appellata.

* Itonis

Itonida * Minerua a loco sic appellata.

IVBAR stella, quam Graeci appellant φωσφόρον ἀστέρα, hoc est lucifer, quod splendor eius diffunditur in modum

i ubae

iubae leonis.

Iubere ponebatur pro dicere, quod valet interdum pro decernere: vt, Populus iuſſit.

Iubilare eſt ruſtica voce inclamare.

Iugarius vicus dicitur Romae, quia ibi fuerat ara Iunonis Iugae, quam putabant matrimonia iungere.

Iuge auſpicium eſt, cum iunctum *iumentum ſtercus fecit. *vinctum

Iugere milui dicuntur, cum vocem emittunt.

Iuges, eiuſdem iugi, pares. vnde & coniuges, & ſeiuges.

Iugula ſtella orion, quod amplior ſit ceteris, quaſi nux iuglandis.

Iugum, ſub quo victi tranſibant, hoc modo fiebat: fixis duabus haſtis ſuper eas ligabatur tertia. ſub iis victos deſcinctos tranſire cogebant.

Iunium menſem dictum putant a Iunone. iidem ipſum dicebant Iunonium & Iunonialem. Iulium quod eo menſe dicitur Iulius natus.

Iurare Flamini Diali fas non erat.

Iurgatio, iuris actio.

Iuſſa * iura. *Iuſta

Iuſti dies dicebantur triginta, cum exercitus eſſet imperatus, & vexillum in arce poſitum.

Iuſtum vadem, idoneum ſponſorem.

Iuuenalia *fingebantur Dianae ſimulachra, quia ea aetas fortis eſt ad tolerandam viam. Diana enim viarum putabatur dea. * Iuuenilia

Iuuentutis *ſacra pro iuuenibus ſunt inſtituta. *Iuuentatis

LABES macula in veſtimento dicitur, & deinde μεταφορικῶς transfertur in homines vituperatione dignos.

Lacerare, diuidere, comminuere eſt. ex quo dictus eſt lanius, qui diſcindendo lacerat pecora. Lacinia, quod* pars veſtimenti eſt. Lacerna, quod minus capitio eſt. Lacer, quod auribus curtatis eſt. Lacerum, quodcumque eſt in corpore imminutum.

*quaedam

Lacit, decipiendo inducit. Lax etenim fraus eſt. Lacit, in fraudem inducit. inde eſt allicere, & laceſſere. inde lactat, illectat, delectat, oblectat.

Lacobrigae nomen compoſitum (a lacu & briga* Hiſpaniae oppido.

*ex Arcobriga

Lactaria columna in foro olitorio dicta, quod ibi infantes lacte alendos deferebant.

Lacuna, aquae collectio, a lacu deriuatur, quã alij lamam,* alij luſtrum dicunt.

* lim. V.C. λίμνην)

Lacus Lucrinus in vectigalibus publicis primus locatur eruendus, ominis boni gratia, vt in dilectu,* cenſuve primi nominantur Valerius, Saluius, Statorius.

†λυτρὸν)
*delecta

Laena veſtimenti genus habitus duplicis. quidam appellatam exiſtimant Tuſce, quidam Graece, quam χλαῖναν dicunt.

Laeua, ſiniſtra, quam Graeci σκαιὰν. vnde tractum cognomen Scaeuola. a laeua laeuum, ſiniſtrum: & laeuorſum, ſiniſtrorſum.

Lamberat, ſcindit, ac laniat.

Lance & licio dicebatur apud antiquos; quia qui furtum ibat quaerere in domo aliena, licio cinctus intrabat, lancemque ante oculos tenebat propter matrum familiae, aut virginum praeſentiam.

Lancea a Graeco dicta, quam illi λόγχην vocant.

Laneae effigies compitalibus noctu dabantur in* compita: quod lares, quorum is erat dies feſtus, animae putabantur eſſe hominum, redactae* in numerum deorum.

*ad

*ſedatae. V.C. relatae)

Lanerum* veſtimenti genus ex lana ſuccida confectum.

*Lauerum

Lanoculus, qui lana tegit oculi vitium.

Lapidem ſilicem tenebant iuraturi per Iouem, haec verba dicentes; Si ſciens fallo, tum me Dieſpiter ſalua vrbe, arceque bonis eiiciat, vti ego hunc lapidem.

Lapidi-

Lapidicinae, vbi excinduntur lapides.

Lapit, *dolore afficit.

Larentalia ·*· coniugis Faustuli nutricis · Remi, & Romuli Larentiae ·*· festa.

Laruati, furiosi, & mente moti, quasi laruis exterriti.

Latex a lapsu, profluens aqua dicitur. vtimur tamen hoc vocabulo & in vino.

Latine loqui a Latio dictum est, quae locutio adeo est versa, vt vix vlla pars eius maneat in notitia. †

Latitauerunt Cato posuit pro saepe tulerunt.

Latrare Ennius pro poscere posuit.

Latrones eos antiqui dicebant, qui conducti militabant, ἀπὸ τῆς λατρείας. †at nunc viarũ obsessores dicuntur, quod a latere adoriuntur, vel quod latenter insidiantur.

Latumias ex Graeco, & maxime a Syracusanis, qui latomias & appellant, & habent ad instar carceris, ex quibus locis excisi sunt lapides ad extruendam vrbem.

Laudare ponebatur apud antiquos pro nominare.

Lauerniones fures antiqui dicebant, quod sub tutela deae Lauernae essent, in cuius luco obscuro, abditoq; soliti † furta, praedamque inter se luere, * hinc & lauernalis porta vocata est.

Laureati milites sequebantur currum triumphantis, vt quasi purgati a caede humana intrarent vrbem. Itaque eandem laurum omnibus suffitionibus adhiberi solitũ erat, vel quod medicamento siccissima sit, vel quod omni tempore viret, vt similiter resp. vireat.

Lautia* epularum magnificentia, alij a lauatione dicta putant, quia apud antiquos hae elegantiae, quae nunc sunt, non erant, & raro aliquis lauabat.

Lauticia farina appellabatur ex tritico aqua consperso.

Lautulae locus extra vrbem, quo loco quia aqua fluebat, lauandi vsum exercebant.

LECTOSIA * insula dicta a consobrina Aeneae ibidem sepulta.

Lectus dictus, vel a collectis foliis ad cubitandũ: vel quod fatigatos ad se alliciat; vel a Graeco λέκτρον.

Legimus aut scriptum, aut oleam, † glandem ve, & alia quaedam. & addita praepositione dicimus colligimus, deligimus.

*Lipit, vel Lipuit, vel Lapuit, vel Labit.
·*· Laurentalia
*Inuentoris
·*· Laurentiae
*Innoxia
† τῆς λατρείας)
*soliti
*diuidere
*Lautitia
*Leucosia

Legio Samnitum linteata appellata est, quod Samnites in- trantes singuli ad aram, velis linteis circumdatam, *non cessuros se Romano militi iurauerunt.

*circumdati

Lemnisci, id est, fasciolae colorifac dependentes ex coronis, propterea dicuntur, quod antiquissimum fuit genus coronarum lanearum.

Lemonia tribus a pago Lemonio appellata est. qui est a porta Capena via Latina.

Lenones ab alliciendo adolescentulos appellati.

Leparenses, Liparitani ciues, id est, Liparenses.

Lepista, genus vasis aquarij.

Leria *ornamenta tunicarum aurea.

*Lacus

Lesbium, genus vasis caelati a Lesbis inuentum.

Letum ab obliuione, quam Graeci λήθην vocant, dictum.

Leuir est vxoris meae frater. *

*vxori meae frater meus.

LIBELLA deminutiuum est a libra.

Liber repertor vini, ideo sic appellatur, quod vino nimio vsi omnia libere loquantur.

Liberales dicuntur non solum benigni, sed etiam ingenuae formae homines.

Liberalia, Liberi festa, quae apud Graecos dicuntur Διονύσια.

Naeuius: libera lingua loquemur *ludis Liberalibus.

*loquuntur

Liberata ponebant pro effata, id est, locuta.

Libertatis templum in Auentino fuerat constructum.*

*constitutu

Librile, scapus librae.

Librilla appellantur instrumenta bellica, saxa scilicet ad brachij crassitudinem in modum flagellorum loris reuincta.

Libycus campus in agro Argeo appellatus, quod in eo primum fruges ex Libya allatae sunt. quā ob causam etiam Ceres ab Argeis Libyssa vocata est.

Licitati, in mercando, siue pugnando contendentes.

Lictores dicuntur, quod fasces virgarum ligatos ferunt. hi parentes magistratibus, deliquentibus plagas ingerunt.

Limaces cochleae a limo appellatae.

Limitatus ager est in centurias dimensus.

Limites in agris, nunc termini, nunc viae transuersae.

Limus, *obliquus, id est, transuersus, vnde & limina.

*Licius

Lingua non solum pars corporis dicitur, sed etiam differentia

rentia sermonum. promontorij quoque genus non excellentis, sed molliter in planum deuexi.

Lingula * per deminutionem linguae dicta. alias a similitudine linguae exertae, vt in calceis: alias insertae, id est infra dentes coercitae, vt in tibiis. *Ligula

Lingulaca, genus piscis, vel mulier auguratrix. * *garrulatrix)

Liquitur, labitur, fluit.

Litatum alij solutum, * deditum deo, quasi luitatum; alij ex Graeco a precibus, quas illi λιτὰς dicunt. *solutum

Liti * cecidisse dicitur, qui eius rei, de qua agebat, causam amisit. *Litis

Lituus appellatus est, quod litis sit testis. est enim genus buccinae incuruae, quo qui cecinerit, dicitur liticen. Ennius. Inde loci lituus sonitus effundit * acutos. *effudit

Lixabundus, iter libere, ac prolixe faciens.

Lixae, qui exercitum sequuntur quaestus gratia. dicti, quod extra ordinem sint militiae, eisque liceat, quod libuerit. alij eos a Licha appellatos dicunt, quod & ille Herculem sit secutus. quidam a liguriendo quaestum.

LOCATVM, positum.

Locupletes, locorum multorum domini.

Loebesum & loebertatem antiqui dicebant liberum & libertatem. ita Graeci λοιβὴν, & λείβω.

Longitrorsus sic dicitur, sicut dextrorsus, sinistrorsus.

Lotos, arboris genus, ex cuius materia frequenter tibiae fiebant, cuius baccis pasti quondam Lotophagi dicti.

LVCANI appellati dicuntur, quod eorum regio sita est ad partem stellae luciferae. vel quod loca cretosa * sunt, id est multae lucis. vel a Lucilio duce. vel quod primitus in luco consederunt. *aetherosa

Lucar appellatur aes, quod ex lucis captatur. * *capiatur)

Lucaria festa in luco colebant Romani, qui permagnus inter viam Salariam, & Tiberim fuit: pro eo, quod victi a Gallis fugientes e praelio ibi se occultauerunt.

Lucaris pecunia, quae in luco erat data.

Lucem facere dicuntur Saturno sacrificantes, id est capita deregere.

Lucerenses, & Luceres, quae pars tertia populi Romani est distributa a Tatio, & Romulo; appellati sunt a Lucero Ardeae rege, qui auxilio fuit Romulo aduer-

ſus Tatium bellanti.

Lucetium Iouem appellabant, quod eum lucis eſſe cauſam credebant.

Lucius, praenomen eſt eius, qui primum fuit, quia oriente luce natus eſt.

Lucomedi a duce ſuo Lucomo dicti, qui poſtea Lucerenſes appellati ſunt.

Lucomones quidam homines ob inſaniam dicti, quod loca, ad quae veniſſent, infeſta * facerent.

*fecta

Lucretilis mons in Sabinis.

Luctus, & lugere a Graeco trahuntur λυπεῖν, vel λύπειν. *

*λύζειν)

Luculentus a luce appellatus.

Lucuntere * genus operis piſtorij.

*Lucunter Lucentem Lacuntem

Lues eſt diluens * vſque ad nihil, tractum a Graeco λύειν. hinc dictum lutum terra humore ſoluta; & luſtratio, qua quid ſoluitur, ac liberatur. hinc & λύτρα ἀπὸ τῆς λύσεως, id eſt ſolutione auri: λίτρα enim libra eſt.

*dilues

Luma * genus herbae, vel potius ſpinae.

*Lima, vel Luna

Lumbago vitium, & debilitas lumborum.

Lura os culei, vel etiam vetis. vnde lurcones capacis gulae homines, & bonorum ſuorum conſumptores.

Luridi, ſupra modum pallidi.

Luſcitio, vitium oculorum, quod clarius veſperi, quam meridie cernit.

Luſtra ſignificant lacunas * lutoſas, quae ſunt in ſiluis, aprorum cubilia. a qua ſimilitudine ij, qui in locis abditis, & ſordidis ventri, & deſidiae operam dant, dicuntur in luſtris vitam agere. & cum eiuſdem vocabuli prima ſyllaba producitur, ſignificat nunc tempus quinquennale, nunc populi luſtrationem.

*lamas

Luſtrici dies infantium appellantur, puellarum octauus, puerorum nonus. quia his luſtrantur, atque eis nomina imponuntur.

Luxa membra e ſuis locis mota, & ſoluta; a quo luxurioſus in re familiari ſolutus.

Luxantur, a luxu dictum, id eſt luxuriantur.

LYCII Apollinis oraculum in Lycia maximae claritatis fuit ob luporum interfectionem. λύκος enim lupus eſt.

Lycophos Graeci dicunt, quod nos primum tempus lucis. dictum

diƈtum autem lycophos, quaſi λευκὸν φῶς, id eſt lumen candidum.

Lymphae diƈtae ſunt a nymphis. vulgo autem memoriae proditum eſt, quicumque ſpeciem quandam e fonte, id eſt * effigiem nymphae viderint, furendi non feciſſe finem, quos Graeci νυμφολήπτους vocant, Latini lymphatos appellant. *in

Lyrneſſiades, ab oppido Phrygiae Lyrneſſo diƈti.

PAVLVS. MACELLVM dictum a Macello quodam, qui exercebat in vrbe latrocinia. quo damnato Censores Aemilius, & Fuluius statuerunt, vt in domo eius obsonia venderentur.

Macilenti, macie tenuati.

Mactus, magis auctus.

*Madulsa *satis

Madusa* ebrius, a Graeco μαδᾶν deductum, vel quia madidus sit * vino.

Maeandrum, genus picturae, dictum est a similitudine flexus amnis, qui appellatur Maeandrus.

Maecia tribus a quodam castro sic appellatur.

Maeniana aedificia a Maenio sunt appellata: is enim primus vltra columnas extendit tigna, quo ampliarentur superiora.

*Oscor Oscorum)

Maesius lingua Osca, mensis Maius. Osci enim a regione Campaniae, quae est Oscos,* vocati sunt.

Magis a Graeco μᾶλλον venit.

FESTVS. . . . . . . temperare di . . . . erare quida . . . . . .

PAVLVS. *Magistrare *Magistrare, vel magistrari.

Magisterare * regere, & temperare est Magisterare * moderari. vnde magistri non solum doctores artium; sed etiam pagorum, societatum, vicorum, collegiorum, equitum dicuntur: quia omnes hi magis ceteris possunt. vnde & magistratus, qui per imperia potentiores sunt, quam priuati. Quae vox duabus significationibus notatur. nam aut personam ipsam demonstrat, vt cum dicimus, magistratus iussit: aut honorem, vt cum dicimus* Titio magistratus datus est.

*dicitur

*qui

Magisteria dicuntur in omnibus rebus, quae * magis ceteris possunt, vt magisterium equitum.

FESTVS. . . . . . rebus, qui ma . . . . , . quitum . et . . . . llinis dixe . . . . untur velit . . . . contra ora . . . . .

PAVLVS. Magmentum, magis augmentatum.

Magnificissima. dicebant antiqui pro magnificentissima. re enim vera magnificens dici non potest. vnde magnificentissima videtur deduci.

*ipse

Magnificius idem Cato * pro magnificentius dixit, & non frustra: nam positiuus eius magnifice est.

FESTVS. Magni . . . .

. . . . . auit Cato in ea, quam . . . .

. . . . gna

. . . . gna quis homo . . . .

. . . . . . pulchrius purgat . . . .

. . . . . . Ateius, dicimus, cum mag . . . .

. . . . . . at nepos eius in ea . . . .

. . . . . . men ait. cum Aedilis . . . .

. . . . . . istria ludos magni . . . .

Magnificior quoque. . . . .

Magnum annum dicunt mathematici, quo septem sidera errantia expletis propriis cursibus sibimet concordant. PAVLVS.

Magnum socerum appellat vir vxoris suae auum.

Magnam socrum vir vxoris suae auiam appellat.

Magnos ludos, Romanos ludos appellabant, quos in honorem Iouis, quem principem deorum putabant, faciebant.

Maiestas a magnitudine dicta.

Maiis Idibus mercatorum dies festus erat; quod eo die Mercurij aedes esset dedicata.

Maius mensis in compluribus ciuitatibus Latinis ante vrbem conditam fuisse videtur. qua ex causa vtrum a maioribus, vt Iunius a iunioribus dictus sit; an a Maia, quod Mercurio filio eius res diuinae . . . . fiant solemnes; an quod ipsi deae in multis Latinis ciuitatibus sacrificia fiebant (ipso mense) . . . . . .

Maior patruus, aui & auiae patruus.

Maior amita, aui & auiae amita.

Maior auunculus, aui & auiae auunculus.

Maior Graecia dicta est Italia, quod eã Siculi quondam * obtinuerunt. vel quod in ea multae, magnaeque ciuitates fuerunt ex Graecia profectae. * olim

Maior magistratus consul dicitur.

Maior socer vxoris meae proauus.

Maior socrus vxoris meae proauia.

. . iora auspicia, quae[d . . .

. . . . . maiora Consulum, Pr . . . .

. . . . . liquorum minora cum ill . . . .

. . . . . res magistratus dicu . . . .

Maiorem Consulem L. Caesar putat dici, vel eum, penes quem fasces sint; vel eum, qui prior factus sit: Prætorem autem maiorem Vrbanum, minores ceteros. FESTVS.

Maior Consul dicitur vel is, penes quem fasces sunt; vel is, PAVLVS.

qui prior factus est: Praetor autem maior vrbanus, minores ceteri.

Maiores Flamines appellabantur patricij generis, minores plebei.

Maledictores dicebantur ab antiquis, qui nunc maledici.

FESTVS. Maledic . . . .
. . . . nos appellamus . . . .
. . . . Hispania re . . . .

Maleuoli Mercurij signum erat proxime Ianum, qui item erat in Turdellis Me . . . .
. . . . appella . . . . .
maleuoli autem, quod in nullius tabernam spectabat.

PAVLVS. Maleuoli Mercurij signum, id est statuam, appellabant, ideo quod in nullius tabernam spectabat.

Malleoli vocantur non solum parui mallei, sed etiam ij, qui ad incendium faciendum aptantur; videlicet* ad similitudinem priorum dicti. (* scilicet *)

Malluuium dicitur, quo manus lauantur. Malluuiae, quibus manus sunt lotae: pelluuiae, quibus pedes.

FESTVS. Malluuium latum in commentarium* sacrorum significat, manus qui lauet. a quo malluuiae dicuntur, quibus manus sunt lautae, perinde vt quibus pedes pelluuiae. (*catio)

Maltha dicitur a Graecis pix cum cera mixta.

PAVLVS. Mamercus praenomen est Oscũ, eo quod hi Martẽ Mamertem appellant.* (* dicunt)

Mamers Mamertis facit, id est lingua Osca Mars Martis. vnde & Mamertini in Sicilia dicti, qui Messanae habitãt.

FESTVS. Mamertini appel . . . .
. . . c de causa. cum de toto Samnio grauius incidisset pestilentia, Sthenius Mettius eius gentis princeps conuocata ciuium suorum concione, exposuit se vidisse in quiete praecipientem Apollinem; vt si vellent eo malo liberari, ver sacrum vouerent, id est quaecumque vere proximo nata essent, immolaturos sibi. Quo facto leuatis post annum vicensimum, deinde eiusdem generis incessit pestilentia. rursum itaq; consultus Apollo, respondit non esse persolutum ab iis votum, quod homines immolati non essent: quos si expulissent, certe fore, vt ea clade liberarentur. Itaque ij iussi patria decedere, cum in parte ea . . . . consedissent, quae Tauricana* dicitur, (* Tauromnicana)

dicitur, forte parantibus bello . . . . Messanensibus auxilio venerunt vltro, eosque . . liber . . . . prouincial . . . quod ob . . citum * eorum, vt gratiam referrent, & in suum corpus, *exercitum) communionemque agrorum inuitarunt eos, & nomen acceperunt vnum, vt dicerentur Mamertini, quod coniectis in sortem duodecim deorum nominibus Mamers sorte exierat, qui lingua Oscorum Mars significatur. cuius historiae auctor est Alfius libro primo belli Carthaginiensis.

Mamilia turris intra Saburae regionem a Mamilio nomen accepit.

Mamiliorũ familia (progenita fuit a) Mamilia Telegoni filia, quam Tusculi procreauerat, (quando id oppidum ipse condidisset.* * est appellata

Mamphula appellatur panis Syriaci genus, quod, vt ait Verrius, in clibano ante, quam percoquatur, decidit in carbones, cineremque. cuius meminit Lucilius: Pistricem valida * si nummi suppeditabunt, Addas ' empleuron, *validam) ' Addã, vel Ad classem mamphulas quae sciat omnes.

Mamphur ·*· appellatur loro circumuolutum mediocris ·*·Mimphur) longitudinis lignum rotundum, quod circumagunt fabri in operibus tornandis.

Mamurij Veturij nomen frequenter in cantibus* Romani *carminibus frequentabant, hac de causa. Numa Pompilio regnante e caelo cecidisse fertur ancile, id est scutum breue; quod ideo sic est appellatum, quia ex vtroque latere erat recisum; vt summum, infimumque eius latius* me- * latus dio pateret. vnaque edita vox, omnium potentissimam fore ciuitatem, quamdiu id in ea mansisset. Itaque facta sunt eiusdem generis plura, quibus id misceretur, ne internosci caeleste posset. probatum opus est maxime Mamurij: qui praemij loco petiit, vt suum nomen inter carmina Salij canerent.

Manalẽ fontẽ dici, pro eo, quod aqua ex eo semper manet. PAVLVS.

Manalis fons appellatur ab auguribus puteus perennis. ne- FESTVS. que tamen spiciendius* videtur, quia flumen id spiciatur, * spiciendus quod sua sponte in amnem influat.

Manalem lapidem putabant esse ostium Orci, per quod PAVLVS. animae inferorum ad superos manarent, qui dicuntur

manes. Manalem etiam lapidem vocabant petram quandam, quae erat extra portam Capenam iuxta aedem Martis; quam, cum propter nimiam ſiccitatem in vrbem protraherent, inſequebatur pluuia ſtatim. eumque quod aquas manaret, manalem lapidem dixere.

Manare dicitur, cum humor ex integro, ſed non ſolido nimis per minimas ſuas partes erumpit. quod ex Graeco trahitur: quia illi non ſatis ſolidum μανὸν dicunt.

Manare ſolem antiqui dicebant, cum ſolis orientis radij ſplendorem iacere coepiſſent, a quo & dictum putabant mane. alij dictum mane putant ab eo, quod manum bonum dicebant.

FESTUS. . . . . olitos eſſe antiquos . . . .
. . . cum ſolis orientis radij . . . . . .
. . . ſſent. atque ideo primum . . . .
* id dicitur) . . . uis magis addicitur* . . . .
. . . ne id eſt a mature. quod id . . . . .
. . . unde & Matuta di . . . .

PAULUS. † Mania — Mane a dijs manibus dixerunt. nam mana* bona dicitur. vnde & Mater Matuta, & poma matura.

Manceps dicitur, quod manu capiatur. Manceps dicitur, qui quid a populo emit, conducitve, quia manu ſublata ſignificat ſe auctorem emptionis eſſe: qui idem praes dicitur; quia tam debet praeſtare populo, quod promiſit; quam is, (qui pro eo* praes factus eſt.

* pro quo) † Tifata † intercepto — Mancini fana† appellabantur, quod Mancinus habuit inſignem domum, quae publicata eſt eo interfecto.*

Manducus, effigies in pompa antiquorum inter ceteras ridiculas, formidoloſaſque ire ſolebat magnis malis, ac late dehiſcens, & ingentem dentibus ſonitum faciens, de qua Plautus ait in Rudente: Quid ſi aliquo ad ludos me pro manduco locem? Qua propter? clare* crepito dentibus.

* quia pol clare

FESTUS. Manes dij ab auguribus inuocantur: quod hi per omnia
* terrenaq.) aetheria, terrenaeque* ma . . . . .
. . . . . .
. . . . peri, atque inferi . . . .
. . . . augures quod L. I. . . .
. . . . minis .

PAULUS. Manes dij ab auguribus vocabãtur, quod eos per omnia manare

nere credebāt;eosq; deos superos, atq; inferos dicebant

Manuos* in carminibus saliaribus Aelius Stilo*significare ait bonos. (& inferi ·*· dij manes pro bonis dicuntur a suppliciter eos venerantibus propter metum mortis; vt immanes quoque pro valde non bonis dicuntur.

* Manes * Aurelius, vel Aceius ·*· vnde

Maniae turpes, deformesque personae. Manias(Aelius Stilo dici ait*ficta quaedam ex farina in hominum figuras, quia turpes fiant, quas alij maniolas appellant. * Manias autem, quas nutrices minitantur pueris paruulis esse laruas, id est manes, quos deos, deasque putabant, quosq; ab inferis ad superos emanare credebāt. (vt Mania est eorū auia, materve. Sunt enim vtriusque opinionis auctores.*

* dicunt * vocant

* Sunt, qui Maniam laruarum matrem, auiamque putant ·:·

Manius agrum* Nemorensem Dianae consecrauit, a quo multi, & clari viri orti sunt, & per multos annos fuerunt. vnde prouerbium: Multi Manij Ariciae. Asinius * Capito longe aliter sentit. ait enim turpes, & deformes significari: quia maniae dicuntur deformes personae; & Ariciae genus panis fieri, quod manici . . . . . appellantur. Manius praenomen dictum est ab eo, quod mane quis initio natus sit: vt Lucius, qui luce.

* Aegerius * Sinnius)

Manliae gentis patriciae decreto nemo ex ea Marcus appellatur; quod M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, cum regnū affectasset, damnatus, necatusque est.

Mansucium*edacem, a mandendo scilicet.

* Mansuciū

Mansues pro mansuetus.

FESTVS.

. . . * M. Cato in epistula . . . . mansues ad . . . .

Mansuetum ad manum venire suetum. alij aiunt mansuestum dictum, neque ex misericordia maestum, neq; ex crudelitate saeuum, sed modestia temperatum.

PAVLVS.

Mantare saepe manere. Caecilius in epistula: Iam ore adeo māta. Iam hoc vide caecus . . . animū aduentus angit.

Manticularia dicuntur ea, quae frequenter in vsu habentur & quasi manu tractantur. frequens enim antiquis ad manus tergendas vsus fuit mantiliorum, vnde haec trahitur similitudo.

Manticularum vsus pauperibus in nummis recondendis, etiam nostro saeculo fuit. vnde manticulari dicebantur, qui furandi gratia manticulas attrectabant. Vnde poetae pro dolose quid agendo vsi sunt eo verbo. Pa.

cuiius: Ad manticulandum astu aggreditur. scit enim quid promeruerit. . . . medici manticulatur, . . . ita me facti oppressi iugo. Item deinde: Aggreditur astu regem; manticulandum est hic mihi. Et: Machinam ordiris nouam manticula * tactu, an sanctiora dicis iureiuranda. Plautus hoc significare videtur, quibus cotidie paruae noxae extergeantur.

* manticulae)

* Osca

Mantisa additamentum dicitur lingua Tusca, *quod ponderi adijcitur; sed deterius, & quod sine vllo vsu est. Lucilius: Mantisa obsonia vincit.

* credantur

* placataeq.

Manubiae Iouis tres dicuntur* esse, quarum vnae sunt minimae, quae moneant, placidaeque* sint. Alterae quae maiores sunt, ac veniant cum fragore, discutiantq; aut diuellant, quae a Ioue sint, & consilio deorum mitti existimentur. Tertiae his ampliores, quae cum igne veniant, & quamquam nullum sine igne fulgur est, hae propriam differentiam habeant, quod aut adurant, aut fuligine deforment, aut accendant, quae statum mutent deorum consilio superiorum.*

* superioru.

Manum, & mentum, prouerbium est ex Graeco ductum, quod est πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος, καὶ χείλεος ἄκρου. Chalcantem vites ferentem quidam augur vicinus praeteriens, dixit errare: non enim ei fas esse nouum vinum. . . . .

Manumitti seruus dicebatur, cum dominus eius, aut caput eiusdem serui, aut aliud membrum tenens dicebat, Hunc hominem liberum esse volo; & emittebat eum e manu

FESTVS.

. . . odo caput . . . .
. . . edicito, hunc . . . .
. . . pro eo auri x . . . .
. . . usquam digre . . . .
. . . sui dum his . . . .
. . . nem liberum mit . . . .

PAVLVS.

* Punicae

Mapalia casae Poenicae * appellantur; in quibus quia nihil est secreti; solet id vocabulum solute viuentibus obijci. Cato libro quarto Originum: Mapalia vocantur vbi habitant. ea quasi cohortes rotundae sunt.

Marculus deminutiuum a Marco.

FESTVS

* solita)

Marspedis, siue sine R littera Maspedis imprecaticie, sesita* vallium, quid significet ne Messalla quidē augur in explanatione

natione augurioram reperire se potuisse ait.

Martialis campus in Coelio monte dicitur, quod in eo Equiria solebant fieri, siquando aquae Tiberis campum Martium occupassent. [PAVLVS.]

Martias Kalendas matronae celebrabant; quod eo die Iunonis Lucinae aedes coli coepta sit.* [* erat, vel est.]

Martius mensis initium anni fuit & in Latio & post Romam conditam, eo quod gens erat bellicosissima. cuius rei testimonium est, quod posteriores menses, qui annum finiunt, a numero appellati, vltimum habent Decembrem.

Mas deminutiue facit masculus.

Masculina, & feminina vocabula dici melius est secundum Graecorum quoque consuetudinem, qui non ἀνδρικὰ & γυναικεῖα ea, sed ἀρ . . . . [FESTVS.]

Masculino genere parentem appellabant antiqui etiam matrem. Malo cruce masculino genere cum dixit Gracchus in oratione quae est in P. Popullium posteriorem,* tam repraesentauit antiquam consuetudinem, quam hunc frontem, atque hunc stirpem ijdem antiqui dixerunt: & rursus hanc lupum, & hanc metum. Item cum idem in Popillium & matronas * ait, eo exemplo instituto. Dignus fuit qui malo cruce periret. [PAVLVS.] [* posteriore.] [* Mathonem)]

Matellio, deminutiuum a matula.

Materfamiliae non ante dicebatur, quam vir eius paterfamiliae dictus esset. nec possunt hoc nomine plures in vna familia praeter vnam appellari. sed nec vidua hoc nomine; nec quae sine filijs est, appellari + potest. [* vocari]

Mater Matuta, manes, mane, matrimonium, materfamiliae, matertera, matrices, materiae * dictae videntur, vt ait Verrius, quia sint bona: qualia scilicet sint, quae sunt matura. vel potius a matre, quae est originis Graecae. [* materies]

. . . . manis . . . . [FESTVS.]
. . . . matertera, ...
. . . . , vt ait Ve . . . .
. . . . sint, quae . . . .
. . . . quae est ori . . . .

Matrem Matutam antiqui ob bonitatem appellabant; & maturum idoneum vsui; & mane principium diei, & [PAVLVS.]

inferi dij manes, vt suppliciter appellati boni essent: & in carmine Saliari Cerusmanus, intelligitur creator bonus.

Matertera, matris soror, quasi mater altera. Matertera patris & matris, mihi magna mater* est.

*matertera)

Matralia, Matris Matutae festa.

Matrici* cognominantur homines malarum magnarum, atque oribus late patentibus.

* Mattici, vel Martici

Matrimes, ac patrimes dicantur, quibus matres & patres adhuc viuunt.

Matronae a magistratibus non submouebantur; ne pulsari, contrectarive viderentur; neve grauidae concuterentur. Sed nec viri earum sedentes cum vxoribus in vehiculo descendere cogebantur,

FESTVS. . . . atibus non summoue . . . .
. . . tat . . ntrectari . . . .
. . . ntur; neue . . tur. quam . . . .
. . . usam ait Verrius . . . .
. . . eteri . . . .
. . . uxoribus deesse quo descen. . . . . . .
. . ros a magistratibus. quod commu . . . .
. . uehic . . . itur uir, & uxor . . . . . .

PAVLVS. Matronas appellabant eas fere, * quibus stolas habendi ius erat.

*forte,

Matronis aurum redditum cum legitur, hoc significare videtur; quia matronae contulerunt ornatus sui aurum ad Capitolium a Gallis Senonibus liberandum; quibus postea est redditum a populo Romano

FESTVS. Matroni . . . to ait, quod . . . .
. . . . fuisse re . . . .
. . . . & eam a . . . .
. . . . monio in . . . .
. . . . tronae orna . . . .
. . . . Apollini, quod . . . .
. . . . quod contuler . . . .
. . . . a Gallis Senon . . . .
. . . . tum . . . .
. . . . est a pop . . . .

PAVLVS. Matula, vas vrinae.

Mauortem poetae dicunt Martem.

Maximae dignationis Flamen Dialis est inter quindecim Flamines, & cum ceteri discrimina maiestatis suae habeant, minimi habeatur *Pomonalis, quod Pomona leuissimo fructui agrorum praesidet pomis. FESTVS. *minime habeatur)

Maximam hostiam ouilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis; sed ab animo placidiore. PAVLVS.

Maximi annales appellabantur, non magnitudine; sed quod eos Pontifex maximus consecrasset. † * cōfecisset)

Maximum Praetorem dici putant alij eum, qui maximi imperij sit: alij, quia * aetatis maximae. pro collegio quidem augurum decretum est: quod in salutis augurio Praetores maiores, & minores appellentur; non ad aetatem, sed ad vim imperij pertinere. FESTVS. *qui)

Maximus Curio, cuius auctoritate curiae, omnesque curiones reguntur. PAVLVS.

Maximus Pontifex dicitur, quod maximus rerum, quae ad sacra, & religiones *pertinent, iudex sit, vindexque contumaciae priuatorum, magistratuumque. *religionem

ME pro mihi dicebant antiqui.

Me pro mihi dicebant antiqui, vt Ennius cum ait libro secundo: Si quid me fuerit humanitus, vt teneatis. & Lucilius: Nunc ad te redeo, vt quae res me impendet agatur. FESTVS.

Meatus a meando dictus. PAVLVS.

Mecastor, & mehercules iusiurandū erat: quasi diceretur, *ita me Castor, ita me Hercules, vt subaudiatur iuuet. *dicerent

Meddix *apud Oscos nomen magistratus est. Ennius: Summus ibi *capitur meddix, occiditur alter. *Medix *vbi *Medix

Medialem appellabant hostiam atram, quam meridie immolabant.

Medibile, medicabile.

Mediocriculo vsus est in ea, quam dixit, Cato in Consulatu: Ridibundum magistratum genere * pauculos homines, mediocriculum exercitum obuiam duci. FESTVS. *gerere)

Mediocriculus idem Cato ponit, cum ait: Ridibundum magistratum paucos homines mediocriculum exercitum obuiam duci. PAVLVS.

Medioxumum, mediocre.

Mediterreum melius, quam mediterraneum, Sisenna dici putat.

Meditrinalia dicta hac de causa. Mos erat Latinis populis, quo die quis primum gustaret mustum, diceret *ominis gratia: Vetus nouum vinum bibo, veteri nouo morbo medeor. A quibus verbis, etiam Meditrinae deae nomen ceptum, * eiusque sacra Meditrinalia dicta sunt.

*dicere

*conceptú

Meditullium dicitur, non medium terrae, sed procul a mari, quasi meditellium; ab eo quod est tellus.

Mediusfidius compositum videtur, & significare Iouis filium, id est, Herculem; quod Iouem Graeci Δία, & * nos Iouem; ac fidium pro filio, quod saepe antea* pro L littera D vtebantur. quidam existimant iusiurandum esse per diui fidem; quidam, per diurni temporis, id est, diei, fidem.

*vt

*antiqui

Medullitus, ex intimis medullis.

Mefancilum *teli missilis genus.

*Mesancilum

Megalesia ludos Matris Magnae appellabant.

Melancoryphi, genus auium, quae Latine vocantur atricapillae, eo quod summa eorum capita nigra sint.

Meliboea purpura a nomine insulae, in qua tingitur, est dicta. *

*vocata.

Melicae gallinae, quod in Media id genus auium corporis amplissimi fiat: L littera pro D substituta.

Melis * hasta a ligno mali dicta.

*Meloas, vel Melias V.C. Melia)

Melo nomine alio Nilus vocatur.

Melos insula dicta est a Melo, qui ex Phoenice ad eandem fuerat profectus.

Meltom meliorem dicebant.

Membrum abscindi mortuo dicebatur, cum digitus eius decidebatur, ad quod seruatum iusta fierent reliquo corpore combusto.

Memorare significat, nunc dicere, nunc memoriae mandare.

Memoriosus, memoriosior, & memoriosius, (et) memoriosissime facit.

Mendicum dici putant velum, quod in prora ponitur.

Mendicum dici Verrius putat a mente eius, quem fefellerit fortuna. vel quod precetur quemque vt vitae suae medeatur cibo.

FESTVS. Mend . . . .

eius, *

eius, quam se . . . .
vt vitae su . . . .

Mensa, * frugibusque iurato, significat per mensam * & frugés. PAVLVS. *Messe *Messem

Mensae in aedibus sacris ararum vicem obtinebant.

. . . sae in aedibus sacris ara . . . . . FESTVS.
. . . legibus earum omnium s . . . . .
. . . vt velut in aram, vel in . . . . .
. . . uati quoque in primis i . . . . .
. . . vbi sacras habituri . . . . .
. . . parentatio, non sacrific. . . . . . .

Mensarij, nummularij. PAVLVS.

Mentecaptus dicitur, cùm mens ex hominis potestate abiit; & idem demens, qui * de sua mente decesserit; & amens, qui a mente abierit. *quod

. . . hominis potestate . . . . . FESTVS.
. . . mens, quid de sua . . . . .
. . . a mente mente abierit . . . .

Mentum dicebant, quod nos commentum. PAVLVS.

Mercedicius * mercenarius, quod mercede se tueatur. *Mercedi- uus

Mercedonias dixerunt a mercede soluenda. FESTVS.

Mercurius a mercibus est dictus. Hunc etenim negotiorũ omnium existimabant esse deum. PAVLVS.

Merendam antiqui dicebãt pro prandio: quod scilicet medio die caperetur.

Mergae farculae, quibus acerui frugum fiunt; dictae a volucribus mergis. quia vt illi se in aquam mergunt, dum pisces persequuntur, sic messores eas in fruges demergunt, vt eleuare possint manipulos.

Meritauere (idem) Cato ait, pro meruere.

. . . . ere, saepe merue . . . . FESTVS.
. . . enorum IIII . Suf . . . .
. . . uis cohortes omnis . . . .
. . . tauerunt.

Mertat pro mersat dicebant. PAVLVS.

Merum antiqui dicebant solum. vnde & auis merula nomen accepit: quod soliuaga est, & solitaria pascitur. at nunc merum, purum appellamus.

Meson * persona comica appellatur, aut coci, aut nautae, aut eius generis. dici ab inuentore eius Mesone * FESTVS. *Moeson *Morsone

comoedo ait Aristophanes Grammaticus.

Messapia Appulia a Messapo rege appellata.

FESTVS. Metaphoram quam Graeci vocant, nos tralationem, id est, domo mutuatum verbum, quo vtimur, inquit Verrius ali. ne saepius quidem honesti. ac q . . .
. . . enas vt speciosiora at . . . .
. . . ere significante . . . .
. . . no, quam proprio uo . . . .
. . . em indicemus . . . .
. . . leret, redit ad sua . . . . . .
. . . tralatum manebit . . . .
. . . quo peruenit . . . .
. . . as . alieno perinde ac suo ab . . . .
Meta . . stices dicitur aput p. . . . . . .
. . . quod propter necessitatem metri . . . .
. . . t. quod idem barbaris . . . . . .
. . . ta oration . . . scrib . . . . .
Meta . . ca . a . cariore . . . . . .
. . . . peruentura . . . .
. . . . . dicare ait Ennius, ...
. . . . . idest .
. . . . abus vt . . . .
. . . . accip.

PAVLVS. Metari castra dicuntur, quod metis diriguntur.

*lege Metelli dicuntur in re * militari quasi mercenarij. Attius *in annalib. annalium vigesimoseptimo * calones, famulique, mettellique, caculaeq; a quo genere hominum Caeciliae familiae cognomen putatur ductum.* dictum.

FESTVS. Metonymia est tropos, cum ab eo, quod continet, significatur id quod continetur; aut superior inferiore, & inferior superiore. quae continet, quod continetur: vt Ennius cum ait: Africa terribili tremit * horrida terra tumultu. *tremis ab eo, quod continetur, id, quod continet; vt cum dicitur epota amphora vini. a superiore inferior, vt Ennius: cum magno strepitu Volcanum ventus vegerat. ab inferiore superior; vt, Persuasit animo vinum deus, qui multo est maximus.

PAVLVS. Metus feminino genere dicebant. Ennius: Viuam, an moriar, nulla in me est metus.

FESTVS. MIGRARE mensa . . . .
. . sq.

. . ſq. templi poſita . . . . .
. . tur, cum ſequitur ſua . . . . .
. . uidam fuiſſe in tri . . . . .
. . uales appellatae.

Mihipte, pro mihi . . . decuit talen . .
. . . . uerſia, atque . . .
. . . . entia item a . . .

Mihipte Cato pro mihi ipſi poſuit. PAVLVS.

Militem Aelius a mollitia κατ' ἀντίφρασιν * dictum putat. eo quod nihil molle, ſed potius aſperum quid gerat. ſic ludum dicimus, in quo minime luditur. *per antiphraſim

Milium quidam putant cepiſſe nomen maxime a nummorum ſumma, quae eſt mille. quod alij Graecae ſtirpis iu dicant eſſe, cum id illi μέγχρον vocant, tam Hercules, quam panicum μελίνην. FESTVS.

Millus collare canum venaticorum, factum ex corio, confixumque clauis ferreis eminentibus aduerſus impetum luporum. Scipio Aemilianus ad populum: Vobis inquit, reique publicae praeſidio eritis* quaſi millus cani. PAVLVS. *erit is)

Miluina genus tibiae acutiſſimi ſoni.

Mina ſingulariter d. . . . . FESTVS.
pluraliter dicimus cu . . . . .
item M. Cato in s . . . . .
mina cog . . . . . .

Minam Aelius vocitatam ait mammam alteram lacte deficientem, quaſi minorem factam. PAVLVS.

Minerrimus pro minimo dixerunt.

Minerua dicta, quod bene moneat. hanc enim pagani pro ſapientia ponebant. Cornificius vero, quod fingatur, pingaturque minitans armis, eandem dictam putat.

Minime gentium dicebant, pro eo quod eſt omnium gentium iudicio minime eſſe faciendum.

Miniſcitur pro reminiſcitur antiquitus dicebatur.

Minora templa fiunt ab auguribus, cum loca aliqua tabulis, aut linteis ſepiuntur, ne vno amplius oſtio pateant, certis verbis definita. Itaque templum eſt locus ita effatus, aut ita ſeptus, vt ea vna parte pateat, angulúſque adfixus * habeat ad terram. FESTVS. *angulosque adfixos)

Minorem Delum Puteolos eſſe dixerunt, quod Delos* aliquando maximum emporium fuerit totius orbis terra- PAVLVS. *Delus)

rum, cui successit postea Puteolanum, quod municipium Graecum antea Dicaearchia vocatum est. vnde Lucilius: Inde Dicaearchum populos, Delumque minorem.

Minores & maiores inter cognomina feminarum poni solebant.

FESTVS. Minorum Pontificum maximus dicitur, qui primus in id collegium venit. Item minimus, qui nouissimus.

PAVLVS. Minotauri effigies inter signa militaria est: quod non minus occulta esse debent consilia ducum, quam fuit domicilium eius Labyrinthus. Minotaurus putatur esse genitus, cum Pasiphae Minois regis vxor dicitur concubuisse cum tauro. sed affirmant alij Taurum fuisse nomen adulteri.

esset Minucia porta appellata est, eo quod proxima est sacello Minuci. Minucia porta Romae est dicta, ab ara Minuci, quem deum putabant.

Minuebatur populo luctus aedis dedicatione; cum a Censoribus lustrum condebatur; cum votum publice susceptum soluebatur. priuatis autem, cum liberi nascerentur; cum honos in familiam * veniret; cum pater, aut liberi, aut vir, aut frater ab hoste captus domum rediret; cum puella disponsaretur; cum propiore quis cognatione, quam is qui lugeretur natus esset; cum in castro* Cereris constitissent.'

*familia *castro *constituissent.

FESTVS. Minuitur populo luctus aedis dedicatione; cum Censores lustrum condiderunt; cum votum publice susceptum soluitur. priuatis autem, cum liberi nati sunt; cum honos in familia venit; cum parens, aut liberi, aut vir, aut frater ab hoste captus domum redit; cum desponsa est; cum propiore quis cognatione, quam is, qui lugetur, natus est; cum in casto Cereris est, omnique gratulationi.*

*gratulatione)

PAVLVS. Minurritiones* appellantur auium minorum cantus.

*Minurrationes

FESTVS. Minusculae Quinquatrus appellabantur Idus Iuniae, quod is dies festus erat tibicinum, qui Mineruam colebant. Quinquatrus proprie dies festus erat Mineruae, Martio mense.

PAVLVS. Minutum, & minuere ex Graeco μειοῦ dictum videri potest.

*Minydae Minyae * dicti Argonautae, quod plerique eorum ex filiis

Minyae

Minyae fuerant orti.

Mirachidion * primae adolefcentiae. *Miracidion)

Miracula, quae nunc digna admiratione dicimus, antiqui in rebus turpibus vtebantur.

Mirior dicebant comparatiuum a miro. Titinius: Mirior inquam tibi * videor. *tibi inquit

Mifcelliones appellantur, qui non certae funt fententiae, fed variorum, mixtorumque iudiciorum funt.

Mifenum promontorium a Mifeno tubicine Aeneae ibi fepulto eft appellatum.

Mi{eratur is, qui conqueritur aliena incommoda: miferetur is, qui miferum fubleuat.

Miferet me eadem forma dicitur, qua piget, paenitet, taedet.

M o d o cum per correptum O dicitur, fignificat tempus, vt Modo veni. & ponitur pro tantũ, vt Tace modo. quod fi producta pofteriore fyllaba enuncietur, datiuus vel ablatiuus eft cafus, ab eo, quod eft modus.

Modo quodam, id eft ratione. dicuntur omnia ifta a modo: commoditas, commodus, commodat, accommodat, mo dice, modeftia, moderatio, modificatio.

. . . quodam id . . . . . FESTVS.
. . . fit commodi . . . . . .
. . dat, modi . . . . . .
. . . ficatio.

Moene fingulariter dixit Ennius: Apud emporium in campo hoftium per * moene. PAVLVS. *pro

.·. Moenia muri, & alia * muniendae vrbis gratia facta, vt Attius in Helenibus: Signo extemplo canere, ac tela ob moenia offerre imperat. Significat etiam officia. Plautus in Neruolaria: prohibentque moenia alia, vnde ego fungar * mea. FESTVS. *cetera *fungor

Mola vocatur etiam far toftum, & fale fparfum, quod eo molito hoftiae afpergantur. PAVLVS.

Moles pro magnitudine fere poni folet. moliri, & moliti ones * a mouendo certum eft dici. *molitores *molendo)

Molleftras dicebant pelles ouiles, * quibus galeas extergebant. *ouillas, vel ouinas

.·. Molucrum non folum quo molae * vertuntur * dicitur, id quod Graeci μύλακρον appellãt, fed etiam tumor ventris, FESTVS. *rotae *vertuntur

qui etiam virginibus solet euenire, cuius meminit Afranius in Virgine: Ferme virgini, tanquam grauidae mulieri, crescit vterus, molucrum vocatur, transit sine doloribus. Cloatius etiam in libris sacrorum. Molucrum aiunt esse lignum quoddam quadratum, vbi immolatur. Idem Aelius in explanatione carminum Saliarium eodem nomine appellari ait, quod sub mola supponatur. Aurelius Opilius appellat, vbi molatur.

*appellant — Momar, Siculi stultum vocant. *

*si a paruo possunt — Momen, momentum. Lucretius: Momine si paruo possent * impulsa moueri.

Monile dictum est ornatus muliebris, qualem habuisse Eriphylem fabulae ferunt. ex eo etiam equis praependens a collo ornamentum monile appellatur.

*Monumentum — Monimentum * est, quod mortui causa aedificatum est: & quidquid ob memoriam alicuius factum est, vt fana, porticus, scripta, & carmina. Sed monimentum quamuis mortui causa sit factum, non tamen significat ibi sepultum.

Monitores dicuntur & qui in scena monent histriones, & libri commentarij.

Monodos appellatus est Prusiae filius, qui vnum os habuit dentium loco. similiter habuit & Pyrrhus rex Epirotarũ.

.·. Monstrum, vt Aelius Stilo interpretatur, a monendo dictum est, velut monestrum. Item Sinnius Capito, quod monstret futurum, & moneat voluntatem deorum. quod etiam prodigium, velut praedictum * & quasi praedictum, quod praedicat eadem, & portentum, quod portendat, & significet. inde dici apparet id quartum, quod mihi visum est adiiciendum, praesertim cum ex eadem significatione pendeat, & in promptu sit omnibus, id est ostentum, quod item ab ostendendo dictum est. Monstra dicuntur naturae modum egredientia, vt serpens cum pedibus, auis cum quattuor alis, homo duobus capitibus, iecur cum distabuit in coquendo.

*prodictũ, vel praedicium)

FESTVS. . . . turae modum e . . . .
. . auis eum quatt . . . .
. . iecur cum dist . . . .

PAVLVS. Moracias nuces, Titinius duras esse ait. vnde fit deminutiuum moracillum.

. Morbosum

Morbosum hominem, morbo aliquo affectum.

Mortem obiisse, †ea consuetudine dicitur, qua dixerũt antiqui ob Romam legiones ductas, & ob Troiam duxit exercitum, pro ad. similiterque, vadimonium obiisse, † id est ad vadimonium iisse, ' & obuiam, ad viam. * obisses * obisse * isse

Mortis causa stipulatio existimatur fieri, vt ait Antistius Labeo, quae ita fit, vt morte promissoris confirmetur, aut, vt quidam dixerunt, cuius stipulationis non fuit causa. FESTVS.

Mortuae pecudis corio calceos, aut soleas fieri Flaminicis nefas habetur: sed aut occisae alioqui, aut immolatae. quoniam sua morte extincta omnia funesta sunt.

Mortuae pecudis corio calceos fieri Flaminicis †nefas habebatur, quoniam sua morte extincta omnia funesta aestimabantur. PAVLVS * Flaminib.

Mortuus ab emerita vita dictus.

Mos est institutum patrium pertinens maxime ad religiones, caerimoniasque deorum antiquorum.

Mos est . . . . trium defunctorum veterum pertinens maxime ad religiones c . . . . oniasque , antiquorum. FESTVS.

Mosculis *Cato pro paruis moribus dixit . . . . uis qui moribus dixit . . . . PAVLVS. * Moscillis FESTVS.

Mox, paulo post. PAVLVS

MVCIA prata trans Tiberim dicta a Mucio, cui a populo data fuerant, pro eo quod Porsenam Etruscorum regem sua constantia ab vrbe dimouit.

Muger, muccosus.

Muger dici solet a castrensium * hominibus quasi muccosus is, qui talis male ludit. FESTVS. * castrẽsib.)

Muginari est nugari, & quasi tarde conari. PAVLVS.

Mugionia porta Romae dicta est a Mugio quodam, qui eidem tuendae praefuit.

Mulciber Vulcanus a molliendo † scilicet ferro dictus est. mulcere enim mollire, siue lenire est. Pacuuius: Quid me obtutu terres; mulces laudibus? *mulcendo)

Muli Mariani dici solebant a C. Mario instituti, † cuius milites in furca interposita tabella varicosius onera sua portare adsueuerant. *Marii instituto.

Mulis celebrantur ludi in circo maximo Consualibus. quia

id genus quadrupedum primum putatur coeptum currui, vehiculoque adiungi.

Mulus vehiculo lunae adhibetur; quod tam sterilis ea sit, quam mulus. vel quod vt mulus non suo genere, sed equi creetur; *sic ea solis, non suo fulgore luceat.

* equis oriatur

FEST. .:. Mulleos genus calceorum aiunt esse, quibus reges Albanorum primi, deinde patricij vsi sunt. M. Cato Originum libro septimo: Qui magistratum curulem cepisset, calceos mulleos allucinatos.*ceteri perones. Item Titinius in Setina: Iam cũ mulleis te ostendisti, quos tibi atis in calceos. quos putant a mullando, id est suendo dictos.

* alutacintos, vel lunatos)

.:. Multam Osce dici putant poenam quandam. M. Varro ait poenam esse, sed pecuniariam, de qua subtiliter in libro primo quaestionum epistolicarum refert. Maximam multam dixerunt trium millium & viginti assium. quia non licebat quondam pluribus triginta bobus, & duabus ouibus quemquam multari. aestimabaturq; bos centussibus, ouis decussibus.

PAVLVS. Multifacere dicitur, sicut magnifacere, & paruifacere. Cato: Neque fidem, neque iusiurandum, neque pudicitiã multifacit. Quod merito ab vsu recessit; quia quãtitas numero non aestimatur, nec desiderat multitudinem.

FESTVS. Multifa . . . . magnifacere, & par . . . . tiam de pudicitia

M . . . .

. . . ntitas . . . . . .

. . . neturnu . . . .

PAVLVS. Multifariam dixerunt antiqui, quod videlicet in multis locis fari poterat, id est dici.

Mummiana aedificia a Mummio dicta.

Mundus appellatur caelum, terra, mare, & aer. mundus etiã dicitur ornatus muliebris. quia non alius est, quam quod moueri potest. mundus quoque appellatur lautus, & purus. Ateius: Cum virginali mundo clam pater + . . . Ennius: idem loco + nauibus celsis, munda facie, atque etiam aere.

* patre)
* in Deilocho)

FESTVS. Mundus, vt ait Capito Ateius in libro sexto pontificali, ter in anno patere solet, diebus his: postridie Volcanalia, + & ante diem sextum Id. Nouemb. Quiquid ita dicatur, sic refert Cato in Commentariis iuris ciuilis: Mundo nomen

* Volcanalia. V. C.

nomen impoſitum eſt ab eo mundo, qui ſupra nos eſt. Forma enim eius eſt ex iis, qui intrauere, cognoſcere potuit, adſimilis ille *eius inferiorem partem, veluti [* illi)] conſecratam diis manibus clauſam omni tempore, niſi iis diebus, qui ſupra ſcripti ſunt, maiores c . . quos dies etiam religioſos iudicauerunt, ea de cauſa, quod quo tempore ea, quae occulte, & abdita, ea religionis deorum manium eſſent, veluti in lucem quandam adducerentur, & patefierent: nihil eo tempore in republica geri voluerunt. Itaque per eos dies non cum hoſte manus conſerebant: non exercitus ſcribebatur: non comitia habeba . . . aliud quicquam in re . . . . . niſi quod vltima nece . . . . . admonebat, adminiſtrabatur.

PAVLVS.

Mundum gentiles ter in anno patere putabant diebus his: poſtridie Volcanalia, & ante diem tertiū Nonas Octobris, & ante diem ſextum Idus Nouembris. inferiorem enim eius partem conſecratam diis manibus arbitrantes clauſam omni tempore, praeter hos dies, qui ſupra ſcripti ſunt. quos dies etiam religioſos iudicauerunt ea de cauſa, quod his diebus ea, quae occulta, & abdita religionis deorum manium eſſent, in lucem adducerentur, nihil eo tempore *in rep. geri voluerunt. Itaque [* die] per hos dies non cum hoſte manus conſerebatur, non exercitus ſcribebatur, non comitia habebantur, non aliud quidquam in rep. niſi quod vltima neceſſitas exegiſſet, adminiſtrabatur.

Munem ſignificare certum eſt officioſum, vnde e contrario immunis dicitur, qui nullo fungitur officio.

Muneralis lex vocata eſt, qua Cincius cauit, ne cui liceret munus accipere. Plautus: Neque * muneralem legem, [* Neu] neque ' lenoniam roga: * fuerit, nec ne, flocci aeſtimo. ['neue *] [* rogato:)]

Municas pro communicas dicebant.

FESTVS.

. . . communicas dicit . . .

. . . aut vt potius co . . .

.·. Municeps eſt, vt ait Aelius Gallus, qui in municipio liber natus eſt. Item qui ex alio genere hominum munus functus eſt. Item qui in municipio a ſeruitute ſe liberauit a municipe. Itē municipes erāt, qui ex aliis ciuitatibus Romā veniſſent, quibus non licebat magiſtratū capere,

sed tantum muneris partem. At Ser. filius aiebat initio fuisse, qui ea conditione ciues Ro. fuissent, vt semper remp. separatim a populo Ro. haberent, Cumanos videlicet, Acerranos, Atellanos, qui aeque * ciues Ro. erant, & in legione merebant, sed dignitates no capiebant.

*&

Municipalia sacra vocabantur, quae ante vrbem conditam colebantur.

FESTVS. Municipalia sacra vocantur, quae ab initio habuerunt ante ciuitatem Romanam acceptam; quae obseruare eos voluerunt Pontifices, & eo more facere, quo adsuissent * antiquitus.

* adsuefcent)

PAVLVS. Municipium id genus hominum dicitur, qui, cum Romam venissent, neque ciues Ro. essent, participes tamen fuerunt omnium rerum ad munus fungendum vna cum Romanis ciuibus, praeterquam de suffragio ferendo, aut magistratu capiendo; sicut fuerunt Fundani, Formiani, Cumani, Acerrani, * Lanuuini, Tusculani, qui post aliquot annos ciues Ro. effecti sunt. Alio modo, cum id genus hominum definitur, quorum ciuitas vniuersa in ciuitatem Romanam venit; vt Aricini, Caerites, Anagnini. Tertio, cum id genus hominum definitur, qui ad ciuitatem Romanam ita venerunt, vti municipia essent sua cuiusque ciuitatis, & coloniae, vt Tiburtes, Praenestini, Pisani, Arpinates *, Nolani, Bononienses. * Placentini, Nepesini, Sutrini, Lucenses.

* Corani

* Vrsinates,
* Bobutiolenses.

Munificior a munifico identidem Cato dixit. cum nunc munificentior dicamus, quamuis munificens non sit in vsu.

FESTVS. . . . munifico cum dicamus . . . . vis munificens non fit . . . . eam scripsit . . . munifi . .

Munitio * morsicatio * ciborum.

* Molitio)
* mortifica tio V.C. mollificatio)

PAVLVS. Munus significat officium, cum dicitur quis munere fungi: Item donum, quod officij causa datur.

Murciae * deae sacellum erat sub monte Auentino, qui antea Murcus * vocabatur.

* murciae
* murcus

Murgisonem dixerunt a mora, & decisione.

Muries dicebatur sal in pila tunsum, & in ollam fictilem coniectum, & in furno percoctum, quo dehinc * in aquam

* dein

aquam misso Vestales virgines vtebantur in sacrificio.

FESTVS. Muries est, quemadmodum Veranius docet, ea, quae fit ex sale sordido in pila pinsato, & in ollam fritilem coniecto, ibique operto, gypsatoque, & in furno percocto, cui virgines Vestales serra ferrea secto, & in seriam coniecto, quae est intus in aede Vestae in penu exteriore, aquam iugem, vel quamlibet, praeterquam quae per fistulas venit, addent, * atque ea demum in sacrificijs vtuntur. [* addunt)]

Murrata potione vsos antiquos indicio est, quod etiam nunc Aediles per supplicationes dijs addunt ad puluinaria, & quod duodecim tabulis cauetur, ne mortuo indatur, vt ait Varro in antiquitatum libro primo.

PAVLVS. Murrata potione vsi sunt antiqui: sed postea adsuerunt murram dijs suis libare. ideoque duodecim tabulis est cautum, ne mortuo inderetur.

Murricidum * ignauum, stultum. Plautus: Murricide homo, ignaue, iners. [* murcidum]

Murrina genus potionis, quae graece dicitur nectar. * hanc mulieres vocabant murriolam, quidam murratum vinum. quidam id dici putant ex vuae genere murrinae nomine. [† μυῤῥίνη]

Muscerdas prima syllaba producta stercus murum appellant.

Mussare, murmurare. Ennius. In occulto mussabant. * vulgo vero pro tacere dicitur, vt idem Ennius: Non decet mussare bonos. [* mussabat.]

Mustricola * est machinula ex regulis, in qua calceus nouus suitur. Afranius: Mustricolam in dentes impingam tibi. [* mustricula]

FESTVS. Muta . . . .
. . . isi vocem . . . . . .
. . . multo . . . .
. . . intelle . . . .
cem . . as dici . . . . . .
vt cui potius con . . . .

PAVLVS. Muta exta appellabant, ex quibus nihil diuinationis animaduertebant . . . .

FESTVS. . . dicuntur, quibus ni . . . .
. . respons . . . . .

. . . iutoria quae . . . .
. . . eant ; aut ab in . . . .
. . . a veneno taliq. . . . .
. . . instare periculum . . . .
. . . finium deminution . . . .

PAVLVS. Mutae dicuntur litterae ; quod positae in vltimis partibus orationis obmutescere cogant loquentes . vel quod paruae , exiguaeque sinr vocis;vt cum mutum oratorem, aut tragoedum dicimus.

FESTVS. . . . . mutum dicimus : aut quod nullius fiant vocis, cum in eas litteras incidant . . . .
. . . iuocales . . . .
. . . ubendo, aut . . . .
. . . sisse , in eo . . . .
. . . uplicata sit . . . .
. . . ser.sacrorum . . . .

* Vallis) Mutini Titini sacellum fuit in Velis * aduersum Murum Mustellinum in angi . . . de quo aris sublatis balnearia sunt . . acta dom . . . caluini , cum mansisset ab vrbe condita . . . ncipatum Augusti . . . . . & sancte cultum . . manifestum est . . . extum & vicensimum dextra u . . . iculum . . . . . colitur et . . . ine . . . .
. . . ula . . . .

PAVLVS. Mutini Titini sacellum fuit Romae, cui mulieres velatae. * praetextis) togis praetextatis * solebant sacrificare.

Mutire , loqui. Ennins in Telepho : Palam mutire plebeio piaculum est.

* Mioparo M Y O P A R O * genus nauigij ex duobus dissimilibus formatum. Nam & midion, & paron per se sunt.

* Murmilonica * vsu Myrmilonica * scuta dicebant, cum quibus de muro pugnabant. erant siquidem ad hoc ipsum + apta.

Myrtea corona Papirius vsus est , quod Sardos in campis myrteis superasset.

FESTVS. * suo) . . . vt patri sui + heres e . . . .
. . tet tam heres est, quam . . . .
. . in potestate alie . . . .
. . & suus heres vt p . . . . . .
. . Sulpicius in ea oratio . . . .
. . pro Aufidia . . . . . .

reip.

M . . . .
reip.publi . . . .
rae imperi . . . . . .
sae consensu . . . . . .
populi comit . . . . . .
vt capere eam . . . . . .
certoue ex . . . . . .
ad tempus admi . . . . . .
M . . lebatarum . . . . . .
. . s stetit pro regno . . . . .
. . Veranius in libro . . . . .
. . cum quod ei summae . . . . .
. . causam Grae . . . . .
. . eo autem non . . . . .

FESTVS. NACCAE appellantur vulgo fullones, vt ait Curiatius, quod nauci non sint, id est* nullius pretij. Idem sentit & Cincius. quidam aiunt, quod omnia fere opera ex lana nacae dicantur a Graecis.

* id quod est v. c.

PAVLVS. Naccae appellantur fullones, quod nauci non sint, id est nullius pretij. omnia fere opera ex lana nacae dicuntur a Graecis.

* Nenia

Naenia * est carmen, quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam. Sunt qui eo verbo finem significari putant. Quidam volunt naeniam ideo dici, quod voci similior queri monia flentium sit. Quidam aiunt* naeniae ductum ' nomen ab extremi intestini vocabulo; Graeci enim νίτον † extremum dicunt. Siue quod chordarum vltima νίτη † dicitur; extremam cantionis vocem naeniam appellarunt.

* autem
' dictum
† νεάτον)
† νεάτῃ)

FESTVS. Naenia est . . . .
. . gratia can . . . .
. . nius in ma . . p . . . . .
. . quia se anti . . . . . .
. . nificari credi . . . . . .
. . abi ergo . . . .
. . idem huic nom . . . . .
. . dixit domi, & ap . . . . .
. . niam esto quosda . . . . .
. . quod & voci sim . . . . .
. . . sit. quidam aiunt ne . . . . .
. . . mi intestini voca . . . . .
. . . nio vtitur Plautus . . . . .
. . . chaedem ad vol ; . . . . .
. . . te reddamu . . . . . .
. . . rem son . . . .
. . . do efferim . . . . . .
. . . Graeci νεάτας dicunt . . . . .
. . . .

PAVLVS. Naeniae deae sacellum extra portam Viminalem fuerat dedicatum.

FESTVS. . . . . sacellum vltra portam . . . . . .
. . . aediculam.

PAVLVS. Naeuia silua dicta iuxta vrbem, quod Naeuij cuiusdam

ci putat

fuerit.* *fuerat.

. . . vocitatam extra . . . . . FESTVS.
. . . rum, quod natui cu . . . . .
. . . nemora Naeuia ap . . . . .
. . . ait quamob probri loc . . . .
. . . quod in ea morari ads . . . .
. . . mines. testis est M . . . .
. . . in Coelium si se appella . . .
. . . a porta Naeuia atque ea . . .
. . . .
. . . unt prouerbi . . . . . .
. . . refertur a Ver . . . . . .

Nancitor in duodecim, nactus erit, praedatus* erit. Item in foedere Latino, PECVNIAM QVIS* NANCITOR, HABETO. ET SIQVID PIGNORIS NANCITVR, ·*· SIBI HABETO. *praeno. V. C. *qui) ·*·nancitor)

Nancitor, nactus erit. PAVLVS.

Nanum Graeci vas aquarium dicunt humile, & concauum; quod vulgo vocant situlum barbatum; vnde nani pomiliones* appellantur. *pumiliones.

. . . tionem eius . . . . . FESTVS.
. . . humilem et . . . . .
. . . barbatum . . . . .

Napuras nectito cum dixit Pontifex, funiculi ex stramentis fiunt.

Napurae, feniculi.* PAVLVS.

Nare a naue dictum ·*· quod aqua feratur natans, vt nauis. *funiculi) ·*·ductum)
Natare est saepius nare, vt dictitare, factitare.

Nare a naue ductum Cornificius ait, quod aqua feratur natans vt nauis.* Ennius libro septimo: Alter nare cupit, alter pugnare paratust. Plautus in Aulularia: Quasi pueri, qui nare discunt, scirpea induitur ratis. Natare igitur est saepius nare, vt dictitare, factitare. FESTVS. *auis. v. C.

Nares appellari putant, quod per ea nasi foramina odoris cuiusque nari flamus.* *hamus.)

Narica est genus piscis minuti. Plautus: Muriaticam autem video in vasis stagneis naricam bonam, & canutam, & taguma quinas fartas conchas piscinarias.

Narica, genus piscis minuti. PAVLVS

Nassa est piscatorij* vasis genus, quo cum intrauit piscis FESTVS *piscatoria.

exire non poteſt. Plautus: Numquam hercule ex iſta naſſa hodie ego eſcam petam.

Naſſiterna eſt genus vaſis aquarij anſati, & patentis, quale eſt quo equi perfundi ſolent. Plautus in Bacchidibus: Ecquis euocat cum naſſiterna, & cum aqua iſtum impuriſſimum? & in Neruolaria: Ecquis huc effert naſſiternam cum aqua ſine ſuffragio? & Cato in ea oratione, quam compoſuit in Q. Sulpicium. Quotiens vidi truilos naſſiternas, perfuſos * aqualis matellas ſine anſis. (*perusos:)

PAVLVS. Naſſiterna genus vaſis aquarij anſati, & patentis.

Natinatio dicebatur negotiatio; & natinatores ex eo ſeditioſi.

FESTVS. Nati . . . iatio, & natinatores . .
. . . . gerentes. M. Cato in . .
. . . . ultu Macedoniae, Etruriam Samnites, Lucanos inter ſe natinari, atque factiones eſſe.

PAVLVS. Natio genus hominum, qui non aliunde venerunt, ſed ibi nati ſunt. in pecoribus quoque bonus prouentus feturae, bona natio dicitur.

FESTVS. . . natum, Cin . . . . .
. . . nt, ſed ibi . . . .
. . . ationem ait . . . .
. . . nibus ſe te . . . .
. . . us ſeiuncti . . . .
. . . to omnia ſe . . . .
. . . cius Sabinos . . . .
. . . bus quoq; bonus. . . .

PAVLVS. Nauali corona ſolet donari, qui primus in hoſtium nauem armatus tranſilierit.

FESTVS. . . us in hoſtium . . .
. . opera ma . . .
. . eſt eam M . . . .
. . C N. Pom . . . .
. . . tillus bel . . . .
. . . um eſt in car . . . .
. . . nſueti . . . .
. . . minabantur . . .
. . . pro nulla . . . .
. . .

. . . vt nec . . . . .

Naualis porta a vicinia naualium dicta. PAVLVS.

. . . a regio vide . . . . FESTVS.

. . . a appella . . . . . .

§ Naualis scriba, qui in naue apparebat, inter aliud genus scribarum minimae dignitatis habebatur, quod periculis quoque eius ministerium esset * obiectum. Plautus: Non ego te noui naualis scriba columbari impudens. siue quod columbaria in naue appellantur ea, quibus remigent, * siue quod columbariorum quaestus temerarius, incertusque.

*esse. V.C.
*rem gerabent. V.C.

Naucum * ait Ateius Philologus poni pro nugis. Cincius quod in oleae nucis, quod intus sit. Ælius Stilo omnium rerum putamen. Glossematorum autem scriptores fabae grani quod haereat in fabulo. * Quidam ex graeco, ναὶ καὶ οὐχὶ, leuem hominem significari. Quidam nucis iuglandis, quam Verrius iug andam * vocat, medium velut dissepimentum. Plautus in Parasito pigro: Ambo magna laude lauti, postremo ambo sumus non nauci. Item in Mostellaria: Quod id esse dicam verbum nauci nescio. & in Truculento: Amas hominem non nauci. & Naeuius, (&) Tunicularia * eius noctem nauco ducere. Sed * Ennius: Illic' est nugator nihili, non nauci homo.

*Nauci)
*fabachilo)
*iuglandã V.C.
*Cuniculatria.
*&)
*illuc V. C.

Naucus * pro nugis ponitur. alias pro oleae, aut nucis nucleo. alij omnium rerum putamen ita appellari volunt. quidam ex Graeco, quod sit ναὶ καὶ οὐχὶ, leuem hominem significari volentes. quidam volunt sic appellari membranulam, quae in nucis iuglandis est medio. PAVLVS

*Naucis, alia Nauci)

Nauia lignum cauatum vt nauis, quo in vindemiis vti solent.

Nauia est vno ligno exculpto, vt nauis, quo vtũtur alueo in vindemia. ficus quoque in comitio appellatur Nauia, ab Attio Nauio augure. Nam cum Tarquinius Priscus institutas tribus a Romulo mutare vellet, deterreretur que ab Attio per augurium, vt eluderet eius prudentiam, interrogauit eum, an fieri posset, id quod animo proposuisset suo; cui ille permittente augurio cum respondisset effici posse; iussit rex cotem, ac nouaculam FESTVS.

pro . . .
. . . . an cos illa
. . . . culam subito
. . . . ex eo Tarq
. . . . cere noua
. . . . cratum de
. . . . esse intra
. . . . sacro sit e
. . . . subserisiu
. . . . to tanto s
. . . . loco complu
. . . . euulsae de
. . . . moueren.
. . . . erant sicu
. . . . isse . adm
. . . . cum & diuin
. . . . uiueret lib
. . . . suram ideo quod
. . . tas secundum in cor
tos, quos nunc n
Cato in ea, quam scr
retur, cum ait nauitae
vinum atque oleum u
Nauscit cum gran
. . . gratia quod sit non diss

PAVLVS. Nauscit cum granum fabae se nascendi gratia aperit, quod sit * non dissimile nauis formae.

* sit

Naustibulum, alueum ad nauis similitudinem factum.

FESTVS. Naustibulum vocabant antiqui vas aluei simile, videtur * a nauis similitudine.

*vid. V.C. videlicet)

PAVLVS. Nautea herba granis nigris, qua coriarij vtuntur, a naue * ductum nomen, quia nauseam facit permutatione T in S.*

*nausea

*T & S.

FESTVS. . . . lius Aurelius herb
. . . qua coriarij vtuntur
. . . tum nomen, quia nauseam fa
. . . s litterarum inter me
. . . Plautus in Artemone
. . . lionum nauteam fecisse

. . . .
. . . lem atq. aro . . . . .
. . . nguentum o . . . . .
. . . o scorto sup . . . . .
. . . in Commen . . . . .
. . . dum quiddam . . . . .
. . . colorant . . . . .

Nautiorum familia a Troianis dicitur oriunda. PAVLVS.

Nautiorum fa . . . . FESTVS.
. . . . . . eorum princeps . . . . .
. . . . . . aeneum Mi . . . .
. . . . . . ucare soliti . . . .
. . . . . . abatur de cau . . . .
. . . . . . conductiq.ab . . . .
. . . . . . anam oppugna . . . .
. . . . . . missus L.Caecilius . . . .
. . . . . . fectus esset, missi . . . .
. . . . . . um de fœdere viola . . . .
. . . . . us P.Veturius,qui . . . .
. . . . . refectionem corpo . . . .
. . . . . nsedissent Bruti . . . .
. . . . . Romanis erat bello . . . .
. . . . . aut inde a principe . . . .
. . . . . appellata est .

Nauus,celer,ac strenuus: a nauium velocitate videtur dictus. Ennius libro sexto: Nauus repertus homo Graio patre Graius homo rex. & libro sextodecimo: Nauorum imperium seruare est insuperantum. Plautus in Friuolaria: Naue agere oportet, quod agas, non ductarier.

Nauus,celer,ac strenuus: a nauium velocitate dictus. PAVLVS.

NEBVLO dictus est, vt ait Aelius Stilo, qui non pluris est, quam nebula, aut qui non facile perspici possit, qualis sit, nequam, nugator. FESTVS.

Nec coniunctionem grammatici fere dicunt esse disiunctiuam, vt Nec legit, nec scribit; cum si diligentius inspiciatur, vt fecit Sinnius Capito, intellegi possit eam positam esse ab antiquis pro non. vt & in duodecim est, AST EI CVSTOS NECESIT.* Item: SI ADORAT FVRTO, QVOD NEC MANIFESTVM ERIT. & apud Plautum in Phasmate: Nec recte si illi

*necessit V.C.

dixeris. & Turpilium in Demetrio: Nec recte dici mihi quod iamdudum audio.

PAVLVS. Nec coniunctio disiunctiua est, vt Nec legit, nec scribit. ponitur etiam pro non. Turpilius: Nec recte dici mihi iamdudum audio.

FESTVS. Nec mulieri, nec gremio credi oportere. prouerbium est, quod & illa incerti, & leuis animi est: & plerumque in gremio posita, cum in obliuionem venerunt exsurgentium, procidunt.

Necem suspic . . . . . .

. . . νέκυν mor . . . . .

. . . da . . . . .

PAVLVS. Necem a Graeco dici certum est. νέκυν enim mortuum dicunt Graeci.

FESTVS. Neci datus proprie dicitur, qui sine vulnere interfectus est, vt veneno, aut fame.

PAVLVS. Necerim, nec eum.

FESTVS. . erim, nec eum.

*Opilius) Necessarium ait esse Opilius * Aurelius, in quo non sit cessandum, aut sine quo viui non possit. aut sine quo non bene viuatur: aut quod non possit prohiberi, * quin fiat. *prohibere V C.

PAVLVS. Necessarium, in quo non sit cessandum.

FESTVS. Necessarij dicuntur cognati, aut affines, in quos necessaria officia conferuntur.

Necessarij sunt, vt Gallus Aelius ait, qui aut cognati, aut adfines sunt, in quos necessaria officia conferuntur praeter caeteros.

Nectar Graece significat deorum potionem. vnde Vergilius ait: Stipant, & dulci distendunt nectare caellas. Item Lucretius libro secundo: Et nardi * florem, nectar qui floribus * habet. *narde V.C. *narib.

PAVLVS. Nectar Graece significat deorum potionem.

Nectere, ligare.

FESTVS. Nectere, ligare significat, & est apud plurimos auctores frequens. quin etiam in commentario sacrorum vsurpatur hoc modo. Pontifex minor ex stramentis naturas * nectito. id est funiculos facito, quibus sues adnectātur. *napuras)

Necumquem, nec vmquam quemquam.

PAVLVS. Nefasti dies N littera notantur.

FESTVS. . . . . tis dies nom . . . .

. . . . apud

. . . apud quem . . . .
. . . addico nep . . . .
. . . riores sunt q. . . .
. . . liberati sunt . . .
. . . unt.& in prouin . . .
. . . instituta fiunt,& aedes sacrari . .
. so.

Nefrendes arietes dixerunt, quod dentibus frendere non possint. Alij dicunt nefrendes infantes esse nondum frendentes, id est frangentes. Liuius: Quem ego nefrendem alui, lacteam inmulgens opem. Sunt qui nefrendes testiculos dici putent, quos Lanuuini appellant nebrundines,* Graeci νεφρούς, Praenestini nefrones. PAVLVS. *nefrundines)

. . . . us Scaeuola . . . FESTVS.
. . . sint. Ateius . . .
. . . ndentes id est . . .
. . . vt quem ego non . . .
. . . us opem. et . . .
. . . pro nefrendibus . . .
. . . vsus recens . . . .
. . . s, quos Lanu . . .
. . . Graeci νεφρ . . .

Neg bundum a . . . . .
. . . . ea, quam scrip . . .
. . . . negibundus

Negibundum pro negante dixerunt. PAVLVS.

Neglegens* non legens, neque electum *habens, quid debeat facere. *neclegens. *dilectum)

Neclegens * dictus est non legens, neque dilectũ habens, quid facere debeat omissa ratione officij sui. FESTVS. * Neglegẽs

Negotium quod . . . . .
. . . tate quae . . . .

Negotium, quod non sit otium. PAVLVS.

Negritu in auguriis significat aegritudo. FESTVS.

Negumate in carmine C N. Marci vatis significat negate, cum ait: Quamuis mouentium duonum negumate.

Negumate, negate. PAVLVS.

Neminis genitiuo casu Cato vsus est, cum dixit: Sunt multi corde, quos non miseret neminis.

Nemiuis . . & quis dicere cum sit . . . FESTVS.

. . . vitio creatis, neminisque . . .
. . . in Erectheo: lapideo sunt corde multi, quos non miseret neminis.

Nemo compositum videtur ex ne, & homo. quod confirmatur magis, quia in persona semper ponitur, nec pluraliter formari solet, quia intellegitur pro nullo.

PAVLVS. Nemo, nec homo.

Nemora significant siluas amoenas.

FESTVS. . . . . . . as amoenas ua . . . .
. . . . buli auctor ho . . . .
. . . . ἐν νεμεῖ σκιὰ . . . .
. . . . δων dubium non . . .
. . . . n qui campos et pascua . . .
. . . . . ὁμὰ εἶναι ἐν αὐ . . . .

PAVLVS. Nemut, nisi etiam, vel nempe.

FESTVS. . mut, nisi etiam, vel . . . . .
. . ibunici, cum ait, nemut . . .
. . aerumnas.

PAVLVS. Nepa Afrorum lingua sidus, quod cancer appellatur. vel, vt quidam volunt, scorpius. Plautus; Dabo me ad parietem, imitabor nepam.

FESTVS. . . . sidus, quod dicitur nostra si . .
. . . scorpios. Plautus in . . .
. . . ad parietem imita . . .

PAVLVS. Nepotes luxuriosae vitae homines appellati, quod non magis his rei suae familiaris cura est, quam iis, quibus pater, auusque viuunt. Nepos compositum ab eo, quod natus post sit patri, quam filius.

FESTVS. . . . Tuscis dicitur . . . .
. . homines . . . . .
. . sua famil . . . . .
. . uiuunt. qui . . . . .
. . sit, quam fil . . . . .
. . chus inter . . . . .
. . πόδεσιν . . . . .

PAVLVS. Nepus, non purus.

FESTVS. Nequalia, detrimenta.

Nequam aurum est, auris quod vis vehementius ambit: hoc versu Lucilij significare ait Sinnius Capito nequam esse aurum, quod auris laedat; vel pondere inaurium,

. . . . . . cum

cum mollissima pars auris inciditur;vel ex auro intellegi pecuniam, cuius respectu & nimia cupiditate homines ad peccandum adduci.

Nequam aurum est, auris quoduis vehementius ambit. PAVLVS. Hoc versu Lucilius significare videtur; nequam esse aurum,quod aures laedat,pondere inauriũ cum auris inciditur.vel etiã cupiditatem pecuniaę voluit significare.

Nequam,qui ne tanti quidem est, quam quod habetur minimi.

Nequeunt †non eunt. *Nequiunt vel Nequũt

Nequinates,Narnienses. PAVLVS.

. . . Narniensis . . . . FESTVS.

. . nis veteri . . . .

. . versus x . . . .

Nequinont pro nequeunt; vt solinunt, ferinunt pro solent, & feriunt dicebant antiqui. Liuius in Odyssia: Partim errant, neque nunc Graeciam redire(nequinont.)

Nequinont, nequeunt. PAVLVS.

Nequiquam,frustra.

Nequiquam significari idem, quod frustra,plurimis auctorum exemplis manifestum est. FESTVS

Nequitum,& nequitur pro non posse dixerunt. PAVLVS.

Nequitum, & nequitur, pro non posse dicebant, vt Pacuuius cum ait; Sed cum contendi nequitum, vt clam tendenda est plaga. Plautus in Satyrione: Retrahi nequitur, quoquo progressa est semel, & Cato Originum libro primo: Fana in eo loco compluria fuere.ea exaugurauit, praeterquam * quod termino fanum fuit,id nequitum exaugurari. FESTVS. * prǣquam v. c.

Neruum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes impediuntur, quanquam Plautus eo etiam ceruices vinciri ait: Perfidiose captus,eo aedepol †neruo ceruices probat. * eo epol. v.c.

Neruum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes, vel etiam ceruices impediuntur. PAVLVS.

Nesi pro sine positum . . . . FESTVS.

. . . Dianae Auentinen . . . . .

Neutiquam. . . . .

. . cum ait sec . . . .

. . lorum aspect. . . . . . .

. . neutiquam . . . . . .

PAVLVS. Neutiquam, pro nullo modo.

FESTVS. Nexum est, vt ait Gallus Aelius, quodcumque per aes & libram geritur, idque necti dicitur. quo in genere sunt haec: testamenti factio, nexi danto, +nexi liberanto.' Nexum aes apud antiquos dicebatur pecunia, quae per nexum obligatur.

* datio) ' liberatio)

NICTARE & oculorum, & aliorum membrorum nisu saepe aliquid conari, dictum est ab antiquis, vt Lucretius in libro quarto: Hic vbi nexari+ nequeunt, insistereque alis. Caecilius in Hymnide: garrulis medentes iactent sine nictentur perticis. Nouius in Macchoco. pone+actutū scribit,' cum in neruo nictabere·+·vnde quidam nictationem, quidam nictū, vt Caecilius in pugilem*: tum inter laudandū hūc timidū tremulis palpebris Percutere nictu; hic gaudere, & mirarier. Nictit canis in odorandis ferarum vestigiis leuiter ganniens, vt Ennius in libro x. veluti siquando vinculis venatica venenox+ apta solet si forte ex nare sagaci sensit voce sua nictit ·*· vlulatque ibi acuta est. vnde ·+· ipsa gannitio.

* nictari

* Macchocopone) ' scrib. v. C. scribes) ·*· nectabere. v. c. * pubile) * venox) .*. nictu. v. c. ·*· & vnde v. c. & inde)

PAVLVS. Nictare est oculorum, & aliorum membrorum nisu sæpe aliquid conari. dicimus enim Nictationem, & nictum. Caecilius: Hunc tremulis palpebris Percutere nictu. Nictit canis in odorandis ferarum vestigiis leniter ganniens. Ennius: Nare sagaci sensit, voce sua nictit, vlulaque. vnde & gannitio.

FESTVS. Niger lapis in comitio locum funestum significat, vt alij, Romuli morti destinatum, sed non vsu obu . . .
stulum nutr . . . .
. . . tilium auum Ti . . . . .
cuius famili . . . .

Nihili, qui nec hili quidem est.

PAVLVS. Ningulus, nullus. Marcius vates: Ne ningulus mederi queat.

FESTVS. Ningulus nullus, vt Ennius libro secundo: Qui ferro minitere. atque in te ningulus mederi queat.

Niquis sciuit centuria est, quae dicitur a Seruio Tullio rege constituta, in qua liceret ei suffragium ferre, qui non tulisset in sua. nequis ciuis suffragij iure priuaretur. nam sciscito significat sententiam dicito, ac suffragium

fragium ferto: vnde scita plebis. Sed in ea centuria, * quisquam
neque censetur quicquam, * neque centurio praeficitur,
neque centurialis potest esse, quia nemo certus est eius
centuriae. est autem Niqui sciuit, nisi quis sciuit.

Niuem . . . Graeco, qui id n . . . .
. . . . nificat da . . . .

Niuem interpretatur nouũ ex Graeco, quod illi dicunt νίψ. PAVLVS.

Nixi dij appellabantur, quos putabant praesidere parientium nixibus.

Nixi dij appellantur tria signa in Capitolio ante caellam FESTVS.
Mineruae genibus nixa, velut praesidentes parientium
nixibus. quae signa * sunt qui memoriae prodiderint, * sua v. c.
Antiocho rege Syriae superato M. * Aciliũ subtracta a * Manium)
populo Ro. adportasse, atque vbi sunt, posuisse. etiam
quae * capta Corintho aducta huc, quae ibi subiecta * qui v. c. que)
fuerint mensae.

NOBILEM antiqui pro noto ponebant, & quidem per * pro c litera v.c.
G litteram, * vt Plautus in Pseudolo: Peregrina facies * ignobilis v. c.
videtur hominis, atque gnobilis. * & oculis meis obuiam
gnobilis * obiicitur. Attius in Diomede: Ergo me Argos * Ignob. v. c. ·l· suam)
referam, nam hic sum ·l· gnobilis · * ·Liuius in Virgo] ·*· nobilis. v. c.
ornamenta incendunt * gnobili ·*· ignobiles. (Virgine)

Nobilem antiqui pro noto ponebant. Plautus: Peregrina
facies, atque ignobilis. PAVLVS. * incedunt) ·*· nobili. v. c.

Noctilucam Lucilius cum dixit, obscaenum significat. FESTVS.
. . . . . lib. ij. obscae . . . . .
. . . medica . . . . . .

Noctua a tempore noctis dicta, quo canit, vel volat. PAVLVS.
. . . . . ore, eo quo . . . . .
. . . . appellatur . . . . . FESTVS.

Noegeũ quidam amiculi genus praetextum purpura, quidam candidum ac perlucidum, quasi a nauco, quod putamen quorundam pomorum est tenuissimum non sine candore, vt Liuius ait in Odyssia: Simul ac lacrimas de ore noegeo Detersit. id est candido.

Noegeum amiculi genus. Noegeum candidum. Liuius: La- PAVLVS.
crimas de ore noegeo Detersit. id est candido.

Nomen dictum quasi nouimen, quod notitiam facit. FESTVS

Nomen siue ex Graec . . . .
. . ue familiae est . . . . . .

. . actum dicimus . . . .
. . ecunia fit . . . .

PAVLVS. Nonarum, Iduum, Kalendarum posteri dies nuptijs alieni habentur: quoniam hi dies decreto Pontificum atri iudicati sunt: quod quotienscumque Romani duces belli gerendi gratia his diebus supplicauerunt, male rempublicam gessere.

FESTVS. . . . . III. Kalen . . . .
. . . . vae nuptae . . . .
. . . . trum inlucisce . . . .
. . . . es esse iudica . . . .
. . . . uces belli ge . . . .
. . . . e remp. ges . . . .

Nonas quidem a noua luna, quod in eas concurreret principium lunae. alij quod semper ante diem Iduum nonum essent, scribique ideo debere primam appellationis eius syllabam adiecta V littera.

PAVLVS. Noneolae* vocantur papillae, quae ex faucibus caprarum dependent.

* Noneolae

FESTVS. . . . as est caesis . . . .
. . prarum sup . . . .

Non omnibus dormio: prouerbium videtur natum a cipio quodam qui Parathenchon dictus est, quod simularet dormientem, quo impunitius vxor eius moecharetur. eius meminit Lucilius.

Non pridem, aeque, & recte, & frequenter dicitur, ac iampridem, quam pridem.

Nonuncium . . . .
. . . . Iudi adpellant figni . . . .
. . . . runcium, quod singuli sex . . . . . .
. . . . um fit . . . .

PAVLVS. Nonuncium, & teruncium dicitur, quod nouem vnciarum sit, siue trium.

Nota nunc significat signum, vt in pecoribus; nunc litteras singulas, aut binas; nunc ignominiam.

FESTVS. Nota alias significat signum; vt in pecoribus, tabulis, libris, litterae singulae, aut binae; alias ignominiam.

Nothum Graeci natum ex vxore non legitima vocant, qui apud nos spurio patre natus dicitur, quod Ser. Tullius, qui Romae regnauit, natus est ex concubina Spurius Tulli

* Sp. Tulli Ti. vel Ti.

Tulli tributis * nisi forte maluimus ·*· credere Oclisia Corniculana* captiua.eum susceptum matre seruiente.

burtis ·*· maluimus) Oclisiam Corniculam V.C.

Nothum Graeci natum ex vxore non legitima dicunt, qui apud nos spurio patre natus est.

PAVLVS.

FESTVS.

Nouae curiae proximae * compitum Fabricium aedificatae sunt. quod parum amplae erant veteres a Romulo factae, vbi * is populum,& sacra in partis triginta distribuerat,vt in ijs ea sacra curarent,quae, cũ ex veteribus in nouas euocarentur; septem * curiarum per religiones euocari non potuerunt.itaque Foriensis,Raptae, Vellensis,* Velitiae res diuinae fiunt in veteribus curijs.

* proxime)

* vbe v.C.

* quattuor)

* Veliensis)

Noualis ager nouae ; relictus sementi.

PAVLVS.

FESTVS.

. . ucius eum esse vbi . . . .
. . sementem sit relic . . . .
. . T. Sicini Volsci . . . .
. . inissent aduersus . . . .
. . combusti feruntur . , ...
. . neque est proxime cir . . . .
. . pide albo. constratus . . . .
. . Opiter Verginius . . . .
. . Lacuinus.Postumus Co . . . .
. . llius Tolerimus,P. Ve . . . .
. . onius Atratinus , Ver . . . .
. . ius Scaeuola.Sex. Fusi . . . .

Neuendiales feriae . . . .
. . . Hostilio rege extin . . . .
. . . is nono die inferi . . . .
. . . more*Albano lapi . . . .
. . . exaudita , vt Alban . . . .
. . . rant sacra nam ab his . . . .
. . . quae missa crate a poet . . . . . .
. . . tibus coepissent . . . .
. . . lo Cos. operae . . . .
. . . pugnari pos . . . .

* monte)

Nouendiales feriae a numero dierum sunt dictae.

PAVLVS.

Nouerca dicitur, quam quis sublatis liberis nouam vxorem ducit.augendae*familiae gratia.

* arcendae, vel accersendae.

FESTVS.

. . . . tis nouam . . . .
. . . gratia,id est coer . . . . . .
. . . cterrannia . . . .

. . . Ser. Tullio . . .
. . . scenderetur . . .
. . . tinus in Auen . . .
. . . rum Aelius . . .
. . . aiunt esse . . . .
. . . mero quoque . . .
. . . ἀπὸ βαθείας τε . . .

PAVLVS. Noxa ponitur pro peccato, aut pro peccati poena, cum lex iubet noxae dedere pro peccato.

Noxia apud antiquos damnum significat, sed a poetis ponitur pro culpa.

. . . vt Ser. Sulpicius. . . .
. . apud poetas autem, & oratores ponitur pro culpa. at noxa peccatum, aut pro peccato poenam, * vt Attius in Melanippo.* te te esse huic noxae obnoxium. Item cum lex iubet noxae dedere, pro peccato dedi iubet. Caecilius in Hypobolimaeo cherestato. * Nam ista quidem noxa mulieris est * magis, quam viri.

* poena)
* Menalippo)
* Chaerestrato)
* muliebrem & V.C. muliebris est)

NVCES . . . . . .
. . . untur pueris, vt nouae * . .
. . . noui mariti auspicium . .
. . . listimum.

* nouae)

PAVLVS. Nuces flagitantur nuptis, * & iaciuntur pueris, vt nouae nuptae intranti domum noui mariti fecũdum fiat auspiciũ.

Nuculas Praenestinos * appellabant; quod inclusi a Poenis Casilini famem nucibus sustentarunt; vel quod in eorum regione plurima nux minuta nascitur.

* nuptiis, vel a nuptis
* Praenestini, vel Praenestinas

FESTVS. Nucu . . . .
. . . quod inclusi . . .
. . . uerunt; vel quod in . . .
. . . ta pascitur.

PAVLVS. Nudius tertius compositum ex nunc, & die tertio.

FESTVS. . . . situm ex nunc . . .
. . . in agro . . . .
. . . ante a pa . . . .
. . . ati sint . . . .
. . . dicantur pa . . .
. . . tur caelum cau . . .
. . . icatur dam . . .
Numam Pompilium Ianicul . . . .
. . ferunt,

. . . . . ferunt,in quo arcam eius in . .
. . . nominis a Terentio . .
. . . te agrum. .

Numae Pompilij in Ianiculo est sepulchrum. PAVLVS.

Numella genus vinculi,quo quadrupedes deligantur.
- . . . quo quadruped . . . . FESTVS.
. . . . ri neruo , aut co . . . .

Numen,quasi nutus dei,ac potestas,dicitur. PAVLVS.
. . . . nutus dei,ac pote . . . FESTVS.

Numera senatum ait quiuis senator consuli, cum impedimento vult esse,quo minus faciat senatusconsultum. postulatq;,vt aut res,quae adferuntur,*diuidantur; aut singuli consulantur; aut si tot non sint senatores, quo numero liceat praescribi senatusconsultum. *referuntur)

Numerius praenomen numquam ante fuisse in patricia familia dicitur.quamuis * Fabius, qui vnus post sex & trecentos ab Etruscis interfectos superfuit, inductus *magnitudine diuitiarum vxorem duxit Otacilij Maleuentani,vt tum dicebantur, filiam. ea conditione, vt qui primus natus esset,praenomine aui materni Numerius appellaretur. *quam si) *inductis, V.C.

Numerius praenomen est tractum ab auo. PAVLVS.

Numero dicebant pro nimium.

Nu . . . . nt videtur esse . . . FESTVS.
. . . . num numero fu . . .
. . . . eo ordine vsur . . .
. . . . etudine loquen . . .
. . . . eiusmodi, siue . . .
. . . . ium quemadmodum . .
. . . vsus Pompeius Sex . .
. . . ma syllaba voca . . .
. . . u casus eadem cor . . .
. . . e temporis praesentis . .
. . . antiquos nimium . .
. . . Sinnius Capito.esse enim . .
. . . um vos estis minime . .
. . . ero perbiterint.nisi cito . .
. . . mium si isto, qui exeam, numero estis mortui,hoc exemplo, vt pingeretis,id est,cur cito mortui estis? Item in Nelei: Numquam numero maui

* id est) faciemus volui. Idem est.* Numquam nimium faciemus. Apud Naeviū: Neminem vidi, qui numero sciret, quiq; scit, id est opus. id est nimiū sciret. An panurgus Antonius haec ait numero nimiū cito? celeriter nimiu. vt Plautus in Casina: Ere mi? quid vis mea ancilla? nimium saepius numero dicis nimium cito. Attius in Oenomao: Ego vt essem adfinis tibi, non vt te extinguerem, Tuam peti gnatam, numero te expurgat timor. Afranius in Suspecta: Per falsum, & abs te creditum numero nimis. Celeriter. Caecilius in Aethrione: Ei perij. quid ita? numero. venit fuce, * domum. Afranius in Simulante: Ei* misera numero, ac nequiquam egi gratias.

* fuge) * e.v.c.

PAVLVS. Numidas dicimus, quos Graeci Nomadas; siue quod id genus hominum pecoribus negotiatur; siue quod herbis vt pecora aluntur.

FESTVS. . . . das dicimus, quos Gr . . . . .
. . . hominum pecoribus . . . .
. . cora aluntur . . . . . .

PAVLVS. Nummus ex Graeco numismate nascitur.

FESTVS. . . . . istimantur d . . . .
. . . ualere, quia . . . . . .
. . . hoc proprium est . . . . . .

Nuncupata pecunia est, vt ait Cincius in libro secundo de officio iurisconsulti, nomina certa nominibus propriis pronuntiata. CVM NEXVM FACIET, MANCIPIVMQVE VTI LINGVA NVNCVPASSET ITA IVS ESTO; ita, vti nominarit, locutusue erit, ita ius esto. Vota nuncupata dicuntur, quae Consules, Praetores, cum in prouinciam proficiscuntur, faciunt; ea in tabulas praesentibus multis referuntur. At Santra libro secundo de verborum antiquitate satis multis nuncupata conligit non derecto nominata significare, sed promissa, & quasi testificata, circumscripta, receptaque* etiam in votis nuncupandis esse conuenientius.

* quod

Nundinalem cocum Pla . . . .
. . . dinale est in . . . . . .
. . . nouendial . . . . . .
. . . nificat qu . . . . . .
. . . ret.

Nundinas feriarum diem esse voluerunt antiqui, vt rustici conueni-

conuenirent mercandi, vendendique causa, eumque nefastum, ne si liceret cum populo agi, interpellarentur nundinatores.

Nundinas feriarum diem esse voluerunt antiqui: quo mercandi gratia vrbem rustici conuenirent. PAVLVS

Nuncius & res ipsa, & persona dicitur.

. . . in persona dicitur . . . FESTVS.

. . . allatus est, quod . . .

. . . mentaris fec. . . . PAVLVS.

Nuper quasi nouiter, * tamquam dicamus nouissime. *nouiper.

. . . tamquam dici e . . . FESTVS.

. . . ris id autem . .

. . . sa erant, qui nu . . .

Nupta verba dicebantur ab antiquis, quae virginem dicere non licebat, vt Plautus in Discolo.* Virgo sum, non dū didici nupta verba dicere. Dyscolo)

Nuptam a Graeco dictum, illi enim nuptam appellant νύμφην. PAVLVS.

. . . heres quibus . . . FESTVS.

. . . eadem causa . . .

. . . qui appellatam . . . .

. . . tamen qui dice . . . .

. . . νύμφην. . . . .

. . . appellat vxo . . . .

. . . consuetudi . . . .

. . . ait ἐξαπτ. . . .

. . . ςάων. . .

Nuptias dictas esse ait Santra ab eo, quod nymphea dixerunt Graeci, antiqui γάμον. inde nouam nuptam νέαν νύμφην. Cornificius, quod noua petantur coniugia. Curiatius, quod noua ratio* fiat. Ælius, & Cincius, quia flameo caput nubentis obuoluatur, quod antiqui obnubere vocarunt. + ob quam causam legem quoque Parenstam* iubere caput eius obnubere, qui parentem necauisset, quod est obuoluere. *patio) *vocatine V.C. *Paricam)

Nusciciosum Ætius Philologus ait appellari solitum, qui propter oculorum vitium parum videret. at Popilius * Aurelius, nusciciones esse caecitudines nocturnas. Ælius Stilo, qui plus videret vesperi, quam meridie, nec cognosceret, nisi quod vsque ad oculos admouisset. *P.Opilius)

PAVLVS. Nuſciciosus, qui parum videt propter vitium oculorum, quique plus videt veſperi, quam meridie.

. . cuntur noma . . .
FESTVS. . . . . . . vnde Cato in . . .
. . . . . . multam viuunt . .
. . . . . cerialibus Capito Si . .
. . . . . ait. cum velimus ſig . .
. . . . . libus in Circo mitti . . .
. . . . . ſet plane volumus . . .
. . . quia adeo diligantur s . . .
. . . prae flamma cum ſunt u . . .

Ob

OB praepositio alias ponitur pro circum, vt cum dicimus vrbem obsideri, obsignari, obuallari. alias in vicem praepositionis, quae est propter, vt Ob merita, ob superatos hostes: vnde obsides, pro obsides, qui ob fidem patriae praestandam dantur. alias pro ad, vt Ennius: Ob Romam noctu legiones ducere coepit. PAVLVS.

. . . onitur . . . FESTVS.
. . . obsideri ob . . . .
. . . in vicem praepo . . .
. . . superatos . . .
. . . riae praestandam . . .
. . . ob Romam noc . . .
. . . ob Troiam duxit . . .

Ob praepositione antiquos vsos esse pro ad, testis est Ennius, cum ait libro quartodecimo: Omnes occisi, obcensique in nocte serena. id est, accensi. * & in Iphigenia: Acherontem obibo, vbi mortis thesauri obiacent. eiusdem autem generis esse ait obferre, obculit, * obcurrit, oblatus, obiectus; mihi non satis persuadet. *luce orti. *vult *obtulit

Ob os significat ad os. PAVLVS.

Ob os ad os significat . . . item vt superioribus quoque exemplis testatus * est. FESTVS. *testatum)

Obacerare, obloqui, atque alterius sermonem moleste impedire. quod sumptũ videtur a paleis, quas Graeci ἄχυρα vocant. Itaque & frumentum, & panis non fine paleis, acerosus dicitur. item lutum aceratum paleis mixtum. PAVLVS.

Obacerbat, exacerbat.

Obambulare, aduersum alios ambulare, & quasi ambulanti sese opponere.

Obdere, opponere, vel opperire.

Obedire, obaudire.

Obescet, oberit, vel aderit.* *aberit.

Obesus, pinguis, quasi ob edendum factus.

Obherbescere, *herbam increscere. *Obhebescere, vel Obescere.

Obiacuisse, antea iacuisse.

Obices, pessuli, serae.

Obigitat, anteagitat, vt obambulat.

Obigitat antiqui dicebant, pro ante agitat, vt obambulare. FESTVS.

Obinunt, obeunt. PAVLVS.

Obitu dicebant pro aditu.

* astringere. Obiurare, iureiurando obstringere.*

FEST. .·. Obiurare, iureiurando obstringere, vt est in Pantasilea, formidabant obiurare.

PAVLVS. Obiurgatio post turpe factum castigatio. Monitio vero est ante commissum.

* Oblitteratur Oblittera um, * alij ab obliuione, alij a littore; quod ibi notata fluctibus aequari, & tolli solent.

Oblucuuiasse Oblucinasse dicebant antiqui mente errasse, quasi in luco deorum alicui occurrisse.

Obmanens pro diu manens, vt permanens.

FEST. .·. Obmoueto pro admoueto dicebatur apud antiquos, vt alia quae supra relata sunt.

.·. Obnectere, obligare, maxime in nuptiis frequens est.

PAVLVS. Obnectere, oblegare.

Obnoxius, poenae obligatus ob delictum.

opertione. Obnubit, caput operit. vnde & nuptiae dictae a capitis operitione.

Oboritur, adnascitur.

FEST. .·. Oboritur, adnascitur. nam praepositionem ob, pro ad solitam poni, testis hic versus: Tantum gaudium oboriri ex tumultu maxumo. & Ennius: ob Romam noctu legiones ducere coepit.

PAVLVS. Opprobrare, probrum obiicere.

Obpuuiat, verberat, a pauiendo, id est, feriendo. vnde pueri, quod puniendo coercentur, id est, plagis. vnde & pauimenta.

Obrogare est legis prioris infirmandae causa legem aliam ferre.

*Obbrutuit Obrutuit, * obstupuit, a bruto, quod antiqui pro graui, interdum pro stupido dixerũt. Afranius: Non possum verbum facere; obr utui.

Obsalutare, salutandi gratia offerre.

FEST. .·. Obsalutare, offerre salutandi gratia dicebant antiqui, vt consalutare, persalutare.

PAVLVS. Obsecrare est opem a sacris petere.

Obsequela, obsequium.

FEST. .·. * is, qui * obseruasse id est Obseruasse dicitur, qui obseruat, quid, cuiusque causa facere debeat: itaque is* obseruat, * coluisse aliquem dicitur.

Obsi-

Obſidionalis corona eſt,quae datur imperatori ei, qui obſidione liberauit ab hoſtibus obſeſſos. ea fit ex gramine viridi fere ex eo loco decerpto,in quo erant incluſi. herbam autem victoriae ſignum fuiſſe apud antiquos, aliiſque * exemplis docuimus. quae corona magnae auctoritatis fuit.Nam & P.Decio datae duae ſunt: vna ab exercitu vniuerſo, altera ab iis, qui fuerunt in praeſidio obſeſſi.& L.Sicinio Dentato,qui Achilles Romae* exiſtimatus eſt,ac fertur centies,& vicies * pro Rep.depugnaſſe. Coronis donatus viginti ſex, In iis aureis octo, ciuicis quattuordecim, muralibus tribus, obſidionali vna. Inter obſidionalem, & ciuicam hoc intereſt, quod altera ſingularis * ſignum ſalutis eſt, altera diuerſorum ciuium ſeruatorum. *aliquot *Romanus) *vicesſies *ſingulis)

Obſidionalis corona dicebatur,quae ei, qui obſeſſos liberaſſet ab hoſtibus, dabatur. ea fiebat ex gramine viridi ex eo loco decerpto, in quo erant incluſi. quae corona magnae auctoritatis erat. Ciuica corona ſingularis ſalutis ſignum erat;obſidionalis vniuerſorum ciuium ſeruatorum. PAVLVS.

∴Obſidionem potius dicendum eſſe,quam obſidium,adiuuat nos teſtimonio ſuo Ennius in Telamone. cum ait: Scibas natum ingenuum Aiacem,cui tu obſidionem paras.Item alio loco: Hector quid * haud ceſſat obſidionem obducere? FESTVS. *quidem)

∴Obſidium, tamquam praeſidium, ſubſidium, recte dicitur. Cuius etiam auctor C. Laelius pro ſe apud * populum vt in ' nobis terra, mariq; ſimul obſidium facerent. &Salluſtius hiſtoriarum primo:Magnis opibus profectis obſidium cepit per L.Catilinam legatum. *ad *vti)

∴Obſonitauere ſaepe obſonauere. Cato in ſuaſione (de lege Orchia * derogaretur.qui antea obſonitauere, poſtea centenis obſonitauere. ſignificat autem conuiuari. *ne legi Orchiae)

Obſonitauere, ſaepe obſonauere. ſignificat autem conuiuari. PAVLVS.

Obſtinat, obfirmat.

∴Obſtinato, obfirmato,perſeueranti, * vt tenere poſſit. Pacuuius: obſtinati exorſus. vt Attius in Amphitryone: aut tam obſtinato animo confiſus tuo. Cato in Q.Thermum de decem hominibus.rumorem,famam floccifecit FESTVS. *per iuſiurandum.

*cupitus — captus + ſtupris, obſtinatus inſignibus flagitiis. Naeuius in Lycurgo: vos, qui aſtatis obſtinati.

∴ Obſtinet dicebant antiqui, quod nunc oſtendit, vt in veteribus carminibus: Sed iam ſe caelo candens aurora obſtinet ſuum patrem.

PAVLVS. Obſtinet, pro oſtendit.

*obſcitum Obſtitum, + violatum.

FEST. ∴ Obſtitum + Cloatius, & Aelius Stilo eſſe aiunt violatum, attactumque de caelo. Cincius eum, qui + deo, deaeque obſtiterit; id eſt qui viderit, quod videri + nefas eſſet. *Obſcitum *cum quid *videre

PAVLVS. Obſtitum, obliquum.

FEST. ∴ Obſtitum, obliquum. Ennius lib. XVIII. + Montibus obſtitis, obſtantibus, vnde oritur nox. & libro octauo: amplius ex augure + obſtipolumve ſolis. C. Licinius Imbrex: + reſupina obſtito capitulo ſibi ventum facere cunicula. Lucretius: Omnia mendoſe fieri, atque obſtita neceſſe eſt. +XVI. *ex augere *obſtitúue, obſtipo lumine) *. Caecilius in Imbres

∴ Obſtrudant, obſatulient, ab auide trudendo gulam, non ſumendo cibum. vnde & obſtrudulentum . . . dixit Titinius. obſtrudulenti aliquid, quod pectam ſedens, Aut hic lactaſter, aut formaſter frigidus.

PAVLVS. Obſtrundant, auide trudant.

Obteſtatio eſt, cum deus teſtis in meliorem partem vocatur; deteſtatio, cum in deteriorem.

Obtrectat, contra ſententiam tractat.

Obtrectator eſt, qui facit quid contra recte tractantem.

Obturare ex Graeco trahitur: ab eo, quod illi oſtia dicunt θύρας.

*tuor Obtutu, quaſi obtuitu, a verbo tueor, + quod ſignificat video.

Obuaricator dicebatur, qui cuipiam occurrebat, quo minus id + rectum iter conficeret. *is

Ob vos ſacro, pro vobis obſecro: vt ſub vos placo, pro ſupplico.

FEST. ∴ Ob vos ſacro, in quibuſdam precationibus eſt, pro vos obſecro; vt & ſub vos placo pro ſupplico.

OCCARE, & occatorem Verrius putat dictum ab occaedendo, quod caedat grandis globos terrae; cum Cicero venuſtiſſime dicat ab occaecando fruges ſatas.

PAVLVS. Occare, & occator ab occidendo dictum, quod grandes terrae

terrae caedat globos.

Occasio oportunitas temporis casu quodã prouenĩetis est. FESTVS.

Occasio, oportunitas temporis casu proueniens. PAVLVS.

Occasus, interitus, vel Solis, cum decidit a superis infra terras, quo vocabulo Ennius pro occasione est vsus in libro secundo: hic occasus datus est, at Horatius inclutus saltu. Item in libro quinto: iniicit irritatus, tenet, occasus iuuat res. Item in libro octauo: aut occasus vbi, tempusve audere repressit. FESTVS.

Occasus, interitus, vel Solis in Oceano mersio. PAVLVS.

Occentare dicebant pro conuicium facere, cum id clare, & cum quodam canore fieret, vt procul exaudiri potuisset: quod turpe habebatur; quia non sine causa fieri putatur † inde cantilenam dici, quia illam non cantus iucunditatem puto. (*putabatur)

Occentassint antiqui dicebant, quod nunc conuicium fecerint, dicimus; quod id clare, & cum quodam canore fit, vt procul exaudiri possit. quod turpe habetur, quia non sine causa fieri putatur. inde cantilenam dici, quia illam non cantus iucunditatem puto. FESTVS.

Occidamus Plautus ponit pro contra cedamus. cum plurimae aliae praepositiones familiariores huic verbo sint.

Occidamus Plautus posuit pro contra cedamus. PAVLVS.

Occisitantur, saepe occiduntur.

Occisitantur, saepe occiduntur. sic C. Gracchus pro rostris in P. Popillium: Homines liberi nunc in oppido occisitantur. FESTVS.

Occisus a necato distinguitur. nam occisus a caedendo dictus, necatus sine ictu. PAVLVS.

Occisum a necato distingui quidam, quod alterum a caedendo, atque ictu fieri dicunt, alterum sine ictu. Itaque in Numae Pompilij Regis legibus scriptum esse, SI HOMINEM FVLMINIBVS OCCISIT, NE SVPRA GENVA TOLLITO. & alibi, HOMO SI FVLMINE OCCISVS EST, EI IVSTA NVLLA FIERI OPORTET. FESTVS.

∴ Occultum offerre, significat sub terram fere ponere.

Occupaticius ager dicitur, qui desertus a cultoribus propriis, ab aliis occupatur. PAVLVS.

Occupaticius . . . . FESTVS.

. . . a cultoribus fr . . . . .
. . . ri coeptus, quod in . . .
. . . nam cum Hann . . . .
. . . bene meri . . . .
. . . atque eorum a . . . .
. . . tamquam ex l . . . .
. . . nandos pu . . . .
. . . diret commu . . . .
. . . est a priuatis . . . .
. . . accepissent.

†Ocymum Ocimum * Graecum.

PAVLVS. Ocimum ' graecum, (& a* celeritate nascendi est dictum.

Ocymum † α † ὠκέως Ocius & ocissime positiuum Latinum non habent, sed ab eo veniunt, quod est in Graeco ὠκύς.

FESTVS. Ocius secundae collationis, & deinde tertiae ocissime frequentata sunt. alij dicta a nostris, & * tracta ex Graeco, id est ὠκέως, cuius prima significatio, ex qua procedere in comparationem debet, apud nos non est. tertiae vero collationis, * cuius maiora exempla sunt, auctor est Plautus in Neruolaria: Ocissime nos liberi possimus fier.

*dictas nostras V.C. *consolationis V.C.

. . . quicquam occisa . . .
. . . lius historiarum . . .
. . . tantur ocissimi . . .
. . . lamia apud . . .
. . . lamiam opor . . .

Ocrem antiqui, vt Ateius Philologus in libro Glossematorum refert, montem confragosum vocabant, vt apud Liuium: Sed qui sunt hi, qui ascendunt altum ocrim? Et, celsosque ocris, aruaque patria, & mare magnum. Namque Taenari celsos ocris. Et, haud vt quem Chiro in Pelio docuit ocri. vnde fortasse etiam ocreae * sint dictae inaequaliter tuberatae.

*ocriae V.C.

PAVLVS. Ocrem montem confragosum dicebant antiqui. hinc ocreae dictae inaequaliter tuberatae.

FESTVS. Octauiae porticus duae appellantur, quarum alteram theatro Marcelli propiorem Octauia soror Augusti fecit. alteram theatro Pompei proximam CN. Octauius CN. filius, qui fuit Aedilis Curulis, Praetor, Consul, Decemuir * sacris faciendis, triumphauitque de rege Perse . . . . nauali

*virû V.C.

nauali triumpho. quam combuſtam reficiendam curauit Caeſar Auguſtus.

October equus appellatur, qui in campo Martio menſe Octobri immolatur quotannis Marti, bigarum victricum dexterior; de cuius capite non leuis contentio ſolebat eſſe inter Suburanenſes, & Sacrauienſes, vt hi in regiae pariete, illi ad turrim Mamiliã id figerent; eiuſdemque cauda + tanta celeritate perfertur in regiam, vt ex ea ſanguis deſtillet in focum, participandae rei diuinae gratia. quem hoſtiae loco quidam Marti bellico deo ſacrari dicunt, non vt vulgus putat, quia velut ſupplicium de eo ſumatur, quod Romani Ilio ſunt oriundi, & Troiani ita effigie in equi ſint capti. Multis autem gentibus equum hoſtiarum numero haberi, teſtimonio ſunt Lacedaemonij, qui in monte Taygeto equum ventis immolant, ibidemque adolent, vt eorum flatu cinis eius per finis quãm latiſſime deferatur, * & Sallentini, apud quos Menzanae Ioui dicatus viuus coniicitur in ignem, & Rhodij, qui quotannis quadrigas ſoli conſecratas in mare iaciunt, quod is tali curriculo fertur circumuehi mundum. [* quod a v.c. coda) — * differatur v.c.]

October equus appellabatur, qui in campo Martio menſe Octobri Marti immolabatur. de cuius capite maxima erat contentio inter Suburanos, & Sacrauienſes, vt hi in regiae pariete, illi ad turrim Mamiliam id figerent. Cuius cauda, vt ex ea ſanguis in focum diſtillaret, magna celeritate perferebatur in regiam. PAVLVS.

Oculatum pro praeſenti poſuit Plautus cum dixit: oculata die. Item ipſe: pluris eſt oculatus teſtis vnus, quam auriti Decem, id eſt qui ſe vidiſſe dicat.

. . . . dolo oſculatum + pro prae . . . . FESTVS. * oculatum)
. . . . odie caeca hercule . . . . .
. . . . tem alibi oculatum ar . . . .
. . . . idem pluris eſt ocul . . . . .
. . . . id eſt qui ſe vidiſſe di . . . .
. . . . formam ab oculi ap . . . . .

Oculiſſimum, cariſſimum. Plautus: Oculiſſimum oſtium amicae. PAVLVS.

. . . . imum oſtium amicae . . . . . FESTVS.
. . . . me dixit ſignifi . . . . . PAVLVS.

PAVLVS. Oculitus quoque dicitur, vt funditus, penitus: quo significatur tam carum esse, quam oculum.

FESTVS. . . . . unditus, penitus signifi. . . . . alum vel instare . . . .

PAVLVS. O D E F A C I T dicebant, pro olfacit; quae vox a Graeco ὀσμῇ tracta est.

FESTVS. . . . . antiqui ab odore. . . . . consuetudine in . . . . . . vt saepe alias, cum in hoc quoque libro contentae. quae vox, vt quibusdam videtur, ex Graeca ὀσμῇ tracta est.

PAVLVS. O E N I G E N A S, vino genitos.

Oestrum, furor Graeco vocabulo.

O F F E C T O R E S, colorum infectores.

Offendices dicebant ligaturae nodos, quibus apex retinebatur. id cũ peruenisset ad mentũ, dicebāt offendimentũ.

FEST. .·. Offendices ait esse Titius nodos, quibus apex retineatur, & remittatur. at Veranius Choriola * existimat, quae sint in loris apicis, quibus apex retineatur, & remittatur, quae ab offendendo dicuntur. nam cum ad mentũ peruentum est, offendit mentum.
* coriola)

PAVLVS. Offerumenta dicebant, quae offerebant.

Officiosus ab efficiendo dictus.

Offringi terra dicitur, cum iterum transuerso sulco aratur.

Offucare, aquam in fauces ad sorbendum dare.

Offudas * fallacias.
* Offeiciat, vel officiam vel offucelas

O G Y G I A moenia Thebana ab Ogygo conditore dicta.

FESTVS. Ogygia moenia Attius in Diomede appellans, significat Thebas, quia eam vrbem Ogygus condidisse traditur.

PAVLVS. O L E A G I N E I S coronis ministri triumphantium vtebantur, quod Minerua dea belli esse putabatur.

Olentica mali odoris loca.

Oletum, stercus humanum. Veranius: Sacerdotula in sacrario Martiali fecit oletum.

Oliuetam dicebant ab oleis, vt a vino vindemiam.

FEST. .·. Oliuetam antiqui dicebāt, cũ olea colligebatur; vt messem, cum frumenta; vindemiã, cũ vuas. quod vocabulũ potius frequentari debebat, quam nullam * eius significationis causam * haberemus. quamuis quidã oliuitatem eã dicãt.
* nullum
* cum)

PAVLVS. Ollic, illic: vt olli, illi.

FEST. .·. Oluatium Antistius Labeo ait esse mensurae genus.

O M E N

OMEN velut oremen * quod fit ore. augurium, quod auibus ·*· alioue modo fit. PAVLVS. *ormen ·*·quod non auib.

Ommentans . . . in Odyssea cum ait; in Pylum aduenies, * aut ibi ommentans. significat obmanens. Sed ea significatione qua saepe fieri dicitur . id enim est mantare. . FESTVS. *deuenies.

OPACA vocantur vmbrosa. PAVLVS.

Opaca, vmbrosa. FESTVS.

Opalia dicebantur dies festi, quibus Opi supplicabant. *supplicant

Opalia dies festi, quibus supplicatur * Opi, appellantur; quorum alter . . . . . .

Opertat, saepe operit.

Opigenam Iunonem matronae colebant, quod ferre eam opem in partu laborantibus credebant. PAVLVS.

Opilio, genus auis.

Opima spolia dicuntur originem quidem trahentia ab Ope Saturni vxore. quod ipse agrorum cultor habetur, nominatus a satu, tenensque falcem effingitur, quae* est insigne agricolae. Itaque illa quoque cognominatur Consiua, & esse existimatur terra. Ideoque in regia colitur a populo Romano, quia omnes opes humano generi terra * tribuat. Ergo & opulenti dicuntur, terrestribus rebus copiosi: & hostiae opimae praecipue pingues; & opima magnifica, & ampla. vnde spolia quoque, quae dux populi Romani duci hostium detraxit, opima dicuntur. quorum tanta raritas est, vt intra annos paulo . . . . . . trina contigerint nomini Romano. vna, quae Romulus de Acrone: altera, quae Cossus Cornelius de Tolumnio: tertia, quae M. Marcellus Ioui Feretrio de Viridomaro * fixerunt. M. Varro ait opima spolia etiam esse, si manipularis miles detraxerit, dummodo duci hostium . . . . . non sit. Ad aedem Iouis Feretrij poni, testimonio esse libros pontificum, in quibus sit pro primis spolijs boue, *pro secūdis solitaurilibus, pro tertijs agno publice sacra fieri debere. esse etiam compelli reges * legem opimorum spoliorum talem: CVIVS AVSPICIO CLASSE PROCINCTA OPIMA SPOLIA CAPIVNTVR, IOVI FERETRIO DARIER OPORTEAT, ET BOVEM CAE- FEST. *quod * natura. * Virdumaro) * boue) * Pompilii Regis)

..

*. aeris) * habant, * neque quod) *. optima)

DITO, QVI CEPIT AERIS DVCENTA. SECVNDA SPOLIA IN MARTIS ARAM IN CAMPO, SOLIT AVRILIA VTRA VOLVERIT CAEDITO. TERTIA SPOLIA IANO QVRINO AGNVM MAREM CAEDITO CENTVM QVI CEPERIT EX AERE DATO HVIC AEDIS. *ex nulla extat, neque *templum habeat, * neque scitur.

PAVLVS. Vt qui opima ·*· lege fuerint, adijci solet, cum quidam magistratus creatur.

Opiparum, magnarum opum apparatum.

Opis dicta est coniux Saturni, per quam voluerunt terram significare; quia omnes opes humano generi terra tribuit. Vnde & opulenti terrestribus rebus copiosi, & hostiae opimae praecipue pingues; & opima, magnifica & ampla spolia.

* obito patre)

Opiter est, cuius pater auo viuo mortuus est, ducto vocabulo, aut quod obitu patris*genitus sit, aut quod auum ob patrem habeat, id est pro patre.

Opitulus Iuppiter, & opitulator dictus est, quasi opis lator.

Oportune dicitur ab eo, quod nauigantibus maxime vtiles, optatique sunt portus.

Opperiri, expectare.

Oppido, valde multum. ortum est autem hoc verbum ex sermone inter se confabulantium, quantum quisque frugum faceret. vtque multitudo significaretur, saepe respondebatur, quantum vel oppido satis esset. hinc in consuetudinem venit, vt diceretur oppido, pro valde multum. Itaque si qui in alijs rebus eo vtuntur, vt puta si qui dicant oppido didici, spectaui, ambulaui, errant: quia nulli eorum subijci potest. vel quod*satis est.

* quod oppido)

Oppidorum originem optime refert Cicero libro primo de gloria, eamque appellationem vsurpatione appellatam esse existimat, quod opem darent, adijciens, vt imitetur ineptias Stoicorum.

Oppidum dictum est, quod opem praebeat. Oppidum dictum, quod ibi homines opes suas conferunt. oppidum

FEST. .·. dicitur & locus in circo, vnde quadrigae emittuntur.

Ops antiqui dicebant opulentum. vnde econtrario inops.

Ops antiqui dicebant quem nunc opulentum dicimus, vt testimonio est, non solum ei contrarius inops . . . .

Aedilis

concedit, ego egens exortus sum.

Optatam hostiam, alij optimam appellant eam, quam. Aedilis trib. cōstitutis hostijs optat, quā immolari velit

Optima lex . . . . in Magistro populi faciendo, qui vulgo Dictator appellatur, quamplenissimum posset ius esse,* significabatur. vt fuit Manij Valerij, M. Fabij, Volusinae gētis, *qui primus Magister a populo creatus est. propter *. quā vero porouocatio ab eo magistratu ad populū data est, quae antea non erat. desitū est dici, * vt optima lege, vtpote imminuto iure priorū magistratuū.

* eius * M. filii, Volusi nepotis) *. post) * adici

Optio, qui nunc dicitur, antea appellabatur accensus. Is adiutor dabatur centurioni a Tribuno militum, qui ex eo tempore, quem velint, centurionibus permissum est optare, & nomen ex facto sortitus est. Plautus in Asinaria: qua me, qua vxorem, qua tu Sauream seruum potes, circumduce, aufer, promitto tibi, non obfuturum, si id effeceris, tibi optionem sumito Leonidam.

Optio est optatio, sed in re militari optio appellatur is, quem decurio, aut centurio, optat sibi rerum priuatarum ministrum, quo facilius obeat publica officia. PAVLVS.

Optionatus vt Decurionatus, siue Pontificatus dicitur.

Optionatus, vt Pontificatus, Decurionatus dicitur, vt Cato in ea, quam habuit apud equites. maiores seorsum, atque diuersum pretium parauere bonis, atque strenuis, decurionatus, optionatus, hastas donaticas, aliosq. honores. FEST.

Opunculo, *quod opilionis genus cantus imitatur. PAVLVS. * Opiniculo

O R A E extremae partes terrarum, id est maritimae dicuntur. vnde & vestimentorum extremae partes, quae quidem & primae dici possunt. Caecilius in Aeschrione vsus est pro initio rei, cū ait: Oram reperire nullam, quam expediam, queo. FESTVS.

Orare antiqui dixerunt pro agere. vnde & oratores causarum actores, & oratores, qui nunc legati. quod reip. mandata peragerent. PAVLVS

Orare antiquos dixisse pro agere testimonio sunt, quod & oratores, & ij, qui nunc quidem legati, tunc vero oratores, quod Reip. mandatas partes agebant. Ennius quoque cum dixit libro primo annalium. face vero, quod te cum precibus pater orat. FEST.

Orata genus piscis appellatur a colore auri, quod rustici

orum dicebant, vt auriculas, oricolas. itaque Sergiũ quoque quendã praediuitem, quod & duobus anulis aureis, & grandibus vteretur, Oratam dicunt esse appellatum.

PAVLVS. Orata genus piscis a colore auri dicta, quod rustici orum dicebant, vt auriculas, oriculas.

Oratores ex Graeco ἀρατῆρες dicti, quod missi ad reges, nationesque deos solerent ἀρᾶσθαι, id est testari. hi modo appellantur legati.

FESTVS. . . . es dictos ex . . . .
. . . gentes qui missi . . . . . .
. . . strum populo Ro . . . . . .
. . . ἀρᾶσθαι . . . .
. . . acte. eos nostri alij pro legatis appellant, vt Cato in ea, quam scripsit de suis virtutibus contra Thermum: M. Fuluio Consuli legatus sum in Aetoliam, propterea quod ex Aetolia complures venerant Aetolos pacem velle: de ea re oratores Romam profectos. & in Originum libro primo; Propter id bellum coepit Coelius P R. Albanus, oratores misit Romam, eum . . . . . pro decretoribus, vt Terentius; orator venio, facite exorator sim. * Item & Afranius in Emancipato. si . . . tum si quod oritur . . . . . as . . . sertis & loci veteribus. ab eo quod antiqui orare dicebant pro agere. ob quam causam . . . . . . quoque eorum vocantur.

* exoratorum v. c.

PAVLVS. Orba significat apud poetas priuatam aliqua persona cara. Orba est, quae patrem, aut matrem, aut filios, quasi lumen amisit.

FESTVS. . . . rba apud poe . . . .
. . . persona cara. apud . . . . . .
. . . mat, vt sca . . . .
. . . neos. orba est . . . .
. . . tris est ante . . . . . .
. . . vlus Aelius . . . . . .
. . . in eo libro . . . . . .
. . . pontificatu . . . . . .
. . . ella fine . . . . . .
. . . sacrae . . . . . .
. . . nupta . . . . . .
. . . fuisse . . . . . .
. . . . nisi-

. . . nificius in . . . .
. . . onygiarum . . . .
. . . inter se . . . .
. . . runt . . . .
. . . ros . . . .
. . . isse . . . .

ORCA genus marinae belluae maximum, ad cuius similitudinem vasa ficaria + orcae dicuntur. sunt enim teretes, atque vniformi specie. PAVLVS. * vinaria, vel fictilia.

. . . nomen duceret . . . . . FESTVS.
. . . maximum . . . .
. . . vasa quoque in f. . . . . .
. . . retes, atque u. . . . . .
. . . malae & antac, ...

Orchestra locus in scaena. PAVLVS. FESTVS.

. . . antea, qui nunc pla . . . . .
. . . non admittebantur . . . . .
. . . rim dum fabulae ex . . . . .
. . . explicari non potera . . . .
. . . tabant quo equiori . . . . .

Orchitis genus oleae ex Graeco dictum, quod magnitudine sit instar testiculorum. PAVLVS.

. . . Philologus in . . . . . FESTVS.
. . . ductum ex Graeco . . . .
. . . tudinis. itaque u . . . . .
. . . to grandior ore . . . . .

Orcus ab vrgendo mortem dictus. C enim pro G frequenter ponebant antiqui. PAVLVS.

Orcum, quem dicimus, ait Verrius ab antiquis dictum Vragum, quod & V litterae sonum pro O efferebant, & per c litterae formam, nihilominus g vsurpabant. sed nihil affert exemplorum, + vt ita esse credamus; nisi quod is deus nos maxime vrgueat. FESTVS. * exempli

O. dinarium hominem Oppius ait, dici solitum scurram, & improbum, qui assidue in litibus moraretur, ob eamque caussam in ordine staret adeuntium praetorem. at Aelius Stilo qui minime ordine viueret . . , in ea oratione, quam scribit de suis virtutibus contra Thermum. Quid mihi fieret, si non ego stipendia in ordine omnia ordinarius meruissem semper? Sunt quidã etiam,

qui manipularem eum, qui infimi ordinis sit, appellatum credant* ordinarium.

* tradant

PAVLVS. Ordinarius homo scurra, & improbus, qui assidue in litibus moratur, ob eamque causam in ordine stat Praetorem adeuntium. siue dictus per contrarietatem, quia minime ordine viuit.

Ordiri est rei principium facere.

FEST. ∴ Ordiri est rei principium facere. vnde & togae vocantur exorditae.

∴ Ordo sacerdotum aestimatur deorum . . . . maximus quisque. Maximus videtur Rex, deinde Dialis, post hunc Martialis, quarto loco Quirinalis, quinto Pontifex maximus. itaque in conuiuiis solus Rex supra omnes accubat. sed Dialis supra* Martialem, & Quirinalem; Martialis supra proximum, omnes* dein supra Pontificem. Rex, quia potentissimus. Dialis, quia vniuersi mundi sacerdos, qui appellatur Diūm;* Martialis, quod Mars conditoris vrbis parens. Quirinalis socio imperij Romani Curibus ascito Quirino. Pontifex Maximus, quod iudex, atque arbiter habetur rerum diuinarum, humanarumque.

* super
* is)
* Dius) vel, Δίος)

FESTVS. Oreae freni, quod ori inseruntur. Titinius in Setina. & si tacebit, tamen gaudebit sibi permitti* oreae.* & Naeuius in Hariolo: Deprandi autem leonis obdas oreas. Cato Originum libro tertio. equos* respondit: oreas mihi inde, tibi cape flagellum. Coelius pro se apud populum: equusque mihi sub feminibus occisus erat, oreas detraho inspectante Lucio Stertinio.

* promitti v. c.
* oreas)
* equus)

PAVLVS. Oreae freni, quod ori inserantur, dicti.

Oreus Liber pater, & Oreades nymphae a montibus appellantur.

FESTVS. Oreos liber pater, & Oreades nymphae appellantur, quod in montibus frequenter apparent.

PAVLVS. Oriri, nasci, vel surgere.

FESTVS. Originum libros quod inscripsit Cato; non satis plenum titulum propositi sui videtur amplexus: quando praegrauant ea, quae sunt rerum gestarum populi Romani.

O. . . . . quantae . . . . . .

. . . .

Ornatus dicitur, & bonis artibus instructus, & honores adeptus

adeptus a populo, & bene aptus, vt miles, aut gladiator, & acturus fabulas. atque etiam ornatus dicitur cultus ipse, quo quis ornatur, vt cum dicimus aliquem tragico, vel comico ornatu prodire.

Ornatus dicitur, & bonis artibus instructus, & honores adeptus. Appellaturque ornatus, cultus ipse, quo quis ornatur. PAVLVS.

Ortygia Delos insula.

Orty . . . ita non Delos . . . . FESTVS.
. . . . tus esse ab orbibus . . .
. . . . filia. Ser . . . .
. . . . nius Superbus ge . . .
. . . . orarat tende . . .
. . . . ssessionem coe . . .
. . s quod pro . . . .
. . . ducere vnde . . .
. . . tus est.

Oscilla festa in honorem Bacchi; in quibus homines se per funes iactant. alij putant Erigones, & Icari festa. PAVLVS. *dicit

Oscillum Santra dici ait,* quod oscillent, id est, inclinent, praecipitesque in os ferantur. Oscillantes, ait Cornificius, ab eo quod (os caelare * sint soliti personis ' propter verecundiam, qui eo genere lusus vtebantur. Causa autem eius iactationis proditur. Latinus rex, quod praelio, quod ei fuit aduersus Mezentium Caeritum regem, nusquam apparuerit, iudicatusque sit Iuppiter factus Latiaris. Itaque per sex eos dies, feriatos liberos, seruosque requirere eum, non solum in terris, sed etiam qua videretur caelum posse adiri per oscillationem, velut imaginem quandam vitae humanae, in qua altissima ad infimum interdum, infima ad summum efferuntur. atque ideo memoriam quoque redintegrari initio acceptae vitae per motus cunarum, * lactisque alimentum, quia per eos dies feriarum, & oscillis moueantur, & lactata potione vtantur. Nec desunt, qui exemplum Graecorum secutos putent Italicos, quod illi quoque iniuria interfecto Icaro, Erigone filia eius dolore impulsa suspendio perisset, per simulationem . . . . .
. . . . FESTVS. *celeres *personis ' vti *funibus

Oscines aues * Appius Claudius esse ait, quae ore canentes *alites

(+ alites) *aut *miluus ·*·Picus autem)

faciant auſpicium, vt coruus, cornix, noctua. aut ·*: quae alis, ac * volatu, vt butco, ſanqualis, aquila, immiſſulus, * vulturius. pica aut ·*· Martius, Feroniuſque, & parra, & in oſcinibus, & in alitibus habentur.

PAVLVS. Oſcines aues auſpicium ore facientes.
Oſcinum augurium a cantu auium.

FEST. ∴ Oſcinum tripudium eſt, quod oris cantu ſignificat quid portendi, cum cecinit * coruus, cornix, noctua, parra, picus.

*crocitat

PAVLVS. Oſcum dicitur ſignificare ſacrum. vnde leges oſcitae, id eſt, ſacratae. Opicum quoq; inuenimus pro oſco. Oſcis enim frequentiſſimus fuit vſus libidinum ſpurcarum. vnde & verba impudentia appellantur obſcena. Titinius: Oſce, & Volſce fabulantur, nam Latine neſciunt.

FEST. ∴ Oſcum duas diuerſas, & contrarias ſignificationes habet. Nam Cloatius putat eo vocabulo ſignificari ſacrū, quo etiam leges ſacratae oſcae * dicuntur. & in omnibus fere antiquis commentariis ſcribitur opicum pro oſco, vt in Titinij fabula Quinta: Qui Oſce, & Volſce fabulantur, nam Latine neſciunt. a quo etiam verba impudentia, & elata appellantur obſcena, quia frequentiſſimus fuit vſus Oſcis libidinum ſpurcarum. Sed eodem etiam nomine appellatur locus in agro Veienti, quo frui ſoliti produntur augures Romani. Oſcos, quos dicimus, ait Verrius, Opſcos antea dictos teſte Ennio, cum dicat: De muris res gerit Opſcus. Adiicit etiam, quod ſtupra in conceſſae libidinis obſcaena dicantur ab eius gentis conſuetudine inducta. Quod verum eſſe non ſatis adducor, cum apud antiquos omnes fere obſcena dicta ſint, quae mali ominis habebantur. vt illa Vergilii teſtimonio ſint, vt ſuperiorum auctorum exempla referre non ſit neceſſe, cum ait Harpyias, obſcenas volucres: &, obſcenamque famem.

*oſcitae

Oſculana pugna in prouerbio; quo ſignificabatur, victos ∴ vincere. quia in eadem & Valerius Laeuinus imperator Romanus a Pyrrho erat victus, & breui eundem regem deuicerat. Sulpicius . . . . Item imperator noſter. eius rei meminit Titinius hoc modo: haec quidem quaſi oſculana pugna eſt . . . . . ſecus, quia hinc fugere impulſi ſpolia colligunt. ſignificat

ficat etiam osculum, suauium. vt Plautus in Neruolaria: osculum. sat est osculi mihi. qui, ambo *mi pater? quod inter cognatos propinquosque institutũ ab antiquis est, maximeque feminas . . . . *amabo)

∴ Osi sunt, ab odio declinasse antiquos testis est C. Gracchus in ea, quae est de lege Minucia, cum ait: Mirum si quid iis iniuriae fit? semper eos osi sunt. quod nunc quoque cum praepositione elatum frequens est, cum dicimus, perosi.

Osi sunt, vt perosi sunt, dicebatur. PAVLVS.
Osorem dixerunt, qui aliquem odisset.
Ostentas, saepe ostendis gloriandi causa.

∴ Ostentas, saepe ostendis gloriandi causa. sed & participialiter id etiã dici debet, & dictũ est feminino genere. FESTVS.

Ostentum, ostentatum. PAVLVS

∴ Ostentum non solum pro portento poni solere, sed etiam participialiter . . . . testimonio est Pacuuius in Medo . . . . atque eccum in ipso tempore ostentum senem. & Attius in Bacchis: praesens praesto irridetis *nobis . . . . stipe vltro ostentum obtulit. Ostentum, quo nunc vtimur interdum prodigij vice, quin participialiter quoque dici solitum sit, non dubium. facit etiam C. Gracchus de legibus a se promulgatis, cum ait: quod vnum nobis in ostentum, ipsis in vsum asportatur. * FESTVS *irrides) *adoptatur.

∴ Ostiam vrbem ad exitum Tiberis in mare fluentis Ancus Marcius rex condidisse, & feminino appellasse vocabulo fertur. quod siue ad vrbem, siue ad coloniam, quae postea condita est, refertur.

Ostia vrbs ab exitu Tiberis appellata. PAVLVS.
Ovalis corona est myrtea, quam habebant, qui ouantes introibant, cum bella non erant indicta, aut sine sanguine confecta.
Ouantes, laetantes, ab eo clamore, quem faciunt redeuntes ex pugna victores milites geminata O littera.
Ouem masculino genere dixerunt, vt ouibus duobus, non duabus.
Oufentina tribus ab Oufente fluuio dicta.

∴ Oufentinae tribus initio causa fuit nomen fluminis Oufens, quod est in agro Priuernate inter mare, & Terra- FESTVS.

cinam. Lucretius: Priuerno Oufentina venit, fluuioque oufente. postea deinde a Censoribus alij quoque diuersarum ciuitatum eidem tribui sunt adscripti.

*triginta)

Ouibus duabus multabantur apud antiquos in minoribus criminibus, in maioribus autem †bubus. nec vltra hunc numerum excedebat multatio, quae posteaquam aere signato vti ciuitas coepit, pecoraque multaticia incuria corrumpebantur, vnde etiam peculatus crimen vsurpari coeptum est, facta est aestimatio pecoralis multae, & boues centenis assibus, oues denis aestimatae. Inde suprema multa, id est maxima, appellatur tria millia aeris; Item vicesis minoribus delictis.

PAVLVS. Oxime, ocissime,

FESTVS. PA, pro parte, & po, pro populo positum est in saliari carmine.

Pacem a pactione condicionum putat dictam Sinnius Capito, quae vtrique inter se populo sit obseruanda.

PAVLVS. Pax dicta est a pactione.

FESTVS. Pacionem antiqui dicebant, quam nunc pactionem dicimus. vnde & pacisci adhuc, & paceo* in vsu remanet. *pacto, paco

PAVLVS. Paeana Apollinem vocauerunt, quod sagittarum ictu eum nocere putabant. est enim παίειν ferire. Alij quod remedium morbis finem faceret talis grauitatis.

Paedidos sordidos significat, atque obsoletos. tractum vocabulum a Graeco; quia παῖδες, id est, pueri, tales sint aetatis, vt a sordibus nesciant abstinere.

Pagani a pagis dicti.

Pagi dicti a fontibus: quod eadem aqua vterentur. aquae* enim lingua Dorica πηγαὶ appellantur. *fontes

Paginae dictae, quod in libris suam quaeque obtineat regionem, vt pagi. vel a pangendo, quod in illis versus pangantur, id est, figuntur.* *figantur

Palatium mons Romae appellatus est, quod ibi pascens pecus balare consueuerit: vel quod palare, id est, errare, ibi pecudes solerent. alij * quod ibi Hyperborei filia Palanto * habitauerit, quae ex Hercule * Latinum peperit. alij eundem, quod Pallas ibi sepultus sit, existimant appellari. *vel *Palante *& Herculem

Palatualis Flamen ad sacrificandũ ei deae constitutus erat, in cuius tutela Palatium esse putabant.

FESTVS. Palatualis Flamen constitutus est, quod in tutela eius deae Palatium est.

PAVLVS. Pales dicebatur dea pastorum, cuius festa palilia dicebantur. vel, vt alij volunt, dicta parilia, quoniam pro partu pecoris eidem sacra fiebant.

Pallas Minerua est dicta, quod Pallantem gigantem interfecerit; vel, sicut putabant, quod in Pallante palude nata est.

Palmites vitium sarmenta appellantur, quod in modum palmarum humanarum virgulas, quasi digitos edunt.

Palmulae appellantur remi a similitudine manus humanae.

Palpari, blandiri.

Paludati, armati, ornati. omnia enim militaria ornamenta paludamenta dicebant.

FESTVS. Plaudati in libris auguralibus significat, vt ait Veranius, armati, ornati. omnia enim militaria ornamēta paludamenta dici.

Pancarpiae dicuntur coronae ex vario genere florū factae.

PAVLVS. Pandana porta dicta est Romae, quod semper pateret.

Pandiculari dicuntur, qui toto corpore oscitantes extenduntur: eo quod pandi fiunt.

Pandicularis dicebatur dies, idem & communicarius, in quo omnibus dijs communiter sacrificabatur.

Pangere, figere. vnde plantae pangi dicuntur, cum in terram demittuntur. inde etiam versus pangi, vel *figi in cera dicuntur.

FEST. * id est

Pangere significat figere. vnde plantae pangi dicuntur, cum in terram demittuntur . . . . .

. . . .

FESTVS. Panibus redimibant caput equi immolati Idibus Octobribus in campo Martio, quia sacrificium fiebat ob frugum euentum. & equus potius, quam bos immolabatur; quod hic bos frugibus pariendis est aptus.

Pantices frus *ventris.

* fluxus . . . . . . frus ventris . . . .

PAVLVS. . . . . mi ag . . . .

Panus facit deminutiuum panicula. *

PAVLVS. Papillae capitula mammarum dictae, quod papularum sunt similes.

* panucula

Papiria tribus a Papirio vocata.

. diria . . . .

FESTVS. . . . coniu . . . .

. . quod ind . . . .

. . tur bellum . . . .

. . tos ex er . . . .

. . discessera . . . .

. . signum con . . . .

. . rem in ipsorum ar. . .

. . testate, ac pote. . .

. . exercitus suffrag . . .

Pappi carduorum flores. Lucretius: Vestem, nec plumas auium, paposque volantis. PAVLVS.

. . . . o quoque . . . . FESTVS.
. . . . rum ex . . . .
. . . . sulibus ae . . . .
. . . . tq. ex ea . . . .
. . . . s magistra . . . .
. . . . intra dies . . . .
. . . . ncias inter se pa . . .
. . . . uit ciuis aliter inter . .
. . . . lege primum factus * . . . . * fis.v.c.
. . . . circo sunt creati.

Pararium aes appellabatur id, quod equitibus duplex pro binis equis dabatur. PAVLVS.

Parasangae apud Persas viarum mensurae.

Parens vulgo pater, aut mater appellatur. sed iuris prudentes auos, & proauos, auias, & proauias parentum nomine appellari dicunt.

Parere, obedire.

Paribus equis, id est duobus, Romani vtebantur in praelio, vt sudante altero transirent in siccum.

Parici quaestores appellabantur, qui solebant creari caussa rerum capitalium quaerendarum. Nam paricida non vtique is, qui parentem occidisset, dicebatur, sed qualemcumque hominem. Id autem* fuisse indicat lex Numae Pompilij Regis his composita verbis: SI QVIS HOMINEM LIBERVM DOLO SCIENS MORTI DVIT, PARICIDA ESTO. * indesignatum

Parilibus Romulus vrbem condidit, quem diem festum praecipue habebant iuniores.

. . . vrbem condidit Rom . . . FESTVS.
. . . habebant iunio . .

Parmulis pugnare milites soliti sunt. quarum vsum sustulit C. Marius datis in vicem earum Bruttianis.

Parones nauium genus, ad cuius similitudinem myoparo vocatur. PAVLVS.

Parret* significat apparebit. * Paret

Parret, quod est in formulis, debuit & producta priore syllaba pronuntiari, & non gemino R scribi, vt fieret paret, quod est inuenitatur. vt comparet, apparet. FESTVS.

in orat. ad lites Censorias. Parsi non peperci, ait Cato in eadem oratione. * Scio fortunas secundas neglegentiam prendere solere: quod vti prohibitum irem, quod in me esset, meo labori non parsi.

PAVLVS. *Ennius:* Parsi (idem) Cato dixit pro peperci.

Partus & pro nascendo ponitur, & pro parato. Naeuius: * Male parta male dilabuntur.

FESTVS. *Patrauisse)* Parum cauisse * videri pronuntiat magistratus, cum de consilij sententia capitis quem condemnaturus est.

PAVLVS. Parumper significat paulisper, quasi perparum, hoc est valde parum. refertur autem ad tempus.

FESTVS. Pascales oues Cato posuit pro pascuales.

. . . cienter Cato dixit in ea . .
. . . calis ouis vetuit . . .
. . . appellat in ea ora . . .
. . . cio Tarenti plus. c . . . . .
. . . uam ignaro Terentino . . .

PAVLVS. *coercito* Pascito linguam in sacrificiis dicebatur, id est coerceto * contineto, taceto.

Passales & oues, & gallinae appellantur; quod passim pascuntur.

struthocamelum) FESTVS. Passer marinus, quem vocat vulgus strutomellum.*

PAVLVS. Pastillum est in sacris libi genus rotundi.

Pastillus forma panis parui, vtique deminutiuum est a pane.

Patagium est, quod ad summam tunicam assui solet, quae & patagiata dicitur; & patagiarij, qui eiusmodi opera faciunt.

patulum Patagus morbi genus.

Patalem * bouem Plautus appellat, cuius cornua diuersa sunt, ac late pateant.

FESTVS. Patellae, vasa picata parua sacrificiis faciendis apta.

. . . . item sacris fa . . . .
perpluere) . . . velut capidul . .

Pateram perplouere * in sacris cum dicitur, significat pertusam esse.

PAVLVS. Pateram perplouere cum dicerent, significabant pertusam esse.

FESTVS. Pater patrimus dicebatur apud antiquos, qui cum iam ipse pater esset, habebat etiam tum patrem.

Patr.

Patr. . . . .
. . fit manifestum, quia . . .
. . numerari inter do . . . . PAVLVS.

Patres senatores ideo appellati sunt, quia agrorum partes attribuebant tenuioribus, ac liberis propriis. FESTVS.

. . . . llantur ex quibus Senatus . .
. . . conditae Romulus C . . .
. . . quorum consilio, atq . . .
. . . ministraretur, atq . . . .
. . . agrorum partes at . . .
. . . perinde ac liberis . . .
. . . solebant iam inde a Ro . . .
. . . argenti signati vl . . .
. . . publicae, & priuatae . . .
. . . nt.

Patrum comu . . . . . .
. . . .

Patricios, Cincius ait in libro de Comitiis, eos appellari solitos, qui nunc ingenui vocentur. PAVLVS.

Patricius vicus Romae dictus, eo quod ibi patricij habitauerunt iubente Seruio Tullio, vt siquid molirentur aduersus ipsum, ex locis superioribus opprimerentur.

Patrimi, & matrimi pueri tres adhibebantur in nuptiis: vnus, qui facem praeferret ex spina* alba, quia noctu nubebant; duo, qui nubentem tenebant. FESTVS. *pinu

Patrimi, & matrimi pueri praetextati tres nubentem deducunt; vnus, qui facem praefert ex spina * alba, quia noctu nubebant; duo, qui tenent nubentem. *pinu

Patrocinia appellari coepta sunt, cum plebs distributa est inter patres, vt eorum opibus tuta esset.

Pauciens dicebant pro raro. Titinius: Vxorem pauciens videbo. PAVLVS.

Paueri frumenta dicebant antiqui, quae de vagina non bene exibant. FESTVS.

Pauimenta Poenica marmore Numidico constrata significat Cato, cum ait in ea, quam habuit, ne quis consul bis fieret: Dicere possum quibus villae, atque aedes aedificatae, atque expolitae maximo opere, citro, atque

ebore, atque pauimentis Poenicis stent.

PAVLVS. Pauimenta Poenica, hoc est marmore Numidico strata.

Pauperies damnum dicitur, quod quadrupes facit.

*Pectinatū PECTENATVM * tectum dicitur a similitudine pectinis in duas partes deuexum, vt testudinatum in quattuor.

FEST. ∴ Pectuscum * palati dicta est ea regio vrbis, quam Romulus obuersam posuit, ea parte, in qua plurimum erat agri Romani ad mare versus, & quia * mollissime adibatur vrbs. cum Etruscorum agrum a Romano Tiberis discluderet, ceterae vicinae ciuitates colles aliquos * haberent oppositos.

*Petuscum *qua) *aliquot)

∴ Peculatus est nunc quidem, qualecumque publicum furtum, sed inductum est a pecore, vt pecunia quoque ipsa. Iam etiam noxij * pecore multabantur, quod neque aeris adhuc, neque argenti erat copia. itaque suprema multa etiam nunc appellatur.

*noxiae)

PAVLVS. Peculatus furtum publicum a pecore dictum, sicut & pecunia. eo quod antiqui Romani nihil praeter pecora habebant.

Peculatus, id est furtum publicum, dici coepit a pecore tunc, cum Romani praeter pecudes nihil haberent.

FESTVS. Peculatus furtum publicum dici coeptus est a pecore, quia ab eo initium eius fraudis esse coepit. siquidem ante aes, aut argentum signatum ob delicta poena grauissima erat duarum ouium, & triginta boum. ea lege * sanxerunt T. Menenius Lanatus, & Sestius Capitolinus Consules. quae pecudes, postquam aere signato vti coepit populus Ro. Tarpeia lege cautum est, vt bos centussibus, ouis decussibus, aestimaretur.

*eam legē)

Peculium seruorum a pecore item dictum est, vt pecunia patrum familiae.

PAVLVS. Peculium seruorum a pecore dictum, sicut & pecunia nobilium.

*Pecuniae Pecunia * sacrificium fieri dicebatur, cum fruges, fructusque offerebantur; quia ex his rebus constat, quam nunc pecuniam dicimus.

FESTVS. Pecunia sacrificium . . . . . .

. . tumque causa mola pu . . .

. . cio . quia omnis res fam . . .

. . dicimus,

: ; dicimus, ex his rebus con ; , .
. , appellantur, quae fulg . , .
. , iecta depellendorum n , , ,
. . bonorum causa fiunt.

Pecuum cum dixit M. Cato per casum geneticuum, a singulari casus recti formauit, quo vtebantur antiqui, id est pecu, ac testu, tonitru, genu, veru. quorum omnium geneticuus pluraliter geminat V litteram. nunc quia dicimus, vt pectus, eam, quae in vsu est, formam in declinationibus sequimur.

Pecuũ Cato dixit genetiuũ pluralem ab eo quod est pecu. PAVLVS.
Pedam vestigium humanum appellabant.

.·. Pedam vestigium humani praecipue pedis appellasse antiquos in commentariis quibusdam inueniri solet. FESTVS.

.·. Pedarium senatorem significat Lucilius, cum ait: agipes vocem mittere coepit. qui ita appellatur, quia tacitus transeundo ad eum, cuius sententiam probat, quid sentiat, indicat.

.·. Pedem struit in duodecim significat, fugit, vt ait Ser. Sulpicius.

Pedem struit, dicebant pro eo, quod est, fugit. PAVLVS.
Pedestria auspicia nominabantur, * quae dabantur a vulpe, lupo, serpente, equo, ceterisque animalibus quadrupedibus. *appellabantur arbitrabantur nominabant,

. . : picia , , , ,
. . terisq. . . . . . *FESTVS.

.·. Pedibus obsitum, id est pediculis. Titinius pedicosum appellat hoc modo: Rus detrudetur pedicosus, squalidus. Pedes autẽ pro pediculis. sic Plautus refert in Curculione: Item genus inter homines meo quidem animo, Vt muscae, culices, cimices, pedesq;, pulicesq;. & Liuius * in gladiolo: pulicesne, an cimices, An pedes: responde mihi. & Lucilius: vbi me videt, caput scabit, pedes legit. *Naeuius Nonius)

Pedes dicuntur, quos deminutiue dicimus pediculos. ab his pedicosi appellantur. vt est illud: pedicosus, squalidus, vbi me videt, caput scabit, pedes legit. PAVLVS.

Pedulla, quae dicimus, ΠΕΔ. . . * Graecos appellare manifestum est. FESTVS. * πέδιλα)

Pedum est quidem baculum incuruum, quo pastores vtuntur ad compraehendendas oues, aut capras, a pedibus.

cuius meminit etiam Vergilius in Bucolicis eum ait: At tu sume pedum. Sed in eo versu, qui est in Iphigenia Ennij: Procede, gradum proferre pedum, nitere. cessas? id ipsum iaculum significari cum ait Verrius, mirari satis non possum. cum sit ordo talis, & per eum significatio aperta, gradum proferre pedum cessas? nitere.

PAVLVS. Pedum baculi genus incuruum. Vergilius: At tu sume pedum. Pedum pastorale baculum incuruum dictum, quia illo oues a pedibus compraehenduntur.

*Pegides Pegasides * musae dictae sunt a fonte, quem Pegasus ictu vngulae fingitur aperuisse. ob quam causam & Graece appellatae sunt hippocrenae.

Pelamys genus piscis dictum, quod in luto moretur, quod Graece dicitur πηλός.

Volsini Peligni ex Illyrico orti. inde enim profecti ductu Volsini regis, cui cognomen fuit Lucullo, partem Italiae occuparunt. Huius fuerunt nepotes Pacinus, a quo Pacinates,* & Pelicus, a quo Peligni.

*Pecinus, a quo Pecinates V.C. Pellem habere Hercules fingitur, vt homines cultus antiqui admoneantur. lugentes quoque diebus luctus in pellibus sunt.

Pellexit, in fraudem induxit.

Pellicator, qui pellicit ad fraudem.

Pellices nunc quidem appellantur alienis succumbentes, non solum feminae, sed etiam mares. antiqui eam proprie pellicem nominabant, quae vxorem habenti nubebat. cui generi mulierum etiam poena constituta est a Numa Pompilio hac lege: PELLEX ARAM IVNONIS NE TANGITO. SI TANGET, IVNONI CRINIBVS DEMISSIS AGNVM FEMINAM CAEDITO.

Pelliculationem Cato a pelliciendo dixit.

FEST. Pelliculatio . . . . . .
. . . ndo, quod inducen . . .
. . . quam scripsit de . . . .

PAVLVS. Pellicum * galerum, quia fiebat ex pelle.

*Pellitum) Pelluuiae, quibus pedes lauantur, vt malluuiae, quibus manus.

Pelta, genus scuti.

Penates alij volunt, vt habeat nominatiuum singularem

penas.

penas. alij penatis.

Penatis singulariter Labeo Antistius posse dici putat, quia pluraliter penates dicantur, cum patiatur proportio + etiam penas dici, vt optimas, primas, Antias. FESTVS. * portio. v. c.

Penatores qui penus gestant. Cato aduersus M. Acilium quarta: Postquam nautas + ex nauibus eduxi, non ex militibus, atque nautis piscatores penatores ficisedarum + dedi. * natiuitas v.c. nauitas) * ficedular.)

Pendere poenas, soluere significat, ab eo quod aere graui cum vterentur Romani, penso eo, non numerato, debitum soluebant. vnde etiam pensiones dictae. Poenas pendere proprie dicitur, qui ob delictum pecuniam soluit, quia penso aere vtebantur. PAVLVS.

. . . . . oe . . . . FESTVS.
. . . . . ob . . . .
. . . . . ntur . . . .

Penem antiqui codam vocabant. a qua antiquitate etiam num offa porcina cum cauda in cenis puris offa penita vocatur. & peniculi, queis calciamenta tergentur, quod e codis extremis faciebant antiqui, qui tergerent ea. dictum est forsitã a pendendo. Naeuius in Tunicularia. + Theodotum compellas, qui aras compitalibus Sedens in caella circumtectuas tegetibus Lares ludentes peni pinxit bubulo. significat peniculo grandi, id est, coda. * Cunicularia)

Penem caudam vocabant. vnde & offam porcinam cum cauda, offam penitam dicebant. hinc & peniculos dicimus, quibus calciamenta terguntur, qui de caudarũ extremitate fiunt. Penis denique a pendendo vocata est. PAVLVS.

Penetrale sacrificium dicitur, quod interiore parte sacrarij conficitur. vnde & penetralia cuiusq. dicuntur, & penes nos, quod in potestate nostra est. FESTVS.

Penetralia sunt penatium deorum sacraria. PAVLVS.

Penetrare, penitus intrare.

Peniculi spongiæ longæ propter similitudinem caudarum appellatæ. Penes enim vocabantur caudæ.

Penitam + offam Næuius appellat absegmen carnis cum coda. antiqui autem offam vocabant abscissum globi forma, vt manu glomeratam pultem. FESTVS. Poenitam v. c.

Pennas antiquos ferunt ex Græco, quod illi πτηνὰ ea, quę sunt volucria dicant. Item easdem pesnas, & coesnas. + *vt caesnas)

PAVLVS. Pennas, impennatasq; agnas, in saliari carmine; spicas significat cum aristis; & alias sine aristis agnas nouas volunt intelligi.

Penora dicuntur res necessariae ad victum cotidianum. & locus eorum*penarius.

*carum.

* quinquertium

Pentathlum antiqui quinquartium* dixerunt. id autem genus exercitationis ex his quinque artibus constat, iactu disci, cursu, saltu, iaculatione, luctatione.

Penuria est id, quod paene minus sit, quam necesse est.

Penus vocabatur locus in aede Vestae intimus.

FESTVS. . . . ocatur locus intimus in aede Vestae segetibus . Saepius qui certis diebus circa Vestalia aperitur. ij dies religiosi habentur.

PAVLVS. Perbitere* Plautus pro perire * posuit.

* Praebitere

*praeire

Percunctatio pro interrogatione dicta videtur ex nautico

FESTVS. vsu, quia conto pertentant, cognoscuntq; nauigantes aquae altitudinem. ob quam causam ait Verrius etiam secundam syllabam per O solere scribi. mihi id falsum videtur. nam est illa percunctatio, quod is, qui curiose quid interrogat, per cuncta visit, * vt recte per V litteram scribatur.

* percunctari sit v.c. per cunctas res ire)

Percontatio videtur dicta ex vsu nautico, quia aquae altitudinē conto pertentant. Alij volunt percunctationē dici, quod scilicet is, qui curiosus est, per cūcta interrogat.

PAVLVS.

FESTVS. Percunctatum patris familiae nomen nequis seruum mitteret, lege sanctum fuisse ait Cato in ea, qua legem Orchiam dissuadet.

PAVLVS. Perditum est, quod interit, *ac recuperari non potest.

*interiit.

Perediam, & bibesiam Plautus cum dixit, intelligi voluit cupiditatem edendi, & bibendi.

FEST. . . Perediam, & bibesiam Plautus finxit sua cōsuetudine, cum intelligi voluit cupiditatem edendi, & bibendi.

PAVLVS. Peregere * dicebant expergefacere.

* Peregre

Peregrina sacra sunt dicta, quae ab aliis vrbibus religionis gratia sunt aduecta.

FESTVS. Peregrina sacra appellantur, quae aut euocatis dijs in oppugnandis vrbibus Romam sunt conlata, * aut quae ob quasdam religiones per pacem sunt petita, vt ex Phrygia Matris Magnae, ex Graecia Cereris, Epidauro Aesculapij, quae coluntur eorum more, a quibus sunt accepta.

*conata v. c. coacta)

Peregri

Peregrinus ager est, qui neq; Romanus, neque hostilis habetur.

Peremere alij posuere pro prohibere, alij pro vitiare. PAVLVS.

Peremere Cincius in libro de verbis priscis ait significare idem, quod prohibere. at Cato in libro, qui est de re militari, pro vitiare vsus est, cum ait: cum magistratus nihil audet imperare, nequid Consul auspicij peremat. FESTVS.

. . . . . est, cum ait: Cum magistratus nihil audet imperare, nequid Consul auspicij peremat.

Peremne dicitur auspicari, qui amnem, aut aquam, quae ex sacro oritur, auspicato transit.

Perēpta, & interempta pro imperfectis + poni solet a poetis. Lucretius: Cum corpus simul, atq; animi natura perēpta. *imperfectis)

Peremptalia fulgura Gracchus * ait vocari, quae superiora fulgura, vt * portenta, vi sua perimant duobus modis, prioribus tollendis, aut maiore manubia, vt tertia secundae, secunda primæ cedat. Nam vt omnia † superantur fulgere, sic ictum fulgur manubiis vinci. *Granius) *aut) *omina)

Perfacul, & per se facul antiqui dicebant, quod nunc facile, & perfacile dicimus. inde permansit in consuetudine facultas. PAVLVS.

Perfines, perstringas.

Perfugam, Gallus Aelius ait, qui liber, aut seruus, aut hostis sui * voluntate ad hostes transierit, qui idem dicitur trāsfuga. quāquam sint, qui credant perfugam esse, non tam qui alios fugiat, quam qui ob spem commodorum ad quempiam perfugiat. FESTVS. *sua)

Perfuga, & transfuga dicitur, quod ad hostes perfugiat, & transfugiat. PAVLVS.

Pergite, agite. Vergilius: Pergite Pierides.

Pergraecari est epulis, & potationibus inseruire. Titinius: Hominem improbum, Nunc furi pergraecatur.

Periculatus sum Cato est vsus in dicendo.

. . . ulatus sum Cato ait in ea oratione, quā scripsit ad litis Censorias. FESTVS.

Perihodos dicitur et in carmine lyrico pars quaedam, & in soluta oratione verbis circū scripta sententia, & in gymnicis certaminibus perihodon vicisse dicitur, qui Pythia, Isthmia, Nemea, Olympia vicit: a circumitu eorum spectaculorum.

PAVLVS. Perimit, +adimit, tollit: vnde & peremptus, interfectus. * Peremit

FESTVS. P. . . pellat. a quo etiam . . ; . . . fus.

PAVLVS. Permissus appellatur aries, +qui annis compluribus tonsus non est. * agnus

FEST. Permutatur, id proprie dici videtur, quod ex alio loco in alium transfertur. at commutatur, cum aliud pro alio substituitur. sed ea iam confuse in vsu sunt.

Perpetem pro perpetuo dixerunt poetae. Pacuuius in Iliona: fac, vt cœpisti, hãc operam mihi des perpetem. Oculis traxerim.

PAVLVS. Perpetem pro perpetuo dixerunt poetae.

* perpetat

PERTVS. Perpetrat, +peragit, perficit.

FESTVS. Perpetrat, ·+· peragit, perficit. Pacuuius in Teucro: neq; perpetrare precibus impetia * qui decimus * patris spartam deponere. *. instat, id si perpetrat. quomodo etiam sine praepositione vsi sunt, quod conuersum iam . . . .

·+· perpetat * impetria v. c. * qui detiani v. c. ·*· reponare v. c.

PAVLVS. Perpulit, persuasit, impulit.

FESTVS. . . . . impulit . . . . .

Persicum portum Plautus cum ait, mare Euboicum videtur significare, quod in eo classis Persarum dicitur stetisse non procul a Thebis.

PAVLVS. Persicum portum, mare Euboicum: quod in eo steterit classis Persarum.

Persicum Plautus dixit peracutum.

FESTVS. Persicus peracutum significare videtur, vt Plautus: nihil de conciliare sibi, * nisi qui persicus sapis. Naeuius: & qui fuerit persicus carpenti est ·+· ratio.

* sibus v. c.

·*· adst v. c. adest) * Quirinalis) * vnguit)

Persillum vocant sacerdotes rudiculum picatum, quo vnguine flamen Portunalis * arma Quirini vnguet. +

PAVLVS. Persillum dicebant vas quoddam picatum, in quo erat vnguentum, vnde arma Quirini vngebantur.

FESTVS. Persõnata fabula quaedam Naeuij inscribitur, quam putant quidam primum a +personatis histrionibus. sed cum post multos annos comoedi, & tragoedi personis vti coeperunt, verisimilius est eam fabulã propter inopiam comoedorum actam nouam per atellanos, qui proprie vocantur personati, quia ius est iis non cogi in scena ponere personã, quod ceteris histrionibus pati necesse est.

* actam a)

Perti-

Pertisum pro pertesum dixerunt antiqui. PAVLVS.
. . . do me . . . . FESTVS.
. . . licet . . . . .
. . . sum di . . . . .
. . . qui paul . . . . .
Pertusum dolium (dicitur, cum *ventrem significat . PAVLVS. *eum dicitur)
Pertu . . . t dicitur . . .
. : . deruit . . . . . FESTVS.
. . . L. I. An . . . . . .

∴ Pescia in Saliari carmine, Ælius Stilo dici ait, capitia ex pellibus agninis facta, quod Graeci vocent pelles πέσκη neutro genere pluraliter.

∴ Pesestas inter alia, quae interpretatores * dicunt, cum fundus lustratur, significare videtur pestilentiam, vt intelligi ex ceteris *possint, ·†· cum dicitur: Auertas morbum, mortem, labem, nebulam, impetiginem. *imprecatores) *allii ··· possit)

Pesestas *dicebatur pestilentia. PAVLVS. *Pestitas

Pestifera auspicia esse dicebant, cum cor in extis, aut caput in iecinore non fuisset.
. . . sunt, cum cor in . . . FESTVS.
. . . in iocinore.

∴ Pestiferum fulgur dicitur, quo mors, exiliumve significari solent.

∴ Petauristas Lucilius a Petauro appellatos existimare videtur, cum ait: Sicuti mechanici, cum alto exiluere petauro. at Aelius Stilo, quod in aere volent, cum ait: petaurista proprie Graece, quod ij πρὸς ἀέρα * πέτεται. *πρὸς αὔρας)

Petilam suram significat vngulam equi albam. PAVLVS.

∴ Petilam suram, siccam, & substrictam vulgo interpretatur. *Scaeuola ait vngulam equi albam ita dici. FESTVS. *interpretantur)

∴ Petimina, in humeris iumentorum vlcera, & vulgus appellat, & Lucilius meminit, cum ait: Vt petimē naso, aut lumbos ceruicibus tangat. eo nomine autem, & inter duos armos suis quod est, aut pectus, appellari solitum testatur Naeuius in descriptione suillae, cum ait: petimine piscino qui meruerat.

Petimina, in humeris iumentorum vlcera. PAVLVS.

Petissere, petere.

∴ Petissere antiqui pro petere dicebant, ea quidem forma verbi, qua sunt lacessere, & incessere. sed, vt mihi vide- FESTVS.

*ro itur, tum *significabāt saepius petere, vt Petissant, saepius petant.

∴ Petoritum, & Gallicum vehiculum esse, & nomen eius dictum existimant a numero quattuor rotarum. alij Osce, quod ij quoque petora quattuor vocent. alij Graece, sed αἰολικῶς dictum.

PAVLVS. Petoritum, vehiculum Gallicum. alij Osce putant dictum, quod hi petora quattuor appellant: quattuor enim habet rotas.

FEST. ∴ Petrarum genera sunt duo, quorum alterum naturale saxum prominens in mare, cuius Ennius meminit lib. XI. alte delata, ceterisque *ingentibus tecta. & Liuius in centauris: vbi ego saepe petris. alterum manufactum, vt docet Aelius Gallus. petra est, quae Iouis * dextra, ac sinistra fornicē expletura est ad libramentū summi fornicis.

*petrisque) *qui locus)

PAVLVS. Petreia vocabatur, quae pompam praecedens in coloniis, aut municipiis imitabatur anum ebriam ab agri vitio, scilicet petris, appellata.

FESTVS. Petre . . . . s, aut . . . agri vitio . . . . . ue praecilli c . . . . uertat ad illum . . . . impudentior . . nter legationes . . . . . test.

*perfluens V.C Petronia amnis est in Tiberim profluens * quam magistratus auspicato transeunt, cum in campo quid agere volunt. quod genus auspicij peremne vocatur. amnem autem feminine antiqui enuntiabant.

PAVLVS. Petronia nomen amnis in Tiberim defluentis.

*Petronesi. Petrones, *rustici a petrarum asperitate, & duritia dicti.

FEST. ∴ Petrones rustici fere dicuntur propter vetustatem, & quod deterrima quaeque ac praerupta . . . iam agri petrae vocantur, vt rupices iidem . . . . . .

∴ Petulantes, & petulci etiam appellantur, qui proteruo impetu, & crebro petunt laedendi alterius gratia. Virgilius quarto Georgicorum: neque oues, hediq; petulci Floribus insultent. &, Cornigeras norunt matres . . . . agnique petulci. & Afranius in Ida: nostrum in conuentum, aut consessum ludum, lapsumq; petulcum. interdum pro veloci vsi videntur antiqui, vt hoc versu intelligi

telligi potest: exiliuit, *quasi petulcus quidam, pedicus conuibrauit. *exijulit,

PHASCOLA* appellãt Graeci, quas vulgus pernas' vocat. PAVLVS. *Paschola Phastola Phascella 'penas V.C. peras)

SPIACVLARIA auspicia appellabant, quae sacrificantibus·*·tristia portendebant; cum aut hostia ab ara profugisset, aut percussa mugitum dedisset, aut in aliam partem corporis, quam oporteret, decidisset.* ·*·cum sacrificabant, *cecidisset.

. . . . ria app . . . . FESTVS.
quendi c . . . . fugit. aut . . .
. . . . . oportuit pa . . .

Piacularis Romae porta appellatur propter aliqua piacula, quae ibidem fiebant: vel, vt ait Cloatius*cum ex sacro·*· per aliquem piaculo soluitur, vt aliqua 'piandi, propitiandique causa immolatur: *Cluentius ·*·cum facto) 'alicuius

Piacularis porta Romae dicta propter aliqua piacula, quae ibidem fiebant. PAVLVS.

Piari eos, veluti proprio verbo, ait Verrius, qui parum sint animati, cum mentis suae non sint, & per quaedam verba liberantur incommodo. FEST.

Piatrix dicebatur sacerdos, quae expiare erat solita, quam quidã simulatricem, alij sagam, alij expiatricẽ vocant. &piamenta etiam dicebantur, quibus in expiãdo vtitur.

Piatrix dicebatur sacerdos, quae expiare erat solita, quam alij sagam vocabant. Piamenta quoque dicebantur, quibus vtebantur in expiando. PAVLVS.

Picati appellantur quidam, quorum pedes formati sunt in speciem sphingum, quod eas Dorij phicas*vocant. FEST. *picas)

Picena regio, in qua est Asculum, dicta, quod Sabini, cum Asculum proficiscerentur, in vexillo eorum picus consederit. PAVLVS.

Picta quae nunc toga dicitur, antea vocabatur purpurea, eaque erat sine pictura. FEST.

Picta quae nunc toga dicitur, purpurea antea vocitata est, eaque erat sine pictura. eius rei argumentum est . . . pictura in aede Vertumni, & Consi, quarum in altera M. Fuluius Flaccus, in altera T.*Papirius Cursor triumphantes ita picti sunt. Tunica autem palmata a latitudine clauorum dicebatur, quae nunc a genere picturae appellatur. *L.)

∴ Pictor Zeusis risu mortuus, dum ridet effuse pictam a se
*γελῶν anum γελῶν. * cur hoc loco relatum sit a Verrio, cum
de significatu verborum scribere propositum habuerit,
equidem non video, cum versiculos quoque addere
. auctoris) . . . . tulerit, & ineptos pati, sed nullius Praetoris··
vel, poetae) praetexto nomine, qui tamen sunt ij. Nam quid modifa
*risus. cturus risu*denique? Nisi pictor fieri volt, qui risu mor-
tuus est.

∴ Picum auem quidam dictum putant a Pico rege Aborigi-
*quod is so- num, quo dissolutus*sit. . . . . .
litus)

∴ Pierides musae propter amoenitatem, ac solitudinem Pie-
*quod) rij montis dictae videntur, quo * eae secretis locis pro-
pter studia liberalia delectentur.

PAVLVS. Pierides musae a Pierio monte dictae sunt.
Pietatem vt deos ceteros colebant Romani.

FEST. ∴ Pietati aedem ab Acilio consecratam aiunt, eo loco, quo
*quaedam quondam*mulier habitauerit, quae patrem suum inclu-
sum carcere mammis suis clam aluerit, ob hoc factum
*impunitus impunitas*ei concessa sit.
*concessus

PAVLVS. Pigere, interdum pro tardari, interdum pro paenitere poni
solet.

FEST. ∴ Pignosa pignora eo modo, quo Valesij, & Auselij, Pinosi
.. Pinosi, pilesi·*·dicebantur.
Palisi V.C.

PAVLVS. Pila, quae parietem sustentat, ab opponendo dicta est.
Pinasii, Pa- Pilae, & effigies viriles, & muliebres ex lana compitalibus
lisii) suspendebantur in compitis, quod (hunc diem festum)
*inferiorū) esse deorum inferorum, * quos vocant lares, putarent,
quibus tot pilae, quot capita seruorum, tot effigies, quot
essent liberi, ponebantur, vt viuis parcerent, & essent
his pilis, & simulachris contenti.

FESTVS. . . . . compitis . . . .
. . . deorum . . . . . la . . .
. . . quot . . . . . ut li . . .
. . . ocantur . . . . . enti . . .
. . . ipio . . . . . fortu . . .
. . . eris . . . . . nit . . .
. . . emu . . . . . urbem . .
. . . annis . . . . quum pu . .
. . . n debebat . . . .

PAVLVS. Pilani, pilis, pugnantes.

Pilare,

Pilare, & compilare a Graeco trahitur. Graeci enim plures" piletas * dicunt. *fures *πιλητας)

∴ Pilare, & compilare sunt, qui Graecae originis . . Graeci enim fures piletas. . . . . FESTVS.

Pilat, pilos habere incipit. alias pro detrahit pilos. a quo depilati. . PAVLVS.

Pilates genus lapidis. Cato: Lapis candidior, quam pilates.

Pilates lapidis genus, cuius meminit Cato originum libro quinto: Lapis candidior, quam pilates. ·*· FESTVS. ·*·Pelastes v.c.

Pilea Castori, & Polluci dederunt antiqui, quia Lacones fuerunt, quibus pileatis pugnare * mos est. PAVLVS. *militare

Pilentum, vehiculi genus, quo matronae ferebantur.

Pilentis, & carpentis per vrbem vehi matronis concessum est, quod cum aurum non reperiretur, ex voto, quod Camillus vouerat Apollini Delphico, contulerunt. FESTVS.

∴ Pilumnoe poploe in carmine Saliari, Romani, velut pilis vti assueti: vel quia praecipue pellant hostes. ·*· ·*· hosteis

Pimpleides * musae a fonte Macedoniae dictae, propter liquoris eius vnicam subtilitatem.' PAVLVS. * Pipleides, vel Pepteides, vel Pectieides. ' felicitaté, vel facilitatem.

Pipatio, clamor plorantis lingua Oscorum.

Pitpit Osce quidquid.

Pisatilem Naeuius dixit e Pisis oriundum.

∴ Pisatilem appellat Naeuius Pantaleontem e Pisis oriundum tyrannum: cum alioqui inde profecti nunc Pisani dicantur. FESTVS.

Piscatorij ludi vocantur, qui mense Iunio fieri solent pro quaestu piscantium trans Tiberim. PAVLVS.

Piscatorij ludi vocantur, qui quotannis mense Iunio trans Tiberim fieri solent a Praetore Vrbano pro piscatoribus Tiberinis, quorum quaestus non in macellum peruenit, sed fere in aream Volcani, quod id genus pisciculorum viuorum datur ei deo pro animis humanis. FESTVS.

Piscatorij ludi dicebantur, qui fiebant pro quaestu piscantium. PAVLVS.

∴ Piscatorium aes vetusto more appellatur, quod in monte Albano datur pro piscibus. FESTVS.

∴ Piscinae publicae hodieque nomen manet, ipsa non extat. ad quam & natatum, & exercitationis alioqui causa veniebat populus. vnde Lucilius ait: pro obtuso ore pugil,

piſcinenſis rēs eſt.

.·. Piſtum a pinſendo pro politum antiqui frequentius vſurpabant, quam nunc nos dicimus.

PAVLVS. PLANCAE, tabulae planae, ob quam cauſam Planci appellantur; qui ſupra modum pedibus plani ſunt.

FESTVS. . . . . quam . cebant . . .
. . dibus . . . colebant . .
. . euer . . . . .
. . id quod . . . pidicus . .
. . um perculi.

Planta oliaginea eſt virga foliata ex olea deplantata.

PAVLVS. Plantae ſemina olerum, * quod plana ſunt. & appellantur etiam ex ſimili plantae noſtrorum pedum.
*olearum

FESTVS. . . . . uni . . . .
. . ui . . . cis . . . .
. . eſunt . . . . cauſa.

PAVLVS. Plaudi + appellantur canes, quorum aures languidae ſunt, ac flaccidae, & latius videntur patere.
*Plauti

FESTVS. . . . . . ant . . . .
. . rta . . . in . . .
. . ntur . . . . uae . . .
. . e .

Plebeiae Pudicitiae ſacellum in vico Longo eſt, quod cum Verginia patricij generis femina conuiuio + facto inter patres, & plebem. . . . . .
*conubio
. . ſul . . . . .
. . qu . . . bit . .
. . . ſere . . . coiu . .

PAVLVS. Plebeiae Pudicitiae ſacellum Romae, vt ſacra cetera, colebatur.

Plebeij Aediles diſſidente plebe a patribus ſunt creati.

FESTVS. . . . . q. plebei ſcito . . . .
. . ſuffragium tu . . . .
ſunt conſtitu . . . . .
unt, qui vna cum . . . . .
ente plebe à pa . . . . .
. uas vocant, nos . . . . .
. . . as eſſe, & ſeptem ferunt . . . .
. . . . mus a genere magiſtratus. eas enim faciendas curauerunt M. Iunius Brutus, Q. Oppius Aediles Plebis.

Plebeium

Plebeium magistratum neminem capere licet, nisi qui ex plebe est. PAVLVS.

. . . . nem licet ca . . . . FESTVS.
. . . eneris est . . . .
: . sto nomine . . . .
Plena sue tellu . . . . . .
id genus cum feretu . . . .
in fodiendo corrum . . . .

Plentur antiqui etiam sine praepositionibus dicebant.

Plera dixisse antiquos, testis est Pacuuius, cum ait: plera pars pessumdatur.

Plexa, colligata significat, ex Graeco, cui nos etiam praepositionem adiicimus, cum dicimus perplexa.

Plexa, colligata. inde & perplexa. PAVLVS.

Plisima * plurima *Plusima

Plorare, flere, inclamare, nunc significat, & cum praepositione implorare, id est inuocare. at apud antiquos plane inclamare. in Regis Romuli, & Latij * legibus: SI NVRVS SACRA DIVIS PARENTVM ESTO. & in Seruij Tullij haec est: SI PARENTEM PVER VERBERIT, AST OLLE PLORASSIT PARENTES, PVER DIVIS PARENTVM SACER ESTO, id est clamarit, dixit. FESTVS. *Tatii

Ploti appellantur, qui sunt planis pedibus. vnde & poeta Attius, quia Vmber Sarsinas erat, a pedum planicie initio Plotus, postea Plautus est dictus. soleas quoque dimidiatas, quibus vtebantur in venando, quo planius pedem ponerent, semiplotia appellabant. PAVLVS.

. . . Vmbri pedibus planis . . . FESTVS.
. . bus vtuntur in venando . . .
. : bant semiplotia, et . .
us poeta, quia Vmber Sarsinas erat, a pedum planitia initio Plotus, postea Plautus coeptus est dici.

Ploxinum * appellari ait Catullus, capsum in cisio, capsave * cum ait. gingiuas vero ploxini * habet veteris. *Ploximum *capsamue) *ploximi

Ploxinum capsam dixerunt. PAVLVS.

Plutei crates corio crudo intentae, quae solebant apponi militibus opus facientibus, & appellabantur militares. nunc etiam tabulae, quibus quid praesepitur, eodem nomine dicuntur. * *significatur

. . . do intentae . . . . .

. . opus facientibus . . . .

nunc etiam tabu . . . .

nomine dicun . . . . . .

.·. Poesnis, Poenis, vt casmenas dicebant pro camenis, & caesnas pro caenis.

.·. Polet, pollet. quia nondum geminabant antiqui consónanteis.

PAVLVS. Polimenta testiculi porcorũ dicuntur, cum castrantur. a politione vestimentorum: quod similiter, vt illa curantur.

FESTVS. . . . . dicebant testiculos porcorum, cum eos castrabant. a politione segetum, aut vestimentorum: quod similiter, atque illa, curentur.

PAVLVS *Polli, Pollit, * pila ludit.

FESTVS. . . . . in V . . . . .

. ; . dixit . . . .

PAVLVS. Pollubrum, pelluuium. vas, quod nos peluim vocamus.

FESTVS. Pollucere merces . . . . liceat sunt far, polenta, vinum, panis fermentatus, ficus, passa, suilla, bubula, agnina, casei, ouilla, alica, sesama, & oleum, pisces, quibus est squama, praeter squarum. * Herculi autem omnia esculenta, poculenta. *scarum)

.·. Polteio pro vlteriore.

Pomonal est in agro Solonio via Ostiensi ad duodecimum lapidem diuerticulo * a miliario octauo. *deuerticulum

Pone graui sono antiqui vtebantur pro loci * significatione. sed praeicientes vocabu . . . . . *prologi V.C.

. . . .

PAVLVS. Pone graui sono ponitur pro loci significatione.

Pontina tribus a Pontia vrbe est dicta.

FESTVS. . . . . tia vr . . . .

. . . tina . . . .

Popillia tr . . . . . . buum. tot enim fue . . . . lici nomine a . . . . . Pinaria a forori . . . . . mine .

PAVLVS. Popillia tribus a progenitrice traxit vocabulum.

FESTVS. Popularia sacra sunt, vt ait Labeo, quae omnes ciues faciunt, nec certis familiis attributa sunt. fornacalia, parilia, laralia. porca praecidania.

Populi

Populi com. . . . . . cum plebe
suffragium . . . . . . ex patribus
& plebe . . . . . . cum plebes
sine patri . . . . . quod plebes
sciuit; pleb. . . . . . appellatur .

Porcae appellantur rari sulci, qui dicuntur* aquae deriuandae gratia. dicti, quod porcant, ·†· id est prohibent aquam frumentis nocere. nam crebriores sulci, limi vocantur. *ducuntur) ···porcent)

Porcæ in agris sunt dictæ, quod porcant, † id est prohibeant aquam frumentis nocere. nam crebriores sulci lumi solent vocari. PAVLVS. *porceant)

Porcam auream, & argenteam dici ait Capito Ateius, quae & si numero hostiarum non sint, nomen tamen earum habere, alteram ex auro, alteram ex argento factam adhiberi sacrificio Ceriali. FESTVS.

Porcas, quae inter duos * sulcos fiunt, ait Varro, dici, quod porrigant frumentum. *duci.v.c.

Porcas, quae in agris fiunt, ait Varro dici, quod porrigant frumentum. PAVLVS.

Porci effigies inter militaria signa quintum locum obtinebat. quia cōfecto bello, inter quos pax fieret, caesa porca foedus firmari solebat.

. . . . . a signa quintum locum FESTVS.
. . . . . lo inter quos populos
. . . . . ere firmari solet.

Porigam dixisse antiqui videntur, pro porrigam, propter morem non geminandarum litterarum. ducto verbo a porro regam. aut si id friuolum videtur, cum aperte e riuo regam ·†· tractum sit. sed antiqui etiam porgam dixerunt pro porrigam. ··· cluo reggit v.c.

Porriciam, porro iaciam. PAVLVS.

. . . . iaciam, maxime . . . FESTVS.

Portenta existimarunt quidam grauia esse, ostenta bona. alij portenta quaedam bona, ostenta quaedam tristia appellari. portenta, quae quid porro tendatur, indicent; ostenta, quae tantummodo ostendant monstra, praecipiant quoq; remedia.

Portenta rerum fieri dicuntur, cum solita ·*· corpora raro se ostendunt, vt cometae, turbines, barathra, sereno PAVLVS. ··· fulsa

caelo facta tonitrua.

* Porticulus

Portisculus* est, qui in portu modum dat classi. est autem malleus.

FESTVS. Portisculus est, vt scribit Aelius Stilo, qui in portu modum dat classi. id autem est malleus. cuius meminit Cato in dissuasione de rege Attalo, & vectigalibus Asiae: C. Licinio Praetore, remiges scripti ciues Romani sub portisculum sub flagrum conscripti veniere passim.

Portum in duodecim pro domo positum omnes fere consentiunt: CVI TESTIMONIVM DEFVERIT, HIS TERTIIS DIEBVS OB PORTVM OBVAGVLATVM ITO.

PAVLVS. Portum frequenter maiores pro domo posuerunt.

Portumnus, qui & Palaemon, a Romanis inter deos colebatur.

FESTVS. Por . . . . . te . . .

Possessio est, vt definit Gallus Aelius, vsus quidam agri, aut aedificij, non ipse fundus, aut ager. non enim possessio est . . . de rebus, quae tangi possunt . . . . . qui dicit, se possidere, is vere potest dicere. Itaque in legitimis actionibus nemo ex his qui possessionem suam vocare audet, sed ad interdictum venit, vt praetor his verbis vtatur: Vti nunc possidetis, eum fundum. Q. D. A. quod nec vi, nec clam, nec precario alter ab altero possidetis, ita possideatis. aduersus ea vim fieri, veto.

PAVLVS. Possessio est vsus quidam agri, aut aedificij, non ipse fundus, aut ager.

FESTVS. Possessiones appellantur agri late patentes publici, priuatique; quia non mancipatione, sed vsu tenebantur, & vt quisque occupauerat, collibebat.*

* colebat

Posticam lineam in agris diuidendis Seruius Sulpicius appellauit ab exori . . . . .
. . . . qua . . . .
. . tur . . . . riq . . .
. abd . . . . tab . . .
. . frum . . . . danti . .

PAVLVS. Postica linea in agris diuidendis ab oriente ad occasum spectat.

Posticum ostium dicitur in posteriore parte aediu. ceterum antiqui

antiqui etiam vicinum habitantem ad posteriorem partem aedium sic appellarunt. denique, & quae ante nos sunt, antica: & quae post nos sunt, postica dicũtur. & dextram anticam, sinistram posticam dicimus. sic etiam ea caeli pars, quae sole illustratur ad meridiem, antica vtique nominatur; quae ad septentrionem est, postica. rursumque diuiduntur in duas partes, orientem, atq; occidentem.

Postliminium * receptus dicitur " is, qui extra limina, hoc est terminos prouinciae captus fuerat, rursus ad propria reuertitur.

* Postliminio)
" est

Postliminium * receptũ, Gallus Aelius in libro primo significationum, quae ad ius pertinent, ait esse eum qui liber, ex qua ciuitate in aliã ciuitatem abierat, in eandem ciuitatem redit eo iure, quod constitutũ est de postliminiis. Item qui seruus * a nobis in hostiũ potestatem peruenit, postea ad nos, redit in eius potestatem, cuius antea fuit iure postliminij. equi, & muli, & nauis eadem ratio est postliminiũ receptum is " quae serui. quae genera rerũ ab hostibus ad nos postliminio redeunt, eadem genera rerum a nobis ad hostes redire possunt. cũm populis liberis, & cum foederatis, & cum regibus postliminium nobis est ita, vti cum hostibus, quae nationes in opinione nostra sunt, cum his . . . .

FESTVS.
* Postliminio)
* Itemque seruos, v. c.
" iis)

Postularia fulgurã, quae votorum, aut * sacrificiorum spretam religionem designant **. pestifera, quae mortem, aut exilium ostendunt. peremptalia, quae superiora fulgura, aut * portenta peremunt. id est tollunt."

* vt v. c.
** desiderat v. c.
* vt v. c.
" olunt v. c.

Postumus cognominatur post patris mortem natus. Plautus in Aulularia: Post mediã aetatem qui mediam ducit vxorem domũ: Si eã senex anũ praegnantẽ fortuitò fecerit; Quid dubitas, quin sit paratũ his nomẽ pueris Postumi?

Potestur. Scipio Africanus in ea, quae est de imperio D. Bruti: & poteratur C. Gracchus in ea, qua vsus est, cum circum conciliabula iret.

Potitium, & Pinarium Hercules, cum ad aram, quae hodieque maxima appellatur, decimam boum, quos a Geryone abductos abigebat Argos in patriam profanasset, genus sacrificij edocuit. quae familia, & posteri eius non defuerunt decumantibus vsque ad Appium

Claudium Censorem, qui quinquaginta millia aeris grauis his dedit, vt seruos publicos edocerent ritum sacrificandi: quo facto Potitij, cum essent (ex familia* numero duodecim omnes interierunt *intra diem trigesimum. Pinarius, quod non adfuit sacrificio, postea cautum est, nequis Pinariorum ex eo sacrificio vesceretur.

*. familiae)
* interierunt v.c.

Potitus seruitu . . . . . qui, vt ait Labeo, seruitu . . . . . nes proxime Graecino . . . . . dicebatur ab antiquis . . . .

PRAEBIA, remedia.

PAVLVS. FESTVS. . . . . cau . . . .
. . . . iuis . . . .
. . . . bus P. R. . . .
. . . . cere . . .
. . . . ebus le . . .

PAVLVS. Praeceptat, saepe praecipit.

FEST. Praeceptat, in Saliari carmine est, saepe praecipit.

Praeciamitatores *dicuntur qui Flaminibus Diali, Quirinali, Martiali antecedent. *exclamant ferijs publicis, vt homines abstineāt se opere, quia his opus facientem videre religiosum est.

*Praeclamitatores)
*antecedebant)

PAVLVS. Praeclamitatores *dicebantur, qui Flamini Diali, id est sacerdoti Iouis, antecedebant clamantes, vt homines se ab opere abstinerent; quia hunc opus facientem videre inreligiosum erat.

* Praecias nuntiatores vel Praeciamitatores

Praecias dicebant *qui a Flaminibus praemittebantur, vt denuntiarent opificibus, manus abstinerent ab opere; ne, si vidisset sacerdos facientem opus, sacra polluerentur.

* Praecia dicebatur, vel Praecia dicebat
* dicebatur.

Praecidanea agna vocabatur, *quae ante alias caedebatur. item porca, quae Cereri mactabatur ab eo, qui mortuo iusta non fecisset, id est glebam non obiecisset: quod mos erat eis facere prius, quam nouas fruges gustarent.

Praecidaneam porcam dicebant, quam immolare erant soliti ante, quam nouam frugem praeciderent.

FESTVS. Praecidanea dicitur . . . . .
. . . . genus hostiae, quod . .
. . . arium appellabat . . .
atur ex tribus pu . . . . . .
. . . is cum tribus liba . . . .

Prae-

Praecidere, antecedere, id est ante immolare. PAVLVS.

Praedia "rursus Verrius vocari ait ea remedia, quae data FEST. *Praebia, vel Proebia Caecilia vxor Tarquinij Prisci inuenisse existimatur, & immiscuisse onus + suae, qua praecincta statua eius *+ Caia) + Zonae) est in aede sanctus", qui deus Dius Fidius vocatur; ex qua *Sancti) zona periclitantes ramenta sumunt. ea vocari ait praedia, *+ quod mala prohibeant. *+ Praebia vel Proebia

Praedonulos Cato ὑποκοριστικῶς dixit in Epistularum. Quia saepe vtiles videntur praedonuli.

Praedonulos ὑποκοριστικῶς, id est deminutiue, idem Cato PAVLVS posuit pro praedonibus.

Praedotiunt, praeoptant. FEST. *

Praefecturae eae appellabantur in Italia, in quibus & ius dicebatur, & nundinae agebantur, & erat quaedam earum resp. neque tamen magistratus suos habebant. in quas + legibus praefecti mittebantur quotannis, qui ius " qua his v.c. dicerent. quarum genera fuerunt duo: alterum, in quas solebant ire praefecti quattuor (sex virum * pro populi * viginti sex virum num. v.c. suffragio creati erant in haec oppida Capuam, Cumas, Casilinum, Vulturnum, Liternum, Puteolos, Acerras, Suessulam, Atellam, Calatiam, + alterum in quas ibant *Calat ium. v.c. quos Praetor vrbanus quotannis in quaeque loca miserat legibus, vt Fundos, Formias, Caere, Venafrum, Allifas, + Allifas. v.c. Priuernum, Anagniam, Frusinonem, Reate, Saturniam, Nursiam, Arpinum, aliaque complura.

Praefericulum vas aeneum sine ansa patens summum, velut peluis, quo ad sacrificia vtebantur. PAVLVS.

. . . . aeneum si . . . . .
. . . lut peluis . . . rio Opis
Co . . . . *FESTVS.

Praeficae dicuntur mulieres ad lamentandum mortuum PAVLVS. conductae, quae dant ceteris modum plangendi, quasi in hoc ipsum praefectae. Naeuius: Haec quidem mehercle opinor, praefica est, quae sic mortuum collaudat.

Praeiurationes facere dicuntur ij, qui ante alios conceptis verbis iurant, post quos in eadem verba iurantes tantummodo dicunt, Idem in me.

Praeliares dies appellantur, quibus fas est hostem bello lacessere. erant enim quaedam feriae publicae, quibus nefas fuit id facere.

Praemetium, quod praelibationis causa ante praemetitur.

FESTVS. . . . . ante metitur, qua . . . .

PAVLVS. Praemiosa, pecuniosa.

FESTVS. . . . . . . Cato saepe dicit, vt . . . . boses locor. dicebant . . . . . . properi e mari opus est . . . . . . in orationem, quam scrib . . . . . inpudentiam praemio . . . . .

PAVLVS. Praeneste dicta est, quia is locus, quo condita est, montibus praestet.

Praenominibus feminas esse appellatas testimonio sunt Caecilia, & Tarratia, quae ambae Caiae solitae sint * appellari. pari modo Lucia, & Titia. ⁺

Praepetes aues dicuntur, quae se ante auspicantem, ferunt. nam praepetere dicebant pro anteire.

FESTVS. Praep . . . . . quidam putant, quia vo . . . . re est autem auspica . . . . aues dicuntur, quae s . . . . . nam antiqui praepetere . . . .

** Praepetes aues quidam dici aiunt, quia secundum auspicium faciant praeteruolantes. alij quod antea, quam petamus, * indicent. aut quod praeteruolent. aut ex Graeco tractũ putant, quod ante conspectum volent nostrum. inepte scilicet ex praepositione Latina componentes, & Graeco vocabulo. ceterum poetae promiscue omnes aues ita appellant.

FESTVS. Praerogatiuae centuriae dicuntur, vt docet Varro rerum humanarum libro sexto, quae rus . . . ⁺ Romani, qui ignorarent petitores, facilius eos animaduertere possent. Verrius probabilius iudicat esse, vt cum essent designati a praerogatiuis, in sermonem res veniret populi de dignis, indignisve, & fierent ceteri diligentiores ad suffragia de his ferenda.

PAVLVS. Praes est is, qui populo se obligat, interrogatusque a magistratu, si praes sit, ille respondet, Praes.

Praesagire est praediuinare, praesipere. sagax enim est acutus, & solers.

Marginal notes: * sunt; ** Tertia; * quae praepetamur, vel quae petamus); * quod rustici)

Prae-

Praesagitio dicta, quod praesagire est acute sentire. vnde sagae dictae anus, quae multa sciunt. & sagaces canes, qui ferarum cubilia praesentiunt.

. . . tio . . . . quod FEST.
. . . . . . dictae . . .
prae . . . . . .

Praesiderare dicitur, cum maturius hiberna tempestas mouetur, quasi ante sideris tempus. PAVLVS.

Praesidium est, quod pro vtilitate & salute alicuius, auxilij gratia praeponitur. subsidium, quod postpositum est ad subueniendum laborantibus.

Praestinare apud Plautum emere est, id est, emendo tenere.

Praestitem in eadem significatione dicebant antiqui, qua* nunc dicimus antistitem. * quem

Praestolari dicitur is, qui ante stando ibi, quo venturum excipere vult, moratur.

Praeteriti senatores quondam in opprobrio non erant, quod vt Reges sibi legebant, sublegebantque, quos in consilio publico haberent: ita post exactos eos, Consules quoque, & Tribunos* Militum Consulari potestate coniunctissimos sibi quosque" patriciorum, & deinde plebeiorum legebant; donec Ouinia Tribunicia interuenit, qua sanctum est, vt Censores ex omni ordine optimum quemque curiatim + in senatu legerent. quo factum est, vt qui praeteriti essent, & loco moti; haberentur ignominiosi. FESTVS. * Tribuni " quoque v.c. * curiati v.c.

Praetexta pulla nulli alij licebat vti, quam ei qui funus faciebat. PAVLVS.

. . . . alij licebat vti, qu . . . . FESTVS.
. . . . ius magistratus h . . .
. . loco publico lud . . . . .
. . utitur, & scribam hab . . . .
quos facit ludos . . . .
libus, & Praetoribus uota . . . .
rantia'm sacra nouorum . . . . .
tum est vti emit votum . . . .
quod item Valerius vica . . . .
ra ex senatu improba . . . . . .

Praetextae appellantur, quae res gestas Romanorum con- PAVLVS.

* scriptae

tinent scriptas.*

* praetextú

Praetextatis nefas erat obsceno verbo vti. ideoque praetextatum *appellabant sermonem, qui nihil obscenitatis haberet.

FESTVS. * praetextatum)

Praetextum * sermonem quidam putant dici, quod praetextatis nefas sit obsceno verbo vti. alij quod nubentibus depositis praetextis a multitudine puerorum obscena clamentur.

* Albanud v. c. * at Poectū. v. s. * Ferētinae)

Praetor ad portam nunc salutatur is, qui in prouinciam Propraetore aut Proconsule exit. cuius rei morem ait fuisse Cincius in libro de Consulum potestate talem. Albanos * rerum potitos vsque ad Tullum Regem. Alba deinde diruta vsque ad P. Decium 'Murem Cos. populos Latinos ad caput Oetentinae, * quod est sub monte Albano consulere solitos, & imperium communi consilio administrare. Itaque quo anno Romanos imperatores ad exercitum mittere oporteret iussu nominis Latini, complures nostros in Capitolio a sole oriente auspiciis operam dare solitos. Vbi aues addixissent, militem illum, qui a communi Latio missus esset, illum, quem aues addixerant, Praetorem salutare solitum, qui eam prouinciam optineret Praetotis nomine.

PAVLVS. Praetoria cohors est dicta, quod a Praetore nō discedebat. Scipio enim Africanus primus fortissimum quemque delegit, qui ab eo in bello non discederent, & cetero munere militiae vacarent, & sesquiplex stipendiū acciperent.

Praetoria porta in castris appellatur, qua exercitus in praelium educitur. quia initio Praetores erant, qui nunc Cōsules, & ij bella administrabant: quorum tabernaculum quoque dicebatur praetorium.

* gradiendo

Praeuaricatores a prætergrediendo* sunt vocati.

Prandicula, ientacula.

FESTVS. Prandicula antiqui dicebant, quae nunc ientacula.

PAVLVS. Prandium ex Graeco . . . . est dictum. nam meridianum cibum caenam vocabant.

Precem singulariter Cato dixit.

FESTVS. * Praecem. v. c.

Precem * singulariter idem (Cato) in ea, quae est de coniuratione.

* praecidanea

Presan . . . * porca dicitur, vt ait Veranius, quae fami-

familiae purgandae*causa Cereri immolatur.quod pars quaedã eius sacrificij fit in conspectu mortui eius, cuius funus instituitur. *pugnandae. V.C.

Prima,aut secunda hora ducant*sponsalibus: ominis causa, vt optima,ac secundissima eueniant. *dicata

Prima, aut secunda diei hora causa ominis sponsis tribuebatur. PAVLVS.

Primanus Tribunus erat, qui primae legioni tributum scribebat.

Primanus Tribunus apud Catonem in ea, quae est contra Thermum de suis virtutibus . . . . . . FESTVS.

Prim . . . . . condenda ta . . . . . iumenti, velut exe . . . . . vtrimq; mediã . . . . . . lari iudicio,qui & ip . . . . .

Primigenius sulcus dicitur,qui in condenda noua vrbe,tauro,& vacca designationis causa imprimitur. PAVLVS.

Primnesius,*palus,ad quem funis nauticus religatur,quem alij tonsillam dicunt. *Primesius, Prymnesius)

Primordia,principia.

Principalis castrorum porta nominatur, quod in eo loco est,in quo principes ordines tendunt.

Priscae Latinae coloniae appellatae sunt, vt distinguerent a nouis,quae postea a populo dabantur. FESTVS.

Prisci Latini proprie appellati sunt ij, qui prius, quam conderetur Roma,fuerunt. PAVLVS.

Priscus Tarquinius est dictus,quia prius fuit, quam Superbus Tarquinius.

Pristina,velut priustina,dictum est.

Pristina,velut pris . . . . eiusmodi dictita . . . . . FESTVS.

Pristinum ab eo venit, quod est prius . pari modo & prior. PAVLVS.

Priuatae vocabantur feriae sacrorum propriorum, velut dies natales.

Priuatae feriae vocantur sacrorum propriorum, velut dies natales,operationis,denecales. FESTVS.

Priuato sumptu se alebant milites Romani paene ad id tempus,quo Roma est capta a Gallis. PAVLVS.

. . . . . se alebant mili . . . FESTVS.

. . . . . merere**n**tur, quod in . .

. . . tempus, quod fuit pau . . . .

. . . capta est a Gallis . . . .

. . . ilites non fiebant.

PAVLVS. Prìueras, mulieres priuatas.

FESTVS. . . . . . priu . . . .

. . . . . tur de . . .

PAVLVS. Priuignus dictus, quod ante, quam mater secundo nuberet, est progenitus. pri enim antiqui pro prae dixerunt.

FESTVS Priuiuio es * prius singulis,

*est)

PAVLVS. Priuos, priuasque antiqui dicebant pro singulis. ob quam causam & priuata dicuntur, quae vniuscuiusque sint. hinc & priuilegium, & priuatus. dicimus tamen & priuatum, cui quid est ademptum.

Pro significat in, vt pro rostris, pro aede, pro tribunali. Pro ponitur etiam pro amplificando, ac palam faciendo, vt prodi, prouoca, protrahe, propelle. alias pro priuandi facultate, vt in propudio, prohibendo; quia vtrumque abnuit in his esse pudorem, potestatemque; alias aliud alio,* vt pro pecunia, pro praedio, Proconsule. alias pro admiratione, vt pro Iuppiter. alias pro ante, vt pro ostio. alias pro in, vt promittere barbam, & capillum.

*pro alio)

. . . . tione . . . .

FESTVS. plifi . . . . . ca, pro . . .

. . . . tate . . . . nuit . . .

. . . . ud alio . . . . alias pro

a . . . . . . in Melan . .

. . . mani ouiu . . . .

Plautus in cond . . . . . . pro

ostio, alia . . . . . . bam, &

capillum.

Pro censu classis Iuniorum Ser. Tullius cum dixit in descriptione centuriarum, accipi debet in censu, vt ait M. Varro in libro sexto rerum humanarum. sicuti pro aede Castoris, pro tribunali, pro testimonio.

Pro scapulis cum dicit Cato, significat pro iniuria verberum. nam complures leges erant in ciues rogatae quibus sanciebatur poena verberum. his significat prohibuisse multos suos ciuis in ea oratione, quae est cōtra M. Coelium;

lium:Si em percuſſi, ſaepe incolumis abij.praeterea pro republica,pro ſcapulis, atque aerario multum Reipub. profuit.* *profui.)

Pro ſcapulis cum dixit Cato, ſignificauit pro iniuria verberum. PAVLVS.

Pro ſententia,ac ſi dicatur in ſententia,vt pro roſtris,id eſt, in roſtris.

Proaedificatum dicitur, quod ex priuato loco proceſſit in publicum ſolum. FESTVS.

Probi,velut prohibi,qui ſe a delinquendo prohibent.

Probrum,ſtuprum,flagitium, vt Attius in Helenibus: qui, niſi probrum, omnia alia indelicta aeſtimaut. Caecilius in Dauo: Ea tum compreſſa parit huic puerum, ſibi probrum.

Probrum,ſtuprum,flagitium. PAVLVS.

Probrum virginis Veſtalis,vt capite puniretur;vir,qui eam inceſtauiſſet, verberibus necaretur: lex fixa in atrio Libertatis cum multis aliis legibus incendio conſumpta eſt,vt ait M.Cato in ea oratione, quae de auguribus inſcribitur. Adiicit quoque virgines Veſtales ſacerdotio exauctorat . . . . cra . . FESTVS.

. . . ex . . .

. . . tar . . ;

Procalare,prouocare,ex Graeco καλεῖν,id eſt,vocare. vnde Kalendae,calumnia,calones,caculae, & calatores. PAVLVS.

Procalato,prouocato.* *Procalatio,prouocatio.

. . . . uoca . . .

tiat . . . . procita . FESTVS.

Procapis,progenies,quae ab vno capite procedit. PAVLVS.

Procari,poſcere. vnde procaces meretrices, ab aſſidue poſcendo: & proci vxorem poſcentes in matrimonium.

Procari,poſcere eſt.vnde & proci, & meretrices procaces,& verbum procas,id eſt,poſcis.

Procat dicebant,pro poſcit.

Procedere dicebant interdum pro ſuccedere,interdum pro porro cedere.

. . . . ce . . . FESTVS.

Procellunt,procumbunt. PAVLVS.

Procera,prolixa, & in longum producta, quaſi ex cera ob eius facilitatem.

Procestrja dicuntur, quo proceditur in muro. AElius procestria aedificia dixit esse extra portam. Artorius procestria, quae sunt ante castra, etiam qui non habent castra, propugnacula, quibus pro castris vtuntur, aedificant.

Procincta classis dicebatur, cum exercitus cinctus erat, Gabino cinctu confestim pugnaturus. Vetustius enim fuit multitudinem hominum, quam nauium, classem appellari.

Procinctam classem, id est, paratam ad bellum militũ multitudinem, Diali Flamini videre non licuit.

FESTVS. Procinctam class . . . .
. . . praelium instructus, & par . . .
. . dere non licet. anti . . . . .
dixerunt, vt nunc quoq; . . . . .
tus est. procincta aut . . . .
ad pugnam ire solit . . . . . .
ta in procinctu fieri . . . . .

PAVLVS Procitant, pro vocitant. citare enim vocitare est. vnde procet, & prociet.

*pollicere Procitare saepe prolicere, *id est, producere.

Procitum testamentum dicebatur, veluti procatum, prouocatum, id est, irritum, ac ruptum. Procitum, cum prima syllaba corripitur, significat petitũ. Liuius: Matrem procitum plurimi Venerunt.

Procubitores dicuntur, qui noctu custodiae causa ante castra excubant: cum castra hostium in propinquo sunt.

FESTVS. *feri velites.V.C. Procubitores dicuntur fere velites, *qui noctu custodiae causa ante castra excubant, cum castra hostium in propinquo sunt. vt M. Cato in eo, quẽ de re militari scripsit.

Proculinat, promittunt ait significare Antistius de iure pontificali libro nono.

PAVLVS. Proculiunt, promittunt.

Proculum inter cognomina eum dicunt, qui natus est patre peregrinante a patria procul. Proculos sunt, qui credant ideo dictos, quia patribus senibus, quasi procul progressis aetate, nati sunt.

FESTVS. *classium, quam) Procum patricium in descriptione (ceas si vnquam * fecit Ser. Tullius, significat procerum. ij enim sunt principes. nam proci dicuntur, qui poscunt aliquam in matri-

matrimonium, Graece μνηστεύειν. est enim procare, poscere, vt cum dicitur. in iudice conlocando si alium procas, nive eum procas. hoc est poscis. vnde meretrices procaces.

¶ Prodegeris, consumpseris, prodideris, vt Caecilius in Hymni. * prodigere est, cum nihil habeas, te inridier. & Plautus in Neruolaria: productae prodigium esse in * amatorem addecet. * Hymnide) * m v.c.me)

Prodigere est consumere, vnde & prodigus fit. PAVLVS.

Prodidisse, tempus longius fecisse.

Prodidisse non solum in illis dicitur, qui patriam hostibus prodiderunt, sed etiam tempus longius fecisse. vt Cato: Te C. Caecili diem prodisse * militibus legionis tertiae, cum proditionem non haberent. FESTVS. * prodidisse

Prodigia, quod praedicunt futura: permutatione G litterae. nam quae nunc C appellatur, ab antiquis G vocabatur.

Prodigiatores, haruspices prodigiorum interpretes.

Prodigiatores, prodigiorum interpretes. PAVLVS.

Prodiguae hostiae vocabantur, quae consumuntur. vnde homines quoque luxuriosi prodigi.

Prodiguae hostiae vocantur, vt ait Veranius, quae consumuntur: vnde homines quoque luxuriosi, prodigi. FESTVS.

Prodinunt, prodeunt, vt Ennius annalium lib. tertio: Prodinunt famuli, tum candida lumina lucent.

Prodit, nõ solum in apertũ exit, significat sed etiã porro it. PAVLVS.

Prodit, memoriae porro dat, & fallit. item ex interiore loco procedit. item perdit, vt Ennius: Non in sperando cupidi rem prodere summam.

Prodita, * memoriae porro dat, & fallit. item ex interiore loco procedit. item perdit, vt Ennius lib. sextodecimo: Non in sperando cupide * rem prodere summam. FESTVS. *Prodit *cupidi

Produit, porro dederit, vt est in lege censoria: PORTICVM SARTAM, TECTAMQVE HABETO, PRODITO. alias prodiderit.

Profanum est, quod fani religione non tenetur.

Profanum, quod non est fanum. * Plautus: Sacrum, an profanum habeas, paruipenditur. PAVLVS. *fandum

. . . . seudolo: Atque in . . . FESTVS.

. . . interea loci . . . .

. . isque quod consecrau . . . . .

. . ntra it cónſumi . . . .
vt Verrius eo . . . . . rum ſint
dicta libe . . . . . arbitratur ob
eam cau . . . . culo,quia pro-
phana ea quoque, id eſt deo dicta,conſume * eſt neceſ-
ſe. Cuius opinionem neque in hoc, neque in aliis com-
pluribus refutare minime neceſſe eſt. cum propoſitum
habeam ex tanto librorum eius numero intermortua
iam,& ſepulta verba,atque ipſo ſaepe confitente nullius
vſus,aut auctoritatis praeterire,& reliqua quam breuiſ-
ſime redigere in libros admodum paucos. ea autem, de
quibus diſſentio,& aperte, & breuiter, vt ſciero, ſcripta
in his libris meis inuenientur.inſcribuntur: PRISCORVM VERBORVM CVM EXEMPLIS.

*conſumere)

Profeſti dies di . . . . .
diuini. Caecilius . . . . .
ſti tantundem . . . . . .
in Priuigno. aed . . . . . .

PAVLVS. Profeſti dies procul a religione numinis diuini. Profeſtum diem dicebant,qui feſtus non erat.

FESTVS. Profeſtum eſt facere, tamquam profanum facere, id eſt, quod eo die, qui dies feriarum non eſt, facere. vel, vt quidam dixerunt,pro eo facere velut feriae non ſint:aut id facere,quod feriis fieri non liceat.Itaque diem profe-ſtum,diem ſine feriis eſſe.

PAVLVS. Profundum, quod longe habet fundum.

FESTVS. . . . altum eſt, ac fund . . . .
. . . in Medo. neq . . . .
Profuſus ſuperni . . . . .
Terentius in Ade . . . . .
at, nihil ad me . . . . . .
et Pacuuius in Teu . . . . .
ro ocei ſtians rua . . . . .

PAVLVS. Profuſus,ſupra modum ſumptuoſus.Terentius:profundat, perdat,pereat,nihil ad me attinet, alias abiectus,iacens. Pacuuius-Profuſus gemitu, murmuro. *

*murmure

Progenerum appellat auus neptis ſuae virum.

FESTVS. . . . ap . . . . .
. . . peſt . . . .
. . . Liui . . . .

. . bea

. . . bea . . . .

Prohibere comitia dicitur vitiare diem morbo, qui vulgo quidem maior, ceterum ob id ipsum comitialis appellatur. Cato in oratione, quam scripsit de sacrilegio commisso: Domi cum auspicamus, honorem me dium* immortalium velim habuisse, serui, ancillae, si quis eorum sub centone crepuit, quod ego non sensi, nullum mihi vitium facit. Sicui ibidem seruo, aut ancillae dormienti euenit, quod comitia prohibere solet, ne is quidem mihi vitium facit. * me deum)

Prolato aere astitit Ennius in Achille Aristarchi, cum ait, significat clypeo ante se protento.

Prolato aere apud Ennium, significat scuto ante se protento. PAVLVS.

Proletarium capite censum dictum, quod ex his ciuitas constet, quasi proles progenie. Idem * & proletanei." *item 'proletanei.,

Prologium, principium, proloquium. Pacuuius: Quid est? nam me exanimasti prologio tuo.

Prolugere dicuntur, qui solito diutius lugent.

Promellere, litem promouere.

Prome . . . . FESTVS.

ri lituum prouere . . . . .

.·. Promeneruat item pro monet (in Saliari carmine.)

.·. Promerion, * praecipuum, praeter ceteros meritum. aut pro medium* hoc est participat, vt pro indiuiso dicimus. *Promorion *medio

Promiscam dicebant promiscue.* PAVLVS.

Promissus capillus dicitur longus. item barba promissa, velut porro missa. *pro promissione.

Promonstra, prodigia.

Promulco agi dicitur nauis, cum scaphae * ducitur fune. *scapha

Promulgari leges dicuntur, cum primum in vulgus eduntur, quasi prouulgari.

Pronubae adhibebantur nuptiis, quae semel nupserunt, causa auspicij. vt singulare perseueret matrimonium.

Pronubae adhibentur nuptis, * quae semel nupserunt, vt matrimonia paupertatem " auspicantes. FESTVS. *nuptiis,

Pronurus, nepotis vxor. PAVLVS

Prop . . . sta dolia ait dici Labeo, quod FESTVS.

. . . . 'matrimonia pauperpetuitatem)

r . . . .

PAVLVS. Propages propagines * a propagando, vt faciunt rustici, cum vitem vetulam supprimunt, vt ex ea vna plures faciant.
*progenies

FESTVS. Propatulum, late patens, atque apertum. & patuli boues, quorum cornua in diuersum supra * modum patent.
*super v.c.

Properam pro celeri, ac strenua dixisse antiquos testimonio est Cato, cum ait in libro de re militari: Tertia e castris eductio celeris, properaque est.

PAVLVS. Properam, celerem, strenuamque significat.

FESTVS. Properare aliud est, aliud festinare. qui vnum quodque mature transigit, is properat; qui multa simul incipit neque perficit, is festinat.

Properus antiquos dixisse pro celer, testimonio est qualitatis aduerbium, quod est propere.

PAVLVS. Properus, celer: vnde aduerbium propere.

Propetrare, mandare, quod perficiatur. nam impetrare est exorare, & perpetrare perficere.

Prophetas dicebant veteres antistites fanorum, oraculorumque interpretes.

FESTVS. Prophetas in Adrasto Iulius nominat antistites fanorum, oraculorumque interpretes. cum capita viridi lauro velare imperant prophetae sancta ita caste qui purant * sacra.
*purgant, vel parant)

Propius sobrino mihi est consobrini mei filius, & consobrinae meae filia, * & patris mei consobrinus, & matris meae consobrinus.
*filius)

PAVLVS. Propius sobrino mihi est consobrini mei filius, & patris mei consobrinus.

FESTVS. Propriassit, proprium fecerit.

Propter viam fit sacrificium, quod est proficiscendi gratia, Herculi, aut Sanco, * qui scilicet idem est deus.
*sango)

PAVLVS. Profecturi viam Herculi aut Sanco * sacrificabant.

FESTVS. Propudianus " porcus dictus est, vt ait Capito Ateius, qui in sacrificio gentis Claudiae velut piamentum, & exsolutio omnis contractae religionis est.
*Sanio, vel Fauno v.c. Sanzo, vel Sancto)

PAVLVS. Propudium dicebant, cum * maledicto " nudare turpitudinem volebant, quasi porro pudendum. quidam propudium putant dici, a quo pudor, & pudicitia procul sint.*
*Propudi ait v.c. *quum cũ) *maledicti

FESTVS. . . . . procul sint.

PAVLVS. Prorsi limites appellantur in agrorum mensuris, qui ad orientem
*fuit

orientem directi sunt.

Prorsi . . . : : : : FESTVS.
. . rec . . . . detur . . .

Prorsum ponebant pro recto. PAVLVS.

Prorsus, porro versus.

Prorsus porro vorsus, nisi forte ex Graeco *ποῤ*. † Cato de feneratione legis Iuniae: Camerini ciues nostri oppidum pulchrum habuere, agrum optimum, atque pulcherrimum, rem fortunatissimam. cum Romam veniebant, prorsus deuertebantur pro hospitibus ad amicos suos. FESTVS. († *πρόσω*)

Prosapia, progenies, id est porro sparsis, & quasi iactis liberis; quia sipate + significat iacere, & disiicere. PAVLVS. (* sutare)

Prosedas meretrices Plautus appellat, quod ante stabula sedeant. eaedem & prostibulae.]

Prosequium a prosequendo: obsequium ab obsequendo dicuntur.

Prosicium, quod prosecatum proiicitur.

Prosimurium *pontificale, pomerium, vbi pontifices auspicabantur. dictum autem pomeriũ, quasi promurum. + id est proximum muro. (* Posimuriũ) (* Post murũ)

. . . . . rium esse ait Antistiu . . . . FESTVS.
. . . . ficalis pomerium, id est . . . .
. . . . Cato. olim quidem omn . . .
. . . tinum, nunc etiam intra aed . . .
. . . quasi promoerium solet . . . .
. . . rus + pomerij proferendi . . . . (* iuri)
. . . . e. .
. . . . ui. .
. . . . sed. .
. . . . ciat. .
. . . . ad. .
. . . . ne. .
. . . . . . moe. .
. . . . omus. .
. . . . in se. .
. . . . si tac. .
. . . . ntisi. .
. . . . . . agrumque. .
. . . . a conlti. .

. . . . . . retur tum . .
. . . . . . e solitos . .
. . . . . . inus, maiusue
. . . . . . ibus effereatis
. . . . . . ueluti post moe
. . . . . . tro muris vrbis

PAVLVS. Prosita, proposita.

FESTVS. Prospera . . . .
. . ne declina . . . .
. . cta syllaba . . . .
. . vt ait L. Cinc . . . . . .
. . familiae pur . . . .
. . Prospices, prospice.

PAVLVS. Prosumia, genus nauigij speculatorium paruum.
Protelare, longe propellere. ex Graeco videlicet τῆλε, quod significat longe.

FESTVS. . . . lare dicitur longe pro . . .
* Thae v. c. . . . . est τῆλε * & signi . . .

PAVLVS. Protinam, protinus. Terentius: Protinam coniiciam me in pedes.
Prouinciae appellantur, quod populus Romanus eas prouicit, id est ante vicit.

FESTVS. Prouorsum fulgur appellatur, quod ignoratur noctu, an interdiu sit factum, itaq; Ioui Fulguri, * & Summano fit, quod diurna Iouis, nocturna Summani fulgura habētur.
* Fulguratori)
Prox, bona vox, velut quidam putant, significare videtur, vt ait Labeo de iure pontificio libro vndecimo.

PAVLVS. Prox, bona vox, vt existimo, quasi proba vox.
Prugnum pro priuignum. *
* Prunum
Pruina dicta, quod fruges, ac virgulta perurat.
Pronum: Turium
PVBE praesente, est populo praesente, συνεκδοχικῶς ab iis, qui puberes sunt, omnem populum significans.

FESTVS. . se . . . .
. ab . . . .
. can . . . .

PAVLVS. Pubes adulescens, quinetiam plurium numerus eiusdem aetatis.

FESTVS. Pubes adulescens . . . . . .
. . . catur. cui contrarium . . . .
. . . . dici solet,

Pubes

Pubes &', + qui pubem generare poteſt. is incipit eſſe a quattuordecim annis, femina a duodecim viripotens, ſiue patiens, vt quidam putant. * eſt)

Pubes puer, qui iam generare poteſt. is incipit eſſe ab annis quattuordecim, femina viripotens a duodecim. PAVLVS.

Publica pondera . . . . . . ex ea cauſa. Iunius in . . . . . . ſ, quod duo Silli * P. & M. Tribuni PL. rogarint his verb.: Ex ponderibus publicis, quibus hac tempeſtate populus oetier qui*ſolet, vti coaequatur ſedulum, vt hi ·*· quadrantal vini octoginta pondo fiet. congius vini decem P. I S. + S E X Sextarij congius fiet vini. duodequinquaginta ſextarij quadrantal fiet vini. Sextarius aequus aequo cum librario" fiet. ſex de quinque librae*in modio fient. ſiquis magiſtratus aduerſus hac·+·D. M. pondera, modioſque, vaſaque publica, modica, minora, maiorave faxit, iuſſitve re fieri, dolumve adduit, quod ea fiant, eum quis volet magiſtratus multaretur, + dum minore patris familias taxat, liceto; ſiue quis in ſacrum iudicare voluerit, liceto. FESTVS. * Sillii, vel Silii) * vtiet) ·*· vti) * fiet.) * vinario) * Sexdecimq. il.) ·*· haec) * multetur)

Publica ſacra, quae publico ſumptu pro populo fiũt, quaeque pro montibus, pagis, curiis, ſacellis. at priuata, quae pro ſingulis hominibus, familiis, gentibus fiunt.

Publica ſacra, quae pro populo fiebant; priuata quae pro ſingulis hominibus, & familiis appellabant. PAVLVS.

Publicius cliuus appellatur, quem duo fratres L. M. Publicij Malleoli+ Aediles Curules pecuariis condemnatis ex pecunia, quam ceperant·+· munierunt, vt in Auentinum vehiculi Velia·*· venire poſſit.* FESTVS. * Malleoli v. c. ·*· ceperat v. c. ·*· Vel. v. c. * poſſint)

Pudicitiae ſignũ in foro boario eſt, vbi familia naaediſſet+ Herculis. eam quidam Fortunae eſſe exiſtimant. Item via Latina ad milliarium illi+ Fortunae muliebris, nefas eſt attingi, niſi ab ea, quae ſemel nupſit. * aedis eſt) * quartum)

Pudicitiae ſignum Romae colebatur, quod nefas erat attingi, niſi ab ea, quae ſemel nupſiſſet. PAVLVS.

Puelli, pueri per deminutionem. Ennius: Poeni ſoliti ſuos ſacrificare puellos.

Puelli per deminutionem a pueris dicti ſunt. itaque & Ennius ait: Poeni ſoliti ſuos ſacrificare puellos. & Lucilius: cumque hic tam formoſus homo, ac te dignus puellus. & FESTVS.

Plautus: Olim huic puello sese venum ducier.

Pueri im . . . . itur Atta
. . . . . . uersibus docet . .
. . . . . signum ad Salinas . .
. . . . signum allatum . . . .
. . . quod sunt cona . . . re .
nemo vmquam . . . . praeter
ipsum signum . . . . sub signo
ubierunt . . . . . dunt si-
mul ut . . . . cie rexerunt
ad qui . . . . . . s.

PAVLVS. Pugio dictus est, quod eo punctim pugnatur . . .

FESTVS. . . . . no . . . .
. . . sue . . .
. . . oque . . . .
. . . ma . .

PAVLVS. Pugnus a punctione, id est percussione dicitur.

FESTVS. . . . . . . tione . . . . . .
. . . .

Puilia saxa esse ad portum, qui sit secundum Tiberim, ait Fabius Pictor; +quem locum putat Labeo dici, vbi fuerit Ficana via Ostiensi ad lapidem vndecimum.

Haec. v.c.

Pulcher bos appellatur ad eximiam pinguitudinem perductus.

Pulchralibus, atque cupidijs +idem "in ea, quae est de fundo oleario.

cupidus v.c. Cato)

PAVLVS. Pulchralibus pro pulchris.

Pullariam Plautus dixit manum dextram.

FESTVS. Pullus Iouis dicebatur Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta erat. Antiqui autem puerum, quem quis amabat, pullum eius dicebant.

PAVLVS. Puer, qui obscene ab aliquo amabatur, eius, a quo amatus esset, pullus vocabatur. vnde Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta +esset, pullus Iouis appellatus est.

tacta

Puls potissimum dabatur pullis in auspicijs, quia ex ea necesse erat aliquid decidere, quod tripudium faceret, id est terripauium. + pauire "enim ferire est. bonum enim augurium esse putabant, si pulli, per quos auspicabantur, come-

puuium puuire

comedissent, praesertim, si eis edentibus aliquid ab ore decidisset. sinautem omnino non edissent, arbitrabantur periculum imminere.

Puls potissimum datur pullis in auspiciis, quia ex e . . FESTVS
. . cesse . . . . .
id est e . . . nem . .
. . . non . . . . .
qui pa . . . . . tum ex . .
. . . .

Punctariolas leuis pugnas appellat Cato in ea, quam dixit de re Histriae militari.

Punctariolas * leues pugnas identidem ipse * dixit. PAVLVS. * punctariolas * Cato)

Punici dicuntur non Poeni, quamuis a Phoenice sint oriundi.

. . . . . tur, non Poeni, quamuis . . FESTVS.
. . . . antur, & Punicum bell . .
. . . lantur. nam quae soleb . . .
. . logam Ennius in Prae . . .
brariorum, qui eaq; fe . . . . .
lino etiam ipsi Gr . . . . .
gos philargyros . . . . .
rius appellari mu . . . . .
vox explanata non . . . . .
nomina etiam in vi . . . . .
dicimus tam hic lapis, qu . . . .
cipia appellantur, quae . . . .
nem rerum significant . . . .
tempora personas recipi . . . .
. . . .

Punicum quod appellatur genus . . . .
. . . . latum . . . .
quia i . . . . no . . .
. . . . sto . . . .

Punicum genus libi translatum a Poenis. id etiam appellabant p obum, quia erat ceteris suauissimum. PAVLVS.

Pupinia tribus ab agro Pupinio.

. . . . ab agri nomin . . . FESTVS.
. . . Tusculum vrbem . . .
. . . minit inuictam . . .
. . est .

PAVLVS. Pura vestimenta sacerdotes ad sacrificium habebant, id est non obsita, non fulgurita, non funesta, non maculam habentia.

FESTVS. . . . . . fici . . . .
. . . . sita . . . .
. . . . exh . . . .

PAVLVS. Pure lautum, aqua pura lauatum.

FESTVS. . . . . . lau . . . . .
. . . . . ite . . . . .
. . . . . in . . . . .

Puri, probi, profani, sui auri dicitur in manumissione sacrorum causa. ex quibus puri significat, quod in usu spurco* non fuerit. probi, quod recte excoctum, purgatumq; sit. profani, quod sacrum non sit, & quod omni religione solutum sit. sui, quod alienum non sit.

* porco. v. c.

PAVLVS. Purime tetinero, purissime tenuero.

FEST. . . . . . tissime tenuer . .
. . . . publicus est. ut . . . .
. . . . et iure augurum . . .
. . . . prodictio namq; prod . . .
. . . . sens valet.

Puri menstrio esse dicuntur, qui sacrorum causa toto mense in caerimonijs sunt, id est puri sint certis rebus carendo.

PAVLVS. Puteolos dictos putant ab aquae calidae putore. quidam a multitudine* puteorum earundem aquarum gratia factorum.

* similitudine

FESTVS. . . . . aldae pu . . . .
. . . ndem . . . . . .
. . uer . . . .
cum autem . . . . is
uio . . . . illus
. . . .

Puteum . . . .
in de . . . .

PAVLVS. Puticuli sunt appellati, quod vetustissimum genus sepulturae in puteis * fuerit. & dicti puticuli, quia ibi cadauera putescerent.

* vt puteus

FESTVS. . . . . pellatos . . . . .
. . . is fuerit . . . . .

extra

. . . extra p. . . .
. . . inde p . . . .
. . . los Aelici . . . .
. . . familias . . . .
. . . vilia proijci . . . .
. . . ea puresc . . . .
Putitum * Plautus dixit pro stulto . . . .
. . . . . . tior est barbaro . . * Porstium
. . . at * Hercule rit . . . . PAVLVS.
. . . millibus aeris gr . . . . FESTVS.
. . . seruos publicus * PR . . . * ab)
. . . x x x. cum eius famil . . . * publicos)

Putus antiqui dicebant pro puro. vnde putatae * vites, & arbores; quod decisis impedimentis remanerent purae. aurum quoq; putatum dici solet, id est expurgatum. & ratio putata, id est pura facta. PAVLVS. * putare

. . . . . . antiquos . . . FEST.
. . . . . . dicitum est . . . .
. . . . . . nifici ait ne . . . .
. . . . . . in Alexandr . . . .
. . . . . . amidio purus p . . .
. . . . . . sycophanta est . . .
. . . . . . quo certior sc . . .
. . . . . . putatum dici sc . . .
. . . . . . ta, id est pura fact . . .
. . . . . . dibus rettulit.
. . . . . alatum
. . . . . ulam su
. . . . . ditur sed
. . . . . ersus alia
. . . . . cina Iuno.
. . . . . formon
. . ta re . . . . . .
se oste . . . .
. tonit . . . . . .
. picia . . . . . .
terisque . . . .
P. . . uanda iudicant pri . . .
. . . perae administratis u . . .
. . . . stabiliantur Parilia sc . . .

. . . . . pa . . . .
. . . . . um in . . . .
. . . . . t suo videri ait po
. . . . . de cuius acre tute
. . . . um triticum in commen
. . . . quidam prolatum signifi
. . . . omptum, sed proprium ait
. . . . curum factum sit, cui
. . . . re, cum praesertim aliud
. . . . pantoleium appelletur
. . . . . no.
. . . . stimant, quam . .
. . . formulaque est . .
. . . istra, vt eius significa . .
Pu . . . . curibus . .
. . . . . plu . . .
. . . . . go ue, . .
. . . . rtis . . .
. . . . tium in . . .
. . . . atae . . .
. . . . rinalis . . .
. . . . ra ur . . .
. . . . es faci . . .
. . . . ecisti . . .
. . . . ait ob . . .
. . . . uum Faunum . .
. . . . uit, & ex . .
. . . . adfecit ut . . .
. . . . giuos Aeneam . .
. . . ciuitatem iunxit.
P. . qu . . . . . .
fuse . . . . . .
dem . . . . . .
deci . . . . . .
con . . . . . .
ager . . . . . .
eadem . . . . .
tera loc . . . . .
fulgura . . . . .
quae erogatur . . . .

cati

cari edictaque in eodem libro dixi existimat falla in explana ploratus. sump scri uiri con in eo licto istim consu os au nemo dicant tribus x x x de capite ci uetant x x x neficos quinq nant, quia ipsi ind

n

PAVLVS. QVADRANTAL vocabant antiqui, quam ex Graeco ἀμφορία dicunt, quod vas pedis quadrati octo & quadraginta capit sextarios. Plautus in Curculione: Anus haec sitit. quantillum sitit? modica est, capit Quadrantal. & Cato contra Oppium: Vinum redemisti, praedia pro vini quadrantalibus sexaginta in publicum *dedisti, vinum non dedisti.

*In pulli V. C.

Quadrata Roma in Palatio ante templum Apollinis dicitur, vbi posita sunt, quae solent boni ominis gratia in vrbe condenda adhiberi, quia saxo munitus est initio in speciem quadratam. eius loci Ennius meminit, cum ait: Et quis extiterat *Romae regnare quadratae.

*escerat. V. C.

PAVLVS. Quadruplatores dicebantur, qui eo quaestu se tuebantur, vt eas res persequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio.

FESTVS. . . . . . populo . . .
. . . ia ca . . . . .
in legum . . . . . populi
do . . . .

Quadrurbem Athenas Attius appellauit, quod scilicet ex quattuor vrbibus in vnam domicilia contulerunt, Braurone, Eleusine, Piraeeo, Sunio.

Quaeso, vt significat idem quod rogo, ita quaesere ponitur ab antiquis pro quaerere, vt est apud Ennium libro secundo: Ostia munita est. idem loca nauibus pulchris Munda * facit, nautisque mari quaesentibus vitam. & in Cresphonte: ducit me vxorem liberorum sibi quaesendum gratia. & in Andromeda: liberum quaesendum causa familiae matrem tuae.

*Mundo. V. C.

PAVLVS. Quaeso significat id, quod rogo, quaesere tamen Ennius pro quaerere posuit.

PAVLVS. Quaestores . . . . .
. . . capitalibus vnde . . . .
. . . cidi appellantur.

FESTVS. Quam de pro quam vsos esse antiquos, cum multi veteres testimonio sunt, tum est Liuius in primo: Iuppiter, vt muro fretus magis quamde manus impe . . . secundo. Quam de tuas omnis legiones, ac popularis. & Lucretius: Clarus ob obscuram linguam magis inter

ter inanes Q̃uamde grauis tergaios* qui vera requirunt. *Graios inter Graios.

Quam de pro quam* dicebant antiqui. *quando

Quam mox significat, quam cito. sed si per se ponas mox, significabit paullo post, vel postea. PAVLVS. FESTVS.

Quando cum graui voce pronunciatur, significat quod, quoniam; & est coniunctio. quando acuto accentu, est temporis aduerbium. PAVLVS.

. . . . . nuntiatur, significat FESTVS.
. . . . ut Plautus in Mae-
. . . . mensam, quando edo, detergeo. & in Pseudolo; Dabo, quando erit. Ducito, quando habebis. & Ennius libro sextodecimo: Nox quando mediis signis praecincta volabit. In duodecimo quidem cum C* littera vltima scribitur, idemque significat. *E)

QVANDO REX COMITIAVIT FAS, in fastis notari solet, & hoc videtur significare, quando rex sacrificulus diuinis rebus perfectis in comitium venit. PAVLVS.

. . . . itia sic . . . . FESTVS.
. . . . i honorem . . . .
. . . . enstrui scrip . . . .
. . . . Rege dicuntur . . . .
. . . . traditae sunt . . . .
. . . . pars ante . . . .
. . . . posterior . . . .
. . . . si quis alius pro Rege . . .
. . . . tifex tum his dies . . .

QVANDO STERCVS DELATVM FAS, eodem modo in fastis notatur dies, quo stercus purgatur ab aede Vestae. PAVLVS.

. . . . . rcus delatum fas, eo . . . FESTVS.
. . . . . es, qui talis est, vt . . .
. . . . . stercusq; in aluum ca . . .
. . . . . cum id factum sit . . .
. . . . a.

Quartarios appellabant antiqui muliones mercenarios, quod quartã partem quaestus capiebãt. Lucilius: porro homines nequã malus vt quartarius cippos colligere omnes.

Quartarios appellabant muliones mercenarios, quod quartam partem capiebant quaestus. PAVLVS.

Quatenus significat qua fine ;vt hactenus,hac fine . quatinus vero,quoniam.sed antiqui quatenos dicebant.

FESTVS. Quatenus significat qua fine;vt hactenus,hac fine. At quatinus,quoniam.Sed antiqui quatenos*dicebant,vt Scipio Africanus in ea oratione , quam scripsit, postquam ex Africa rediit. Vti negotium natum erat ; quatenos *castra nostra ita munita erant, vt posses partem exercitus abducere.

*quatenoc
*quatenoc

Quatere,suspensum, & vicinum rei alicuius motum significat,non vt Verrius putat,ferire ; cum id ipsum verbum concutere ex praepositione, quae est con, & quatere,sit compositum.quassare autem est saepe quatere.

PAVLVS. Quatere,suspensum,& vicinum rei alicuius motum significat,& interdum concutere . quin & id ipsum verbum concutere ex quatere sit compositum . quassare autem est saepe quatere.

*Quoaxare
FESTVS. Quaxare*ranae dicuntur cum vocem mittunt.

PAVLVS. Quercus dicitur , quod id genus arboris graue sit, ac durum,tum etiam in ingentem euadat amplitudinē . querqueram enim grauem , & magnam quidam putant dici.

FESTVS. Querq. . . . . . .
nam quidam querc . . . .
arboris cum gra . . . .
ingentem euadat . . . .
Opilius frigidam a . . .
tem.Santra eam ex G . . .
rem eiusmodi κα . . .
etiam carcerem Plau . . .
erat bilis querque . . .
iactans me vt feb . . .
ret alibi querque.

PAVLVS. Querquecram,frigidam cum tremore a Graeco κάρκαρα certum est dici.vnde & carcer.* Lucilius:Iactans me, vt febris querquera.& alibi:Querquera consequitur(febris) capitisq; dolores.Item Plautus: Is mihi*erat bilis querqueratus.

*cancer
*mel

Querquetulanae dicebantur nymphae querqueto virescenti praesidentes.

FESTVS. Querquetulanae vtrae * putantur significari nymphae praesi-

*virae)

praesidentes querqueto virescenti, quod genus siluae indicant fuisse intra portam, quae ab eo dicta sit Querquetularia. Sed feminas antiqui quas sciens * dicimus, viras appellabant. vnde adhuc permanent virgines, & viragines. *fagos)

Querquetularia porta Romae dicta, quod querquetum intra muros vrbis iuxta se habuerit. PAVLVS.

Ques antiqui dixerunt: inde declinatum remanet datiuo casu, quibus; nam Qui adhuc item Queis* facit, vt isti istis, illi illis. FESTVS. *qui V.C. quis)

Quianam pro quare, & cur positum, & apud antiquos, vt Naeuium in carmine Punici belli: Summe deum regnator quianam genus isti. & in satyra: Quianam Saturnium populum pepulisti. & Ennius in libro septimo: Quianam dictis nostris sententia flexa est.

Quianam pro quare, & cur ponitur. Ennius: Quianam dictis nostris sententia flexa est. PAVLVS.

Quid nisi vsurpauisse antiquos testis est Afranius in Epistula: me auctore mater abstinebis. quid nisi? FESTVS.

Quietalus * ab antiquis dicebatur Orcus. *Quietalis

Qui hoc censetis, illuc transite, qui alia omnia in hanc partem. his verbis praeit ominis videlicet causa, ne dicat, qui non censetis.

Quincentum & producta prima syllaba, & per C litteram vsurpant * antiqui, quod postea leuius visum est, ita vt nunc dicimus pronunciari. *vsurpabāt)

Quinquatrus appellari quidam putant a numero dierum, qui fere his celebrantur. qui scilicet errant, tam Hercule, quam qui triduo Saturnalia, & totidem diebus Compitalia. nam omnibus his singulis diebus fiunt sacra. forma autem vocabuli eius, exemplo multorum populorum Italicorum, enuntiata est, quod post diem quintum Iduum est is dies festus. vt apud Tusculanos Triatrus, & Sexatrus, & Septenatrus, & Faliscos Decimatrus. Mineruae autem dicatum eum diem existimant, quod eo die aedis eius in Auentino consecrata est.

Quinquatrus festiuus dies dictus, quod post diem quintam Iduum celebraretur, vt triatrus, & sexatrus, & septimatrus, & decimatrus. PAVLVS.

Quinque genera signorum obseruant augures, ex caelo,

ex auibus, ex tripudiis, ex quadrupedibus, ex diris.

FESTVS. Quinq . . . . . .
augures publici . e . . . . . .
ex quadrupedibus, ex d . . . . .

Quinquertium vocabant antiqui, quem Graeci πένταθλον, vt indicat versus hic: Omnis aequalis vincebat quinquertio. Liuius quoq; ipsos athletas sic nominat. Quinquertiones praeco in medium vocat.

Quinq . . . . .
bantur, qui lustrum con . . . .
. . . ari coeptos .

PAVLVS. Quinquertium Graeci vocant πένταθλον, quo die quinque genera artium ludo exercebantur. ipsos quoque athletas Liuius quinquertiones appellat.

Quintana appellabatur porta in castris post praetorium, vbi rerum vtensilium forum fuit.

FESTVS. . . . tanam classem . . .
. . . Rex distributa . . .
. . . fecit, cum eas or . . .
. . . sam de capite . . .
. . . nihil praeter se h . . .
. . . cilius sic meminit. quod . . .
. . . adeptus .

PAVLVS. Quintia prata trans Tiberim a Quintio Cincinnato, cuius fuerant, dicta sunt.

FESTVS. Qui . . . . sil . . .
. . . ag . . . sen . . .
. . . cin . . . riu . .
. . . pec . . . sis . .
. . . uos . . . quod eo . .
. . . appel . . . estli. . .
. . . luperci . . . . .
Romuli . . . . . .
et Quincti . . . . .
quorum nu . . . . .
noris gratia . . . . .

Quintipor seruile nomen frequens apud antiquos erat, a praenomine domini ductum, vt Marcipor, Gripor.* quamuis sint, qui a numero natorum ex ancilla quinto loco dictum putent.

*Calpor)

Quintipor

Quintipor seruile nomen frequens apud antiquos, a praenomine domini dictum, vt Marcipor, scilicet a Quinto, & Marco. PAVLVS.

Qui patres, qui conscripti vocati sunt in curiam. quo tempore Regibus vrbe expulsis, P. Valerius Consul propter inopiam patriciorum ex plebe adlegit in numerum senatorum centum & sexaginta & quattuor, vt expleret numerum senatorum trecentorum. & duo genera appellaret esse.* FESTVS. *appellata sunt)

Quippe significare quid ni, testimonio est Ennius libro XI.* Quippe solent reges omnes in rebus secundis. Idem libro XVI. Quippe vetusta virum non est satis bella moueri. Item alij complures. *XI.)

Quippe significat quid ni. PAVLVS.

Quirina tribus a Curensibus Sabinis appellationem videtur traxisse. FESTVS.

Quirinalia mense Februario dies, quo Quirini fiunt sacra. idem stultorum feriae appellantur, (ante, quam in eum commigrarent fere Sabini Curibus venientes post foedus inter Romulum, & Tatium) quod quidem suorum fornacalium sacrorum cognominant, eo potissimum rem diuinam faciunt.

Quirinalia, dies. quo Quirino fiebant sacra. eadem & stultorum feriae sunt appellata. PAVLVS.

Quirinalis collis dictus est, quia in eum commigrauerunt Sabini Curibus venientes. quamuis alij a templo Quirini dictum putent.

Quirinalis collis, qui nunc dicitur, olim Aegonus* appellabatur ante, quam in eum commigrarent (fere) Sabini Curibus venientes post foedus inter Romulum, & Tatium ictum, a quo hac appellationem sortitus est: quamuis existiment quidam, quod in eo factum sit templum Quirino ita dictum. FESTVS. *Agonus)

Quirinalis porta dicta, siue quod ea in collem Quirinalem itur, siue quod proxime eam est Quirini sacellum. PAVLVS.

. . . . illa FESTVS.
. . . . ua co
. . . . Quiri
. . . . aut le

. . . . . . retur tum
. . . . . . e solitos .
. . . . . inus, mansue
. . . . . ibus effereatis
. . . . . ueluti post moe
. . . . . tro muris vrbis

PAVLVS. Prosita, proposita.

FESTVS. Prospera . . . .
. . ne declina . . . . . .
. . cta syllaba . . . . . .
. . vt ait L. Cinc . . . . . .
. . familiae pur . . . . . .
. . Prospices, prospice.

PAVLVS. Prosumia, genus nauigij speculatorium paruum.
Protelare, longe propellere. ex Graeco videlicet τῆλε, quod significat longe.

FESTVS. . . . lare dicitur longe pro . . .
*Thae v. c. . . . est τῆλε * & signi . . .

PAVLVS. Protinam, protinus. Terentius: Protinam coniiciam me in pedes.
Prouinciae appellantur, quod populus Romanus eas prouicit, id est ante vicit.

FESTVS. Prouorsum fulgur appellatur, quod ignoratur noctu, an interdiu sit factum, itaq; Ioui Fulguri, * & Summano fit, quod diurna Iouis, nocturna Summani fulgura habētur.
*Fulguratori)
Prox, bona vox, velut quidam putant, significare videtur, vt ait Labeo de iure pontificio libro vndecimo.

PAVLVS. Prox, bona vox, vt existimo, quasi proba vox.
*Prunum Pronum: Turium
Prugnum pro priuignum.*
Pruina dicta, quod fruges, ac virgulta perurat.
PVBE praesente, est populo praesente, συνεκδοχικῶς ab iis, qui puberes sunt, omnem populum significans.

FESTVS. . se . . . . . .
. ab . . . . . .
. can . . . . . .

PAVLVS. Pubes adulescens, quinetiam plurium numerus eiusdem aetatis.

FESTVS. Pubes adulescens . . . . .
. . catur. cui contrarium . . . .
. . . . dici solet,

Pubes

Pubes &', + qui pubem generare potest. is incipit esse à quattuordecim annis, femina a duodecim viripotens, siue patiens, vt quidam putant.
* est)

Pubes puer, qui iam generare potest. is incipit esse ab annis quattuordecim, femina viripotens à duodecim.
PAVLVS.

Publica pondera . . . . ex ea causa. Iunius in . . . . s, quod duo Silli * P. & M. Tribuni PL. rogarint his verb:;: Ex ponderibus publicis, quibus hac tempestate populus oetier qui*solet, vti coaequatur sedulum, vt hi ·*· quadrantal vini octoginta pondo fiet. congius vini decem P. I S. + S E X Sextarij congius fiet vini. duodequinquaginta sextarij quadrantal fiet vini. Sextarius aequus aequo cum librario" fiet. sex de quinque librae*in modio fient. siquis magistratus aduersus hac·+·D. M. pondera, modiosque, vasaque publica, modica, minora, maiorave faxit, iussitve re fieri, dolumve adduit, quod ea fiant, eum quis volet magistratus multaretur, + dum minore patris familias taxat, liceto; siue quis in sacrum iudicare voluerit, liceto.
FESTVS.
* Sillii, vel silii)
* vtier)
·*· vti)
* fiet.)
* vinario)
* Sexdecimq. ii.)
·*· haec)
* multetur)

Publica sacra, quae publico sumptu pro populo fiũt, quaeque pro montibus, pagis, curiis, sacellis. at priuata, quae pro singulis hominibus, familiis, gentibus fiunt.

Publica sacra, quae pro populo fiebant; priuata quae pro singulis hominibus, & familiis appellabant.
PAVLVS.

Publicius cliuus appellatur, quem duo fratres L. M. Publicij Malleoli + Aediles Curules pecuariis condemnatis ex pecunia, quam ceperant·+· munierunt, vt in Auentinum vehiculi Velia·*· venire possit.*
FESTVS.
* Malleoli v. c.
·*· coeperat v. c.
·+· Vel. v. c.
* possint)

Pudicitiae signũ in foro boario est, vbi familia naaedisset + Herculis, eam quidam Fortunae esse existimant. Item via Latina ad milliarium illi + Fortunae muliebris, nefas est attingi, nisi ab ea, quae semel nupsit.
* aedis est)
* quartum)

Pudicitiae signum Romae colebatur, quod nefas erat attingi, nisi ab ea, quae semel nupsisset.
PAVLVS.

Puelli, pueri per deminutionem. Ennius: Poeni soliti suos sacrificare puellos.

Puelli per deminutionem a pueris dicti sunt. itaque & Ennius ait: Poeni soliti suos sacrificare puellos. & Lucilius: cumque hic tam formosus homo, at te dignus puellus. &
FESTVS.

Plautus: Olim huic puello sese venum ducier.

Pueri im . . . . itur Atta

. . . . . . uersibus docet . :

. . . . . signum ad Salinas . .

. . . . signum allatum . . . .

. . . quod sunt cona . . . re .

nemo vmquam . . . . praeter

ipsum signum . . . . sub signo

ubierunt : . : . . dunt si-

mul ut . . . . cie rexerunt

ad qui . . . . . s.

PAVLVS. Pugio dictus est, quod eo punctim pugnatur . . .

FESTVS. . . . . no . . .

. : . sue . . .

. . . oque . . . .

. . . ma . .

PAVLVS. Pugnus a punctione, id est percussione dicitur.

FESTVS. . . . . . . tione . . . . . .

. . . .

Puilia saxa esse ad portum, qui sit secundum Tiberim, ait Fabius Pictor; *quem locum putat Labeo dici, vbi fuerit Ficana via Ostiensi ad lapidem vndecimum.

*Naer. v.c.

Pulcher bos appellatur ad eximiam pinguitudinem perductus.

Pulchralibus, atque cupidijs *idem "in ea, quae est de fundo oleario.

*cupidus v.c. "Cato)

PAVLVS. Pulchralibus pro pulchris.

Pullariam Plautus dixit manum dextram.

FESTVS. Pullus Iouis dicebatur Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta erat. Antiqui autem puerum, quem quis amabat, pullum eius dicebant.

PAVLVS. Puer, qui obscene ab aliquo amabatur, eius, a quo amatus esset, pullus vocabatur. vnde Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta *esset, pullus Iouis appellatus est.

*tacta

Puls potissimum dabatur pullis in auspicijs, quia ex ea necesse erat aliquid decidere, quod tripudium faceret, id est terripauium. *pauire "enim ferire est. bonum enim augurium esse putabant, si pulli, per quos auspicabantur, come-

*pauium "pauire

comedissent, praesertim, si eis edentibus aliquid ab ore decidisset. sinautem omnino non edissent, arbitrabantur periculum imminere.

Puls potissimum datur pullis in auspiciis, quia ex e . . . FESTVS
. . cesse . . . . .
id est t . . . nem . .
. . . non . . . . .
qui pa . . . . . tum ex . .
. . . . . .

Punctariolas leuis pugnas appellat Cato in ea, quam dixit de re Histriae militari.

Punctariolas + leues pugnas identidem ipse + dixit. PAVLVS. (* punctariolas * Cato)

Punici dicuntur non Poeni, quamuis a Phoenice sint oriundi.

. . . . . tur, non Poeni, quamuis . . FESTVS.
. . . . antur, & Punicum bell . .
. . . lantur. nam quae soleb . . .
. . logam Ennius in Prae . . .
brariorum, qui eaq; se . . . .
lino etiam ipsi Gr . . . . .
gos philargyros . . . . .
rius appellari mu . . . . .
vox explanata non . . . . .
nomina etiam in vi . . . . .
dicimus tam hic lapis, qu . . . .
cipia appellantur, quae . . . .
nem rerum significant . . . .
tempora personas recipi . . . .
. . . .

Punicum quod appellatur genus . . .
. . . . latum . . . .
quia i . . . . no . . .
. . . . sto . . . .

Punicum genus libi translatum a Poenis. id etiam appellabant probum, quia erat ceteris suauissimum. PAVLVS

Pupinia tribus ab agro Pupinio.

. . . . ab agri nomin . . . FESTVS.
. . . Tusculum vrbem . . .
. . . minit inuictam . . .
. . est .

PAVLVS Pura vestimenta sacerdotes ad sacrificium habebant, id est non obsita, non fulgurita, non funesta, non maculam habentia.

FESTVS. . . . . . fici . . . .
. . . . . sita . . . .
. . . . . exh . . . .

PAVLVS. Pure lautum, aqua pura lauatum.

FESTVS. . . . . . lau . . . . .
. . . . . ite . . . . .
. . . . . in . . . . .

Puri, probi, profani, sui auri dicitur in manumissione sacrorum causa. ex quibus puri significat, quod in vsu spurco * non fuerit, probi, quod recte excoctum, purgatumq; sit. profani, quod sacrum non sit, & quod omni religione solutum sit. sui, quod alienum non sit.

* porco. v. c.

PAVLVS. Purime tetinero, purissime tenuero.

FEST. . . . . . tissime tenuer . .
. . . . publicus est. vt . . . .
. . . . et iure augurum . . .
. . . . prodictio namq; prod . . .
. . . . sens valet.

Puri menstrio esse dicuntur, qui sacrorum causa toto mense in caerimonijs sunt, id est puri sint certis rebus carendo.

PAVLVS. Puteolos dictos putant ab aquae calidae putore. quidam a multitudine * puteorum earundem aquarum gratia factorum.

* similitudine

FESTVS. . . . . aldae pu . . . . .
. . . ndem . . . . .
. . uer . . . .
cum autem . . . . is
uio . . . . . . illus
. . . .

Puteum . . . .
in de . . . .

PAVLVS. Puticuli sunt appellati, quod vetustissimum genus sepulturae in puteis * fuerit. & dicti puticuli, quia ibi cadauera putescerent.

* vt puteus

FESTVS. . . . . pellatos . . . . .
. . . is fuerit . . . . .

extra

. . . extra p. . . .

. . . inde p . . .

. . . los Aelici . . .

. . . familias . . .

. . . vilia proijci . . .

. . . ea puresc . . .

Putitum* Plautus dixit pro stulto . . .

. . . tior est barbaro . . . * Purfrium

. . . at* Hercule rit . . . PAVLVS.

. . . millibus aeris gr . . . FESTVS. * ab)

. . . seruos publicus * PR . . . * publicos)

. . . XXX. cum eius famil . . .

Putus antiqui dicebant pro puro. vnde putatae* vites, & arbores; quod decisis impedimentis remanerent purae. aurum quoq; putatum dici solet, id est expurgatum. & ratio putata, id est pura facta. PAVLVS. * putare

. . . antiquos . . . FEST.

. . . dicisium est . . .

. . . nifici ait ne . . .

. . . in Alexandr . . .

. . . amidio purus p . . .

. . . sycophanta est . . .

. . . quo certior sc . . .

. . . putatum dici sc . . .

. . . ta, id est pura fact . . .

. . . dibus retulit.

. . . alatum

. . . ulam su

. . . ditur sed

. . . ersus alia

. . . cina Iuno.

. . . formon

. . . ta re . . .

. . . se oite . . .

. . . tonit . . .

. . . picia . . .

. . . terisque . . .

P. . . . uanda indicant pri . . .

. . . perae administratis u . . .

. . . stabiliantur Parilia fe . . .

cari dictaque
in eodem libro
dixi existimat
falla in explana
ploratus.
sump
scri
uiri
con
in eo
licto
istim
consu
os au
nemo
dicant
tribus XXX
de capite ci
uetant XXI
neficos quinq
nant, quia ipsi ind

PAVLVS. QVADRANTAL vocabant antiqui, quam ex Graeco ἀμφορία dicunt, quod vas pedis quadrati octo & quadraginta capit sextarios. Plautus in Curculione: Anus haec sitit. quantillum sitit? modica est, capit Quadrantal. & Cato contra Oppium: Vinum redemisti, praedia pro vini quadrantalibus sexaginta in publicum* dedisti, vinum non dedisti.

*in pulli V. C.

Quadrata Roma in Palatio ante templum Apollinis dicitur, vbi posita sunt, quae solent boni ominis gratia in vrbe condenda adhiberi, quia saxo munitus est initio in speciem quadratam. eius loci Ennius meminit, cum ait: Et quis extiterat* Romae regnare quadratae.

*esterat. V. C.

PAVLVS. Quadruplatores dicebantur, qui eo quaestu se tuebantur, vt eas res persequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio.

FESTVS. . . . . . populo . . .
. . . ia ca . . . . .
in legum . . . . . populi
do . . . .

Quadrurbem Athenas Attius appellauit, quod scilicet ex quattuor vrbibus in vnam domicilia contulerunt, Braurone, Eleusine, Pireaeo, Sunio.

Quaeso, vt significat idem quod rogo, ita quaesere ponitur ab antiquis pro quaerere, vt est apud Ennium libro secundo: Ostia munita est, idem loca nauibus pulchris Munda* facit, nautisque mari quaesentibus vitam. & in Cresphonte: ducit me vxorem liberorum sibi quaesendum gratia. & in Andromeda: liberum quaesendum causa familiae matrem tuae.

*Mundo. V. C.

PAVLVS. Quaeso significat id, quod rogo, quaesere tamen Ennius pro quaerere posuit.

PAVLVS. Quaestores . . . . . .
. . . capitalibus vnde . . . .
. . . cidi appellantur.

FESTVS. Quam de pro quam vsos esse antiquos, cum multi veteres testimonio sunt, tum est Liuius in primo: Iuppiter, vt muro fretus magis quamde manus impe . . . secundo. Quam de tuas omnis legiones, ac popularis. & Lucretius: Clarus ob obscuram linguam magis inter

ter inanos Quamde grauis tergaios*qui vera requirunt. *Graius inter Graios.

Quam de pro quam*dicebant antiqui. *quando

Quam mox significat, quam cito.sed si per se ponas mox, significabit paullo post, vel postea. PAVLVS. FESTVS.

Quando cum graui voce pronunciatur, significat quod, quoniam; & est coniunctio. quando acuto accentu, est temporis aduerbium. PAVLVS.

. . . . . nuntiatur, significat . . . . ut Plautus in Mae . . . . mensam, quando edo, detergeo. & in Pseudolo: Dabo, quando erit. Ducito, quando habebis. & Ennius libro sextodecimo: Nox quando mediis signis praecincta volabit. In duodecimo quidem cum C* littera vltima scribitur, idemque significat. FESTVS. *E)

QVANDO REX COMITIAVIT FAS, in fastis notari solet, & hoc videtur significare, quando rex sacrificulus diuinis rebus perfectis in comitium venit. PAVLVS.

. . . . itia sic . . . .
. . . . i honorem . . . .
. . . . enstrui scrip . . . .
. . . . Rege dicuntur . . . .
. . . . traditae sunt . . . .
. . . . pars ante . . . .
. . . . posterior . . . .
. . . . si quis alius pro Rege . . .
. . . . tifex cum his dies . . . FESTVS.

QVANDO STERCVS DELATVM FAS, eodem modo in fastis notatur dies, quo stercus purgatur ab aede Vestae. PAVLVS.

. . . . . rcus delatum fas, eo . . .
. . . . . es, qui talis est, vt . . .
. . . . . stercusq; in aluum ca . . .
. . . . . cum id factum sit . . .
. . . . . a. FESTVS.

Quartarios appellabant antiqui muliones mercenarios, quod quartã partem quaestus capiebãt. Lucilius: porro homines nequã malus vt quartarius cippos colligere omnes.

Quartarios appellabant muliones mercenarios, quod quartam partem capiebant quaestus. PAVLVS.

Quatenus significat qua fine; vt hactenus, hac fine. quatinus vero, quoniam. sed antiqui quatenos dicebant.

PESTVS. Quatenus significat qua fine; vt hactenus, hac fine. At quatinus, quoniam. Sed antiqui quatenos *dicebant, vt Scipio Africanus in ea oratione, quam scripsit, postquam ex Africa rediit. Vti negotium natum erat; quatenos *castra nostra ita munita erant, vt posses partem exercitus abducere.

*quatenoc

*quatenoc

Quatere, suspensum, & vicinum rei alicuius motum significat, non vt Verrius putat, ferire; cum id ipsum verbum concutere ex praepositione, quae est con, & quatere, sit compositum. quassare autem est saepe quatere.

PAVLVS. Quatere, suspensum, & vicinum rei alicuius motum significat, & interdum concutere. quin & id ipsum verbum concutere ex quatere sit compositum. quassare autem est saepe quatere.

*Quoaxare

FESTVS. Quaxare *ranae dicuntur cum vocem mittunt.

PAVLVS. Quercus dicitur, quod id genus arboris graue sit, ac durum, cum etiam in ingentem euadat amplitudinē. querqueram enim grauem, & magnam quidam putant dici.

PESTVS. Querq. . . . . . .
nam quidam querc . . . . .
arboris cum gra . . . . .
ingentem euadat . . . .
Opilius frigidam a . . .
tem. Santra eam ex G . . .
rem eiusmodi κα . . .
etiam carcerem Plau . . .
erat bilis querque . . .
iactans me vt feb . . .
ret alibi querque.

PAVLVS. Querqueram, frigidam cum tremore a Graeco χάρκνεχ certum est dici. vnde & carcer.* Lucilius: Iactans me, vt febris querquera. & alibi: Querquera consequitur (febris) capitisq; dolores. Item Plautus: Is mihi *erat bilis querqueratus.

*cancer

*mel

Querquetulanae dicebantur nymphae querqueto virescenti praesidentes.

PESTVS. Querquetulanae vtrae * putantur significari nymphae praesi-

*virae)

praesidentes querqueto virescenti, quod genus siluae indicant fuisse intra portam, quae ab eo dicta sit Querquetularia. Sed feminas antiqui quas sciens * dicimus, *fagas) viras appellabant. vnde adhuc permanent virgines, & viragines.

Querquetularia porta Romae dicta, quod querquetum intra muros vrbis iuxta se habuerit. PAVLVS.

Ques antiqui dixerunt: inde declinatum remanet datiuo casu, quibus; nam Qui adhuc item Queis* facit, vt isti istis, illi illis. FESTVS. *qui V.C. quis)

Quianam pro quare, & cur positum, & apud antiquos, vt Naeuium in carmine Punici belli: Summe deum regnator quianam genus isti. & in satyra: Quianam Saturnium populum pepulisti. & Ennius in libro septimo: Quianam dictis nostris sententia flexa est.

Quianam pro quare, & cur ponitur. Ennius: Quianam dictis nostris sententia flexa est. PAVLVS.

Quid nisi vsurpauisse antiquos testis est Afranius in Epistula: me auctore mater abstinebis. quid nisi? FESTVS.

Quietalus * ab antiquis dicebatur Orcus. *Quietalis

Qui hoc censetis, illuc transite, qui alia omnia in hanc partem. his verbis praeit ominis videlicet causa, ne dicat, qui non censetis.

Quincentum & producta prima syllaba, & per C litteram vsurpant * antiqui, quod postea leuius visum est, ita vt nunc dicimus pronunciari. *vsurpabãt)

Quinquatrus appellari quidam putant a numero dierum, qui fere his celebrantur. qui scilicet errant, tam Hercule, quam qui triduo Saturnalia, & totidem diebus Compitalia. nam omnibus his singulis diebus fiunt sacra. forma autem vocabuli eius, exemplo multorum populorum Italicorum, enuntiata est, quod post diem quintum Iduum est is dies festus. vt apud Tusculanos Triatrus, & Sexatrus, & Septenatrus, & Faliscos Decimatrus. Mineruae autem dicatum eum diem existimant, quod eo die aedis eius in Auentino consecrata est.

Quinquatrus festiuus dies dictus, quod post diem quintam Iduum celebraretur, vt triatrus, & sexatrus, & septimatrus, & decimatrus. PAVLVS.

Quinque genera signorum obseruant augures, ex caelo,

ex auibus, ex tripudiis, ex quadrupedibus, ex diris.

FESTVS. Quinq . . . .
augures publici . e . . . .
ex quadrupedibus, ex d . . . . .
Quinquertium vocabant antiqui, quem Graeci πένταθλον, vt indicat versus hic: Omnis aequalis vincebat quinquertio. Liuius quoq; ipsos athletas sic nominat. Quinquertiones praeco in medium vocat.
Quinq . . . . . .
bantur, qui lustrum con . . . . .
. . . ari coeptos .

PAVLVS. Quinquertium Graeci vocant πένταθλον, quo die quinque genera artium ludo exercebantur. ipsos quoque athletas Liuius quinquertiones appellat.
Quintana appellabatur porta in castris post praetorium, vbi rerum vtensilium forum fuit.

FESTVS. . . . tanam classem . . .
. . . Rex distributa . . .
. . . fecit, cum eas or . . .
. . . sam de capite . . .
. . . nihil praeter se h . . .
. . . cilius sic meminit. quod . . .
. . . adeptus .

PAVLVS. Quintia prata trans Tiberim a Quintio Cincinnato, cuius fuerant, dicta sunt.

FESTVS. Qui . . . . fil . . .
. . . ag . . . sen . . .
. . . cin . . . riu . .
. . . pec . . . sis . .
. . . uos . . quod eo . .
. . . appel . . . estli. . .
. . . luperci . . . . .
Romuli . . . . . .
et Quincti . . . . . .
quorum nu . . . . .
noris gratia . . . . .
Quintipor seruile nomen frequens apud antiquos erat, a praenomine domini ductum, vt Marcipor, Gripor. * quamuis sint, qui a numero natorum ex ancilla quinto loco dictum putent.

*Caipor)

Quintipor

Quintipor seruile nomen frequens apud antiquos, a praenomine domini dictum, vt Marcipor, scilicet a Quinto, & Marco. PAVLVS.

Qui patres, qui conscripti vocati sunt in curiam. quo tempore Regibus vrbe expulsis, P. Valerius Consul propter inopiam patriciorum ex plebe adlegit in numerum senatorum centum & sexaginta & quattuor, vt expleret numerum senatorum trecentorum. & duo genera appellaret esse.* FESTVS. *appellata sunt)

Quippe significare quid ni, testimonio est Ennius libro XL.* Quippe solent reges omnes in rebus secundis. Idem libro XVI. Quippe vetusta virum non est satis bella moueri. Item alij complures. *XI.)

Quippe significat quid ni. PAVLVS.

Quirina tribus a Curensibus Sabinis appellationem videtur traxisse. FESTVS.

Quirinalia mense Februario dies, quo Quirini fiunt sacra. idem stultorum feriae appellantur, (ante, quam in eum commigrarent fere Sabini Curibus venientes post foedus inter Romulum, & Tatium) quod quidem suorum fornacalium sacrorum cognominant, eo potissimum rem diuinam faciunt.

Quirinalia, dies, quo Quirino fiebant sacra. eadem & stultorum feriae sunt appellata. PAVLVS.

Quirinalis collis dictus est, quia in eum commigrauerunt Sabini Curibus venientes. quamuis alij a templo Quirini dictum putent.

Quirinalis collis, qui nunc dicitur, olim Aegonus* appellabatur ante, quam in eum commigrarent (fere) Sabini Curibus venientes post foedus inter Romulum, & Tatium ictum, a quo hác appellationem sortitus est: quamuis existiment quidam, quod in eo factum sit templum Quirino ita dictum. FESTVS. *Agonus)

Quirinalis porta dicta, siue quod ea in collem Quirinalem itur, siue quod proxime eam est Quirini sacellum. PAVLVS.

. . . . illa FESTVS.
. . . .ua eo
. . . . Quiri
. . . . aut le

. . . . . . itum autem
. . . . . . tio ita con
. . . . . . ia, si id suffia
. . . . . . in Santra pro
. . . . . . llis est, porta
. . . . . ellant, siue quod
. . . . . quod proxime eam sacel
. . . . . . vsurpatio facta
. . . . . . positum est, qui
. . . . . . dere fertur.
Qui . . . .
. . aqua & vino . . . . .
. tamen quid in curiis . . . .
. his ei sacra fiant . . . .
. atur. ab eiusdem autem . . . .
. n Curres Sabinae . . . .
. armis erat potens . . . .
. uli singulare vsur . . . .
. o est praeco, qui in funeris . . .

ollus) illius Quiris leto datus. Quirites autem dicti post foedus á Romulo & Tatio percussum, communionem, & societatem populi factam indicant.

Quiritium fossae dicuntur, quibus Ancus Marcius circumdedit vrbem, quam secundum ostium Tiberis posuit, ex quo etiam Ostiam. & quia populi opera eas fecerat, appellauit Quiritium.

PAVLVS. Quiritium fossae dictae, quod eas Ancus Marcius, cum vrbem circumdedit, Quiritium opera fecit.

Quispiam significat aliquem. sed vnde sequens pars eius vsurpari coeperit, inueniri non potest.

FESTVS, Quispiam quin significet aliquis, & quaepiam, aliquae,* similiter que" alia eiusdem generis, vt dubium non est, ita vnde sequens pars eius coeperit, inueniri non potest.

*aliqua) *qui v.c.

Quisquiliae dici putantur, quidquid ex arboribus minutis surculorum, foliorumve cadit, velut quidquid cadit.* Caecilius: Quisquilias volantis venti spolia memoranti modo. & Nouius in Togularia: abi deturbate saxo, homo non quisquiliae. quid est?

*cadiae v.c.

PAVLVS. Quisquiliae putantur dici quidquid ex arboribus minutis surculorum, foliorumque cadit, velut quidquid cadit.*

*cadiae

Quod

Quod ·+· significat etiam aliquid, praeterquam quod in vsu fere est, & Graeci dicunt τί. † — *Quid. † ὅ τι

. . . . etiam aliquid, praeter . — FESTVS.
. . . . dicunt τί.

Quoniam significat . . . . . .
apud antiquos . . . . .
cet de causaq . . . . .
qui significationem . . . . . .

Quoniam significat non solum id, quod quia, sed etiam id, quod postquam, hac de causa: quod Græcum ἐπεὶ † vtriusque significationem optinet. — PAVLVS. † ὅ τι.

Quot serui, tot + hostes, in prouerbio est. de quo Sinnius Capito existimat errorem hominibus interuenisse praepostere plurimis enuntiantibus. vero enim similius esse dictum initio, Quot hostes, tot serui. tot captiui fere ad seruitutem adducebantur. vnde etiam mancipia, — FESTVS. * Quod seruitute. v.c.
nec sanc . . . .
ser . . . .
epti . . . .
ruti . . . .
gia . . . .
turbat . . . .
rent. . . . .
uncia . . . .
Sinni . . . .
vt peri . . . .
nifica . . . .
omnibus . . . .
cillae . . . .
. . . omnis un . . . . .
. . . me part . . . . .
. . . gula sed u . . . . .
. . . saltius fixa . . . . .
. . . ferendum qui . . . . .

PAVLVS. * S pro R) R PRO S * littera saepe antiqui posuerunt, vt maiosibus, meliosibus, lasibus, fesiis, pro maioribus, melioribus, laribus, feriis.

FESTVS. * differti cuius etiã v.c. differitur cuiuspiam) R duobus in compluribus orationibus, cum de actis disseritur etiam * perscrib: solet, id est rationum relatarum, quod iis tabulis docentur iudices, quae publicae data, atque accepta sint.

PAVLVS. Rabidus a rabie, qui morbus caninus est.

R . . . .

FESTVS. Catullu . . . . . .

li rabidu . . . . . .

PAVLVS. Rabula dicitur in multis intentus negotiis, paratusque ad radendum quid, auferendumque. vel quia est in negotiis agendis acrior, quasi rabiosus.

FESTVS. * intentus) . . . . . dicitur in multis intus * ne . . .

. . . . . dendum quid, auferund . . .

. . . . . quia acrior sit in nego . . .

. . . .

Radere g . . . . . .

lege XII. id est vnguib . . . . .

Rapi simulatur virgo ex gremio matris, aut si ea non est, ex proxima necessitudine, cum ad virum trahitur, * quod videlicet ea res feliciter Romulo cessit. * traditur v.c.

Rapi solet fax, qua praelucente noua nupta deducta est, ab v trisque * amicis, ne aut vxor eam sub lecto viri ea nocte ponat, aut vir in sepulchro comburendam curet, quo vtroque mors propinqua alterius verius * captari putatur. * vtriusque) * alterutrius)

PAVLVS. Rasores fidicines dicti, quia videntur chordas ictu radere.

FESTVS. . . . . . abant . . . .

. . . . . dentur, quia . . .

. . . . . artifi . . . .

PAVLVS. * ligna Rates vocant tigna * colligata, quae per aquam aguntur, quo vocabulo interdum etiam naues significantur.

FESTVS. Rate . . . .

. . . . quae per aquam agan . . .

. . . . interdum etiam na . . .

. . . . Afranius in Epistula . . .

. . . . culsam ratem. ite . . .

. . fica-

. . . . ficarint etiam re . . . .
. . . . . lemo. atque ego reper . . . .
. . . . & alio loco. Sed iam pro . . .
. . . . . tes saluni. . .

Ratissima quoque ab iis, quae rata dicimus. vnde etiam rationes dictae. Cato in Q. Thermum. erga rempublicam multa beneficia ratissima, atque gratissima.

PAVLVS. Ratissima quoque ab iis, quae dicimus rata. vnde etiam rationes dictae.

FESTVS. Ratitum quadrantem dictum putant, quod in eo, & triente ratis fuerit effigies, vt nauis in asse.

. . . . . . Tarqui . . . . .
. . . . . et Oppius . . . . .
. . . . . in eo & tri . . . .
. . . . . t nauis in as . . . .
. . . . . quoque ratitum . . . .
. . . . ratiti Antonius . . . .
. . . . trientes putat . . . .
. . . . is assis sit, quin . . . .
. . . . nulla sic, sed se . . . .
. . . . tans, nec hac re ra . . . .
. . . . na. ac legionum vnam . . . .
. . . . gnificat, quod hi pe . . . .
. . . . ratio cum his putaretur . . .
. . . . . ssent. . .

Ratumena porta a nomine eius appellata est, qui ludicro certamine quadrigis victor Etrusci * generis iuuenis Veiis consternatis " quis excussus Romae periit: qui equi feruntur non ante constitisse, quam peruenirent in Capitolium, conspectamque fictilium quadrigarum, quae erant in fastigio Iouis templi, quas faciendas locauerant Romani Veienti † cuidam artis figulinae prudenti, quae bello sunt reciperatae: quia in fornace adeo creuerant, vt eximi nequirent. idq; prodigium portendere videbatur, in qua ciuitate eae fuissent, omnium eam futuram potentissimam.

*Clarusci v. c.
" vehis consternates v. c.
† Vegenti v. c.

PAVLVS. Ratumena porta a nomine cuiusdam aurigae sic appellata.

Ratus sum, significat putaui. item ratus, certus, & firmus.

FESTVS. Ratus sum, significat putaui, sed alioqui pro firmo, certo

ponitur ratus, & ratum. Ennius: Occiduntur, vbi potitur ratus Romulus praedam. & Attius in Menalippo: neque ratum est, quod dicas, neque quae agitas, dicendi est locus.

PAVLVS. Raua vox rauca, & parum liquida, proxime canum latratum sonans. vnde etiam causidicus pugnaciter loquens rabula.

FESTVS. . . . . uocem . . . .
. . . . parum . . . .
. . . . autem . . . .
. . . . loquen . . . .
. . . . Lucilium . . . .
. . . . traui . . . .
. . . . elli, nisi . . . .
. . . . lautum, qui . . . .
. . . . poscamus quod . . .
. . . . bi ex purga . . . .
. . . . rauim.

PAVLVS. Raui coloris appellantur, qui sunt inter flauos & caesios, quos Plautus appellat rauistellos. Quis, inquit, haec mulier, & ille rauistellus, qui venit?

FESTVS. . . . . . appellant . . . . .
. . . . . rauo sub con . . . . .
. . . . . quod genus homin . . .
. . . . . sed quis haec est . . .
. . . . . uenit.

* Rauallae) Rauiliae * a rauis oculis. quemadmodum a caesiis caesullae.

Rauim anti . . . .
. . Plautus. Vbi si quid pos . . . .
* expurgaui) . . am item experiuraui * her . .
. . em & in Artemone, & . . . .
. . in Hypobolimaeo. Prius . . . .
. . ntam feceris.

PAVLVS. Rauim dicebant pro raucitate. vnde & verbum rauio, rauis. * (* rauias.)

FESTVS. Raucos appella . . . . . .
ab ariditate . . . . . .
carum aristae in sp. . . . . .
menta raua appell . . . . . .

docet

docet.

REAPSE est re ipsa. Pacuuius in Armorum iudicio: Si non est ingratum reapse, quid feci bene.

Recellere, reclinare; & excellere, in altum extollere.

Recepticium seruum, Cato in suasione legis Voconiae cum ait, significat, qui ob vitium redhibitus sit. Vbi irata facta est, seruum recepticium sectari, atque flagitare virum iubet.

Recepticius seruus est, qui ob vitium redhibitus est. PAVLVS.

Receptus mos est, quem sua sponte ciuitas alienũ adsciuit. FESTVS.

Recinium, omne vestimentum quadratum. ij, qui duodecim interpretati sunt, esse dixerunt virilem togam. qua* mulieres vtebantur, praetextam + clauo purpureo. vnde reciniati mimi planipedes. quam rem diligenter exsequitur Santra libro secundo de antiquitate verborum.

* vinega. v.c. + praetextā v.c.

Recinium, omne vestimentum quadratum. vnde reciniati mimi. PAVLVS.

Reciperatio est, cum inter ciuitates peregrinas lex conuenit, vt res priuatae reddantur singulis, recuperenturque.

Reciperatio est, vt ait Gallus Aelius, cum inter populum, & reges, nationesque, & ciuitates peregrinas lex conuenit: quomodo per reciperatores reddantur res, reciperenturque, resque priuatas inter se persequantur. FESTVS.

Recipie apud Catonem pro recipiam, vt alia eiusmodi complura.

Recipie, recipiam. PAVLVS.

Reciprocare pro vltro, citroque poscere. vnde eque gremijs sublectare, ac figere.

Reciprocare pro vltro, citroque poscere vsi sunt antiqui, quia procare est poscere. Pacuuius in Teucro: Rapido, reciproco, percito, angusto, citare, rectem, reciprocare, vnde e que gremijs subiectare, adfigere. Plautus in Astraba. quasi tollenono, aut pilum graecum reciproces plana vta. FESTVS.

Reconductae fecerit, & condere vrbem, facere, aedificare, vt Cincius testatur in libro de verbis priscis.

Rectae appellantur vestimenta virilia, quae patres liberis suis conficienda curant ominis causa. ita vsurpata, quod a stantibus & in altitudinem texuntur.

Rectae appellantur vestimenta virilia, quae a stantibus, & PAVLVS.

in altitudinem texuntur.

FESTVS. Recto fronte ceteros sequi si norit. Cato in dissertatione consulatus. antiquae id consuetudinis fuit, vt cum ait Ennius quoque, a stirpe supremo. &, ilia dia nepos. &, lupus feta. * &, nulla metus. & iam in commentariis sacrorum pontificalium, frequenter est hic ouis, & haec agnus, ac porcus, quae non vt vitia, sed vt antiquam consuetudinem testantia debemus accipere.

*femina)

Redantruare * dicitur in Saliorum exultationibus, cum praesul ampiruauit, quod est motus edidit, ei * referuntur inuicem iidem motus. Lucilius: praesul vt ampiruet, inde volgus redamplauit. * At Pacuuius: promerenda " gratia Simul, cum videam Graios nihil mediocriter Redantruare * opibusque summis persequi.

* Redampiruare. * &) * Redstruauit) * proserenda v.c.

Redarguisse per E litteram Scipio Africanus Paulli filius dicitur enuntiasse, vt idem etiam pertisum. cuius meminit Lucilius, cum ait: quo facetior videare, & scire plusquam ceteri, pertisum hominem, non pertaesum dicere ferunt, * nam genus.

** Redamperuare v.c. Redampiruare) *ferum. v.c.

Redemptitauere, item, vt clamitauere, Cato (idem) in ea, qua egit de signis, & tabulis, honorem temptauere ait, malefacta * benefactis non redemptitauere.

* L. efacta. v.c.

PAVLVS. Redemptitauere, vt domitauere.

FESTVS. Redemptores proprie, atque antiqua consuetudine dicebantur, qui cum quid publice faciendum, aut praebendum conduxerant, * effecerantque, tum demum pecunias accipiebant. nam antiquitus emere pro accipere ponebatur. At ij nunc dicuntur redemptores, qui quid conduxerunt praebendum vtendumque.

*condixerāt v.c.

Redhostire, referre gratiam. Naeuius * in Lupo: vel Veiens regem salutat iube " Albanum milium * * comitem senem sapientem contra redhostis Menalus. & Attius in Amphitryone: Cedo ecquid te redhostitum, cum meassem * * obiectet " facilius. Nam & hostire pro aequare posuerunt. Ennius in Chresphonte: audis, atque auditis hostimentum adiungito. & in Hectoris lytris. Quae * mea cominus machaera, atque hasta hospius * * manu. & Pacuuius in Teucro: nisi coerceo proteruitates, atque

* Nauius. v.c. Nouius) * salutant iubae. v.c. ** mulium. ** cum eassem. v.c. * cum ea se oblectet) ** in hectoris lyrisque. v.c. ** hostiris)

atque hostio ferociam.

Redhostire est gratiam referre. nam & hostire pro aequare posuerunt. PAVLVS.

Redibitur tum* id proprie dicitur, quod redditum est, improbatumque, & ·+· qui dedit, idemque rursus coactus est habere id, quod ante habuit. FESTVS. * Redhibitum) ·+· ei)

Rediculi fanum extra portam Capenam fuit, quia accedens ad vrbem Hannibal ex eo loco redierit quibusdam perterritus visis. PAVLVS.

. . . . . . Capenam Cornifi . FESTVS.
. . . . . . propterea apel . . .
. . . . . . vrbem Hannibal . . .
. . . . . . dam visis perterritus.

Redimiculum vocant mulieres catellam, qua maxime vtuntur ornatus causa.

Redinunt, redeunt. PAVLVS.

. . . . Ennius . . . FESTVS.
. . . . inunt in . . .
. . . . eunt feri . .

Rediuiam quidam, alij reluuium appellant, cum circa vnguis cutis se resoluit, quia luere* est soluere. Titinius in Setina: lassitudo conseruum rediuiae, flagri: & Liuius: scabra in legendo, rediuiosave offendens. * tuere v.c. duere)

Rediuia siue reluuium * dicitur, cum circa vngues cutis se soluit, quia reluere+est soluere. PAVLVS. * rediuium) * duere

Rediuiuum est ex vetusto renouatum.

Rediuiuū est ex vetusto renouatum. Cicero libro primo+ in Verrem: vtrum existimatis minus operis esse vnam columnam efficere ab integra nouam, nullo lapide rediuiuo. FESTVS. + tertio).

Referri diem prodictam, id est anteferri, religiosum est, vt ait Veranius in eo, qui est auspiciorum de comitiis, idque exemplo comprobat L. Iulij, & P. Licinij Censorum qui id fecerunt sine vllo decreto augurum, & ob id lustrum parum felix fuerit.

Refert cum dicimus, errare nos ait Verrius. esse enim rectum rei fert; datiuo scilicet, non ablatiuo casu. sed esse iam vsu possessum.

Refriua faba * dicitur, vt" ait Cincius quoque, quae ad sacrificium referri solet donum ex segete auspicij causa, * frabra v.c. "ivia. v.c.

*·reuocant v.c. quasi reuocent *· fruges, vt domum datantes teuirtico ad rem diuinam faciendam. Aelius dubitat, an ea sit, quae prolata in segetem, domum referatur, an quae refrigatur, quod est torreatur. sed opinionem Cincij adiuuat, quod in sacrificijs publicis, cum puls fabata dijs datur, nominatur refriua.

PAVLVS Refriua + dicebant, quae " ex segete causa auspicij domum ad sacrificium referebant.

* Refriuam * quam

Refutare, redarguere, compositum a fando versa A littera in V.

FEST. R . . . . re. Pacuuius in Hemi . . .
. . . . quas gloria et . . .
. . . . rietas humanu . . .
. . . . littera in V tam . . .
. . . . recludere.

PAVLVS. Regale est dignum rege.

FEST. . . . . . . gnum Rege.

* petentibus Regalia exta appellantur, quae potentibus + insperatum honorem pollicentur; priuatis & humilioribus hereditates; filiofamiliae dominationem.

PAVLVS. Regia, domus, vbi Rex habitat.

FESTVS. . . . aliquo regiae se . . . .
Regiescit cum dixit . . . . . .
. . uersu vix super . . . .
. . e misero mihi, ac . . . .
. . de etiam glires dicti videntur, quibus corpus pinguitudine adcrescit.

PAVLVS. Regiescit apud Plautum significat crescit.

Regifugium sacrum dicebant, quo die Rex Tarquinius fugerit e Roma.

FESTVS. . . . . . VI. kal . . . .
. . . . . us, quia . . . .
. . . . . quod fal . . . .
. . . . . et Tul . . . .
. . . . . t Salios . . . .
. . . . . ficium in . . . .
. . . . . ouerit . . .
. . . . . ales no . . . .
. . . . . ando Rex . . . .
. . . . . at. his . . . .
. . nec

. . . . . . nec in . . . .
. . . . . truria . . . .
. . . . . kal. Iuniis . . .
. . . . . legi debet cum . . .
. . . . . nefasto fastus .
. . . . . quod in fanum a Pon . .
. . . . . ant,quod in ea sa . .
. . . . . ita vsurpari . .
. . . . . uae fiunt fori co . .
. . . . . ciuitate aliquem . .
. . . . . iestate, sed non. . .
. . . . . um, qui homini tales . .
. . . . . ptus fulguris fit. .

Regillis,tunicis albis,& reticulis luteis vtrisque . . ctis* textis susum versum a stantibus pridie nuptiarum diem virginis * indutae cubitum ibant ominis causa, vt etiam in togis virilibus dandis obseruari solet. *rectis) *virgines)

Regimen pro regimento vsurpāt poetae. Ennius libro sextodecimo: Primus senex Bradyn(in)regimen, bellique peritus.

Regium est . . . . .
. . ut seruus , : . . .
. . Numae Pompilij . . . .
. . gnum Rege . . . .
. . . . . . appellat Enni . . .
. . os Graij memo . . . .
. . ngua longos per . . . .
. . Hispani,non Ro . . . .
. . cum Romulus ur . . . .
. . . inae locutus sit . . . .
. . gentis fuerit . . . . .
. . none mutata .
. . . . , icat origo eius . . .
. . surpatio .

Regium est,quod aut est,aut fuit regis. PAVLVS.

Relegati dicuntur proprie, quibus ignominiae,aut poenae causa necesse est ab vrbe Roma, aliove quo loco abesse lege, Senatusque consulto, aut edicto magistratus, vt etiam AElius Gallus indicat. FESTVS.

Religioni est quibusdam porta Carmentali egredi, & in

aede Iani, quae est extra eam, senatum habere: quod ea egressi sex & trecenti Fab'j apud Cremeram omnes interfecti sunt, cum in aede Iani Senatus consultum factum esset, vti proficiscerentur.

Religionis praecipuae habetur Censo.

. . . . . Varro exc. . . .
. . . . . or cum M . . .
. . . . . admodum . . .
. . . . . dicia cum . . .
. . . . . quae in pr . . .
. . . . . re homin . . .
. . . . . iudicium fu . . .
. . . . . mius Q.F. . . .
. . . . . amiserat . . .
. . . . . bum ocul . . .
. . . . . libri Sibyll . . .
. . . . . blicae supp . . .
. . . . . T I. Sempron . . .
. . . . . fides lat-efa . . . .
. . . . . cum esset Aed . . . .
. . . . . condempnat . . . .
. . . . . coerant conde . . . .
. . . . . L.Aemili Paulli e . . . .
. . . . . . fuit, laborauit . . . .
. . . . . . amissione capi . . . .
. . . . . . et P.Corneli Sc . . .
. . . . . . opilius post cons . . . .
. . . . . . fuit, vadatus . . . .
. . . . . . constat M.Val . . . .
. . . . . . ginus Censores . . .
. . . . . . tia fuerat famosi . . . .
. . . . . . in capitolio in ara . . .
. . . . . . fico nata fuerat . . . .
. . . . . . tam ficum, infamesq; . . .
. . . . . . ullo pudicitiae resp . . .
. . . . . . L.Corneli Lentuli, C . . .
. . . . . . Lentulus iudicio pu . . .
. . . . . . fuerat. plurimi itaq; . . .
. . . . . . Mummi . .
. . . . . ae in agen . . .
. . soluta

. . . . . soluta poe . .
. . . . . ueritate . . .
. . . . . & Q. Fului No . .
. . . . . ci fuit no . .
. . . . . tribus notis . .
. . . . . cili Metelli . .
. . . . . natus ad sum . .
. . . . . tres, & eo lu . .
. . . . . claritatem. . .

Religiosi dicuntur, qui faciendarũ, praetermittendarumque rerum diuinarum secundum morem ciuitatis dilectum habent, nec se superstitionibus implicant.

Religiosum, ac sacrum est, vt templa omnia, atque aedes, quae etiam sacratae dicuntur. ad * quod per se religio- *at)
sum est, non vti . . . .
. . . . quod ea non . .
. . . .

Religiosus est non modo deorum sanctitatem magni aestimans, sed etiã officiosus aduersus homines. Dies autem religiosi, quibus, nisi quod necesse est, nefas habetur facere. quales sunt sex & triginta atri, qui appellantur, & Alliensis * atq; ij quibus mundus patet, Esse, Gallus Aelius, quod homini ita facere non liceat, vt si id faciat, cõtra deorum voluntatem videatur facere. quo in genere sunt haec: in aedem Bonae deae virum introire: aduersus mystica * legem ad populum ferre: die nefasto apud Praetorem lege agere. Inter sacrum autem, & sanctum, & religiosum differentias bellissime refert. Sacrum aedificium, consecratum deo. Sanctum murum, qui sit circum oppidum. Religiosum sepulcrum, vbi mortuus sepultus, aut humatus sit, satis constare ait. Sed ita portione quadam, & temporibus eadem videri posse. Siquidem quod sacrum est, idem lege, aut instituto maiorum sanctũ esse putant, *violari id sine poena non possit. idem religiosum quoq; esse, (qui non iam ·*· sit aliquid, quod ibi homini facere nõ liceat; quod si faciat, aduersus deorum voluntatem videatur facere. Similiter de muro, & sepulcro debere obseruari, vt eadem, & sacra, & sancta, & religiosa fiant, sed quo * modo, quod supra expositum est, cum de sacro diximus.

*alii sinos. V.C.

*mystica. V.C. auspicia

*putat, vt)

*·quoniam

*eo)

. . . . . . in perpetuum
. . . . . . untur, vt ait
. . . . . . cio, quas po
. . . . . . cures habitae
. . . . . . esse ait Antis
. . . . . oque lege signi
. . . . . ando dicitur, vt
. . . . . officio augu-
. . . . . in consilio fa-
. . . . . let loco pullis
. . . . . um facit auspi-
. . . . . elit intra pome-
. . . . . plo consistit.

Remorbescat, in morbum recidat. PAVLVS.

. morbescat. En . . . . . . FESTVS.
bum recidat.

Remores aues in auspicio dicuntur, quae acturum aliquid remorari compellunt. PAVLVS.

. . . . item inu . . . . . FESTVS.
. . . . remor . . . . . .

Remulco est, cum scaphae remis nauis magna trahitur. PAVLVS.

. . . . a tra . . . . FESTVS.
. . . . ficat . . . . .

Remurinus ager dictus, quia possessus est a Remo. & habitatio Remi Remona. sed & locus in summo Auentino Remoria dicitur, vbi Remus de vrbe condenda fuerat auspicatus. PAVLVS.

. . . . dictus . . . . . FESTVS.
. . . remu . . . . .
. . . num ei . . . .
. . . tatam a . . . .
. . . de vrb. . . . .
. . . rum quu . . . . .
. . . testis e . . . .

Renanciscitur significat reprehendit.* vnde adhuc nos dicimus nanciscitur, & nactus, id est adeptus. PAVLVS. *deprehendit)

Rena. . . . . . . FESTVS.
nificare ait rep . . . . . .
dicimus nanciscitur. . . . . . .

Renouatiuum fulgur vocatur, cum ex aliquo fulgure fun-

ctio fieri coepit, si factum est simile fulgur, quod idem significet.

. . . . . existimo, & quaecu . . .

. . . . quorum passiua aucto . . . .

PAVLVS. Reor, existimo, & quaecumque ab eo declinantur.

Repagula sunt, vt Verrius ait, quae patefaciundi gratia ita * figuntur, vt ex contrario quae oppanguntur. Cicero in Verrem libro quarto: postea conuolsis repagulis, effractisque valuis demoliri signum, ac vectibus labefactari conantur. quae poetae interdum repages appellant.

*qua ita V.C.

Repagula sunt, quae patefaciendi gratia ita figuntur, vt e contrario oppangantur. haec & repages dicuntur.

FESTVS. Repanda * locantur Pompina" flumin . . . . .

. . . . ap . . .

. . . .

*Recanda) "Pomptina)

Repastinari ager is dicitur, vt Verrius existimat, cuius natura * mutatur fodiendo, cum aut siluester excodicatur," aut lapis mollitur frangendo, vt fiat pascui, * vel pecoribus herba, vel hominibus satione." Cato in ea, quam scripsit de suis virtutibus contra Thermum: ego iam a principio in parsimonia, atque in duritia, atque industria omnem adulescentiam meam abstinui, agro colendo, saxis Sabinis, silicibus repastinandis, atque conserendis. Afranius in Repudiato: Repastina senati senex fugis.

*natum v.c. "exquodicatur v.c. * fiant pascua) "fatiohe)

PAVLVS. Repastinari ager is dicitur, cuius natura fodiendo mutatur.

Repedare, recedere.

FESTVS. Repedare, recedere. Pacuuius: Paulum repeda * gnate a vestibulo gradum.

*recede v.c.

PAVLVS. Repertum dicitur, quasi repartum, & reparatum.

FESTVS. Re . . . .

. . . quod amissum recipe . . . .

. . . . reparatum . .

Repotia postridie nuptias apud nouum maritum cenatur, quia quasi reficitur potatio. Pacuuius in Iliona: abeo depulsum mamma paedagogandum accipit appotalis liber.

PAVLVS. Repotia postridie nuptias apud nouum maritum cenatur,

quia

quia quasi reficitur potatio.

Repudium,quod fit ob rem pudendam,appellatum.

Repudium Verrius ait dictum,quod fit ob rem pudendam. FESTVS. Attius:Repudio eiecta ab Argis iamdudum exsulo.

Repulsior secunda conlatione dixit Cato in ea, quae est contra Cornelium apud populum. Nec * quis incultior, religiosior,desertior,publicis negotiis repulsior. *Haec v.c. Ec)

Repulsior Cato dixit comparatiue a repulso. PAVLVS.

Reque eapse , re ipsa.

Reque eapse Scipio Africanus Paulli filius, cum pro aede Castoris dixit,hac compositione vsus est. quibus de hominibus ego saepe , atque in multis locis opera , factis, consiliis, reque eapse (saepe) bene meritus spem , * id est & re ipsa. FESTVS. *sum)

Res comperendinata significat iudicium in diem tertium constitutum. PAVLVS.

. . . . . ut . . . . FESTVS.
. . . . iure . . . .
. . . . ut . . . .
. . . . ica . . . .
. . . . um ob . . .
. . . . ror . . . .
. . . . is con . .
. . . . dicium .

Resecrare , res c . . . . .
rens populum co . . . . .
ut eo periculo . . . . . .
stratus eum resecr . . . . .
se liberarent insi . . . . .
innocensque esset cau . . . .
est , ne eidem iterum . . . . .
animaduertisti . . . . . .
cumque comitia esse . . . . .

Resecrare,soluere religione. vtique cum reus populum comitiis orauerat per deos, vt eo periculo liberaretur , iubebat magistratus eum resecrare. Plautus : Resecroque mater,quod dudum obsecraueram. PAVLVS.

Reserari a sera dictum est.

. . . . dici ab eo , quae de . . . FESTVS.
. . . ine patefiant . . . .

. . . et declusa sint re . . .
. . . neque dicantur fustes . . .
. . . foribus. Pacuuius in . . .
. . . pandite valuas . . .
. . . complectar.

PAVLVS. Reses ignauus, quia residet.

FESTVS. . . . . . residet. Atti . . . .
. . . residuos summ . . . .
. . . in rosa. praeterea . . .
. . . pa cuius in arm. * . . .
. . . tuque te desider . . .
. . . nos hic esse in . . . . .

*Pacuuius in Arm.

*Resultare

PAVLVS. Residiare, * saepe resilire.

FESTVS. . . . sulta.

Resignare antiqui pro rescribere ponebant, vt adhuc subsignare dicimus pro subscribere. Cato de spoliis, ne figerentur, nisi quae de ho . . . .
. . . . re . . .
. . . . nar . . .
. . . . requi . . .
. . . . alia a . . .
. . . . quod m . . .
. . . . reb . . .
. . . . in di. . . .
. . . . tertium . . .
. . . . ranorum . . .
. . . . positi . . .
. . . . nisi a . . .
. . . . uocaba . . .
. . . . cretum . . .

PAVLVS. Resignare antiqui dicebant pro rescribere, vt adhuc subsignare dicimus pro subscribere.

FESTVS. Resignatum aes dicitur militi, cum ob delictum aliquod iussu Tribuni militum, (ne stipendium ei detur,) in tabulas refertur. resignare enim antiqui pro scribere interdum ponebant.

PAVLVS. Respersum vinum dixerunt, quia vino sepulcrum spargebatur.

FESTVS. . . . . gnificat . . .
. . . . ouendia . . .
. . . spar-

. . . . . spargebatur . . .
. . . . . o . . . . .

Respicere autem & * in auspicando, vnde quis auem prospexit, cum eodem reuertitur. * auem est

Respici auis . . . . . .
ficio, quasi finis impe . . . .
comitia perfecta sumi . . . .
dotes suo more, alijsq . . . . .
nem luci, in quo sacra fa . . . .
latoribus ingeniculato . . . .
vinum in caput infiu . . . .
catione.

Respublicas multarum ciuitatum pluraliter dixit C. Gracchus in ea, quam conscripsit de lege P. Ennij, * & peregrinis, cum ait: eae nationes, cum aliis rebus, per auaritiam, atque stultitiam, respublicas suas amiserunt. * Penni

Restat pro distat ait Ennius: ponere, cum is dicat: impetus, aut longe medijs regionibus restat.

Restat Ennius posuit pro distat. PAVLVS.

Restibilis ager fit, qui biennio continuo seritur farreo spico, id est aristato. quod ne fiat, solent, qui praedia locant, excipere.

. . . . dicitur qui bie . . . FESTVS.
. . . . . . co, id est arist . .
. . . . . . cant excipe .

Retiario pugnanti aduersus mirmillonem cantatur: Non te peto, piscem peto. quid me fugis Galle? quia mirmillonicum genus armaturae Gallicum est, ipsique mirmillones ante Galli appellabantur, in quorum galeis piscis effigies inerat. Hoc autem genus pugnae institutum videtur a Pittaco vno ex septem sapientibus, qui aduersus Phrynonem dimicaturus propter controuersias finium, quae erant inter Atticos, & Mytilenaeos rete occulto lato impediuit Phrynonem.

Retractare est, rursus tractare. PAVLVS.

. . . . re. FESTVS.

Retricibus cum ait Cato in ea, quam scripsit, cum edissertauit Fuluij Nobilioris Censuram, significat aquam eo nomine, quae est supra viam Ardeatinam inter lapidem secundum, & tertium. qua irrigantur horti in-

infra viam Ardeatinam, & Asinariam, vsque ad Latinam.

PAVLVS. Retricibus cum ait Cato, aquam eo nomine significat, qua horti irrigantur.

Reus dictus est a re, quam promisit, ac debet.

Reus stipulando est, qui stipulatur. Reus promittendo est, qui suo nomine alteri quid pro altero promisit.

FESTVS. Reus nūc dicitur, qui causam dicit; & item qui quid promisit, spopondit ve, ac debet. at Gallus Aelius libro secundo significationum verborum, quae ad ius pertinent, ait: Reus est, qui cum altero litem contestatam habet, siue is egit, siue cum eo actum est. Reus stipulando est idem qui stipulator dicitur. quippe suo nomine ab altero (qui stipulatus * est, non is qui alteri adstipulatus est. Reus promittendo est, qui suo nomine alteri quid promisit, qui ve * pro altero quid promisit. at Capito Ateius * in eadem quidem opinione est; sed exemplo adiuuat interpretationem. Numa in secunda tabula secunda lege, in qua scriptum est: QVID HORVM FVIT VNVM IVDICI ARBITROVE, REOVE, EO DIE DIFFENSVS ESTO. hunc vterque actor, reusque * in iudicio me * vocatur. itemque accusator de vi, accitur more vetere, & consuetudine antiqua.

* quibus pe pulatu v. c.
* qui v. c.
* natus v. c.
* actorum, reiq v. c.
* reus)

Reus cum pro u . . . .
nius in eo qu . . . .
cit pro se. a . . . .
to tuo uti . . . .

PAVLVS. RHEGIVM appellatur id muncipium, quod in freto Siciliae est, quoniam id a rumpendo dictum est.

FESTVS. . . . are oportere, ait Verrius, id municipium, quod in freto e regione * Siciliae est; quoniam id dictum est a rumpendo, quod est Graece ῥηγνῦαι.* eo quidem magis, quia in Gallia Cisalpina, vbi forum Lepidi fuerat, Regium vocatur.

* regno v. c.
* ῥῆξαι.)

Rhinocerotem quidam esse aiunt bouem Aegyptium.

Rhonde, Sicadionque, cum dixit Lucilius. quo nomina riparum posuit, tam infestum sibi corpus, & valitudinem referens, quam leuis sed * saluti nauigantium. .

* quam illa esset)

Rica est u . . . .
fimbriatum, purp . . . .

palliolo,

palliolo, mitrave . . . .
existimat. Titi . . . .
sucida alba vestit . . . .
triplex, quod con . . . .
nuae patrimae m . . . .
tum lauetur aqua pe . . . .
leum.

Rica est vestimentum quadratum fimbriatum purpureum, quo Flaminicae pro palliolo vtebantur. Alij dicunt, quod ex lana fiat succida alba, quod conficiunt virgines ingenuae patrimae, matrimae ci ies, & inficiatur ceruleo colore. PAVLVS.

Ricae, & riculae vocantur parua ricinia, vt * palliola ad vsum capitis facta. * vel

Ricae, & riculae vocantur parua ricinia, vt palliola ad vsum capitis facta. Granius quidem ait esse muliebre cingulum capitis, quo pro vitta Flaminica redimiatur. FESTVS.

Rictus . . . .
dici videntur, quia . . . .
contrariaque sint . . . .
regendo, vt commo . . . .
dictum videri po . . . .

Rictus, rixae, rixiosae,* ringitur, dici videntur, quia in diuersum rumpantur, contrariaque sint recto. quod vocabulum dictum videtur a regendo. PAVLVS. * rixosae)

Rideo, inquit Galba Canterio, prouerbium est, quod Sinnius Capito ita interpretatur, nisi * qui principio rei alicuius inchoatae deficiunt animo. Sulpicius Galba, cum in prouinciam exiens, ad portam ipsam canterium suum animaduertisset cecidisse, rideo, inquit, canteri te iam lassum esse, cum tam longum iter iturus, vix id sis ingressus. FESTVS. * de iis),

Ridiculus proprie dicitur, qui in rebus turpibus ridetur.

Ridiculus, qui in rebus turpibus ridetur. PAVLVS.

Rienes, antiqui vocabant nefrundines, quia Graeci eos νεφροὺς dicunt. Plautus: Glaber erat, tamquam rien.

Rienes quos nunc vocamus, antiqui nefrundines appellabant. qnia Graeci νεφροὺς eos vocant. Plautus in Satyrione: male tibi euenisse video, glaber erat tamquam rien. FESTVS.

Rigido . . . . . .
* locatus) Ennius locatus * videtur . . . .
. . u. est enim a manis no . . .
. . re vsus est.& lib.ij . . . . .
. . I caerula prata. Cae . . .
. . & alibi inde parum . . . .
* surum) ulabant Parum insulam refert. item vnum vsurum * su-
* possent) rus ferre tamen defendere possunt" suri autem sunt ru-
* fustes) stes,* & ὑποκοριστικῶς surculi.

PAVLVS. Rigidum, & praeter modum frigidum significat, & durum.

FESTVS. . . . ugido u . . .
. . rigido . . .
. . o ferro . . .

FESTVS. Rimari est valde quaerere, vt in rimis quoque . .

FESTVS. . . . ri, quaer . . .
. . qui te rima . . .
. . Ennius lib. xi. . . .
. . utrique. .

Rituales nominantur Etruscorum libri, in quibus perscriptum est, quo ritu condantur vrbes, arae, aedes sacrentur, qua sanctitate muri, quo iure portae, quo modo tribus, curiae, centuriae distribuantur, exercitus constituantur, ordinentur, ceteraque eiusmodi ad bellum, ac pacem pertinentia.

Ritus est mos comprobatus in administrandis sacrificiis.

PAVLVS. Ritus est mos, vel consuetudo. rite autem significat bene, ac recte.

FESTVS. Rit . . . . . .
. . . ne . . . .
. . . istic . . .
. . . teri . . . . .
. . . hon . . . .
. . . iua . . .
. . . telo . . . .
. . . alio . . .
. . . tionem . . .
. . . lorum . . .
. . . litum est . . .
. . . remo . . . .

Riuus

Riuus vulgo appellatur tenuis fluor aquae, non spe, * consiliove factus, verum naturali suo inpetu. Sed ij riui dicuntur, qui manufacti sunt, siue super terram fossa, siue super ·+· specu, cuius vocabuli origo ex Graeco pendet.

* ope) ·*· fabter)

PAVLVS.

ROBIGALIA dies festus septimo Kalendas Maias, quo Robigo deo suo, quem putabant rubiginem auertere, sacrificabant.

Robum rubro colore, & quasi rufo significari, vt bouem quoque rustici appellant, manifestum est. vnde & materia, quae plurimas venas eius coloris habet, dicta est robur. hinc & homines valentes, & boni coloris, robusti. robus quoque in carcere dicitur is locus, quo praecipitatur maleficorum genus, quod ante arcis robusteis includebatur.

Rodus, * vel raudus cum dicitur, res rudis, & inperfecta significatur. Hominem quoque imperitum rudem vocamus. Rudentes restes nauticae, & asini, cum vocem mittunt.

* Rudus

FESTVS.

Rodus, vel raudus significat rem rudem, & inperfectam. nam saxum quoque raudus appellant poetae, vt Attius in Menalippo: Constituit, * cognouit, sensit, *conlocat sese in locum Celsum, hinc manibus rapere roudus saxeum grandem, & grauem. & in Chrysippo. Neque quisquam a telis vacuus. Sed vti cuique obuiam ·+· fuerat, ferrum, alius saxum rodum. ·+· vulgus quidem in vsu habuit, non modo pro aere inperfecto, vt Lucilius, cum ait: plumbi paxillum rodus linique matexam *sed etiam pro signato, quia in mancipando cum dicitur, rudusculo libram ferito: asse tangitur libra. Cincius de verbis priscis sic ait: Quemadmodum omnis fere materia non deformata rudis appellatur, sicut vestimentum rude, non perpolitum: sic aes infectum rudusculum apud aedem Apollinis aes conflatum iacuit, id adrudus appellabant. in aestimatione censoria aes infectum rudus appellatur. Rudiarij ab eodem dicuntur, qui saga noua poliunt. Hominem imperitum rudem dicimus. Rudentes restes nauticae, & asini, cum voces mittunt.

* Constitit) * sensim.) ·*· obuium) * saxio rudē v.c. * pauxillū) * metaxam)

PAVLVS.

Rodusculana porta appellata, quod rudis, & impolita sit relicta, vel raudo, id est aere vincta.

FEST.

. . . quod . . .

. . . . aere . . . .
. . . . tatum . . . .
. . . . ncipa . . . .
. . . . eli . . . .
. . . . genus . . . .
. . . . enim . . . .
. . . . uatq. . . . .
. . . . uenc . . . .
. . . . us.M. . . . .
. . . . erio . . . .

Rogat, est consulit populum, vel petit ab eo, vt id sciscat, quod ferat. vnde nos quoque in consuetudine habemus pro petere, & orare. Cato in dissuasione, ne lex Baebia derogaretur, ait: hoc potius agam, quod hic rogat.

PAVLVS. Rogat, est consulit populum, vel petit ab eo, vt id sciscat, quod ferat.

Rogatio est, cum populus consulitur de vno, pluribusve hominibus quod non ad omnes pertineat: & de vna pluribusve rebus, de quibus, non de omnibus sanciatur. nam, quod in omnes homines, resve populus sciuit, lex appellatur.

FESTVS. Rogatio est, cum populus consulitur de vno. pluribusve hominibus, quod non ad omnis pertineat, & de vna, pluribusve rebus, de quibus, non omnibus, sanciatur. Nam quod in omnes homines, resve populus sciuit, lex appellatur. Itaque Gallus Aelius ait, inter legem, & rogationem hoc interest. rogatio est genus legis, quae lex non cõtinuo ea rogatio est (rogatio) non potest non esse lex, si modo iustis comitiis rogata est.

Romam appellatam esse Cephalon Gergithius, qui de aduentu Aeneae in Italiam videtur conscripsisse, ait ab homine quodam comite Aeneae. eum enim occupato monte, qui nunc Palatinus * dicitur, vrbem condidisse, atque eam Romam nominasse. Apollodorus in Euxenide ait, Aenea, & Lauinia natos Mayllem, Mulum, Romumque atque ab Romo vrbi tractum nomen. Alcimus ait Tyrrhenia Aeneae natum filium Romulum fuisse, atque eo ortam Albam Aeneae neptem, cuius filius nomine Romus * condiderit vrbem Romam. Antigonus Italicae historiae

* Palatius v.c. Palatium)

* Rodius. v.c.

historiae scriptor ait, Romum quendam nomine, Ioue conceptum, vrbem condidisse in Palatio Romae, eique dedisse nomen. Historiae Cumanae compositor Athenis quosdam profectos Sicyonem, Thespiasq; * ex quibus porro ciuitatibus, ob inopiam domiciliorum, compluris profectos in exteras regiones, delatos in Italiam, eosque multo errore nominatos Aborigines, quorum subiecti qui fuerint Caeximparum viri, vnicarumque virium imperio montem Palatium, in quo frequentissimi consederint, appellauisse a viribus regentis Valentiam, quod nomen aduentu Euandri, Aeneaeque in Italiam cum magna Graece loquentium copia interpretatum, dici coeptum Romam. Agathocles Cyzicenarum rerum conscriptor ait, vaticinio Heleni impulsum Aeneam Italiam petiuisse portantem suam secum neptem, Ascanij filiam nomine Rhomam, eamque vt Italia sint Phryges potiti, & ijs regionibus maxime, quae nunc sunt vicinae vrbi, primum * omnium consecrasse in Palatio fidei templum. in quo monte postea cum conderetur vrbs, visam esse iustam vocabuli Romae nominis causam, eamque * priore, vnde ea locum dedicauisset fidei. Ait quidem Agathocles complures esse auctores, qui dicant Aeneam sepultum in vrbe Berecyntia proxime flumen Nolon, atque ex eius progenie quendam nomine Romum venisse in Italiam, & vrbem Romam nominatam condidisse. Callias Agathoclis * Siculi qui res gestas conscripsit, arbitratur e manu Troianorum fugientium Ilio capto cuidam fuisse nomen Latino, cumque habuisse coniugem Romam, a quo vt Italia sit potitus, vrbem condiderit, quam Romam appellauisse. Lembus, qui appellatur, Heraclides, existimat, reuertentibus ab Ilio Achiuis quosdam * tempestate deiectos in Italiae regiones secutos Tiberis decursum peruenisse, vbi nunc sit Roma. vbique propter taedium nauigationis impulsas captiuas auctoritate virginis cuiusdam tempestiuae nomine Romes, incendisse classem, atque ab ea necessitate ibi manendi vrbem conditam ab his, & potissimũ eius nomine eam appellatã, a cuius consilio eas sedes sibi firmauissent. Galatas * scribit, cum

* Thespiedasque v.c.

* prima v.c. primam)

* eam, quae v.c.

* Caltinus Agathocles v.c.

* quendam v.c.

* Galitas v.c.

poſt obitum Aeneae imperium Italiae perueniſſet ad Latinum Telemachi, Circeſque filium ex Romae ſuſcepiſſet filios, Remum, Romulumque, vrbiſque conditae in Palatio cauſam fuiſſe appellandae potiſſimum.

Rom . . . .
. . . . is . . .
. . . . ini . . .
. . . . ex . . .
. . . . Rom . .
. . . . lac. . .
. . . . tos . .
. . . . pler . .
. . . . mito . .
. . . . pepe . .
. . . . deni . .
. . . . atque . .
. . . . mam . .
. . . . omnes p . .
. . . . nomin . .
. . . . compreſſu . .
. . . . poſitos in . .
. . . . mam mont . .
. . . . ſunt educ . .
. . . . minati pot . .
. . . . eſſent procreati . .
. . . . reſtituiſſe reg . .
. . . . per auguria decre . .
. . . . naretque ac deorum . .
. . . . mulum vrbem cond . .
. . . . potius, quam Romu . .
. . . . re vocabuli ſigni . .
. . . . ſuae ominaretur . .

PAVLVS. Romam + Romulus de ſuo nomine appellauit; ſed ideo Romam, non Romulam, vt ampliore vocabuli ſignificatu proſperiora patriae ſuae ominaretur.

+ Romanos

FESTVS. Romanam portam vulgus appellat, vbi ex epiſtylio defluit aqua. qui locus ab antiquis appellari ſolitus eſt ſtatuae Cinciae, quod in eo fuit ſepulcrum eius familiae. ſed porta Romana inſtituta eſt a Romulo . . . infimo cliuo Victoriae, qui locus gradibus in quadram formatus eſt.

appel-

appellata autem Romana a Sabinis praecipue, quod ea proximus aditus erat Romam.

Romana porta apud Romam a Sabinis appellata est, quod per eam proximus eis aditus esset. PAVLVS.

Romanam portam ante . . . . . . FESTVS.
tatam ferunt, quae fuerit . . . .
. . . .
Romani . . . . .
artificium . . . . .
coeperunt . . . . .
is ciuitatibus . . . . .
omnes, qui nunc . . . . .
sunt institu . . . . .
manos, alij aiunt . . . . .
magnae, ac po . . . . .
in conferendis . . . . .
ros Romanos, alij . . . .
os equitando, iactu . . . .
parilibus, paribusq; etiam . . .
ludentibus fierent . . . .

Romulia tribus dicta, quod ex eo agro censebatur, quem Romulus ceperat ex Veientibus. PAVLVS.

. . . . . latam Terentius quidem . . FESTVS.
. . . . . deinde detortam voc . . .
. . . . . credibile. ceterum caus . . .
. . . . . nisse ait Verrius . . .

Romulum quidam a ficu ruminali, alij quod lupae ruma nutritus est, appellatum esse ineptissime dixerunt. quem credibile est a virium magnitudine, item fratrem eius appellatos.

Romulus, & Remus a virtute, hoc est a robore appellati sunt. PAVLVS.

Rorarios milites vocabant, qui leui armatura primi praelium committebant; quod, vt ante imbrem fere rorare solet, sic illi, ante grauem armaturam quod prodibant, rorarii dicti.

Rorarium vinum, quod rorariis dabatur.

. . . . vbi incubare posset auspicij repetendi causa. FESTVS.

Roscij appellabantur in omnibus perfecti artibus, quod PAVLVS.

Roscius quidam perfectus vnus in arte sua, id est, comoedia, iudicatus sit.

FESTVS. . . . . ri solent in . . . .
. . . . comoedus in . . .
. . . . nih l deesset . . .
. . . . de oratore . . .
. . . . mense Aug . . .
. . . , quod eodem ill . . .
. . . . est. iumenta . . .
. . . . omnes horti in . . .

PAVLVS. Rosea in campo Reatino campus appellatur, quod in eo arua rore humida semper feruntur.

FESTVS. . . . . us appellatur . . .
. . . . ida semper ferent.

Rotundam v.c. Rotundam * aedem Vestae Numa Pompilius Rex Romanorum consecrasse videtur, quod eandem esse terram, qua vita hominum sustentaretur, crediderit, eamq; pilae forma esse: vt sui simili templo dea coleretur.

PAVLVS. Rotundam faciebant aedem Vestae ad pilae similitudinē, quod eandem credebant terram esse.

RVBIDVS apud Plautum panis vocabatur parum coctus. item scorteae ampullae rugosae rubidae dici solent.

FESTVS. . . . . tur parum coctus cum . . .
. . . . Plautus in Catina * . . .
*Casina) . . . . o atq; ibi torreto . . .
. . . . em scorteae ampullae vetustate rugosae, & coloris eiusdem rubidae dici solent.

PAVLVS. Ructare, non ructari dicendum est. Flaccus: Videres * alios * ructare, ac respuere pulcherrima superbia. Cicero tamen ructaretur dixit.

* videtis *alias

FESTVS. . . . . ctare . . . .
. . . ut pro . . . .
. . . os igi . . . .
. . . scrib . . .
. . . ceus . . . .
. . . re, ac . . .
. . . M.Cice . . .
. . . ructa . . .
Rufuli Tribuni mili . . .
Consul faciebat . . .

Rutilius-

Rutilius Rufus leg . . .
modit sic enim eleua . . .
bant hi, qui populi suffr .. . .
cognomine Rutili a. .. . .

Rufuli appellabantur Tribuni militum a Consule facti, non a populo, de quorum iure, quod Rutilius Rufus legem tulerat, Rufuli, ac post Rutili sunt appellati. PAVLVS.

Rumen est pars colli, qua esca deuoratur. vnde rumare dicebatur, quod nunc ruminare.

. . . . qua esca deuoratur . . FESTVS.
. . . . . quod nunc ruminare . .

Rumentum, abruptio. PAVLVS.

. . . alibus significare vi . . . FESTVS.
. . . oue, dum verba Anci . . .
. . . erimen vis canerit . . .
. . . o augurio rumentum . . FESTVS.

Rumex, genus teli simile spari Gallici. PAVLVS.

Rumex . . . . .
meminit Lucili . . . .
tragula . . . . .

Ruminalis dicta est ficus, quod sub ea arbore lupa mammam dedit Remo, & Romulo*. mamma autem rumis* dicitur. vnde & rustici appellant hedos subrumos, qui adhuc sub mammis habentur. PAVLVS. *rumus

. . . . latam ait Varro . . . FESTVS.
. . . . . bus, quod sub ea ar . . .
. . . . . Remo, & Romulo . . .
. . . . . ma autem rumis di . .
. . . . . es sub rimios uo . . . .
. . . . . alibi autem sunt . . .
. . . . . ruminari solitum . . .

Rumitant, rumigerantur.* Naeuius: Simul alius aliunde rumitant inter se. *.* *rumigerāt. PAVLVS. *.* fere.

. . . . ntur. vt Nae . . . . FESTVS.
. . . . itant inter . . . . .

Runa genus teli significat. Ennius: runata recedit, id est, pilata. PAVLVS.

. . . . . nas . . . . . . FESTVS.
. . . . . ae . . . . .
. . . . Naeui . . . .

. . . . . . ut . . .
. . . . . . ad . . .
. . . . . . escen . . .

Rupitias in duodecim significat, damnum dederis.* [*dederit. V.C.]

PAVLVS. Rupitia damnum dederit significat.

FESTVS Ruri esse, non rure dicendum, testis est Terentius in Phormione, cum ait: ruri se continebat, ibi agrum de nostro patre.

Ruscum est, ut ait Verrius, amplius paullo herba, & exilius* virgultis, fruticibusque ** non dissimile iunco, cuius coloris rebus uti mulieres solitae, commemorat Cato Originu libro septimo: Mulieres opertae auro, purpuraque, ars* inhaeret diadema, coronas aureas russea facie,* galbeas* lineas, pelles, redimicula. [*exiruis. V.C. ** fructibusque. v.c. *fultas) *auri, *facile galbeos. v.c]

Ruspari est quaerere crebro, ut hoc versu indicatur: & ego ibo, ut latebras ruspans rimer amaptimas.

PAVLVS. Ruspari est crebro quaerere.

Rustica vinalia quartodecimo Kalendas Septembris celebrabantur, quo die primum vinum in urbem deferebant

FESTVS. Rustica vinalia appellantur, mense Augusto quartodecimo kalendas Septembris Iouis dies festus, quia Latini bellum gerentes aduersus Mezentium, omnis vini libationem ei deo dedicauerunt. eodem autem die Veneri templa sunt consecrata, alterum ad Circum maximum, alterum in luco libitinensi, * quia in ipsius* deae tutela sunt horti. [*luci libitinensi. v.c. *in pius. v.c]

Rustum ex rubus . . . . .

. . . .

Ruta caesa dicuntur, quae venditor possessionis, sui usus gratia, concidit, ruendoque contraxit.* [*extraxit)]

Rutabulum est, quo rustici in proruendo igne panis coquendi gratia (utuntur.) Nouius in Pico: quid ego facetem, otiosi *rodebam rutabulum. Naeuius * obscenam viri partem describens: vel quae sperat se nupturam iri adulescentulo, ea licet senile tractet retritum rutabulum. [*otiosus?) *Nattius. v.c Nouius.) *viri. v.c. viro)]

PAVLVS. Rutabulum a proruēdo igne vocatum, quo panes coquuntur. inuenitur tamen positum & pro virili membro.

FESTVS. Rutilae canes, id est, non procul a rubro colore immolantur,

tur, vt ait Atcius Capito canario sacrificio pro frugibus deprecandae saeuitiae causa sideris caniculae.

Rutilium * rufum significat, cuius coloris studiosae etiam antiquae mulieres fuerunt. vnde traxerunt cognomina Rutilias, * vt indicat frequenter Afranius. *Rutilus, vel Rutulus) *Rutilias, vel Rutilae)

PAVLVS.

Rutilium * rufum significat, cuius coloris studiosae etiam antiquae mulieres fuerunt. vnde & rutilae " dictae sunt. *Rutilum, vel Rutilus) "rutiliae

Rutrum dictum, quod eo harena eruitur.

FESTVS.

Rutrum tenentis iuuenis est effigies in Capitolio ephebi more Graecorum harenam ruentis exercitationis gratia. quod signum Pompeius Bithynicus ex Bithynia supellectilis regiae Romam deportauit.

PAVLVS. SABATINA a lacu Sabate dicta.

FESTVS. Sabatina. . . . . .
. . . te . . . .
Sabini dicti, vt ait Var . . . . . .
quod ea gens PP. praecipue colat de . . .
σίβεσθαι.

PAVLVS. Sabini a cultura deorum dicti, id est ἀπὸ τοῦ σίβεσθαι.

FESTVS. Sabini quod . . . . . .
. . prouerbium e . . . .
. . Sinnius Capito . . . .
. . ficium propte . . . .
. . Sabinum at . . . . .
. . nam his pr . . . . .
. . rum idem . . . . .
. . . facientibus . . . .
. . . in quiete vi . . . .
. . . fici religione . . . .
. . . in prouerbium . . . .
. . . uellent somn . . . .
. . . tatem bibendi q . . . .
. . . id somnium cap . . . .
. . . illud quoque anus . . .
. . . niat. fere enim quo . . .
. . . animo voluimus . . .
. . . parere solet.
Saccor . . . . . .
. . . m Pomponius . . . .
. . . or, quod ficus ea . . .
. . . nomen per M . . .
. . . ductum est Io . . .
. . . lem modo So . . .
. . . tu es Apollo . . . .
Sacella di . . . . . .
. . a diis sacrata sine tecto. . .

PAVLVS. Sacella dicuntur loca diis sacrata sine tecto.
Sacer mons trans Anienem fluuium vltra tertium miliarium appellatur, quia Ioui fuerat consecratus.

FESTVS. Sacer mons appellatur trans Anienem paullo vltra tertium miliarium; quod cum plebes, cum secessisset a patribus creatis

creatis Tribunis plebis, qui sibi essent auxilio, discedentes Ioui consecrauerunt. At homo sacer is est, quem populus iudicauit ob maleficium, neque fas est eum immolari; sed, qui occidit, parricidij non damnatur; nam lege tribunicia prima cauetur: SI QVIS EVM, QVI EO PLEBEISCITO SACER SIT, OCCIDERIT; PARICIDA NE SIT. ex quo quiuis homo malus, atque inprobus sacer appellari solet. Gallus Aelius ait sacrum esse quocumque modo, atque instituto ciuitatis consecratum sit, siue aedis, siue ara, siue signum, siue locus, * siue pecunia, siue quid aliud, quod diis dedicatum, atque consecratum sit. Quod autem priuati suae religionis causa aliquid earum rerum deo dedicent; id Pontifices Romanos non existimare sacrum. at si qua sacra priuata suscepta sunt, quae ex instituto Pontificum stato die, aut certo loco facienda sint; ea sacra appellari, tamquam sacrificium. Ille locus, vbi ea sacra priuata facienda sunt, vix videtur sacer esse. *locum v.c.

Sacram viam quidam appellatam esse existimant, quod in ea fœdus ictum sit inter Romulum, ac Tatium. quidam, quod eo itinere vtantur sacerdotes rdulium * sacrorum conficiendorum causa. Itaque ne eatenus quidem, vt volgus opinatur, sacra appellanda est a regia ad domum regis sacrificuli, sed etiam a regis domo ad sacellum Streniae * & rursus a regia vsque in arcem. nec" appellari debere ait Verrius, sed disiuncte, vt ceteras vias Flaminiam, Appiam, Latinam, vt ne Nouamuiam quidem, sed Nouam viam. *edulium) *strenjae) "nec ita)

Sacra via in vrbe appellatur, quod in ea foedus ictum sit inter Romulum, & Tatium. PAVLVS.

Sacramento dicitur, quod . . . . FESTVS.

. . ae interposita, ac tum . . . .

. . to dicitur interrogari, quia . . .

. . . in Q. Thermum de x . . .

. . aerant, ne mala . . . .

. . scelera nefaria sic . . . .

. . nto traderetur. lege est . . . .

Sacramentum dicitur, quod iurisiurandi sacratione interposita geritur. PAVLVS.

Sacramentũ aes significat, quod poenae nomine penditur.

FESTVS. Sacramentum aes significat, quod poenae nomine penditur, siue eo quis interrogatur, siue contenditur. id in aliis rebus quinquaginta assium est, in aliis rebus quingentorum inter eos, qui iudicio inter se contenderent. qua de re lege L. Papirij Tribuni plebis * sanctum est his verbis: Quicumq; Praetor posthoc * factus erit, qui inter ciues ius dicet, tres viros (capitales) populum rogato, iique tres viri . . . . . quicumque . . . facti * erunt, sacramenta ex . . . . * iudicantoque. eodemque iure sunto, vti ex legibus, plebeique scitis exigere, iudicare, esseque * oportet. Sacramenti autem nomine id aes dici coeptum est, quod & propter aerarij inopiam, & sacrorum publicorum multitudinem consumebatur id in rebus diuinis.

*Militum) *posthac) *Al V.C. *exiguato) * iudiciareque esse, esseque V.C.

Sacrani appellati sunt Reate orti, qui ex Septimontio Ligures, Siculosque exegerunt. nam vere sacro nati erant.

Sacratae leges sunt, quibus sanctum est, qui quid aduersus eas fecerit, sacer alicui deorum sicut * familia, pecuniaque. Sunt qui esse dicant sacratas, quas plebes iurata in monte sacro sciuerit.

*sit, vt)

PAVLVS. Sacratae leges dicebantur, quibus sancitum erat, vt si quis aduersus eas fecisset, sacer alicui deorum esset cum familia, pecuniaque.

FESTVS. Sacrem . . . . . .
. . . us vbi iam . . . .
. . . ire appel . . . .
. . . ita id adi . . . .
. . . um sit voca . . . .
. . . lescens qui . . . .
. . . eneunt sa . . . .
. . . nummum . . . .
*piari . . . plari * de mea . . .
. . . e. sunt domi . . . .
. . . to aduer . . . .
. . . mum post . . . .
. . . rem in sin . . . .
. . . uando pro . . . .
. . . me sacrem . . . .

Sacrificulus . . . . . .
. . . qui ea sacra, quae . . .
. . . s sueue-

. . . s sueuerãt, facit . . . .
. . . ur post Reges ex . . . .
. . . utus.

Sacrificulus Rex appellatus est, quia ea sacra, quae Reges facere assueuerant, fecisset. PAVLVS.

Sacrima appellabant mustum, quod Libero sacrificabant pro vineis,& vasis,& ipso vino conseruandis. sicut praemessum * de spicis,quas primum messuissent, sacrificabant Cereri. * praemetiū

. . . primis fiet . . . . FESTVS.
. . . crima est . . . . .
. . . atius dicunt . . . . .
. . . tum in amphoram . . . .
. . . ifici causa pro . . . . .
. . . quae quasi sacra . . . . .
. . . ero fit, ut prae . . . .

Sacrosanctum dicitur, quod iureiurando interposito est institutum,siquis id violasset,vt morte poenas penderet. cuius generis sunt Tribuni plebis, Aedilesque eiusdem ordinis. quod affirmat M. Cato in ea, quam scripsit Aedilis plebis sacrosanctos esse.

Sacrosanctum dicebatur, quod iureiurando interposito erat institutum,vt qui violasset,morte poenas penderet. PAVLVS.

Saeculares ludi apud Romanos post centum annos fiebãt, quia saeculum in centnm annos extendi existimabant.

. . . Tarquinij Superbi Regis . . . FESTVS.
. . . Marti consecraui . . . .
. . . . . . Cos. quod populus
Romanus in . . . . .
aram quoque Diti a . . . . .
extremo Mart . . . . .
pellatur demissa . . . . .
viginti, in qua . . . . .
R. facere sac . . . . .
& nonagensi . . . . .
Popillio Laenate . . . . .
stis furulis * est . . . . . * hostiis fur ui.)
quod noctibus, ac de . . . . .
tum post annos u . . . . .
culares appell . . . . .

saeculi habetur.

Sagaces appellantur multi, ac sollertis acuminis. Afranius in Brundisina: Quis tam sagaci corde, atque ingenio vnico. Lucretius lib. II. Nec minus haec animum.

cognoscere . . . . . .
etiam canem . . . . . .
inuictus ca . . . . . .
ribus fretus . . . . .
mulier per . . . . . .
sapiens pro . . . . . .
forsitan prop. . . . . . .
euitandam .

PAVLVS. Sagaces appellantur sollertis acuminis. vnde etiam canes indagatores sagaces sunt appellati. Saga quoque dicitur mulier perita sacrorum, & vir sapiens, producta prima syllaba propter ambiguitatem euitandam.

Sagmina dicebant herbas verbenas, quia ex loco sancto arcebantur legatis proficiscentibus ad foedus faciendum, bellumque indicendum. vel a sanciendo, id est confirmando. Naeuius: Scabos, * atque verbenas sagmina sumpserunt.

*Scapos)

FESTVS. Sagmina vocantur verbenae, id est herbae purae, quia ex loco sancto arcebantur a Consule, Praetoreve legatis proficiscentibus ad foedus faciendum, bellumque indicendum. vel a sanciendo, id est confirmando. Naeuius: Ius sacratum Iouis iurandum sagmine.

PAVLVS. Salaciam dicebant deam aquae, quam putabant salum ciere, hoc est mare mouere. vnde Ouidus: Nymphaeque salaces.) quo vocabulo poetae pro aqua vsi sunt. Pacuuius: Hinc saeuitiam Salaciae Fugimus.

FESTVS. . . . salum ciet, an . . .
. . . uocabulo poe . . . .
. . . Pacuuius . . . . .
. . . am Salaciae . . . .
. . . uescimur . . . .
. . . . mo vt me . . .
. . . . um saeptam . . .

PAVLVS. Salaria via Romae est appellata, quia per eam Sabini sal a mari deferebant.

FESTVS. . . . iam uiam . . .
. . a,

. . . . a, quae nunc Col . .
. . . . li dicitur . . .
. . . . appellabatur . . .. .
. . . . ut ea liceret . . . .
. . . . lem portari . . . .

Salentinos a salo dictos, Cretas, & Illyrios, qui cum Locrensibus nauigantes societatem fecerint eius regionis Italiae, quam o. . . . . .

Salentiui a salo sunt appellati. PAVLVS

Salias virgines Cincius ait esse conducticias, quae ad Salios adhibeantur cum apicibus paludatae, quas Aelius Stilo scripsit sacrificium facere in Regia cum Pontifice paludatas cum apicibus in modum Saliorum. FESTVS

Salicem idem* virgulti genus, non arboris dicit, & ridicule interpretatur dictam; quod ea celeritate crescat, vt salire videatur. * Verrius)

Salinum in mensa pro aquali solitum esse poni ait* cum patella; quia nihil aliud sit sal, quam aqua. Salinum cum sale in mensa ponere figulis religioni habetur, quod quondam in Esquilina regione figulo, cum fornax plena vasorum coqueretur, atque ille proxime eam conuiuatus, super modum potus somno esset oppressus cum conuiuis suis, praeteriens quidam petulans ostio patente ex mensa salinum coniecit in fornacem, atque ita incendio excitato figulus cum suis concrematus est * ait Verrius)

Salios a saliendo, & saltando dictos esse, quamuis dubitari non debeat, tamen Polemon ait Arcada quendam fuisse nomine Salium, quem Aeneas a Mantinea in Italiam deduxerit, qui iuuenes Italicos ἐνόπλιον saltationem docuerit. At Critolaus Saonem ex Samothrace cum Aenea deos penates, qui Lauinium transtulerit, Saliare genus saltandi instituisse: a quo appellatos Salios, quibus per omnis dies, vbicumque manent, quia amplae po-* nuntur caenae, si quae aliae magnae sunt, † Saliares appellantur. * dum v. c.

Salmacis nomine nympha Caeli, & Terrae filia fertur causa fontis Halicarnasi aquae appellandae fuisse Salmacidis, quam qui bibisset, vitio impudicitiae mollesceret, ob eam rem, quod eius aditus angustatus parietibus

occaſionem largitur iuuenibus petulantibus antecedentium* puerorum, puellarumque violandarũ, quia non patet refugium. Ennius: Salmaci da ſpolia ſine ſanguine, & ſudore.

* accedentium)

Saltum Gallus Aelius libro ſecundo ſignificationum, quae ad ius pertinent, ita definit: Saltus eſt, vbi ſiluae, & paſtiones ſunt, quarum cauſa caſae quoque. Siqua particula in eo ſaltu paſtorum, aut cuſtodum cauſa aratur, ea res non peremit nomen ſaluti, non magis, quam fundi, qui eſt in agro culto, & eius cauſa habet aedificium, ſi qua particula in eo habet ſiluam.

Salua res . .

. . cnex, quare paraſiti Apollinis in ſcaena dictitent, cauſam Verrius in libro quinto, quorum prima eſt P littera reddidit. quod C. * Sulpicio, C. * Fuluio conſulibus M. Calpurnio Piſone Praetore Vrbis * faciente ludos ſubito ad arma exierint, nuntiato aduentu hoſtium, victoreſque in theatrum redierint, ſoliciti, ne intermiſſi religionem adferrent, inſtaurati qui * eſſent, inuentum eſſe ibi C. Pompinium * libertinum mimum magno natu, qui ad tibicinem ſaltaret. Itaque gaudio non interruptae religionis editam vocem nuuc quoque celebrari. At in hoc libro refert Sinnij Capitonis verba, quibus eos ludos Apollinares Claudio, & Fuluio Conſulibus factos dicit ex libris Sibyllinis, & vaticinio Marcij vatis inſtitutos, nec nominatur vllus Pomponius, ridiculeque de appellatione paraſitorum Apollinis hic cauſam reddit, cum in eo praeteriiſſet. Ait enim ita appellari, quod C. Volumnius, qui ad tibicinem ſaltarit, ſecundarũ partium fuerit, qui fere omnibus mimis paraſitus inducatur. Quam inconſtantiam Verrij noſtri non ſine rubore retuli.

* P.)
* CN.)
* PR. VRB.)
* inſtaurandique.)
* Pomponium)

PAVLVS. Salutaris porta appellata eſt ab aede Salutis, quae ei proxima fuit.

FESTVS. . . . . s porta ap . . . . .

. . . . lutis, quod ei . . . .

. . . . utationes uo . . . .

. . . . unc ludi ſcenicos . . . .

. . . . s primum feciſſe C . . . .

. . . . lium M. Popillium, M . . .

. . Aediles

: : : : Aediles memoriae . .
. . . . historici solebant . . .
. . . . ino . . hestra†dum . . . * orchestra)
. . . . bulae componeren . . .
. . . . scaenis.

Sambuca * organi genus, a quo sambucistriae dicuntur. machina quoque, qua vrbs expugnatur, similiter vocatur. Nam, vt in organo chordae, sic in machina intenduntur funes. PAVLVS. * Sambina

Sam . . . . FESTVS.
genus.a quo Samby . . . . .
dicuntur. per similitu . . . . .
cam machinam appella . . . .
. . . . nt.nam vt in . . .
. . . . machina funes . . .

Samnites ab hastis appellati sunt, quas Graeci σαύνια† appellant, has enim ferre assueti erant. siue a colle Samnio, * vbi ex Sabinis aduentantes consederunt. PAVLVS. † σαυνία) * Samo

. . . mnitibus nomen . . . .
. . . s propter genus . . . .
. . . appellent . . . .
. . . t Sabinis vere . . . .
. . . hominum . . . .
. . . comio castronio . . . .
. . . collem,cui nomen . . . .
. . . .

anates dicti sunt qui supra, infraque Romam habitauerunt, quod nomen his fuit, quia, cum defecissent a Romanis, breui post redierunt in amicitiam, quasi sanata mente. Itaque in duodecim cautum est, vt idem iuris esset Sanatibus, quod fortibus * id est bonis, & qui numquam defecerant a populo Romano. * forctibus v.c.

. . . . ti appella . . . FESTVS.
. . . . Sulpicius . . . . .
. . . . et Opilliu . . . .
. . . . dici inferio . . .
. . . . ut Tiburtes . . . .
. . . . populo Tibur . . . .
. . . . Tiburti ide . . . .
. . . . riorisque.loc . . . .

. . . in XII. nex . . .
. . . forti sanati . . .
. . . id est bonor . . .
. . . qui & inf . . .
. . . que sunt . . .
. . . eos Latinos . . .
. . . egerit secundum . . .
. . . fra Romam in c . . .
. . . eos quae sanati . . .
. . . praeter opinio . . .
. . . set sanauissetq; . . .
. . . cisci potuisset no . . .
. . . Cincius libro II.d . . .
. . . fulti ne Valerius . . .
. . . in XII. explanati . . .
. . . men in eo libro, quem . . .
. . . volute inscribi forc . . .
. . . duas gentis finitima . . .
. . . gem hanc inscrip . . .
. . . n vti dius man . . .
. . . P.R. haberent . . .
. . . ctos, & sana . . .
. . . nificare exis . . .
. . . tumulti sunt . . .
. . . cuit displi . . .
. . . sanct forcti . . .
. . . anati insani . . .
Sanctum . . .
lius quod . . .
at Aelius . . .
videatur e . . .
plerique autem q . . .
poena. sit multa . . .
se ponetur pro . . .
et sanctio dict . . .
et rogatio qui con . . .
Sanderacam . . .
quod Graeci sa . . .
Naeuius. Meru . . .

PAVLVS. Sādaraca, genus coloris. Naeuius: Merula sandaracino ore.

Sanq-

Sanqualis auis, quae offifraga dicitur.

Sanqualis auis a . . . . FESTVS.
mentariis augura . . . .
ga dicitur, quia in . . . .
tutela eft.

Sanqualis porta . . . .
. . eoq; eodem eft nomine . .
. . . .

Sanqualis porta appellatur proxima aedibus Anci.* PAVLVS. *aedi Sangi)

Saperda, genus peffimi pifcis.

. . . . genus peffimi pi . . . FESTVS.
. . . fignificat C . . .
. . . faperdae cu . . .

Sarcito in duodecim Seruius Sulpicius ait fignificare damnum foluito, praeftato.

Sarcito, damnum foluito. PAVLVS.

Sardanapalus rex Affyriorum fuit vnicae luxuriae, inter mulieres, epulafque verfatus femper, atque omni tempore. FESTVS.

Sardare, intelligere. Naeuius: Quod bruti nec fatis fardare queunt. PAVLVS.

. . . . intellegere . . . FESTVS.
. . . . uius belli Pu . . .
. . . d bruti nec fatis . . .
. . . .

Sardi venales* . . . .
. . ior. ex hoc natum . . . *venales)
. . detur, quod ludis . . .
. . fiunt a vicinis . . . .
. . ctio valentium* . . . . *v elentiû)
. . in qua nouifsimus . . .
. . rimus producitur . . .
. . fenex cum toga paretexta, * bullaque aurea, quo cultu Reges foliti funt effe E. . . corum, *qui Sardi appellantur, quia Etrufca gens orta eft Sardibus ex Lydia. Tyrrenus enim inde profectus cum magna manu eorum occupauit eam partem Italiae, quae nunc vocatur Etruria. At Sinnius Capito ait Ti. Gracchum Confulem collegam P. Valerij Falconis Sardiniā, Corficamque fubegiffe, nec praedae quidquam aliud, quā man *praetexta) *Etrufcorû)

cipia captum, quorum vilissima multitudo fuerit.

Sargus piscis genus. qui in Aegyptio mari fere nascitur. Lucilius: quem praeclarus helops, quem Aegypto sargus mouebit.

PAVLVS. Sargus piscis genus in mari Aegyptio.

FESTVS. Sarissa, hasta Macedonica.

PAVLVS. Sarissa est hastae Macedonicae genus.

* Sarpa vinea. Sarpta vineta * putata. id est pura facta. vnde & virgulae abscissae sarmenta. sarpere enim antiqui pro purgare dicebant.

FESTVS. . . . dest pura . . . . . .
. . . dictae in pe . . . . . .
. . . ent esse, quae . . . . .
. . . inde etiam . . . . . .
. . . res dici pu . . . . . .
. . . ntiqui pro pur . . . . .

* Epiros, vel Pylos v.c. Sarpuntur vineae, id est putantur, vt in duodecim: quandoque sarpta, donec dempta erunt.

PAVLVS. Sarra, Tyros * insula.

FESTVS. . . . . uae nunc Epiros . . .
. . . .

PAVLVS. Sarte ponebant pro integre. ob quam causam opera publica, quae locantur, vt integra praestentur, sarta tecta vocantur. * etenim sarcire est integrum facere.

* locantur

FESTVS. . . . rte in augu . . . . .
. . . . gro ponitur . . . .
. . . . audire ui . . . .
. . . . opera pu . . . .
. . . . ntegra praes . . . .
. . . . cantur, et . . . .
. . . . facere.

Sas Verrius putat significare eas teste Ennio, qui dicat in libro primo: Virgines nam sibi quisque domi Romanus habet sas. cum suas magis videatur significare. sicuti eiusdem libro septimo, fatendum est eam significari, cum ait: nec * quisquam philosophia (quam doctrinam " Latina lingua non habet sapientia, quae peribetur) Insomnis vidit prius, quam sam discere coepit. Idem cum ait sapsam pro ipsa, nec alia ponit in libro sextodecimo: Quo res sapsa loco sese ostentatque iubetque. & Pacuuius in Teucro:

* neque) * philosophiam, quae doctrina v.c.

Teucro: Nam Teucrum regi sapsa res restibiliet. PAVLVS.

Sas, suas. Ennius: Virgines nam sibi quisque domi Romanus habet sas. Sam, eam. Idem Ennius: Neque quisquam philosophiam In somnis vidit prius, quã sam discere coepit. Sapsa, ipsa. Idem Ennius: Quo res sapsa loco sese ostentat.

Sati . . . . . . FESTVS.
um in Samnio captum est, quo . . .
eam deduxerunt Triumuiri M. Valerius Coruus, Iunius Scaeua; P. Fuluius* Longus ex S.C. kal. Ianuariis P.* Papirio Cursore, C. Iunio I I. Cos.

*Fluuius. V.C. *L.)

Satis verbum Verrio melius fuit praeterire, vt mihi videtur, "quam tam absurdas* opiniones suas de eo recitare;" quas sciens praeterij, tam Hercules, quam de Scabro, quod proximum sequebatur.

*absedi qui V.C. *rectare. v. c.

Satur, & vir, & caro non habent.* *obliqua.)

Satura, & cibi genus ex variis rebus conditum est, & lex multis* aliis legibus conferta. Itaque in sanctione legum adscribitur: neve per saturam abrogato, aut derogato. T. Annius Luscus in ea, quam dixit aduersus Ti. Gracchum: Imperium quod plebes per saturam dederat, id abrogatum est. & C. Laelius in ea, quam pro se dixit: dein postero die, quasi per saturam sententiis exquisitis, in deditionem accipitur.

*tis v. c.

Satura, & cibi genus dicitur ex variis rebus conditum: & lex multis aliis conferta legibus: & genus carminis, vbi de multis rebus disputatur. PAVLVS.

Saturnia Italia, & mons, qui nunc est Capitolinus, Saturnius appellabatur, quod in tutela Saturni esse existimantur. Saturnii quoque dicebantur, qui castrum in imo cliuo Capitolino incolebant, vbi ara dicata ei deo ante bellum Troianum videtur, quia apud eam supplicant apertis capitibus. Nam Italici auctore Aenea velant capita: quod is, cum rem diuinam faceret in litore Laurentis agri Veneri matri, ne ab Vlysse cognitus interrumperet sacrificium, caput adoperuit, atque ita conspectum hostis euitauit. FESTVS.

Saturno dies festus celebratur mense Decembri, quod eo aedis est dedicata. & is culturae agrorum praesidere videtur, quod etiam* falx est ei insigne. versus quoque an-

*quo etiam V.C. quodam)

tiquissimi, quibus Faunus fata cecinisse hominibus, videtur, Saturnij appellantur, quibus & a Naeuio bellum Punicum scriptum est, & a multis aliis plura composita sunt. qui deus in Saliaribus Saturnus *nominatur, videlicet a sationibus. .

* Satirnus)

. . . . . sacrificium fit cap . . .
. . . . . Metellus Pont . . .
. . . . . set adesset, vt eum . . .
. . . . . pici Ser F. inaug . . .
. . . . . ret se sacra sibi ram . . .
. . . . . plicandum esse capite . . .
. . . . . esset futurum, vt cum ap . .
. . . . . facienda esset, Pont . . .
. . . . . Claudius prouocauit . .
. . . . . tifici esset, Claudius f . .
. . . . . Saturno sacra fecit re . .
. . . xum Tarpeium appel . . .
. . . tis, qui ob sepultam Ta . . .
. . eum montem Sabinis . . .
. . nominatus est. vel . . .
. . L. Tarpeius Romulo . . .
. . tas virgines aduers . . .
. . xum est denoxi poenae . . .
. . noluerunt funestum locum . . .
. . Capitolij coniungi.

SCAEVAM volgus quidem & in bona, & in mala reuocat; cum aiunt bonam, & malam . . .
. . . . . in mala pone . . .
. . . . . apud Graecos c . . .
. . . . . pro sinistro sca . . .
. . . . . tius in belli Hi . . .
. . . . . sentit. scaeui . . .
. . . . obit penitus . . .

PAVLVS. Scaeua res dicitur, mala; quasi sinistra. σκαιὸν enim Graece sinistrum dicitur.

Scandulaca genus herbae frugibus inimicae, quod eas velut hedera implicando necat.

FESTVS. Scandu . . . . .
. . . inimicae, quod eas . . .
. . . necat.

Sca-

Scaptensula locus vbi argentum effoditur in Macedonia dictus a fodiendo, namq; Graece σκάπτειν effodere dicitur. Lucretius: Quales exspiret scaptesula subter odores. PAVLVS.

Scapten . . . . . FESTVS.
. . . in Macedonia . . .
. . quod est Graece σκάπτ . . .
. . lis exspiret Scap.

Scaptia tribus a nomine vrbis Scaptiae appellatur. PAVLVS.

S . . . . . . FESTVS.
mine vrbis Scaptiae . . . .
incolebant.

Scelerata porta, quae & Carmentalis dicitur, vocata, quod per eam sex & trecenti Fabij cum clientium millibus quinque egressi aduersus Etruscos ad amnem Cremeram omnes sunt interfecti. PAVLVS.

Scele . . . . . FESTVS.
ellatur a quibusdam . . .
orunt, quod ei proximum Car . . .
rata autem, quod per eam . . .
clientium millibus . . . .
truscos ad amnem . . .
fecti. qua ex cau . . . .
trare, egrediue . . . .

Sceleratus campus app . . . .
linam, in quo virgin . . .
fecerunt, defossae sunt.
. . . appellatur antea atria . .
. . . bonius, cui negotium da . .
. . . conquireret sacella, at . .
. . . curauit, quia in eo loco . .
. . . sacellum fuit. quod ignora . .
. . . ut quidam fulgur conditum . . .
. . . fas est integi. semper forami . . .
. . . to caelum patet.

Sceleratus campus appellatur proxime portam Collinam, in quo virgines Vestales, quae incestum fecerunt, viuae defossae sunt. PAVLVS.

Sceleratus vicus Romae appellabatur, quod cum Tarquinius Superbus interficiendũ curasset Seruium Regem socerũ suũ, corpus eius iacens filia carpento superuecta sit

properans in possessionem domus paternae.

FESTVS. Sceleratus vi . . . . . :
quod cum Tarquinius Superbus interficie . . .
set Ser. Tullium Regem soce . . . .
. . . nto superuecta est pro . .
. . . domus paternae.

Scena ab aliis, a quibusdam sacena appellatur dolabra pontificalis.

PAVLVS. Scena, siue sacena, dolabra Pontificalis.

FESTVS. Scenam genus . . . . . .
manifestum est, sed futurum *securis, ân dolabra sit, ambigitur. quam Cincius in libro, qui est ei *de verbis priscis, dolabram ait esse Pontificiam. Liuius in Lydio: corruit, quasi ictus scena, haud multo secus.

*verum) secundus)

Scensas . . . .
nunc cenas, quae autem . . . .
habebant, & pro ceni . . . .

PAVLVS. Scensas * Sabini cenas dicebant. quae autem nunc prandia sunt, cenas habebant, & pro cenis vespernas appellabant.

*scenas

Schedia genus nauigij inconditum, id est, trabibus tantum inter se nexis factum. vnde mala poemata schedia appellantur.

FESTVS. . . . a genus nauigij . . .
. . . se connexis fac . . .
. . . ferunt. post amissam . . .
. . . us quoq; poemata . . .
. . . is perfectis, qui essent . .
. . . um dixit, qui schedium fa . . .
. . . .

Schoeniculas app. . . . . .
trices Plautus propter vsum vng . . .
quod est pessimi generis. itaq; . . . .
. . . iraculae cum extritis . .
. . . idem. pro sedas, pistorum . .
. . . miseras schoeno dili . . .
. . . . as.

PAVLVS. Schoeniculae appellantur meretrices, propter vsum vnguenti schoeni, quod est pessimi generis.

Scholae dictae sunt ex Graeco σχολάζω, a vacatione, quod ceteris rebus omissis vacare liberalibus studiis pueri

ri debent.

Scholae dictae sunt non ab otio, ac vacatione omni, sed quod ceteris rebus omissis, vacare liberalibus studiis pueri debent. vt etiam ludi appellantur, in quibus minime luditur, ne tristi aliquo nomine fug . . . nerae. FESTVS.

Scirpus * est id, quod in palustribus locis nascitur leue, & procerum, vnde tegetes fiunt. inde prouerbiũ est in eas natum res, quae nullius impedimenti sunt, in scirpo nodum quaerere. Ennius: Quaerunt in scirpo, soliti quod dicere, nodum. & Plautus in Aulularia: quasi pueri, qui nare discunt, scirpo induetur ratis. Nouius in Phoenissis: sume arma, id est an * occidam claua scirpia. *Scriptum v.c. *iam te)

Sciscito, * sententiam dico. *Scisco) PAVLVS.

Scita plebei appellantur ea, quae plebs * suo suffragio sine patribus iussit plebeio magistratu rogante. FESTVS. *pleps v.c.

Scitum populi . . . . . .
. . tus patricius . . . .
. . fragiis iussit . . . .
. . ex patribus, et . . . .
. . am leges scrib . . . .
. . tum est, quod TR. . . .
. . gauit, id est consu . . . .
. . plebes autem est . . . .
. . praeter patricios . . . .
. . bona facie. alias bonis . . . .
. . poetis vsurpantur. Te . . . .
. . satis, inquit, scita, et . . . .
. . menon. At scias, quam scite . . . .
. . vt Ennius in libro sexto: Lumen . . .
. . scitus agaso. . . . .

Scorta appel . . . . .
etudine rusticorum . . . .
quos solebant di . . . .
delicularum, omnia . . . . .
appellantur . . . . . .
tenorum ab isdem . . . . .
esse ait.

Scorta appellantur meretrices. quia, vt pellieulae, subigantur. omnia namque ex pellibus facta scortea appellan- PAVLVS.

tur. Scortes, id est pelles testium arietinorum ab eisdem pellibus dictae.*

*dici

Scorteum * pelliceum, in quo sagittae reconduntur, appellatum ab eadem causa, qua scortũ. σκύτος enim Graece pellis dicitur. vnde scuticae, & scuta, quia non sine pellibus sunt.

*Scranteum

FESTVS. . . . . tum vocabatur . . .
. . . reconduntur, ab ea . . . .
. . . quia pellibus nomen a . . . .
. . . Scyticae, & scuta . . . . .
. . . .

Scraptae dicebantur nugatoriae, ac despiciendae mulieres, vt ait Verrius * ab iis, quae screa iidem appellabant, id est quae quis excreare solet, quatenus id faciendo se purgaret. Titinius in Prilla: rectius mecastor, Piculetae Postumae Lectum hodie stratum vidi. scraptiae muli . . . . . .

*vaut V.C.

PAVLVS. Scraptae nugatoriae, ac despiciendae mulieres.

FESTVS. Scribas proprio nomine antiqui, & librarios, & poetas vocabant. at nunc dicuntur scribae quidem librarij, qui rationes publicas scribunt in tabulis. itaque, cum Liuius Andronicus bello Punico secundo scripsisset carmen, quod à virginibus est cantatum, quia prosperius respublica populi Romani geri coepta est, publice adtributa est(&) in Auentino aedis Mineruae, in qua liceret scribis, histrionibusque consistere, ac dona ponere in honorem Liuij, quia is, & scribebat fabulas, & agebat.

Scriptum.* lapidem esse ait, & ita vocari, Antistius Labeo in agro Menullino, vbi" diuinam rem facerent.*

*Scribtum V.C. *vbi scribae) in V.C. vtrumque deest. *facerent V.C.

Scripturarius ager publicus appellatur, in quo, vt pecora pascantur, certum aes est. quia publicanus scribendo conficit rationem cum pastore.

PAVLVS. Scrupi dicũtur aspera saxa, & difficilia attrectatu. vnde scrupulosam rem dicimus, quae aliquid in se habet asperi.

FESTVS. . . . . saxa, & difficil . . .
. . . ri insuetae, aut . . . .
. . . lere. Ennius in Ar . . .
. . . tita saxa, atque hos . . .
. . . vnde scrupulosam . . .
. . . in se

. . . in se aspera. Corne . . . .

. . . IIII. Hic tum iniectus . . .

. . . et quaedam dubitatio . . .

Scurrae vocabulum Verrius ineptissime aut ex Graeco tractum ait, quod est σκυρράζειν; aut a sequendo: cui magis adsentitur, quod & tenuioris fortunae homines, & ceteri alioqui, qui honoris gratia prosequerentur quempiam, non antecedere, sed sequi sint soliti. quia videlicet dicat Lucilius: Cornelius Publius noster Scipiadas dicto, tempusque intorquet in ipsum Oti, & deliciis, luci effictae, atque cinaedo. Et sectatori adeo ipsi suo, quo rectius dicas. Ibat forte domum, sequimur multi, atque frequentes. Cum secutos videri velit, ob eorum iurgia, non ob adsuetum officium.

Scutilum tenue, & macrum, & in quo tantum exilis pellicula cernitur. PAVLVS.

Scut . . . . FESTVS.

Graeco. vt cum dicim . . . .

lem aliquem dcm . . . . .

pompa aliud d . . . . . .

tilum de scruti . . . . .

qui virtute p . . . . .

scuti locum co . . . . .

SED * pro fine inueniuntur posuisse antiqui. PAVLVS.

Secespita cultrum ferreum oblongum manubrio eburneo, rotundo, solido, vincto ad capulum auro, argentoque, fixo * clauis aeneis, aere Cyprio, quo Flamines, Flaminicae virgines, Pontificesque ad sacrificia vtebantur. dicta autem est secespita a secando. *sc) *fixum

Secespitam esse Antisti . . . . . FESTVS.

. . . ferreum oblongum mani . .

. . . o solido vincto ad ca . . .

. . . fixum clauis aeneis ae . . .

. . . nes, Flaminicae virgi . . .

. . . crificia vtuntur, ea . . . .

. . . a in sacrario vtuntur . . .

. . . rediculo aene[illegible]olim . . .

. . . nubae relictae sunt . . .

. . . tangere licet est . . .

. . . sed & aliis in locis, et . . .

. . quaedam ita secespitae di . . . .

PAVLVS. Secespitam alij securim, alij dolabram aeneam, alij cultellum putant.

Secesſiones, narrationes.

Secium libum eſt, quod ſeceſpita ſecabatur.

FESTVS. . . . . eſt, quod ſeceſpita ſecatur . . .

. . . ae ſole at neceſſariis ſa . . . .

. . . .

Secluſa ſacra dicebantur, quae Graeci myſteria appellant.

PAVLVS. Secordiam quidam pro ignauia poſuerunt. Cato pro ſtultitia poſuit. compoſitum autem videtur ex ſe, quod eſt ſine, & corde.

FESTVS. . . . . . am quidam . . . .

. . . . M.Cato pro . . .

. . . . VII. cum ait . . . .

. . . . menſam t . . . .

. . . . ne quid neg . . . .

. . . . retur conpos . . .

. . . . quod eſt ſine . . .

PAVLVS. Sectarius veruex, qui gregem agnorum praecedens ducit.

Sectio, perſecutio iuris.

Sectores, & qui ſecant, dicuntur; & qui empta ſua perſequuntur.

Secundae res non a numero dicuntur, ſed quia, vt velimus, ſequantur.

Secus, aliter: haud ſecus, non aliter.

FESTVS. Secus Valgius putat ex Graeco, quod eſt ἑκάς, dictum: abſurde ſcilicet. ſignificat enim aperte aliter exemplis omnium fere, qui eam vocem vſurpant.

*Sediculam

PAVLVS. Sediculum,* ſedile.

FESTVS. Sedum, alij ſadum, appellant herbam; quam Opillius Aurelius ſeſuuium vocari ait, eamque in tegulis ſeri, nec quamobrem id fiat, indicat.

Seges dicitur ea pars agri, quae arata, & conſita eſt. a ferendo videlicet.

Segeſta, quae nunc appellatur, oppidum in Sicilia eſt, quod videtur Aeneas condidiſſe praepoſito ibi Egeſto, qui eam Egeſtam nominauit. Sed praepoſita eſt ei S littera, ne obſceno nomine appellaretur, vt factum eſt in Maleuento, quod Beneuentum dictum eſt, & in Epidamno,

Epidamno, quod vſurparunt Dyrrachium.

Segnitia . . . . . .

. . . . honeſtum. Terentius . .

. . . . ſegnitiae, neque ſocor . . .

§ Segnitia dicitur, quod ſine nitendo quid vtile, aut honeſtum. Terētius: Enimuero Daue nihil loci eſt ſegnitiae, neque ſocordiae. PAVLVS.

Seliquaſtr a, genus ſedilium.

Seliquaſtra ſedilia antiqui generis appellantur D littera in L conuerſa, vt etiam in ſella factum eſt, & ſubſellio, & ſolio, quae non minus a ſedendo dicta ſunt. FESTVS.

Sellae curulis locus . . . . . .

. . ictori poſteriuſque . . . .

xime ſacellum Mer . . . . .

ciebant ſpecta . . . . . .

Sementinae feriae fuerunt inſtitutae, quaſi ex iis fruges grandeſcere poſſint. PAVLVS. * poſſent)

Semis, ſemodius, ſemuncia ex Graeco trahuntur, ſicut & alia nonnulla, quae S litteram pro aſpiratione eorum habent, vt ἑπτὰ ſeptem, ὕλη ſilua. ſic iſta ab eo, quod illi dicunt ἥμισυ, declinata ſunt.

Semis, ſemodi . . . . . . FESTVS.

. . . tione ex Grae . . . .

. . . litteram pro . . . .

. . . habent, vt . . . . .

. . . ſiluae. ſic . . . .

. . . συ dicunt . . . . .

Sempronia horrea, qui locus dicitur, in eo fuerunt lege Gracchi, ad cuſtodiam frumenti publici.

Senacula tria fuiſſe Romae, in quibus Senatus haberi ſolitus ſit, memoriae prodidit* Nicoſtratus in libro, qui inſcribitur de Senatu habendo. vnum, vbi nunc eſt aedis Concordiae inter Capitolium & forum, in quo ſolebant magiſtratus D.T. * cum ſenioribus deliberare. alterum ad portam Capenam. Tertium citra aedem Bellonae, in quo exterarum nationum legatis, quos in vrbem admittere nolebant, ſenatus dabatur. * rediidit V.C. * de rep.5

Senaculum locus Senatorum. PAVLVS.

Senatores a ſenectute dici ſatis conſtat, quos initio Romulus elegit centum, quorum conſilio Rempublicam ad- FESTVS.

ministraret. Itaque etiam patres appellati sunt, & nunc cum senatores adesse iubentur, quibusque in senatu sententiam dicere licet. quia ij, qui post lustrum conditum ex iunioribus magistratum ceperunt, & in senatu sententiam dicunt, & non vocantur senatores ante, quam in senioribus sunt censi.

Senatus decretum a consulto Aelius Gallus sic distinguit, vt id dicat particulam quandam esse senatus consulti, vt cum prouincia alicui decernitur, quod tamen ipsum senatusconsulti est.

Senis crinibus nubentes ornantur, quod is ornatus vetustissimus fuit. quidam quod eo Vestales virgines ornentur, quarũ castitatem viris suis sponoe . . . * a ceteris.

* spondeat)

Senium a senili acerbitate, & vitiis dictum. posuit Caecilius in Hymnide: Sine suam senectutem ducat vtique ad senium sorbitio.

Senonas, Gallos, Verrius ait, existimari appellari, quia noui venerint ex transalpina regione . . . . ξένους, postea Seno . . . . . .

Sentes, cum constet esse spinas, & Afranius in Abducta dixerit: quam senticosa verba pertorquet turba. * pro spinosis accipi debet.

* lupa)

Sentinare, satagere, dictũ a sentina. quia multam aquam* nauis cũ recipit, periclitatur. Caecilius in Aethrione: cum Mercurio capit consilium, postquam sentinat satis.

* quã multae aquae. v. c.

PAVLVS. Sentinare, satagere, dictum a sentina nauis, quam quis vt aqua liberet, euacuare contendit. Itaque sentinare, subtiliter periculum vitare. Caecilius: Capit consilium, postquam sentinat satis.

FESTVS. Seplasia . . . . . .
. . uo plurimi vnguenta . . . : .
. . cuius meminit Cicero. Seplasiam . .
. . audiebam te, vt primum aspe . . .
. . Consulem repudiauit.
. . . . septem stellae appel . .
. . . . bus iunctis, quos trio . .
. . . . appellent, quod iunc . .
. . . . quasi terriones . . .
. . . . quod id astrum Grae . .
. . . . partem quandam . . .
. . En-

. . . . Ennius. supera . . .
. . . . . et physici cum sum . . .
. . . . conten. . tem . . .
. . . . aiunt quod ita sunt . . .
. . . . ut ternae proxim . . .
. . . . trigona . /

Septimontio, vt ait Antistius Labeo hisce montibus feriae. Palatio, cui sacrificium, quod fit, Palatuar dicitur. Veliae,* cui item sacrificium. Faguali," Suburae, Cermalo,* Oppio, Coelio monti, Cispio monti. Oppius autem appellatus est, vt ait Varro Rerum humanarum libro octauo, ab Opita* Oppio Tusculano, qui cum praesidio Tusculanorum missus ad Romam tuendam, dum Tullus Hostilius Veios oppugnaret, consederat in carinis, & ibi castra habuerat. similiter Cispius* a Laeuo Cispio Anagnino, qui eiusdem rei causa eam partem Esquiliarum, quae iacet ad vicum patricium versus, in qua regione est aedis Mefitis, tuitus est.

* Villae v. c. Fagutali)
* Germalo)
* Opitre)
* Cfficion. v. c.

Sacrificium, quod fiebat Romae in monte Palatino, Palatuar dicebatur. PAVLVS.

Septimontium appellabant diem festum, quod in septem locis faciebant sacrificium, Palatio, Velia, Fagutali, Subura, Cermalo,* Coelio, Oppio, & Cispio.

* Germalo)

. . . . pellatur mense . . . FESTVS.
. . . . astis agonalia . . .
. . . . ntibus fiunt sa . . .
. . . . Fagutali, Subura . . .
. . . . Cispio.
. . . . chrum est, vt ait Gallus Ael . .
. . . mortuus sepultus est. quod ant . .
. . . labant. his que cippis, aut aliq . .
. . . tui causa designatus est intra .
. . . pultura est facta.

Se quamque, seorsum quamque.

. . . . is dicitur, qui inter aliquos . . .
. . . inter eos conuenerit . . . .
. . . quid vt ei reddat, qui id . . .
. . . stiterit. Cato in ea ora . . .
. . . de indigitibus. sinunt . . . .
. . . ut bona rapiant, aut . . . .

. . . . sequestro dent. & Pla . . .

. . . . sic sequestro mihi data . . .

* Histricia v. c. — Serilla Verrius appellari putat nauigia Istrica, * ac Liburnica, quae lino, ac sparto condensantur. a conferendo, & contexendo dicta. quia dicat Pacuuius in Niptris: nec vlla subcus * cohibet compagem aluci; Sed suta lino, & sparteis serillibus. cum πειρφερχστικῶς, * ficto vocabulo vsus sit pro funiculis, qui sparto conferuntur.

* subscus)

* πειρφερχ-στικῶς. V.C.

PAVLVS. Serilla nauigia Istrica, quae lino, ac sparto condensantur. a conferendo, & contexendo dicta.

Serius Attius a sero comparauit. ait enim: Ne, si forte paulo, quam tu, veniam serius.

* serius v. c.

FESTVS. Serius * a sero videtur dictum. Attius in Amphitryone: Ne, si forte paulo, quam tu, veniam serius. ·*·

·*· serius. v. c.

Sero sapiunt Phryges, prouerbium est natum a Troianis, qui decimo deniq; anno velle coeperant Helenã, quaeque cum ea erant rapta, reddere Achiuis.

PAVLVS. Serpsit antiqui pro serpserit vsi sunt. vnde serpulae dictae, quas nunc serpẽtes dicimus, ex Graeco, quod illi ἑρπετὰ, nos pro aspiratione eorum S littera posita, vt ἑξ, sex, ἑπτὰ, septem.

FESTVS. . . . . antiqui pro serpserit . . .

. . . . ulae dictae, quas nunc ser . . . .

. . . . e co, quia illi ἑρπετὰ, nos . . .

. . . . S littera posita, vt . . .

Serpula serpserit, ait (idem) Messalla, serpens inrepserit.

Serra praeliari dicitur, cum assidue acceditur, receditur que, neque vllo consistitur tempore. Cato de re militari: siue * forte opus sit cuneo, aut globo, aut forcipe, aut turribus, aut serra, vti adoriare.

* siue. v. c.

PAVLVS. Serra praeliari dicitur, cum assidue acceditur, receditur que, neque vllo tempore consistitur.

FESTVS. Sertorem quidam putant dictum a prendendo, quia cum cuipiam afferat * manum educendi eius gratia ex seruitute in libertatem, vocetur adsertor. cum verisimilius sit dictum, qui sereret quid, ac potius adsertorem a serendo cepisse nomem', cum aliquem serat petendo in libertatem eandem, qua ipse sit, id est iungat: quia fruges cum seruatur, terrae iungit. quod totum Verrius ἀπθάνως introduxit.

* adserat. v. c.

Seruilius lacus appellabatur, eo, * qui cum faciendum curauerat in principio vici iugari continens basilicae Iuliae, in quo loco fuit effigies hydrae posita a M. Agrippa. * ab eo)

Seruilius lacus Romae a conditore vocatus.

Seruorum dies festus erat Idibus Augusti: quia eo die Rex Tullius filius ancillae natus est.* PAVLVS. * aedem dedicauit Dianae.

Seruorum dies festus vulgo existimatur Idibus * Augusti, quod eo die Ser. Tullius natus serua * aedem Dianae dedicauerit in Auentino, cuius tutelae sint cerui, a quorum ·*· celeritate fugitiuos vocent seruos ·*· FESTVS. * Idus v.c. * seruus. v.c. ·*· quo v.c. ·*· ceruos v.c.

. . . . . . in carmine app-
. . . . . esopia pro sedilibus di-
. . . . . . dhuc in consuetu-
. . .

Sestertius dicitur quarta pars denarij. quo tempore is decussis valebat, id est dupondius . . . .
. . . .

Sestertius dicitur quarta pars denarij, quo tempore is decussis valebat, id est dupondius, & semis. PAVLVS.

Sestertij no . . . . FESTVS.
. . . dupondij, & semissis . . .
. . . tertius, sed auctos esse . . .
. . . apud antiquos autem . . .
. . . rant, & valebant . . .
. . . ti, bigati, quinquessis . . .
. . . est numerum aeris perduct . . .
. . . minia, minus soluendi . . .
. . . tur P. R.

Sex millium, & ducentorum hominum primus C. Marius conscripsit legionem, cum antea quattuor millium fuisset. vnde etiam appellabatur quadrata. PAVLVS.

Sex suffragia appellantur in equitum centurijs quae sunt adiectae * ei numero centuriarum quas Priscus Tarquinius Rex constituit. PAVLVS. * adfectae. v.c.

Sex Vestae sacerdotes constitutae sunt, vt populus pro sua cuaque parte haberet ministram sacrorum. quia ciuitas Romana in sex est distributa partis. in primos, secundosque Titienses, Ramnes, Luceres.

Sexagenarios . . . .

. . cuius causam Mani . .
. . qui incoluerint . . . .
. . hominem sexaginta . . .
editi patri,quot . . . . . .
. . . q facere eos de . . .
. . . ulis,sed religio . . .
. . . cirpeas hominum ef . . .
. . . modo mittere . . .
. . . t,morante in Italia . . .
. . . ius comitum habitaue . . .
. . . am haberi,atque Arga . .
. . . auerint arui.quorum pro . .
. . . am redintegrari eo ge . . .
. . . a legatum quendam Arga . .
. . . is Romae moratum esse,his,vt . .
. . . . t. institutum a sacerdotibus,vt . .
. . . scirpea ex omnibus , cumque publicae .
. . . nciauisset, per flumen,ac mare in patriam remitteretur. Sunt, qui dicant,post vrbem a Gallis liberatam ob inopiam cibatus coeptos sexaginta annorum homines iaci in Tiberim ; ex quo numero vnus filij pietate occultatus saepe profuerit patriae consilio sub persona filij.id vt sit cognitum , ei iuueni esse ignotum, & sexagenarijs vita concessa.latebras autem eius,* quibus arguerit * senem , id est cohibuerit , & caelauerit, sanctitate dignas esse visas , ideoque , Arcaea appellata. Sed exploratissimum illud est causae , quo tempore primum per pontem coeperunt comitijs suffragium ferre iuniores,conclamauerunt , vt de ponte deijcerentur sexagenarij , qui jam nullo publico munere fungerentur , vt ipsi potius sibi , quam illi deligerent imperatorem. Cuius sententiae est etiam Sinnius Capito . Vanam autem opinionem de ponte Tiberino , confirmauit Afranius in Repudiato,

* eas)
* arcuerit);

Sextantarij asses in vsu esse coeperunt ex eo tempore, quod* propter bellum Punicum secundum , quod cum Hannibale gestum est,decreuerunt patres,vt ex assibus, qui tum erant librarij , fierent sextantarij,per quos cum solui coeptum esset, & populus aere alieno liberaretur, & priuati , quibus debitum publice solui oportebat,non magno

*. quo

magno detrimento adficerentur. Septuennio quoq; (anno) vsus est, vt priore numero, sed id non permansit in vsu, nec amplius processit in maiorem.

Sexus *aliter significat sexu, natura, habituque ex Graeco, quam illi vocant ἕξιν. Afranius in Priuigno sic agit: * orbus virili sexu adoptau.e sibi. Pacuuius in Atalanta: Triplicem virili sexu partum procreat. *secus v.c. *alt.)

Sexus, natura, vel habitus, ex Graeco ἕξις vocatur. PAVLV

SIBINAM appellant Illyrici telum venabuli simile. Ennius: Illyrici restant sicis, sibinisque fodentes.

Sibus, callidus, vel acutus.

Sic versantu . . . *FESTVS.
fune voluit eodem non . . . .
. . . . pellant Dolonem . . .
. . . cation maius . . .
. . . Capito velut se . . .
. . . lone interioris . . .
. . . orte moroque cum ait . . .
. . . L. Terentio Tusciui . . .
. . . iuum de saxo Tarpeio . . .
. . . uenisset commisatum, quod . . .
. . . et coactus . . .

Sicilices hastarum spicula lata. Ennius: Incedit veles vulgo sicilibus *latis. PAVLVS. *scilicibus)

Sicilicum dictum, quod semunciam secet.

Sicyonia genus calciamenti. Lucilius: Et pedibus laeua sicyonia demit honesta.

Si fus . . . FESTVS.
. . . is ipsis id quod Graece . . .
. . . geriualicia sic est . . .
. . . e populum. Ser. Sulpi . . .
. . . tani, paganiue si . . .
. . . donec eam inter se . . .
. . . s iudicatio esto . . .

Signa, vt rerum, ita . . .
. . aut lapides, aut f . . .
. . . adhuc aliqua. et . . .
. . . pantur etiam, sed po . . .
. . . simulacra ad effi . . .

Signare significat modo scribere, modo anulo signa impri- PAVLVS.

mere,modo pecora signis notare.

FESTVS. . . . ri dicitur signis notare . .
. . . sed antiqui eo pro scribe , . .
. . . re,& consignare . . . .
. . . ere,& conscri . . . .

PAVLVS. Silatum antiqui pro eo, quod nunc ientaculum dicimus, appellabant,quia ieiuni vinum sili conditum ante meridiem obsorbebant.

FESTVS. . . . pro eo quod nunc ientaculum dicimus . . quia ieiuni vinum solicon . .
. . obsorbebant.

PAVLVS. Silere tacere significat ficto verbo ab S littera, quae nota silentij est.

FESTVS. Silere,tangere* (* tacere.)
. . a S littera,que ini . . . .
. . dici,vbi qui post mediam . .
. . candi causa ex lectulo suo si . .
. . et liberatus a lecto in solido . .
. . letque ne quid eo tempore deiciat . .
. . le in lectum reposuit,hoc enim est .
. . entiũ,omnis vitij in auspicijs vacuitas. Veranius ait,non vtique ex lecto, sed ex cubili,ne * rursus se in lectum reponere necesse esse. (* nec)

PAVLVS. Silicernium erat genus farciminis,quo fletu familia purgabatur. dictum autem silicernium,quia,cuius nomine ea res instituebatur,is iam silicem·*· cerneret. Caecilius: credidi silicernium ejus me esse esurum. (·*· silentium v.c. solum)

FESTVS. . . . . nebris quam . .
. . . . ocant, sed . .
. . . . errius existi . .
. . . . uod nos farci . .
. . . . letum familia . .
. . . . omine ea res . .
. . . . s iam silentium . .
. . . . olostare. Cre . .
. . . me esse esurum . . .

Siluij sunt appellati Albani Reges, a Lauiniae filio, quem post excessum Aeneae grauida relicta timens periculum, & suae vitae, & eius, quem vtero gerebat, in siluis latens enixa est. qui restitutus in regnum est post mortem

tem Ascanij praelatus Iulo *fratris filio, cum inter eos de regno ambigeretur. *Iulio.v.c.

Silus appellatur naso susum versus repando. vnde galeae quoque a similitudine silae dicebantur.

Simpludiarea funera sunt, quibus adhibentur D. T. ludi, corbitoresque quidam ea dixerunt esse, quibus neutrum genus interesset ludorũ. nam indictiua sunt, quibus adhibentur non ludi modo, sed etiam desultores, quae sunt amplissima.

Simpludiarea*funera, quibus ludos adhibebant. PAVLVS. *Simpludearia

Simpulum vas paruum non dissimile cyatho, quo vinum in sacrificiis libabatur. vnde & mulieres rebus diuinis deditae simpulatrices dicuntur.

Simultas, id est, odium, dicta ex contrario, quia minime sint simul. potest & a simulatione dicta existimari, quia simulate loquuntur ad inuicem.

Sinciniam, cantionem solitariam.

. . . . in prouerbio dici solet FESTVS.
. . . . sine vlla incommoda appendice; quod olim sacra non solum publica curiosissime administrabant, sed etiam priuata. relictusque heres sic*pecuniae, etiam sacrorũ erat; vt ea diligentissime administrare esset necessarium. *sicut)

Sinistrae aues, sinistrumque est sinistimum, auspicium, id est, quod sinat fieri. Varro libro quinto Epistolicarum quaestionum, ait: a deorum sede cum in meridiem spectes, ad sinistram sunt partes mundi exorientes, ad dexteram occidentes; factum arbitror, vt sinistra meliora auspicia, quam dextra esse existimentur. idem fere sentiunt Sinnius Capito, & Cincius.

Sinistrum in auspicando significare ait Ateius Capito, laetum, & prosperum auspicium, at*silentium"dubij duntaxat vacat vitio. igitur silentio surgere cum dicitur, significat non interpellari, quo minus rem gerat, ad *.* sinistrum hortari quoque auspicia ad agendum quod animo quis proposuerit. *aut v.c. "vbi) *.*at)

Siparium genus veli mimicum.* . . *menutum FESTVS.

Si . . . . FESTVS.
utuntur, dictum ait . . .
mento quod vocetur. . . .

r

PAVLVS. *similiter Siremps dicitur, quasi similis* res ipsa. habetur hoc in libris Catonis.

FESTVS. . . . ponitur pro eadem, vel proinde . .
. . . Cato in dissuadendo le . . .
. . . licta est, & praeterea rogas . . .
. . . ea si populus condemnaue . . .
. . . fiet, quasi aduersus le . . .

Sispitem Iunonem, quam vulgo Sospitem appellant, antiqui vsurpabant, cum ea vox ex Graeco videatur sumpta, quod est σώζειν.

Sistere fana cum in vrbe condenda dicitur, significat loca in oppido futurorum fanorum constituere, quod* Antistius Labeo ait, in commētario quintodecimo Iuris Pontificij, fana sistere esse lectisternia certis locis & diis habere. *quam V. C. Q.

PAVLVS. Sistere fana cum dicerent, significabatur lectisternia certis in fano locis componere.

Sobrinvs est patris mei consobrini filius, & matris consobrinae filius.

FESTVS. Sobrinus est, vt ait Gallus Aelius, patris mei consobrini filius, & matris meae consobrinae filius. femina iisdem de causis appellat fratrem, & fratrem patruelem, & consobrinum, & propius consobrino, * & sobrina. iidem gradus in sobrina quoque sunt. *sobrino)

Sobrium vicum . . . .
er Aelius quod . . . .
locus, neque caut . . . .
aliquod in eo n . . . .
vino solitum . . . .

PAVLVS. Sobrium vicum Romae dictum putant, vel quod in eo taberna nulla fuerit; vel quod in eo Mercurio lacte, non vino supplicabatur.

Sodales dicti, quod vna sederent, & essent; vel quod ex suo dapibus* vesci soliti sint; vel quod inter se inuicem suaderent, quod vtile esset. *datis

FESTVS. Sodalis . . . . .
tant, quod vna . . . .
. . . alij, quod ex suo . . .
. . . alij, quod inter se . . .
rent, quod vtile es . . . .
. . . crebro

. . . crebro congre vocan . . .
. . . vocabulo, quod est . . .
Sodes, si audes, vti si . . . .
pro in loco. Terentius . . .
sodes, quis heri Chry . . .

Sodes, si audes; vti sis, pro si vis; & illico pro in loco. Terentius in Andria: Dic, sodes, quis heri Chrysidem habuit. PAVLVS.

Solari sine praepositione dixisse antiquos, testis est Pacuuius, cum ait: solatur, auxiliatur, hortaturque me. FESTVS.

Solatum genus morbi, maxime a rusticantibus dicitur, cuius meminit etiam Afran . . .
. . . . arquato Medo . .
. . . . tigine.

Solatum genus morbi. PAVLVS.

Solea, vel ea dicitur, quae solo pedis subiicitur, vel genus piscis, vel materia robustea, super quam paries craticius extruitur.

Solea, vt ait Verrius, est non solum ea, quae solo pedis subiicitur, sed etiam pro*materia robusta," super quam paries craticius extruitur. FESTVS. *per v. c. "robustea v. c.

Solicitare*quidam dictum putant vel . . . sollicitare. v. c.
. . . ex suo loca, ac sententia . . .
. . . quin significet locum, quis . . .
. . . quoq; dicantur loco pa . . .

Solicitare est solo citare, id est, ex suo loco mouere. solum autem quin significet locum, quis dubitet? cum exsules quoque dicantur loco patriae suae pulsi. PAVLVS.

Solida sella at . . . . . FESTVS.
iubetur, cum mane sur . . . .
lauit quod antiqui expresse . . .
riore parte excauat . . . .
ciebant sedes, quas s . . . .
in his nihil erat con . . . .
bant inquit Verrius, quod . . .
absurde, vt mihi videtur, . . .
sit totum ait dictum solidum . . . Messalla)

Solino idem*ait esse consulo. *Solpuga)

Solino intelligitur consulo. Solipugia, vel Solipagna v. c.

Solipunga*genus bestiolae malefica e,·*·quod acrius, concitatiusque fit feruore solis. vnde etiam nomen traxit. PAVLVS. ·*·veneficae.

FESTVS. Soli . . . . . . maleficae, qu . . . . . fit feruore s . . . . . traxit.

Solitaurilia hostiarum trium diuersi generis immolationem significant, tauri, arietis, verris, quod omnes eae solidi, integrique sunt corporis. contra Aci . . . ver eces* maiales, qui quia sollum, Osce totum, & solidum significat. vnde tela quaedam sollıferrea vocantur tota ferrea, & homo bonarum artium sollers, & quae nulla parte laxata, cauaque sunt, solida nominantur. atque harum hostiarum omnium inuiolati sunt tauri, quae pars scilicet caeditur * in castratione. sunt quidem qui putent, ·*·ex tribus hostiis praecipue nome inclusum cum solido tauri, quod amplissima sit earum. quidam dixerunt omnium trium vocabula confusa + suis, ouis, tauri adeffecisse id, quod vno modo appellarentur vniuersae. quod sit a sollo, & tauris earum hostiarum ductum (est) nomen, antiquae consuetudinis * per vnum L enuntiari non est mirum, quia nulla tunc geminabatur littera in scribendo. quam consuetudinem Ennius mutauisse fertur, vt pote Graecus Graeco more vsus, quod illi aeque scribentes, ac legentes duplicabant mutas Sem . . .

*verbices. V.C.
*ceditur v. c.
·*·portent V.C.
*confixa. v. c.
*antiqua cō suetudine)

PAVLVS Solitaurilia hostiarum trium diuersi generis immolationem significant tauri, arietis, verris. quod omnes hi solidi, integrique sint corporis. Sollum enim lingua Oscorum significat totum, & solidum. vnde tela quaedam solliferrea vocantur, tota ferrea; & homo bonarum artium sollers; & quae nulla parte laxata, cauaque, solida nominantur.

FESTVS. Solla * appellantur sedilia, in quibus non plures singulis possint sedere, ideoque solla ·*· sternere dicuntur, qui sellisternium habent, & solaria vocantur, Babylonica, quibus eadem sternuntur. quae, vt ait Verrius, omnia ducta sunt solo ·*· aluei quoque lauandi * gratia instituti, quo singuli descendunt, solla dicuntur. quae a sedendo * potius dicta videntur, quam a sollo*.

* Solis, vel sola)
·*·soliar v.c.
·*· a sollo)
* cauandi
* ascendendo. v.c.
* solo v. c.
* su a, vel solia.)

Solla * sedilia, in quibus singuli tantum possunt sedere. ideoque solia * sternere dicuntur, qui sollisternium ·*· habent.

suliare, vel solla.
FESTVS.
* sellist

habent. & solaria vocantur Babylonica, quibus eadem sternuntur.

Sollemnia sacra dicuntur, quae certis temporibus fiunt.

Sollemnia sacra dicuntur, quae certis temporibus, annisque fieri solent. FESTVS.

Sollistimum Ap. Pulcher in Auguralis disciplinae libro primo ait esse tripudium, quod aui * excidit ex eo, quod illa fert. saxumve solidum, aut arbos viuiradix ruit, quae nec prae vitio, humani * caedanturve, iacianturve, pellanturve. *aut V.C. *humanave vi) vel, humi cadant)

Sollo Osce dicitur id, quod nos totum vocamus. Lucilius: suasa " quoque omnino dirimit non solla * dupondi. id est non tota. Item Liuius: Sollicuria, in omni re curiora. * & solliferreum, genus teli totum ferreum. sollers etiam in omni re prudens; & sollemne, quod omnibus annis praestari debet. *vasa) *sollo v.c. *curiosa)

Sollo Osce dicitur id, quod nos totum vocamus. Liuius: * Solliferreum genus teli, id est totum ferreum. Sollers etiam in omni re prudens; & sollemne, quod in omnibus annis praestari debet. PAVLVS. *Lucilius)

Solox, lana crassa, vel pecus lana contectum. Titinius: Lana soloci ad purpuram data. & Lucilius: Pascali pecore, & montano hirco,* atque " soloce. *hirto v.c. *hircoque

Solox, lana crassa, & pecus, quod passim pascitur non tectum. Titinius in Barathro: * ego ab lana soloci ad purpuram data. & Lucilius: Pascali " pecore, ac montano, hirto, * atque soloce. FESTVS. *Barrato v.c. *Pastali v.c. *hirco v.c.

Solum, terram. Ennius libro tertio: Tarquinio dedit imperium, simul & sola regni. & aliubi: * sed sola terrarum postquam permensa parumper. *alibi)

Solum, terram. PAVLVS.

Soniuio, sonanti.

. niuio significat in car . . . . FESTVS.
. . . augurali sonanti .
. . . u um tripu . . . .
. . . Pulcher, quod . . .
. . . dit plus quadr . . .

Sons, nocens: Insons, innocens. PAVLVS.

. . . . nocens, vt ex . . . FESTVS.
. . . nocens.

Sonticum morbum in duodecim significare ait Aelius Stilo tertum cum iusta causa. quem nonnulli putant esse, qui nocent, quod sontes significet nocentes. Naeuius ait: sonticam esse oportet causam, quamobrem perdas mulierem.

PAVLVS. Sonticum, iustum. Naeuius: Sonticam esse oportet causam, quamobrem perdas mulierem.

FESTVS. . . . . ausa dicitur a morbo . . .
. . . erendum agere . . .
. . . lato de re A.Atili . . . .
. . . tisse, timidus ne . . .
. . . vbi causam sonticam . . .
. . . .

PAVLVS. Soracum* est, quo ornamenta portantur scenicorum.

FESTVS. . . . quo orname . . . .
*Saracum vel Sorracũ . . . corum. Pla . . . .
. . . rum icillum . . . .

*Sororiae V.C. Sororiare * mammae dicuntur puellarum, cum primum tumescunt, vt fraterculare puerorum. Plautus in Fribolaria * . . . . . .
*Friuolaria) . . . papillae pr . . . . .
. . . uolui dicere . . . .
. . . opus est verb . . . .

PAVLVS. Sororiare * mammae dicuntur puellarum, cum primum tumescunt.
*Sororiae

Sororium tigillum appellabatur locus sacer in honorem Iunonis, quem Horatius quidam statuerat causa sororis a se interfectae ob suam expiationem.

FESTVS. Sororium tigillum appellatur hac de causa. ex conuentione Tulli Hostilij Regis, & Metij Suffetij * ducis Albanorum, Trigemini Horatij, & Curiatij * cum dimicassent, vt victores sequeretur imperium, & Horatius noster exsuperasset, victorque domum reuerteretur, obuia soror cognita morte sponsi, sui fratris manu occisi, auersata est eius osculum, quo nomine Horatius interfecit eam. & quamquam a patre absolutus sceleris erat, accusatus tamen paricidij apud Duumuiros, damnatusque, prouocauit ad populum, cuius iudicio victor duo tigilla tertio superiecto, quae pater eius constituerat, velut sub iugum missus subit, consecratisque ibi aris Iunoni Sororiae,

*Metti Fufetij v.c.
*Curiatij v.c.

tiae, & Iano Curiatio, liberatus omni noxia sceleris est auguriis adprobantibus. ex quo sororium id tigillum est appellatum.

Sors & patrimonium significat. vnde consortes dicimus; & dei responsum; & quod cuique accidit in sortiendo. PAVLVS.

Sors et . . . . . . FESTVS.
cat, vnde con . . . . .
& deis * resp . . . . . *dei)
accidit in so . . . . .

Sortutillus * venter suillus condito farre expletus. PAVLVS.
. . . labatur venter suillus co . . . *Scrutillus Sartutillus
. . . Plautus. venter sullus " di . . . *suillus)
. . . in illum ego me hodie . . .
. . . esa farte biberem . . .

Sos, pro eos antiqui dicebant, vt Ennius libro primo: Constitit inde loci propter sos dea dearum. * & libro tertio: Circum sosque sunt magnae gentes opulentae. Libro septimo: Dum censent terrere minis, hortanturve sos. Libro vndecimo: contendunt Graios Graecos memorare solent sos. interdum pro suos ponebant, vt cum per datiuum casum, idem Ennius effert. Postquam lumina sis oculis bonus Ancus reliquit. *dea diar. v.c. dia dear.)

Sos pro eos antiqui dicebant, vt Ennius: Constitit inde loci propter sos dea * dearum. Sos interdum pro suos ponebant. per datiuum casum idem Ennius effert: Postquam lumina sis oculis. pro suis. PAVLVS. *dia)

Sospes saluus. Ennius tamẽ sospitem pro seruatore posuit.

Sos . . . . FESTVS.
omnis ferre au . . . . .
Afranius in Ep . . . . . .
seruent tuis . . . . .
maxime Teu . . . . .
numquam. En . . . . .
parentem, & p . . . . .
sospitem. Att . . . . .
rite ad patr . . . . .
set. Ennius. vid . . . . .

Sospitare est bona spe afficere, aut bonã spem non fallere. PAVLVS.
. . . . ficare cum dix . . . . FESTVS.
. . . liber ceterum . . .

. . . ait esse bona spe : : :

. . . spem non falle . . .

PAVLVS. SPARA minimi generis iacula a spargendo dicta. Lucilius: Tum spara, tum murices * portantur tragula porro. [*rumices)]

FESTVS. . . . ba . . paruissimi . . .

. . . parguntur dicta . . .

. . . tum spara, tum mu . . .

. . . orro .

[*An.v.c.] . . tiatorem, erratorem. Cato in M. * Coelium, si se appellauisset: In coloniam me hercules scribere nolim, si Triumuirum * sim, spatiatorem, atque fescenninum. [*Triumuir)]

PAVLVS. Spatiatorem pro erratorem Cato posuit.

FESTVS. . . . quam nos dicimus, ἀδε . .

. . . ton quidem idcan, n . . .

. . . nitur .

Spectio in auguralibus ponitur pro aspectione, & nuntiato. quia* omne ius sacrorum habent, auguribus spectio dumtaxat, quorum consilio rem gererent magistratus, non vt possent impedire nuntiando, quae cum vidissent satis, spectio sine nuntiatione data est, vt ipsi auspicio rem gererent, non vt alios impedirent nuntiando. [*ius quod)]

Spectu sine praepositione Pacuuius in Duloreste vsus est, cum ait: amplus, rubicundo colore, & spectu proteruo ferox. [*specto)]

PAVLVS. Spectu * sine praepositione Pacuuius posuit.

FESTVS. Specus feminino genere pronuntiabant antiqui, vt metus, & nepos, tam Hercules, quam masculino stirps, aut * frons. vt Ennius: Tum casu * sub monte altae * specus intus patebant. * & Pacuuius in Chryse: Est ibi sub eo saxo penitus strata harena ingens specus. [*stirpis, vt v.c.] [*causa v.c. caua)] [*alte v.c. montes late)] [*inius patebat v.c. intus patebat)]

Speres antiqui pluraliter dicebant, vt Ennius libro secūdo: Et semel effugit speres ita funditus nostras. & libro sextodecimo: Spero, si speres quicquam prodesse potis sunt.

Spetile * vocatur infra vmbilicum suis, quod est carnis, proprij cuiusdam habitus, exos, qua etiam antiqui per se vtebantur. Plautus enumerandis vilibus * obsoniis in Carbonaria sic meminit: Ego pernam, sumem, sueres, spetile, * callum, * glandia. [*spectile] [*villis v.c. fuillis)] [*spectile] [*galium v.c.]

PAVLVS. Spetile * caro quaedam proprij cuiusdam habitus infra vmbilicum suis. [*Specile]

Spicit

Spicit quoque ſine praepoſitione dixerunt antiqui. Plautus: flagitium eſt ſi nihil mittetur, q̃ ſuper cilio ·*· ſpicit. & ſpexit. Ennius libro ſextodecimo 'quod vbi rex paulo" ſpexit de contibus ·*· celſis. FESTVS. (·*·ſupercilio v. c. *. . . dulo v. c. ſedulo) (*·pontibus)

Spiciunt antiquos di . . . . .
. . tione teſtis eſt Cato in ea, quam . . .
. . ſeptem hominibus, vt ſolent . . .
. . iuios, niſi qui ſempiterni ſunt, quos . .
. . . cant, ne ſpiciunt, neque ratos.

Spicum maſculiſe antiqui dicebant, vt hunc ſtirpem, & hãc amnem. verſus eſt antiquus: quaſi meſſim per miſſim vnumquemque ſpicum collegit.

Spinther vocabatur . . . .
res antiquae ger . . . . .
ſiniſtro. Plautus . . . . .
reconcinnarier.

Spinther armillae genus, quo mulieres vtebantur brachio ſummo ſiniſtro. PAVLVS.

Spintyrnix, genus auis turpis figurae. ea Graece σπινθαρὶς dicitur.

Spintyrnix eſt auis genus turpis figurae. occurſatrix artificum, perdita ſpinturnix. ea Graece dicitur, vt ait Santra, σπινθαρίς. FESTVS.

Spira dicitur, & baſis columnae vnius tori, aut duorum; & genus operis piſtorij; & funis nauticus in orbem conuolutus; ab eadem omnes ſimilitudine. Pacuuius: Quid ceſſatis ſocij eiicere ſpiras ſparteas? Ennius quidem hominum multitudinem ita appellat, cum ait: Spiras legionibus nexunt.

Spirillum vocari ait Opillius Aurelius caprae barbam.

Spirillum barba caprae appellatur. PAVLVS.

Spondere putatur dictum, quod ſponte ſua, id eſt voluntate promittatur.

Spondere Verrius putat dictũ, quod ſpõte ſua, id eſt voluntate, promittatur. dinde oblitus inferiore capite ſponſum, & ſpõſam ex Graeco dictã ait, quod ij σπονδὰς interpoſitis rebus dininis faciant. Spondere antea ponebatur pro dicere. vnde & reſpõdere adh. . . . . .
vſurpari coeptum eſt . . . . . .
ne alterius. FESTVS.

PAVLVS. Spondere ponebatur pro dicere, vnde & respondere adhuc manet, sed postea vsurpari coeptum est in promisso.

FESTVS. Sponsis bene, *beneque volueris, in precatione augurali Messalla augur ait significare spoponderis, volueris.

* Bene spon sis v. c.

PAVLVS. Spurcum vinum dicebant, cum aqua admixta, aut igne tactum erat, mustumve antequam deferuescat.

FESTVS. Spurcum vinum est, quod sacris adhiberi non licet, vt ait Labeo Antistius libro decimo commentarij iuris pontificij, cui aqua admixta est, defrutumve, aut igne tactum est, mustumve ante, quam deferuescat.

PAVLVS. SQVALIDVM incultū, & sordidum, quod proxime similitudinem habeat squamae piscium, sic appellatum.

. . . . cultum, & sord . . .
. . . tum quod proxime . .
. . . scium accedit, it . . .
. . . diti paludum squ . . .
. . . in Telepho Quam ve . . .
. . . stola .

FESTVS. Squarrosos . . . . . .
similitudine ait dic . . . . .
gat ob adsiduam inlu . . . .
num, ac rupicum squar . . . .
rostra.

PAVLVS. Squarrosi ab eadem squamarum similitudine dicti, quorum cutis exsurgit ob assiduam illuuiem. Lucilius: Varronum, ac rupicum* squarrosa incondita rostra.

* rapicum

FESTVS. STAGNVM quidam dici putant, quod in eo aqua perpetuo est alij, quod is locus a Graecis στεγνὸς* dicitur, quia bene contineat aquam.

† στεγνὸς)

Stalagmiū genus inaurium videtur significare. Caecilius in Karine, cum ait: ium * ex aure eius stalagmium Domi habeo.

* tum)

PAVLVS. Stalagmium, genus inaurium. Caecilius: Ex aure eius stalagmium Domi habeo.

FESTVS. Stata sacrificia sunt, quae certis diebus fieri debent. Cato in ea, quam scribit de L. Veturio, de sacrificio* commisso, cum ei equum ademit. quod tu, quod in te fuit, sacra stata sollemnia, capite sancta deseruisti.

* sacrilegio)

PAVLVS. Stata dicebantur sacrificia, quae certis diebus fiebant. Cato: Sacra, stata, sollemnia, sancta deseruisti.

Statae

Statae Matris simulacrum in foro colebatur.

FESTVS. Statae Matris simulacrum in foro colebatur, postquam id collustrauit, ne lapides igne corrumperentur, qui plurimus ibi fiebat nocturno tempore, magna pars populi in suos quisque vicos retulerunt eius deae cultum.

Statua est ludij eius, qui quōdam fulmine ictus in circo sepultus est in Ianiculo. cuius ossa postea ex prodigiis, oraculorumq; responsis senatus decreto intra vrbem relata in Volcanali, quod est suprā comitium, obruta sunt, superque ea columna cum ipsius effigie posita est.

Statuliber est, qui testamento certa condicione proposita iubetur esse liber. & si per heredem est, quo minus statuliber praestare possit, quod praestare debet: nihilominus liber esse videtur.

Status dies vocatur, qui iudicij causa est constitutus cum peregrino. eius enim generis ab antiquis hostes appellabātur, quod erant pari iure cum populo Romano, atque hostire ponebatur pro aequare. Plautus in Curculione. Si status condictus cum hoste intercedit dies, tamen est eundum, quo imperant ingratis.

PAVLVS. Status dies vocatur, iudicij causa constitutus.

FESTVS. Stellam significare ait Ateius Capito laetum, & prosperum, auctoritatē secutus P. Seruilij auguris, quae ex lamella* aerea adsimilis stellae locis inauguratis infigatur.

* stellam, quae ex tamella v. c.

Stellati . . . . . .
. . . eo, qui in Campania est, sed eo, qui . . .
. . . pena. ex Tusci profecti su . . .
. . . . campum appellauerunt. . .

Stellionem † g . . . . . .* Stelionem v. c.
Verrius dic . . . . . .
stillet cibo p . . . . . .
bi a stellarum . . . . .
uarium est . . . . . .

Stercus ex aede Vestae xvii. kalendas Iulias defertur in āgiportum medium fere cliui Capitolini, qui locus clauditur porta stercoraria, tantae sanctitatis maiores nostri esse iudicauerunt.

PAVLVS. Sterilam, sterilem.

FESTVS. Ste . . . .
bant, quam g . . . . . .

que non cip. : . . . .
lasi, aut s . . . . . .
memorab. . : . . . .
in Adelph . . . . . .
feri Anti . . . .
tum sit . . . .
vnde vng . . . .
est.

*ait Verrius) *quam v. c. **constituantur, vel destituantur.)

Stipatores ait* dictos a stipe, quam mercedis nomine accipiant custodes cuiusque corporis. vnde & stipam, qua* amphorae cum extruuntur, firmari solent; etiã stipites, qui ob eandem causam destituantur.**

PAVLVS. Stipatores, id est custodes cuiusque corporis, dicti sunt a stipe, quam accipiebant mercedis nomine.

Stipatores corporis custodes, quos antiqui latrones vocabant, stipati enim ferro circundant corpora regum.

FESTVS. . . . atores appel . . .
. . . ustodes, quos . . .
. . . bant, id est mer . . .
. . . m ferroue . . . .
. . . t regum cor . . .

*& de eoque v. c.

Stipem esse nummum signatum, testimonio est (& id quod* datur stipendium militi, & cum spondetur pecunia, quod stipulari dicitur.
: . . cuniam signat . . . .
. . . ideo stipular . . . .
. . . terrogat .. . . .
. . . aes . . . . .

PAVLVS. Stipes fustis terrae defixus.

FESTVS. . . . defixus. Afra : . :
. . . orro honeste . . .
. . . ite hostium . . . .
. . . pro fidem qui : : . .
. . ; am siluam & . . . .
: . . stili in mela ; . . .
: : . tus vt reuolso : : .
. : . qui iactu vali : . .
: . . parmam, nisi si ; . .
. : . uoluit pro . : : . :
: . . in Bacchi sec : : :

. . egum

. . . egum aut al . . .
. . . us Ennius . . .
. . . ites abiegno . . .
. . . e stipitem . . .
. . . mit eum, qua . . .
. . . rripit.
Sti . . . . . .
re antiqu . . . . .
mina mct . . . . .
quae nunc in . . . . .
re Liuius tr . . . . .
rundam Rom . . . . .
conditam Romam . . . .
uius Ostrymon . . . .
Graio stirpe ex . . . . .
Nomine Pyrrh . . . .
a stirpe supremo . . . .
est reuoca fratre . . . .
plaudite, quam Gallu . . . .
finit stirp est geni . . . .
quia quoque est progr . . . .
. . . . . dicuntur . . .
. . . . . ab imis arbori . .
. . .

Stiricidium, quasi stillicidium, cum stillae concretae frigore cadunt. Stiria enim principale est, stilla deminutiuum. PAVLVS.

. . . . asi stillicidium, cum stcl . .
. . . adunt. Cato pro C . . . FESTVS.
. . . nihilominus voluit semper
. . . re praesenti cognosce . .
. . . e.

Stlata, genus nauigij latum magis, quam altum, & a latitudine sic appellatum, sed* ea consuetudine, qua stlocum pro locum, & stlitem pro lite dicebant. PAVLVS. *scilicet)

Stla . . . . . . FESTVS.
latum mag . . . . .
appellatum . . . . .
consuetudin . . . . .
tem antiq . . . . .

PAVLVS. Stlembus, grauis, tardus, sicut Lucilius pedibus stlembum dixit, equum pigrum, & tardum.

FESTVS. . . grauis, tar . . . .
. . Apulidae pe . .
. . eum refert . .

* vide. v.c. Stolidus, stultus. Ennius libro primo: Nam vidi * pugnare sues, stolidi, solidi sunt. & in Alexandro: Hominem appellat, quia ·*· lasciui stolide non intellegit. & Caecilius in Hypobolimaeo: Abi hinc tu stolide, illi * vt tibi sit pater? & in Andronico: * Sed ego stolidus, gratulatum me oportuit * prius.

·*· quid. v.c. * illic) * Androgyno) * oporteat v.c. oportebat)

PAVLVS. Stolidus, stultus.

Strebula lingua Vmbrorum appellabant partes carnium sacrificatarum.

FESTVS. Strebula Vmbrico nomine Plautus appellat coxendices hostiarum, quas G . . .
. . . in altaria in . . .
. . . . tus ait in Fri . .
. . . . agnina tene . .
. . . . bulis.

Strenam vocamus, quae datur die religioso, ominis boni gratia a numero, quo significatur alterum, tertiumque * venturum similis commodi, veluti trenam, praeposita S littera, vt in loco, & lite solebant antiqui.

* initiumq. v.c.

PAVLVS. Striges appellabantur ordines rerum inter se coniunctę * collocatarum, a stringendo dictae.

* continuate

FESTVS. Stri . . .
. . ordines rerum . . . .
. . uatae conlocata . . .
. . ndo dictae. . .

Stri . . . . . .
ius Graeci σύρνια ap . .
maleficis mulieribus nomen inditum est. quas volaticas etiam vocant. Itaque solent his verbis eas veluti auertere Graeci. σύῤῥιντα πόμπαν νυκτικόμαν στρίγγα τόλαον ὄρνιν ἀνώνυμον ὠκυπόρους ἐπὶ νῆας.

Strigores in ne . .
. . rigosis positum . .
. . rum uirium ha . . .
ores exerciti.

Strigo-

Strigores densarum virium homines. PAVLVS.

Stritauum antiqui dicebant pro tritauo.

Strit . . . . . . FESTVS.
. . ant pro trita . . . .
aui,& atauiae . . . . . .

Stroppus est, vt Ateius Philologus existimat, quod Graece ςϱόφιον † vocatur, & quod sacerdotes pro insigni habent in capite. quidam coronam esse dicunt, aut quod pro corona insigne in caput imponatur, quale sit strophium. Ita que apud Faliscos diem * festum esse, qui vocatur Struppearia, quia coronati ambulent, & a Tusculanis, quod in puluinari imponatur Castoris, struppum vocari. † συϱόφιον. v.c. * fidem v.c.

Stroppus quod Graece dicitur ςϱόφιον, pro insigni ponebatur in capitibus sacerdotum. alij id coronam esse dixerunt. PAVLVS. * industria.)

Struere antiqui dicebant pro augere, vnde instruere.*

Struere antiqui dicebant pro adijcere, augere vnde industrios quoq; M.Cato. iure, lege, libertate, Republica com muniter vti oportet: gloria, atque honore quomodo sibi quisque struxit. aut † in duodecim, quod est. Si caluitur, pedem vestruit: manum endoiacito. alij putāt significare retrorsus ire, alij in aliam partem. alij furere.* alij gradum augere; alij minuere; ac vix pedem pedi praefert, otiose it, remoratur. FESTVS. † At) * fure v.c. fugere)

Strues genera liborum sunt, digitorum coniunctorum non dissimilia, qui superiecta panicula in transuersum continentur.

Strufertarios † dicebant, qui quaedam sacrificia ad arbores fulguritas faciebant, a ferto scilicet quodam sacrificij genere. PAVLVS. † Struferta-rios

. . . . antiqui , . . FESTVS.
. . . . mines con . .
. . . . arbores ful . .
. . . . missarum . .
. . . . struae, et . .
. . . . aciunt . .
. . . . et vti mihi . .
. . . . ullo etiam . .
. . . . fertario . .
. . . . ex qua cortex . .

. . . . . Lucilius . . .
. . . . . ti hibernacul . .

. . . .

Struices antiqui dicebant extructiones omnium rerum. Plautus: Cerialis cenas dat. ita mensas extruit, Tantas struices concinnat patinarias. & Liuius: quo Castalia, per struices saxeas lapsu accidit.

PAVLVS. Struices dicebant omnium rerum instructiones.

strui Struppi vocabantur in puluinaribus fasciculi de verbenis facti, qui pro deorum capitibus ponebantur.

FESTVS. Struppi vocantur in puluinaribus . . .
. . . rum capitibus ponuntur,
. . . bem calo Antistius . .
. . . gistratum publicum . . .

Strutheum in mimis praecipue vocant obscenam partem virilem, a salacitate videlicet passeris, qui Graece στρουθὸς dicitur.

Stultorum feriae appellabantur Quirinalia, quod eo die

PAVLVS. sacrificabant ij, qui solemni die, aut non potuerunt rem diuinam facere, aut ignorauerunt.

FESTVS. Stult . . . . . .
tur Quirina . . . . .
qui priniqu . . . . .
sacrificant ij . . . . .
non potuer . . . . .
re, aut ign . . . . .
fornacaliu . . . . .
commissum . . . . .
more, at . . . . .
quibus p . . . . .

Stuppam linum inpolitum appellant Graeci Dorij.

Stuprum pro turpitudine antiquos dixisse apparet in Nelei carmine: foede, stupreque castigor cotidie. & in Appi sententiis: qui animi . . compotem esse, nequid fraudis, stuprique ferocia pariat. Naeuius: Sese que ij perire mauolunt ibidem, quam cum stupro redire ad suos popularis. item: sin illos deserāt fortissimos viros, magnum stuprum populo fieri pergetis.*

*pergentis. v.c.

PAVLVS. Stuprum pro turpitudine antiqui dixerunt. vnde est in carmine: Foede, stupreque castigor cotidie.

Stura

Stura flumen in agro Laurenti est.

Stura flumen in agro Laurenti est, quod quidam Asturam vo . . . . ac suberiesq; . . . . Thermi. FESTVS.

SVADTED, idem*ait esse, sic te. *Messalla)

Suasum, colos appellatur, qui fit ex stillicidio fumoso in vestimento albo. Plautus. quia tibi suaso infecisti propudiosa pallulam. Quidam autem legunt insuaso. nec desunt, qui dicant omnẽ colorem, qui fiat inficiẽdo, suasum vocari, quod quasi persuadetur in alium ex albo trãsire.

Sub corona venire dicuntur, quia captiui coronati solent venire, vt ait Cato in eo, qui est de re militari: vt populus suus sua opera potius ob rem bene gestam coronatus supplicatum eat, quam re male gesta coronatus veneat.*Id autem signũ est nihil praestari a populo. quod etiam Plautus significat in Hortulo. praeco ibi adsit cum corona, cuique liceat veneat.* *veniat.v.c. *veniat.v.c.

Sub iugum mitti dicuntur hostes victi, ereptis omnibus armis, telisque, cum hastis defixis duabus in terra tertiaque ad summum earum deligata, ipsi eam * iubentur subeuntes transire. *specie irm. v.c speciem eam)

Sub iugum mitti dicuntur hostes, cum duabus hastis in terra defixis, tertiaque superligata, inermes sub eas coguntur transire. PAVLVS.

Sub vineam iacere dicuntur milites, cum astantibus centurionibus iacere coguntur sudes.

. . . . tur milites . . . FESTVS.
. . . . . ionibus ia . . . .
. . . .

Sub vitem hastas iacere dicitur veles, cum eas sub manu sursum mittit. Lucilius: vt veles bonus sub vitem, qui sum misit*hastas. Veles autem velitis facit. PAVLVS. *subiicit.

Sub vitem ha . . . . FESTVS.
. . . . manu . .
. . . . t Lucilius. vt . .
. . . . m qui subit * has . . *subiicit)
. . .

Sub vitem praeliari dicuntur milites, cum sub vinea militari pugnant. Lucilius: Neq; prodire in altum, praeliari procul sub vite.

FESTVS. . . . . . ri dicuntur . . .
. . . . . militari pug . . .
. . . . . q. prodire . . .
. . . . . ul sub vite.

*supplicio. v. c. *& end, q.

Sub vos placo, in precibus fere cum dicitur, significat id, quod supplico* vt in legibus: TRANSQVE DATO, EDENDOQVE*. PLORATO.

PAVLVS. Sub vos placo, supplico.

Subactus modo significat mollitus; modo victus; modo compulsus. vt cum dicimus, pecus sub arbore subactum. modo coactus.

FESTVS. . . . . . molliti, alia . . .
. . . . . ut cum dicim . . .
. . . . . subactum . . .

PAVLVS Subditus dicitur iudex, qui loco mortui datur iis, qui eum habuerant iudicem in aliqua re, vel lite.

FESTVS. Subdit . . . . .
tui in demortuis iu . . . .
datur his, qui eum hab . . .
xat in eandem rem.

*Inde v. c. *a tuo. v. c. sonitu saevo)

Subices Ennius in Achille pro subiectis posuit, cum dixit: Nubes per ego deum subices humidas, Vnde* oritur imber sonitus aerio " spiritu.

PAVLVS. Subices Ennius pro subiectis posuit.

FESTVS. Subici ar . . . . .
quod fit, ait Cincius . . . .
consulti exemplo, at . . . .
*expiandi) . explandi * gratia aries inc . . .
. lus admisit poene p . . . .

*Subicere) x. v. Iuris Pont.)

Subigere* arietem in eodem libro " Antistius esse ait dare arietem, qui pro se agatur, caedatur.

. . in dicebant infir . . . .

. . . . Plautus in Persa: Ad paupertatem si immigrat infamiae, Grauior paupertas fit, fides sublestior. id est infirmior. Idem, in Neruolaria, vinum ait sublestissimum, quia infirmos faciat, vel corpore, vel animo.

PAVLVS. Sublesta, infirma, & tenuia. Plautus: Grauior paupertas fit, fides sublestior. id est, infirmior. Idem ait vinum sublestissimum, quia infirmos faciat vel corpore, vel animo.

FESTVS. Sublicium po . . . . .
. . . . . appel-

appellatum a
cabulo Volſc
in latitudinem
liter Formian
librorum. qu
ſublices vocan
aqua liquens
in qua opinio
& meminit
qui ait in belli
quam liquidum
amnem, & alij tab
men retinet
Salluſtius libro qu
ne inrumiendi p.
ſublicibus cauata
ſent

Sublimauit dixit, + id eſt, in altum extulit, Originum libro ſecũdo: In maximum decus, atque in excelciſſimam claritudinem ſublimauit. id autem dicitur a limine ſuperiore, quia ſupra nos eſt. *dixit Cato)

Sublimem eſt in altitudinem elatum. vt Ennius in Thyeſte: Aſpice hoc ſublime candens, quem vocant omnes Iouem. Vergilius in Georgicis libro primo: Hic vertex nobis ſemper ſublimis.

Sublimem eſt in altitudinem elatum. id autem dicitur a limine ſuperiore, quia ſupra nos eſt. PAVLVS.

Sublucare arbores eſt ramos earum ſupputare, & veluti ſuptus lucem mittere: conlucare autem ſuccisis arboribus locum implere luce. FESTVS.

Suboles ab olcſcendo, id eſt, creſcendo, vt adoleſcentes quoque & adultae, * & indoles dicitur. Lucretius libro quinto: Siue virum ſuboles, ſiue eſt muliebris origo. Vergelius: Cara deum ſuboles, magnum Iouis incrementũ. *adulti)

Subrumari dicuntur haedi, cum ad mammam admouentur: quia ea (his vocabantur; * vel quia rumine trahunt lacte ſugentes. *rumis vocabatur)

Subrumari dicuntur haedi, cũ ad mammã admouẽtur: quia ea rumis vocatur; vel quia rumine trahunt lac *ſugentes. PAVLVS. *lacte

Subſcudes appellantur tabellae, quibus tabulae inter ſe

configuntur,quia quo immittuntur succiditur. Pacuuius: Nec vlla subscus cohibet compagem. . .

FESTVS. . . . ellantur cunetae ta . . .
. . . tabulae inter se con . .
. . . a quo eae immittantur . . .
. . . uius in Niptris: Nec vlla subscus cohibet compagem aluei. Plautus in Astraba: Terebratus multum sit,& subscudes addite.
. . bsidium dice . . . . .
. lites subside . . . . .
. . entiq; aciei . . . .
. genus militum . . . .
. emeruerant . . . .
. amen retine . . . . .
. quae erat ter . . . .
. . . m,vt Plautus . . . .
. . . gite nunc subs . . . .
. . . t triario si . . . .
. . . sidiari ante eos . . . .
. . . rant,aut in alio . . . .
. . . nti.

PAVLVS. Subsilles dicebantur queadam lamellae sacrificiis necessariae.

FESTVS. . . . li ipsijles uo . . .
. . . s, quae ad rem . . .
. . . ur maxime . . .
. . . rum.
Subsolaneae . . . . .
. . . s appellantur . . . .
. . rei solum conferunt . . .
. . . ui infimum . . . .
. . . in terram super . . . .
. . . lum imum . . . .
. . . s innititur.
Substillum . . . . .
. . it tempus ante . . . .
paene uuidum dum . . . .
. . m non perficcum, quod . . .
aut non dum desisset.

PAVLVS. Substillum tempus ante pluuiam iam paene vuidum, & post

poſt pluuiam non perſiccum, quod iam ſtillaret, aut non dum deſiiſſet.

Subucula genus libi dicitur, ex halica, & oleo, & melle, & genus veſtimenti.

Subuculam Aelius Stilo, & Cloatius iiſdem fere verbis demonſtrant vocari, quod diis detur ex haliça & oleo, & melle. Nam de tunicae genere notum eſt omnibus. FESTVS.

Subuerbuſtam, veribus vſtam ſignificat Plautus cum ait. Vlceroſam, * compeditam, ſubuerbuſtam, ſordidam. *viceroſam) v.c.

Subuerbuſtam, veribus vſtam ſignificat. PAVLVS.

Subulo Tuſce tibicen dicitur.

Subulo Tuſce tibicen dicitur. itaque Ennius: Subulo quondam marinas propter adſtabat plagas. FESTVS.

Suburam Verrius alio libro a pago Succuſano dictam ait: hoc vero maxime probat eorum auctoritate, qui aiunt ita appellatam & regionem vrbis, & tribum a ſtatiuo praeſidio, quod ſolitum ſit ſuccurrere Eſquiliis infeſtantibus eam partem vrbis Gabinis. indicioque eſſe, quod adhuc ea tribus per C litteram, non B ſcribatur.

Subura regio Romae a pago Succuſano vocabulum traxit, quod ei vicinum fuit. PAVLVS.

Suburanam . . . . . . FESTVS.
. Succiſanam . . . . .
. nt ex nomine . . . . .
. umam illam quoque . . . .
. cuſanam dictam . . . . .
. iratum eſſe . . . . .
. pagi ſuccuſa . . . . .
. xercerentur.

Succenturiare eſt explendae cẽturiae gratia ſupplere, ſubiicere. Plautus in Saturione: Succenturia centum, require, qui te delectet domi. & Caecilius in Triumpho: nunc meae militiae * aſtutia opus eſt ſuccenturia. " *malitiae) *ſuccenturiala)

Succenturiare eſt explendae centuriae gratia ſupplere. Caecilius: Nunc meae malitiae aſtutia opus eſt ſuccenturia. * PAVLVS. *ſuccenturiata)

Succerda ſtercus ſuillum. Titinius: Quid habes, niſi vnam arcam ſine claui; eo condis ſuccerdas.

. . . . eſt ſtercus ſu . . . FESTVS.
. . . . us. Simus . . . .

. . . uid habes, nisi . . .
. . . ui, eo condis . . .
. . . e succerda . . . .
. . . homo opicer . . .
. . . nem, quem sol . . .
. . . it.

PAVLVS. Succidanea hostia dicebatur, quae secundo loco caedebatur. sic appellata est a succedendo. *

*succidendo

FESTVS. . . . . ppellatur, quae . . .
. . . ur, quod quasi . . .
. . . quidam a suc . . .
. . . dendo dictam.

PAVLVS. Succingulum, balteum.

FESTVS. . . . ingulum ap . . . .
. . . lteum. Plautus . . . .
. . . um Herculis . . . . .
. . . ti, quam abstu . . . .

PAVLVS. Succrotilla, + vox tenuis, & alta. Titinius: Feminea " fabula succrotilla vocula.

FESTVS. . . . . tenuis diceba . . .
. . . Titinius in . . . .
. . . fabulare sucer . . .
. . . nius in Epistul . . .
. . . tilla voce serio . . .
. . . . scribendis muli . . .
. . . gracilibus in Syr . . .
. . . talis cum sodellis * cr . . .
. . . le, quae non pedibus . . .
. . . cula est machinae . . .
. . . materiae, & foratae . . .
. . . quam vt uber scrofe . . .
stant.
. . . stellas ruitque . . . .
. . . . a hyadas Grae . .
. . . . stimantes a subus . .
. . . . uenti dixerint . .

*Succotrillas, Succotilla, Succotrilla

"femina

*sodellis

PAVLVS. Sudiculum + genus flagelli dictum, quod vapulantes, sudantes facit.

*Seduculū

Sudum, siccum, quasi seudum, id est sine vdo. Securus, sine cura.

. . . signifi-

. . . . significare sub . . . . FESTVS.
. . . um omnium fere . . .
. . . us siccum significet . . .
. . . est sine vdo, vt se . . . .
Sufes dic . . . . . .
gistratus, vt oscor . . . . .
Calidius in Oration . . . .
lium. Nonne vobis l . . . .
et fumus prosequi . . . .
videtur: Senatus cens . . . .
Sufetis.

Sufes Consul lingua Poenorum. Calidius: Senatus, inquit, censuit referentibus sufetis. PAVLVS.

Suffibulum, vestimentum album praetextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales virgines sacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur.

Suffibulum est vestimentum al . . . . FESTVS.
. . . drangulum oblongum, quod in ca . .
. . . est ales cum sacrificant, semper . .
. . . quae fibula comprehenditur.

Suffimenta sunt, quae . . . .
. . molito mulso spar . . .
. . re, quo vuae calcatae . . .

Suffimenta dicebant, quae faciebant ex faba, milioq; molito, mulso sparso ea diis * eo tempore dabantur, quo vuae calcatae praelo * premebantur. PAVLVS. *bis *pilo

Suffiscus folliculus testium arietinorum, quo vtebantur pro marsupio, a fisci similitudine dictus.

Suffiscus dicebatur folliculus testium arietinorum, qui celebris u . . . . . . FESTVS.
. . . pio forsitan d . . . .
. . . fisci similitu . . . . .

Suffragat . . . . maiores hi,
qui vulgo in vsu . . . . us apparerent
iuncta suffrag . . . . quem quisque
fieri vellet, notabat . . . to scriptis
candidatorum hominu . . . Varro in libro VII.
Rerum humanarum . . . .

Suffuerat, sub eodem tecto fuerat.

Sugillatum dicitur ex Graeco, quod ea pars, quae est sub PAVLVS.

PAVLVS. Spondere ponebatur pro dicere, vnde & respondere adhuc manet, sed postea vsurpari coeptum est in promisso.

FESTVS. Sponsis bene, +beneque volue is, in precatione augurali Messalla aug ir ait significare spoponderis, volueris.

* Bene spon sis v. c.

PAVLVS. Spurcum vinum dicebant, cum aqua admixta, aut igne tactum erat, mustumve antequam deferuescat.

FESTVS. Spurcum vinum est, quod sacris adhiberi non licet, vt ait Labeo Antistius libro decimo commentarij iuris pontificij, cui aqua admixta est, defrutumve, aut igne tactum est, mustumve ante, quam deferuescat.

PAVLVS. SQVALIDVM incultũ, & sordidum, quod proxime similitudinem habeat squamae piscium, sic appellatum.

. . . . cultum, & sord . . .
. . . tum quod proxime . .
. . . scium accedit, it . . .
. . . diti paludum squ . . .
. . . in Telepho Quam ve . . .
. . . stola .

FESTVS. Squarrosos . . . . . .
similitudine ait dic . . . . .
gat ob adsiduam inlu . . . .
num, ac rupicum squar . . . .
rostra.

PAVLVS. Squarrosi ab eadem squamarum similitudine dicti, quorum cutis exsurgit ob assiduam illuuiem. Lucilius: Varronum, ac rupicum+ squarrosa incondita rostra.

* rapicum

FESTVS. STAGNVM quidam dici putant, quod in eo aqua perpetuo est alij, quod is locus a Graecis συζνὸς+ dicitur, quia bene contineat aquam.

† στεγνὸς)

Stalagmiũ genus inaurium videtur significare. Caecilius in Karine, cum ait: ium * ex aure eius stalagmium Domi habeo.

* tum)

PAVLVS. Stalagmium, genus inaurium. Caecilius: Ex aure eius stalagmium Domi habeo.

FESTVS. Stata sacrificia sunt, quae certis diebus fieri debent. Cato in ea, quam scribit de L. Veturio, de sacrificio* commisso, cum ei equum ademit. quod tu, quod in te fuit, sacra stata sollemnia, capite sancta deseruisti.

* sacrilegio)

PAVLVS. Stata dicebantur sacrificia, quae certis diebus fiebant. Cato: Sacra, stata, sollemnia, sancta deseruisti.

Statae

Statae Matris simulacrum in foro colebatur.

Statae Matris simulacrum in foro colebatur, postquam id collustrauit, ne lapides igne corrumperentur, qui plurimus ibi fiebat nocturno tempore, magna pars populi in suos quisque vicos retulerunt eius deae cultum. FESTVS.

Statua est ludij eius, qui quōdam fulmine ictus in circo sepultus est in Ianiculo. cuius ossa postea ex prodigiis, oraculorumq; responsis senatus decreto intra vrbem relata in Volcanali, quod est suprà comitium, obruta sunt, superque ea columna cum ipsius effigie posita est.

Statuliber est, qui testamento certa condicione proposita iubetur esse liber. & si per heredem est, quo minus statuliber praestare possit, quod praestare debet: nihilominus liber esse videtur.

Status dies vocatur, qui iudicij causa est constitutus cum peregrino. eius enim generis ab antiquis hostes appellabātur, quod erant pari iure cum populo Romano, atque hostire ponebatur pro aequare. Plautus in Curculione. Si status condictus cum hoste intercedit dies, tamen est eundem, quo imperant ingratis.

Status dies vocatur, iudicij causa constitutus. PAVLVS.

Stellam significare ait Ateius Capito laetum, & prosperum, auctoritatē secutus P. Seruilij auguris, quae ex lamella* aerea adsimilis stellae locis inauguratis infigatur. FESTVS. * stellam, quae ex tamella v. c.

Stellati . . . . . .
. . eo, qui in Campania est, sed eo, qui . . .
. . : pena. ex Tusci profecti su . . .
. . . . campum appellauerunt. . .

Stellionem * g . . . . . * Stelionem v. c.
Verrius dic , ...
stillet cibo p . . . . . .
bi a stellarum . . . . .
uarium est . . . . . .

Stercus ex aede Vestae xvii. kalendas Iulias defertur in āgiportum medium fere cliui Capitolini, qui locus clauditur porta stercoraria, tantae sanctitatis maiores nostri esse iudicauerunt.

Sterilam, sterilem. PAVLVS.

Ste . . . . . . FESTVS.
bant, quam g . . . . . .

que non cip. . . . . .
lasi, aut s . . . . . .
memorab. . . . . . .
in Adelph . . . . . .
feri Anti . . . . . .
tum sit . . . . . .
vnde vng . . . .
est.

* ait Verrius) * quam v. c. -*- constituuntur, vel destituantur.) -*-

Stipatores ait* dictos a stipe, quam mercedis nomine accipiant custodes cuiusque corporis. vnde & stipam, qua" amphorae cum extruuntur, firmari solent; etiã stipites, qui ob eandem causam destituantur.-*-

PAVLVS. Stipatores, id est custodes cuiusque corporis, dicti sunt a stipe, quam accipiebant mercedis nomine.

Stipatores corporis custodes, quos antiqui latrones vocabant, stipari enim ferro circundant corpora regum.

FESTVS. . . . atores appel . . .
. . . ustodes, quos . . .
. . . bant, id est mer . . .
. . . m ferroue . . . .
. . . t regum cor . . .

* & de eo. que v. c.

Stipem esse nummum signatum, testimonio est (& id quod*datur stipendium militi, & cum spondetur pecunia, quod stipulari dicitur.
. . . cuniam signat . . . .
. . . ideo stipular . . . .
. . . terrogat .. . . .
. . . aes . . . . .

PAVLVS. Stipes fustis terrae defixus.

FESTVS. . . . defixus. Afra . . . .
. . . orro honeste . . .
. . . ite hostium . . . .
. . . pro fidem qui . . . .
. . . am siluam & . . . .
. . . stili in mela . . . .
. . . tus vt reuolso . . .
. . . qui iactu vali . . .
. . . parmam, nisi si . . .
. . . uoluit pro . . . .
. . . in Bacchi sec . . .
. . egum

. . . egum aut al . . .
. . . us Ennius . . .
. . . ites abiegno . . .
. . . e stipitem . . .
. . . mit eum, qua . . .
. . . rripit.
Sti . . . . . .
re antiqu . . . . .
mina met . . . . .
quae nunc in . . . . .
re Liuius tr . . . . .
rundam Rom . . . . .
conditam Romam . . . .
uius Ostrymon . . . .
Graio stirpe ex . . . . .
Nom ne Pyrrh . . . .
a stirpe supremo . . . .
est reuoca fratre . . . .
plaudite, quam Gallu . . . .
finit stirp est geni . . . .
quia quoque est progr . . . .
. . . . . . dicuntur . . .
. . . . . . ab imis arbori . .
. . .

Stiricidium, quasi stillicidium, cum stillae concretae frigore cadunt. Stiria enim principale est, stilla deminutiuum. PAVLVS.

. . . . asi stillicidium, cum stel . .
. . . adunt. Cato pro C . . . FESTVS.
. . . nihilominus voluit semper
. . . re praesenti cognosce . .
. . . e .

Stlata, genus nauigij latum magis, quam altum, & a latitudine sic appellatum, sed + ea consuetudine, qua stlocum pro locum, & stlitem pro lite dicebant. PAVLVS. * scilicet)

Stla . . . . FESTVS.
latum mag . . . . . .
appellatum . . . . .
consuetudin . . . . .
tem antiq . . . . .

PAVLVS. Stlembus, grauis, tardus, sicut Lucilius pedibus stlembum dixit, equum pigrum, & tardum.

FESTVS. . . grauis, tar . . . . . Apulidae pe . . . . eum refert . . .

* vide. v. c. Stolidus, stultus. Ennius libro primo: Nam vidi* pugnare sues, stolidi, solidi sunt. & in Alexandro: Hominem appellat, quia ·*· lasciui stolide non intellegit. & Caecilius in Hypobolimaeo: Abi hinc tu stolide, illi* vt tibi sit pater? & in Andronico; * Sed ego stolidus, gratulatum me oportuit* prius.

·*· quid. v. c. * illic) * Androgyno) * oporteat v. c. oportebat)

PAVLVS. Stolidus, stultus.

Strebula lingua Vmbrorum appellabant partes carnium sacrificatarum.

FESTVS. Strebula Vmbrico nomine Plautus appellat coxendices hostiarum, quas G . . . . in altaria in . . . . tus ait in Fri . . . . agnina tene . . . . bulis.

Strenam vocamus, quae datur die religioso, ominis boni gratia a numero, quo significatur alterum, tertiumque* venturum similis commodi, veluti trenam, praeposita S littera, vt in loco, & lite solebant antiqui.

* initiumq. v. c.

PAVLVS. Striges appellabantur ordines rerum inter se coniuncte* collocatarum, a stringendo dictae.

* continuate

FESTVS. Stri . . . . . ordines rerum . . . . . . uatae conlocata . . . . . ndo dictae. . . .

Stri . . . . . . ius Graeci σύρνι α ap . . . maleficis mulieribus nomen inditum est. quas volaticas etiam vocant. Itaque solent his verbis eas veluti auertere Graeci. σύῤῥιντα πόμπεᾳν νυκτικόμαν σείζα τόλαον ὄρνιν αἰανύμιον ὠκυπόρυς ἐπὶ νῆας.

Strigores in ne . . . . . rigosis positum . . . . rum uirium ha . . . ores exerciti.

Strigo-

Strigores densarum virium homines. PAVLVS.

Stritauum antiqui dicebant pro tritauo.

Strit . . . . . . FESTVS.

. . ant pro trita . . . .

aui,& atauiae . . . . .

Stroppus est, vt Ateius Philologus existimat, quod Graece ϛρόφιον + vocatur, & quod sacerdotes pro insigni habent in capite. quidam coronam esse dicunt, aut quod pro corona insigne in caput imponatur, quale sit strophium. Ita que apud Faliscos diem * festum esse, qui vocatur Struppearia, quia coronati ambulent, & a Tusculanis, quod in puluinari imponatur Castoris, struppum vocari. + συρόφιον. v.c. * fidem v.c.

Stroppus quod Graece dicitur ϛρόφιον, pro insigni ponebatur in capitibus sacerdotum. alij id coronam esse dixerunt. PAVLVS.

Struere antiqui dicebant pro augere, vnde instruere.* *industria.)

Struere antiqui dicebant pro adijcere, augere vnde industrios quoq; M.Cato. iure, lege, libertate, Republica com muniter vti oportet: gloria, atque honore quomodo sibi quisque struxit. aut+in duodecim, quod est. Si caluitur, pedem vestruit: manum endoiacito. alij putāt significare retrorsus ire, alij in aliam partem. alij furere.* alij gradum augere; alij minuere; ac vix pedem pedi praefert, otiose it, remoratur. FESTVS. + At) *fure v.c. fugere)

Strues genera liborum sunt, digitorum coniunctorum non dissimilia, qui superiecta panicula in transuersum continentur.

Strufertarios + dicebant, qui quaedam sacrificia ad arbores fulguritas faciebant, a ferto scilicet quodam sacrificij genere. PAVLVS. + Struifertarios

. . . . antiqui . . . FESTVS.

. . . . mines con . .

. . . . arbores ful . .

. . . . missarum . . .

. . . . struae, et . .

. . . . aciunt . .

. . . . et vti mihi . .

. . . . ullo etiam . .

. . . . fertario . .

. . . . ex qua cortex . .

Stura flumen in agro Laurenti est.

Stura flumen in agro Laurenti est, quod quidam Asturam vo . . . . FESTVS.

. . . ac suberiesq; . . .

. . . Thermi.

SVADTED, idem*ait esse, sic te. *Messalla)

Suasum, colos appellatur, qui fit ex stillicidio fumoso in vestimento albo. Plautus. quia tibi suaso infecisti propudiosa pallulam. Quidam autem legunt insuaso. nec desunt, qui dicant omnẽ colorem, qui fiat inficiẽdo, suasum vocari, quod quasi persuadetur in alium ex albo trãsire.

Sub corona venire dicuntur, quia captiui coronati solent venire, vt ait Cato in eo, qui est de re militari: vt populus suus sua opera potius ob rem bene gestam coronatus supplicatum eat, quam re male gesta coronatus veneat.*Id autem signũ est nihil praestari a populo. quod etiam Plautus significat in Hortulo. praeco ibi adsit cum corona, cuique liceat veneat.* *veniat.v.c. *veniat.v.c.

Sub iugum mitti dicuntur hostes victi, ereptis omnibus armis, telisque, cum hastis defixis duabus in terra tertiaque ad summum earum deligata, ipsi eam * iubentur subeuntes transire. *specie itm. v.c specie eam)

Sub iugum mitti dicuntur hostes, cum duabus hastis in terra defixis, tertiaque superligata, inermes sub eas coguntur transire. PAVLVS.

Sub vineam iacere dicuntur milites, cum astantibus centurionibus iacere coguntur sudes.

. . . . tur milites . . . FESTVS.

. . . . ionibus ia . . . .

. . . .

Sub vitem hastas iacere dicitur veles, cum eas sub manu sursum mittit. Lucilius: vt veles bonus sub vitem, qui summisit*hastas. Veles autem velitis facit. PAVLVS. *subiicit.

Sub vitem ha . . . . FESTVS.

. . . . manu . .

. . . . t Lucilius. vt . .

. . . . m qui subit * has . . *subiicit)

. . .

Sub vitem praeliari dicuntur milites, cum sub vinea militari pugnant. Lucilius: Neq; prodire in altum, praeliari procul sub vite.

f

FESTVS. . . . . . ri dicuntur . . .
. . . . . militari pug . . .
. . . . . q. prodire . . .
. . . . . . ul sub vite .

*supplicio. v. c. *& endo q. — Sub vos placo, in precibus fere cum dicitur, significat id, quod supplico *vt in legibus: TRANSQVE DATO, EDENDOQVE *. PLORATO.

PAVLVS. Sub vos placo, supplico.

Subactus modo significat mollitus; modo victus; modo compulsus. vt cum dicimus, pecus sub arbore subactum. modo coactus.

FESTVS. . . . . . molliti, alia . . .
. . . . . ut cum dicim . . .
. . . . . subactum . . .

PAVLVS Subditus dicitur iudex, qui loco mortui datur iis, qui eum habuerant iudicem in aliqua re, vel lite.

FESTVS. Subdit . . . . .
tui in demortuis iu . . . .
datur his, qui eum hab . . .
xat in eandem rem.

*Inde v.c. *aituo. v. c. sonitu saeuo) — Subices Ennius in Achille pro subiectis posuit, cum dixit: Nubes per ego deum subices humidas, Vnde *oritur imber sonitus aerio *spiritu.

PAVLVS. Subices Ennius pro subiectis posuit.

FESTVS. Subiciar . . . . .
quod fit, ait Cincius . . . .
consulti exemplo, at . . . .
*expiandi) . explandi * gratia aries int . . .
. lus admisit poene p . . . .

*Subicere) x.v Iuris Pont.) — Subigere *arietem in eodem libro * Antistius esse ait dare arietem, qui pro se agatur, caedatur.

. . in dicebant infir . . . .
. . . . Plautus in Persa: Ad paupertatem si immigrāt infamiae, Grauior paupertas fit, fides sublestior. id est infirmior. Idem, in Neruolaria, vinum ait sublestissimum, quia infirmos faciat, vel corpore, vel animo.

PAVLVS. Sublesta, infirma, & tenuia. Plautus: Grauior paupertas fit, fides sublestior. id est, infirmior. Idem ait vinum sublestissimum, quia infirmos faciat vel corpore, vel animo.

FESTVS. Sublicium po . . . . .
. . . . appel-

appellatum a . . . .
cabulo Volsc . . . . .
in latitudinem . . . .
liter Formian . . . .
librorum. qu . . . .
sublices vocan . . . .
aqua liquens . . . .
in qua opinio . . . .
& meminit . . . .
qui ait in belli . . . .
quam liquidum . . . .
amnem, & alij tab . . .
men retinet . . .
Sallustius libro qu . . .
ne inrumiendi p. . . .
sublicibus cauata . . .
sent . . . .

Sublimauit dixit, + id est, in altum extulit, Originum libro secũdo: In maximum decus, atque in excelcissimam claritudinem sublimauit. id autem dicitur a limine superiore, quia supra nos est. *dixit Cato

Sublimem est in altitudinem elatum. vt Ennius in Thyeste: Aspice hoc sublime candens, quem vocant omnes Iouem. Vergilius in Georgicis libro primo: Hic vertex nobis semper sublimis.

Sublimem est in altitudinem elatum. id autem dicitur a limine superiore, quia supra nos est. PAVLVS.

Sublucare arbores est ramos earum supputare, & veluti suptus lucem mittere: conlucare autem succisis arboribus locum implere luce. FESTVS.

Suboles ab olescendo, id est, crescendo, vt adolescentes quoque & adultae, * & indoles dicitur. Lucretius libro quinto: Siue virum suboles, siue est muliebris origo. Vergelius: Cara deum suboles, magnum Iouis incrementũ. *adulti)

Subrumari dicuntur haedi, cum ad mammam admouentur: quia ea (his vocabantur; * vel quia rumine trahunt lacte sugentes. *rumis vocabatur)

Subrumari dicuntur haedi, cũ ad mammã admouẽtur: quia ea rumis vocatur; vel quia rumine trahunt lac *sugentes. PAVLVS. *lacte

Subscudes appellantur tabellae, quibus tabulae inter se

configuntur, quia quo immittuntur fucciditur. Pacuuius: Nec vlla subſcus cohibet compagem.

FESTVS. . . . ellantur cunetae ta . . .
. . . tabulae inter ſe con . .
. . . a quo eae immittantur . . .
. . . uius in Niptris: Nec vlla ſubſcus cohibet compagem aluei. Plautus in Aſtraba: Terebratus multum ſit, & ſubſcudes addite.
. . bſidium dice . . . . .
. lites ſubſide . . . . .
. . entiq; aciei . . . .
. genus militum . . . .
. emeruerant . . . .
. amen retine . . . . .
. quae erat ter . . . .
. . . m, vt Plautus . . . .
. . . gite nunc ſubſ . . . .
. . . t triario ſi . . . . .
. . . ſidiari ante eos . . . .
. . . rant, aut in alio . . .
. . . nti.

PAVLVS. Subſilles dicebantur queadam lamellae ſacrificiis neceſſariae.

FESTVS. . . . li ipſijles uo . . .
. . . s, quae ad rem . .
. . . ur maxime . . .
. . . rum.
Subſolaneae . . . . .
. . s appellantur . . . .
. . rei ſolum conferunt . .
. . . ui infimum . . . .
. . . in terram ſuper . . . .
. . . lum imum . . . .
. . . s innititur.
Subſtillum . . . . .
. . it tempus ante . . . .
paene uuidum dum . . . .
. . m non perſiccum, quod . . .
aut non dum deſiſſet.

PAVLVS. Subſtillum tempus ante pluuiam iam paene vuidum, & poſt

post pluuiam nō perficcum, quod iam stillaret, aut non dum desiisset.

Subucula genus libi dicitur, ex halica, & oleo, & melle, & genus vestimenti.

Subuculam Aelius Stilo, & Cloatius iisdem fere verbis demonstrant vocari, quod diis detur ex haliça & oleo, & melle. Nam de tunicae genere notum est omnibus. FESTVS.

Subuerbustam, veribus vstam significat Plautus cum ait. Vlcerosam, * compeditam, subuerbustam, sordidam. *vicerosam) v.c.

Subuerbustam, veribus vstam significat. PAVLVS.

Subulo Tusce tibicen dicitur.

Subulo Tusce tibicen dicitur. itaque Ennius: Subulo quondam marinas propter adstabat plagas. FESTVS.

Suburam Verrius alio libro a pago Succusano dictam ait: hoc vero maxime probat eorum auctoritate, qui aiunt ita appellatam & regionem vrbis, & tribum a statiuo praesidio, quod solitum sit succurrere Esquiliis infestantibus eam partem vrbis Gabinis. indicioque esse, quod adhuc ea tribus per C litteram, non B scribatur.

Subura regio Romae a pago Succusano vocabulum traxit, quod ei vicinum fuit. PAVLVS.

Suburanam . . . . . . FESTVS.
. Succisanam . . . . .
. nt ex nomine . . . . .
. umam illam quoque . . . .
. cusanam dictam . . . . .
. iratum esse . . . . .
. pagi succusa . . . . .
. xercerentur.

Succenturiare est explendae cēturiae gratia supplere, subiicere. Plautus in Saturione: Succenturia centum, require, qui te delectet domi. & Caecilius in Triumpho: nunc meae militiae * astutia opus est succenturia. " *malitiae) "succenturiata)

Succenturiare est explendae centuriae gratia supplere. Caecilius: Nunc meae malitiae astutia opus est succenturia. * PAVLVS. *succenturiata)

Succerda stercus suillum. Titinius: Quid habes, nisi vnam arcam sine claui; eo condis succerdas.

. . . . est stercus su . . . FESTVS.
. . . us. Simus . . . .

. . . uid habes, nisi . . .
. . . ui, eo condis . . .
. . . e succerda . . . .
. . . homo opicer . . .
. . . nem, quem sol . . .
. . . it.

PAVLVS. Succidanea hostia dicebatur, quae secundo loco caedebatur. sic appellata est a succedendo. *

*succidendo

FESTVS. . . . . ppellatur, quae . . .
. . . ur, quod quasi . . .
. . . quidam a suc . . .
. . . dendo dictam.

PAVLVS. Succingulum, balteum.

FESTVS. . . . ingulum ap . . . .
. . lteum. Plautus . . . .
. . um Herculis . . . .
. . ti, quam abstu . . . .

PAVLVS. Succrotilla, + vox tenuis, & alta. Titinius; Feminea" fabula succrotilla vocula.

FESTVS. . . . . tenuis diceba . . .
. . . Titinius in . . . .
. . . fabulare succr . . .
. . . mus in Epistul . . .
. . . tilla voce serio . . .

*succortrila, Succotilla, Succotrilla femina

. . . . scribendis muli . . .
. . . . gracilibus in Syr . . .
. . . . talis cum sodellis * cr . . .
. . . . le, quae non pedibus . . .
. . . . cula est machinae . . .
. . . . materiae, & foratae . . .
. . . . quam ve uber scrofe . . .

*sodellis

stant.
. . . stellas ruitque . . .
. . . . a hyadas Grae . .
. . . . stimantes a subus . .
. . . . uenti dixerint . .

PAVLVS. Sudiculum + genus flagelli dictum, quod vapulantes, sudantes facit.

*Seduculū

Sudum, siccum, quasi seudum, id est sine vdo. Securus, sine cura.

. . . signifi-

. . . . significare sub . . . . FESTVS.
. . . um omnium fere . . .
. . . us siccum significet . . .
. . . est sine vdo, vt se . . . .
Sufes dic . . . . . .
g istratus, vt oscor . . . . .
Calidius in Oration . . . .
lium. Nonne vobis l . . . .
et fumus prosequi . . . .
videtur: Senatus cens . . .
Sufetis.

Sufes Consul lingua Poenorum. Calidius: Senatus, inquit, censuit referentibus sufetis. PAVLVS.

Suffibulum, vestimentum album praetextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales virgines sacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur.

Suffibulum est vest mentum al . . . . FESTVS.
. . . drangulum oblongum, quod in ca .
. . . est ales cum sacrificant, semper .
. . . que fibula comprehenditur.

Suffimenta sunt, quae . . . .
. . molito mulso spar . . .
. . re, quo vuae calcatae . . .

Suffimenta dicebant, quae faciebant ex faba, milioq; molito, mulso sparso ea diis * eo tempore dabantur, quo vuae calcatae praelo * premebantur. PAVLVS. (*bis *pilo)

Suffiscus folliculus testium arietinorum, quo vtebantur pro marsupio, a fisci similitudine dictus.

Suffiscus dicebatur folliculus testium arietinorum, qui ce- FESTVS.
lebris u . . . . . .
. . . pio forsitan d . . . .
. . . fisci similitu . . . . .

Suffragat . . . . maiores hi,
qui vulgo in vsu . . . . us apparerent
iuncta suffrag . . . . quem quisque
fieri vellet, notabat . . . to scriptis
candidatorum hominu . . . Varro in libro VII.
Rerum humanarum . . . .

Suffuerat, sub eodem tecto fuerat.

Sugillatum dicitur ex Graeco, quod ea pars, quae est sub PAVLVS.

† κυλὸν collo, κοῖλον † ab eis dicitur.

FESTVS. . . . . dici existimant . . .
. . . quod ea pars, quae . . .
. . . υλον ab iis dicitur.

Suillum genus inuisum Veneri prodiderunt poetae, ob interfectum ab apro Adonim, quem diligebat dea. quidam autem, quod immundissimi sint sues ex omni mansueto pecore, & ardentissimae libidinis. ita, vt opprobrium mulieribus inde tractum sit, cum subare, & subire dicuntur.

Sulci appellantur, qua aratrum ducitur, vel sationis faciendae causa, vel vrbis condendae, vel fossura rectis lateribus, vbi arbores serantur. fulmen quoque, qua eius vestigium, similiter appellatur. quod vocabulum quidam ex Graeco fictum, quia illi dicant ὁλκόν.

PAVLVS. Sulcus dictus a Graeco, qui ab illis ὁλκὸς appellatur.

Sultis, pro si vultis. Plautus: Sequimini me hac, sultis. & Cato: Audite, sultis, milites.

FESTVS. Sultis, si voltis. Plautus in Friuolaria: Sequimini me hac, sultis, legiones omnes lauernae. & in Rudente: Curate haec, sultis, magna diligentia. M. Cato pro L. Caesetio. audite, sultis, milites, si quis vestrum in bello superfuerit, si quis non inuenerit pecuniam, egebit.

*si audes. v.c. sodes, si audes) *illicet, ire licet, illico) *scilicet) Sultis, si voltis significat composito vocabulo, ita vt alia sunt, sodes," sis siuis, vlicet * in loco, scis licet " scias licet, equidem ego quidem. Ennius: pandite sulti genas, & corde relinquite somnum.

PAVLVS. Sultis, si vultis. Ennius: Pandite sulti genas, & corde relinquite somnum.

Sum pro eum vsus est Ennius.

FESTVS. Sum pro eum vsus est Ennius libro primo: At tu non vt sum summam * seruare decet rem. & libro secundo: At sese sum quae dederat in luminis oras.

*Summa V.C.

*finctae v.c. vel facta) Summanalia liba farinacea in modum rotae ficta. †

Summissiorem aliis aedem Honoris, & Virtutis C. Marius fecit, ne si forte officeret auspiciis publicis, augures eam demoliri cogerent.

PAVLVS. Summussi, * murmuratores. Naeuius: Odi, inquit, summussos, proinde aperte dice, quid sit. * Terentius mussare pro tacere posuit, cum ait: Silo, caela, occulta, tege,

*summussi *tiet)

tege, tace, mussa.

. . . . ssi dicebantur . . FESTVS.
. . . Naeuius: Odi, inquit, ...
. . . inde ape te dice, ...
. . . times. Ennius in sexto . . .
. . . ntus in occulto mussa . . .
. . . in Andromacha di . . . .
. . . m est. nam mussare si . . . .
. . . s in Agnorizomene*: Quod potes, sile, caela, occulta, tege, tace, mussa, mane. * Anagnorizomene)

Suopte, (suo) ipsius; vt meopte, meo ipsius; tuopte, tuo ipsius.

Supa . . . .
d.siicit . . . . . .
in . . insipit . . . . .
iniicit farinolam.

Supat* iacit, vnde dissipat, disiicit: & obsipat, obiicit: & insipat, ·*· hoc est iniicit. PAVLVS. * sipat) ·*· insipit

Supellectilis recto casu. & senis ratione dicebantur, quae nunc contraria videntur esse finitioni proportionis, ·*· quia omnia vocabula x littera finita, per declinationes obliquorum casuum syllabam accipiunt. Haec autem duo desciuerunt ab ea, vt alia complura," quae non ideo infirmare debent praeceptum. FESTVS. ·*· portionis. v. c. * alia comptum v. c.

Supercilia in Iunonis tutela esse putabant, quod iis protegantur oculi, per quos luce fruimur, *quam tribuere putabant Iunonem. vnde & Lucina dicta est. PAVLVS. * fruuntur.

. . . . Iunonis tu . . . . . FESTVS
. . . . tur muliere . . . .
. . . . tur oculi, per q . . . .
. . . . quam tribuat . . . .
. . . . Lucina quoque . . . .

Supercilium dicitur, quod supra cilium sit, id est integimentum oculi superius.

Superescit significat supererit. Ennius: dum quidem vnus homo Romae * toga superescit. & Attius ·+· in Chrysippo: Quin hinc " superescit, Spartam, atque Amyclas tradō. Sed per se super significat quidem supra, vt cum dicimus super illum sedit, * verum ponitur etiam pro De, Graeca consuetudine, vt illi dicunt, ὑπὲρ. Plautus in * Romanus v. c. ·+· Acer. v. c. " si) * cedit v. c.

. . eat Neui de . . . . .
. . o. & in Nautis . . . . .
. . estem confec . . . . .
. . nunc supparos . . . . .
. . na iam crucem . . . . .
. . detur puella . . . . .
. . ius ait Puella . . . . .
. . duta sum . . . . . .

Supparus vesti. .entum puellarum lineum, quod & subucula (id est cam sia) dicitur. Afranius: Puella non sum, supparo si indu a s. m. PAVLVS.

Suppernati dicuntur, quibus femina sunt succisa in modum suillarum pernarum. Ennius; His pernas succidit iniqua supe bia Poeni.

. pernati dicu . . . . . . FESTVS.
. . . . na sunt succisa . . . .
. . . . rum pernaru . . . .
. . . is pernas suc . . . . .
. . . . Poeni. & Catu . . . .
. . . fossa ligari ia . . . .
. . . curi.

Supplicia veteres quedā sacrificia a supplicando vocabāt. PAVLVS.

Supplic . . . . . . FESTVS.
. . res portent . . . .
. . . uerbena falic . . . .
. . . alia supplicia . . . .
. . . bonis sumi. fin . . . .
. . .is necaretur . . . .
. . . Semoniae re . . . .
. . . ce bidente . . . .
. . . na salutis . . . . .
. . . nati patrim . . . . .
. . . id fieret sa . . . . .
. . . solitum ut . . . .
. . . candi causa . . . .
. . . rum vt id vo . . . .
. . . ro semper cla . . . .
. . . plo docet supol . . . .
. . . nunc fere suppl . . . .
. . . tur.

. . . . cium a supp . . . .
. . . . guit, quod . . .
. . . . haec deorum . . . .
. . . . matur supp . . . .
. . . . id est dep . . . .
. . . . caedi . . . .

PAVLVS. Suppremum modo significat summum, modo extremum, modo maximum.

FESTVS. Supp . . . . . .
summum vt . . . . . .
supreme bel . . . . .
potens. Plautus . . . . .
mum habuisti se . . . .
tuis. alias extre . . . .
in legibus XII. Solis . . . . .
ma tempestas esto . . . .
crimine necte tuo . . . .
ab illo sepeliri die . . . .
& quasi supremo l . . . .
tempora voltu. Cato d . . . .
lentis numquam cuiq . . . .
. . . . premam aduoca . .
. . . . maximo cum duas . .
. . . . s supremam mul . .

Suppum antiqui dicebant, quem nunc supinum dicimus. ex Graeco, videlicet pro adspiratione ponentes litteram, vt cum iidem ὕλας dicunt, & nos siluas. item ἕξ, sex: & ἑπτὰ, septem. eius vocabuli meminit etiam Lucilius: Si vero das, quod rogat, & si suggeri+ suppus.

*suggeris)

PAVLVS. Suppum antiqui dicebant, quem nunc supinum dicimus. Surregit, & sortus pro surrexit, & quasi possit fieri surrectus frequenter posuit Liuius.

FESTVS.* . . . & sortus an . . . . .
. . . & cius part . . . . .
. . . bus L. Liuill . . . . .
. . . est. . . . . .

*manum)

PAVLVS. Surremit, sumpsit. in q; manu + surremit hastam.

FESTVS. . . . manum su . . . . .

PAVLVS. Surremsit, sustulerit.

FESTVS. . . . . Su rempsit . . . .

. . pue

. . . pue . . sustule . . . .
. . . cum dixit . . . .
. . . est,quod cum . . . .
. . . nio nobilissi . . .
. . . atque ob eam . . .
. . . issimus semper . . .
. . . nstituit,cum . . .
. . . imus sumere . . .
. . . ipso dignior . .
. . . καὶ ἐκίνη σοῦ . . . .
. . . t,quod si mon . . .
. . . tem nonum . . .
. . . Socratem quae . . .
. . . rat in librum . . .
. . . inscripserat Scy . . .
. . . gratia id appel . . .

Surum dicebant,ex qu . . .
. . . . est Plau . . .
. . . . on est tibi . .
. . . . um item nam qui . .
. . . . cus surculis . . .
. . . . m. tum poli . . .
. . . . aut asulae . .
. . . . rus surum . . .
. . . . re possent.

Surum dicebant, ex quo per deminutionem fit surculus. PAVLVS. Ennius: Vnus surus surum ferret, + tamen defendere *ferre) possent.

Sus Mineruam,in prouerbio est,vbi quis id docet alterum, FESTVS. cuius ipse inscius est. quam rem in medio, quod aiunt, positam, Varro & Euhemerus ineptis mythis inuoluere maluerunt,quam simpliciter referre.

Suspectus a suspicor venit,& a suspicio.

Sus . . . PAVLVS.
. . significationis . . . . FESTVS.
. . et suspicio parti . . . .
. . e. non mirum si . . . .
. . o dari potest.

Susque,deque,significat plus minusve, PAVLVS.
. . . ens est pro plus,minusve FESTVS.

. . . uod antiquis vſque dicc . .

. . . .

PAVLVS. Sutelae doloſae aſtutiae, a ſimilitudine ſuentium dictae.

FESTVS. . . . . ſtutiae a ſimili . . .

. . . dictae ſunt . . . .

Su . . . . . .

. . tiq; in prouerbium . . .

cauſa Gallico tu . . . .

. . dam edictum eſt legiones Sutrij, vt praeſto eſſent cum cibo ſuo. quod vſurpari coeptum eſt in iis, qui ſuis rebus, opibuſque officij id praeſtarent, quibus deberent. Plautus: Sed facito dum, merula per * verſus, quod "cantat colas * cum ſuo cuique ·*· facito veniant, quaſi eant Sutrium.

* memineris) ' quos * colax)

PAVLVS. SYCOPHANTAS appellatos hac de cauſa dicunt. Atticos quoſdam + iuuenes ſolitos aiunt in hortos irrumpere, ficoſque deligere: quam ob cauſam lege eſt conſtitutum, vt qui id feciſſet, capite truncaretur: quam poenam qui perſequerentur ob paruula detrimenta, ſycophantas appellatos.

·*·cum cibo tu quoque eos.) + quondam

FESTVS. . . . . idam ex hac cauſa . . .

. . . . Atticos quondam . . .

. . . . s aiunt in hortos . . .

. . . . inrumpere, ficoſque . . .

. . . . b cauſam lege factam, qui id feciſſet, capite + eſſet ei. quam poenam qui perſequerentur ob paruola detrimenta, ſycophantas appellatos.

+ capital)

FEST. .·. * citroque)

TABELLIS pro chartis vtebantur antiqui, quibus vltro, citrove, +siue priuatim, siue publice opus erat, certiores absentes faciebant. vnde adhuc tabellarij dicuntur. & tabellae missae ab imperatoribus.

Tabem eam, quae faceret tabescere apud antiquos vsurpatum. Sallustius quoque frequenter, vt in Catilina, cum ait: vti tabes plerosque ciuium animos inuaserat. & in libro quarto historiarum: qui quidem mos, vt tabes in vrbem coniectus. & Coruinus pro Liburnia: propter hanc tabem, atque perniciem domus totius. .·.

Tabernacula dicuntur a similitudine tabernarum, quae ipsae, quod ex tabulis olim fiebant, dictae sunt, non, vt quidam putant, quod tabulis cludantur.

Tablinum + proxime atrium locus dicitur; quod antiqui magistratus in suo imperio tabulis . . * Tabiinum v.c.

. . . .

Tablinum proxime atrium locus dicitur, quod antiqui magistratus, in suo imperio tabulas rationum ibi habebant publicarum rationum causa factum locum. .·.

Tablinum, locus proximus atrio, a tabulis appellatus. PAVLVS.

Taciturnus, qui facile tacet. tacitus, argutus etiam, qui potest aliquando tacere.

Taedulum, fastidiosum, siue quod est omnibus taedio.+ * taedium.

Taedulum antiqui interdnm pro fastidioso; interdum, quod omnibus taedio esset, ponere soliti sunt. FEST. .·.

Taenias Graecam vocem sic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum esse laneum capitis honorati, vt sit apud Caecilium in Androgyno: sepulchrum plenum taeniarum, ita vt solet. & alias: Dum taeniam, qui vulnus vinciret, petit. Ennius in Alexandro: volans de caelo cum corona, & taenijs. Attius in Neoptolemo: Decorare est satius, quam vrbem taenijs.

Taepocon * appellarunt Graeci genus scribendi deorsum versus, vt nunc dextrorsum scribimus. PAVLVS. * Tāpertim. Taenpocon Taenpton

Taepocon .+. soliti sunt appellare Graeci genus scribendi deorsum versus, vt nunc dextrorsum scribimus. FESTVS. Tahēpocon Temperon Tempocon

Tagax furunculus a tangendo dictus. cuius vocabuli Lucilius meminit: Et mutonis manum perscribere posse tagacem. PAVLVS. Taem poton .+. Tanpercon v.c.

FEST. ∴ Tages nomine, Genij filius, nepos Iouis, puer dicitur disciplinam aruspicij ded. sse duodecim populis Etruriae.

Tagit Pacuuius in Teucro: Vt ego, si quisquam me tagit & tagam. Idem in Hermiona: Aut non cernam, nisi tagam. sine dubio antiqua consuetudine vsurpauit. nam nunc ea sine praepositionibus non dicuntur, vt contigit, attigit.

PAVLVS. Tagit simpliciter dicitur. quod attigit, contigit facit compositum.

Talassionem in nuptijs Varro ait signum esse lanificij. Talassionem enim vocabant quasillum, qui alio modo appellatur calathus, vas vtique lanificijs *aptum.

* sacrificiis

FESTVS. * . . sionem in nuptijs Varro ait .
. . . . fici ταλασιον, id est quasillum .
. . . . litum appellari talassionem. at .
. . . . historiarum scriptor Talassium .
. . . . uirum rapta uirgine vnicae pu .
. . . dinis, quod ei id coniugium fuerit fe .
. . . ominis gratia nunc redintegrari.

∴ Talentorum non vnum genus. Atticum est sex millium denarium. Rhodium &* cistophorum, quattuor millium quingentorum *· denarium. Alexandrinum, duodecim millium denarium. Neapolitanũ sex * denarium. Syracusanum trium·*·denarium. Rheginum victoriati. .
. . . .

* septem millium) ·* quadringentorum *sex milliũ) ·* trium millium)

* Talam

Taliam * Cornificius posuit, vnde & Talassus. Taliam alij folliculum cepe.

PAVLVS. Talia, folliculum cepe.

FESTVS. Talionis mentionem fieri in duodecim ait Verrius, hoc modo. si membrum rapserit, *ni cum eo pacit, talio esto. neque id, quid significet, indicat. puto quia notum est. permittit enim lex parem vindictam.

* ruperit, vel rupit:)

PAVLVS. Talipedare antiqui dicebant pro vacillare pedibus lassitudine, quasi trahat pedes, vt talis videatur insistere, aut identidem tollere pedes.

Talipedare est vacillare pedibus, & quasi talis insistere.

∴ Talus praenomen erat Sabinorum.

FEST. ∴ Talus in Sabinorum nominibus praenominis loco videtur fuisse.

∴ Tam significationem habet, cum ponimus praepositiuam* quan-

*quandam, cui ſubiungimus quam: vt cum dicimus, tam egregium opus tam paruo pretio veniſſe. id eſt, ſic. ita vt apud Graecos quoque οὕτως ἀγαθόν. item ex contrario ei dicimus, quam bonus Homerus, tam malus Cherylus poeta eſt. At antiqui tam etiam pro tamen vſi ſunt. vt Nouius: *Qui, ſi taceat, dum videat, tam etiam ſciat, quid ſcriptum ſit ·*· Ennius: Illae meae tam potis pacis potiri. Titinius: Bene cum facimus, tam male ſubimus, vt quidam perhibent viri. Item: Quamquam * eſtis nihili, tam eſcator* ſimul vobis conſului.

*propoſitiuam poſitiuam) *Naeuius ·*·quod ſcriptum eſt *Quam) *ecaſta)

Tam ſignificationem habet Praepoſitiuam, * cui ſubiungimus quam. vt tam malus *Cherylus, quam bonus ·*· Homerus. tam etiam pro tamen vſi ſunt. PAVLVS *poſitiuam *bonus ·*·malus

Tam modo antiqui dicebant pro modo.

.·. Tam modo antiqui ponebant pro modo. vt Attius: Tam modo, inquit, Praeneſtinus. FESTVS.

.·. Tam perit, quam extrema faba. in prouerbio eſt; quod ea plerumque aut proteritur, aut decerpitur a praetereuntibus.

Tama dicitur, cum labore viae ſanguis in crura deſcendit, & tumorem facit. Lucilius: * Inguenne exiſtat, papulae, tama, neboa noxit. PAVLVS. *Lucretius

.·. Tame in carmine poſitum eſt pro tam. FESTVS.

Taminia vua *ſiluestris dicta, quod tam mira ſit, quam minium. PAVLVS. *via

.·. Taminia vua *ſiluestris generis videtur Verrio dicta, quae tam mira ſit, quam minium. FESTVS. *via

.·. Tamne, eouſq;, vt Aelius Stilo, & Opilius Aurelius interpretantur. itaque Afranius: Tam ne arcula tua plena eſt aranearum?

Tamne, eouſque. Afranius: Tamne arcula tua plena eſt aranearum? PAVLVS.

Tandem cum ſignificet aliquando, interdum tamen ex ſuperuacuo ponitur. vt apud Terentium in Phormione, cum ait: Itane tandem vxorem duxit Antipho iniuſſu meo? non enim hic tempus vllum ſignificat. at Cicero etiam duplicat temporalem ſignificationem, cum ait, tandem aliquando.

Tappete ex Graeco ſum . . . . FESTVS.
tae. Ennius eum ait. T. . . . .

lius in Demetrio. Le . . . . .
veterem dic tappet . . . .

PAVLVS. Tapulla*dicta est lex quaedem de conuiuiis.

FESTVS. *Tappula) *Tappulā) *Tappulā) Tapullam*legem conuiualem ficto nomine conscripsit ioco so carmine Valerius Valentinus. cuius meminit Lucilius hoc modo: Tapullam*rident legem contere opimi.

PAVLVS. Tarmes genus vermiculi carnem exedens.

FEST. ∴ Tarpeiae etiam effigiem ita appellari putant quidam in aede Iouis Metellina. eius videlicet in memoriam virginis, quae pacta a Sabinis hostibus, quae in sinistris manibus haberent, vt sibi darent, intromiserit eos cum Rege Tatio, qui postea in pace facienda cauerit a Romulo, vt ea Sabinis semper pateret.

*Tarquinias *dictas Tarquitias * scalas, quas Rex Tarquinius Superbus fecerit, abominandi eius nominis gratia ita appellatas * esse ait vulgo existimari Verrius.

∴ Tartarino cum dixit Ennius, horrendo, & terribili Verrius vult accipi a Tartaro, qui locus apud inferos.

PAVLVS. Tartarino, horrendo, & terribili.

FEST. ∴ Tatium occisum ait Lauinij, ab amicis eorum legatorum, quos interfecerant Tatiani * latrones, sed sepultum in Auentino laureto. quod ad significationem verborum non magis pertinet, quam multa alia praeterita deinceps, quae referantur. *Titiui

PAVLVS. Tauras, vaccas steriles dici existimabant hac de causa, quod non magis, quam tauri, pariant.

FESTVS. . . uras vaccas steriles ap . . . .
pariant) . . . quae non magis rapiant . . .
. . . similius sit ex Graeco dic . .
pac appellant. .

PAVLVS. Tauri, verbenaeque in commentario sacrorum significat ficta farinacea.

Taurij appellabantur ludi in honorem deorum inferorum facti. Instituti autem videntur hac de causa: Regnante Superbo Tarquinio cum magna incidisset pestilentia in mulieres grauidas, quae fuerat facta ex carne diu vendita*populo taurorum, ob hoc diis inferis instituti ludi, & Taurij vocati sunt. *diuendita)

FESTVS. Tau . . . . . .
stituti diis inferis ex l . . . .

Tarqui-

Tarquinio regnante cum
pestilentia in mulieres
fetu si facti sunt ex carn
taurorum immolatorum. ob
appellati sunt,& fiunt
intra muros euocentur di
ludos Varro ait vocari, quod
lus pendens a doctore iner
solitus sit impelli, atque vsque
docere, quoad consisteret
te talorum constaret pedu

Taurium aes dicunt, quod in ludos tauricos* consumitur. *taurios

Taurorum specie simulacra fluminum, id est, cum cornibus; quod sunt atrocia, vt tauri.

Taxat verbum ponitur in iis, quae finiuntur, quoad tangi liceat, in litibus quoque, arbitrove * cum proscribitur, quoad ei ius sit statuendi. Taxatio dicitur, quae fit certae summae. a tangendo autem dici, etiam scaenici testimonio sunt, qui taxatores dicuntur, quod alter alterum maledictis tangit. *arbitrio-ve

Taxat,& taxatio a verbo tango dicuntur. vnde & taxatores a scaenicis dicuntur, qui ad alterutrum maledictis tangunt. PAVLVS.

TEGILLVM cucullianculum* ex scirpo factum. Plautus: Tegillum mihi aret, id si vis, dabo. *cucullium-culum.

Tela proprie dici videntur ea, quae missilia sunt: ex Graeco videlicet eorum nomine, quia illi τηλόθεν missa dicunt, quae nos eminus. sicut arma ea, quae ab humeris dependentia retinentur manibus, quandoquidem non minus in nobis eam partem corporis armum vocari existimandum est.* FESTVS, *est, quam arma

Temerare, violare sacra,& contaminare. dictum videlicet a temeritate. PAVLVS.

Temetum, vinum. vnde temulentus,& temulentia.

Temetum, vinum. Plautus in Aulularia: Qui? quia temeti nihil allatum. Pomponius in Decima: Non multi temeti, sed plurimi. Nouius in duobus dossenis: Sequimini praeminate, sequere temeti timor. Idem in Funere: Agite, exite, temulentiamque * tollite. & in Surdo: Filias habeo temulentas. sed eccas video incedere. Afranius in FESTVS. *exigite te-mulentiam

Termentum apud Plautum detrimentum. PAVLVS.

Termes ramus direptus ex arbore, nec foliis repletus, nec nimis * glaber. *minus

Termino ſacrificabant, * quod in eius tutela fines agrorum eſſe putabant. denique Numa Pompilius ſtatuit eum, qui terminum exaraſſet, & ipſum, & boues ſacros eſſe. *ſacra faciebant, vel fiebant)

Terminus, quo loco colebatur, ſuper eum foramen patebat in tecto, quod nefas eſſe putarent terminum intra tectum conſiſtere.

Termonem Ennius terminum dixit.

∴ Termonem Ennius Graeca conſuetudine dixit, quem nos nunc terminum, hoc modo: Ingenti vadit curſu, qua redditus termo eſt. & idem: Hortatore bono prius, quam iam finibus termo eſt. FESTVS.

∴ Terſum diem pro ſereno dictum ab antiquis; nec ſe habere rei auctorem ait.

Terſum diem, ſerenum. PAVLVS.

∴ Tertium, quartum differre ait a tertio, quarto, quintus: * quod, quid factum ſit, ſignificat. FESTVS. *cos.)

Teſca * loca augurio deſignata. Cicero aſpera ait eſſe, & difficilia. PAVLVS. *Teſqua

. . . . t loca augurio deſig . . . FESTVS.
. . . no finis in terra auguri op . .
. . . us loca conſecrata ad . . .
. . . ſit, ſed ſancta loca vndiq . .
. . . nt Pontificis libri, in quibus . .
. . . que ſedemque teſcumque . .
. . . dedicauerit, vbi eos ac . . .
. . . s, propitioſque. Hoſtius belli . .
. . . pergentis alter aetherias, atque . .
. . . uiolabis templa antiqua . . .
. . . uere aſpera, difficilia aditu . .
. . . ca aſpera ſaxa teſca tuor . .
. . . octeta. Quis tu es mortalis . .
. . . a, & teſqua te adportas loca.

Teſticulari eſt iumentis maribus feminas, vel mares feminis admouere. licet alij dicant teſtilari. PAVLVS.

Tetini pro tenui.

THALEAE * nomen dictum, alij ab aetatis flore aiunt, FESTVS. *Thaliae)

alij quod carmina semper floreant.

PAVLVS. Themin deam putabant esse, quae praeciperet hominibus id petere, quod fas esset. eamque id esse existimabant, quod & fas est.

Thiasitas, sodalitas.

Thomices Graeco nomine appellantur canabi impolito, & sparto leuiter tortae * restes, ex quibus funes fiunt. puluilli quoque quos in collo habent, ne a restibus laedantur, thomices vocantur.

*torto

FESTVS. . . . . nomine appellantur . . .
. . . . et sparto leuiter tortae . . . .
. . . . fiunt. Lucilius: Vidimus
. . . . abina. Opillius Aure . . .
. . . . puluillum, quem in . . .
. . . . aedat tomicem vo . . .
. . . .

PAVLVS. Thraeces gladiatores a similitudine palmularum* Thraciarum.

*parmularum) paruularum v.c.

Throcum * genus sellae habetur apud Plautum.

*Trachum v.c. Thronus)

Thymbraeus Apollo a monte Thymbraeo dictus, qui est in agro Troiano.

FESTVS. Thymbraeum Apollinem Vergilius a monte Thymbraeo appellauit, qui est in agro Troiano.

PAVLVS. TIBERIS fluuius dictus a Tiberino Rege Albanorum, quod in eo cecidisset. vel Tiberis a Tiberi * Rege Tuscorum.

*Tibris a Tibri.

Tibicines in aedificiis dici existimãtur a similitudine tibiis canentium, qui vt canentes sustineant, ita illi aedificia. *

*aedificiorũ tecta.

Tifata iliceta, Romae autem Tifata curia. Tifata etiam locus * iuxta Capuam.

*lacus

FEST. .·. Tigillum sororium.

.·. Tignum non solum in aedificiis, quo vtuntur, appellatur, sed etiam in vineis, vt est in duodecim: tignum iunctum aedibus, vineaeque, & concapu, * ne soluito.

*concapet V.C. capulo)

PAVLVS. Tinia, vasa vinaria.

Tippula bestiolae genus sex pedes habentis, sed tantae leuitatis, vt super aquam currens non desidat. * Plautus: Neque tippulae leuius pondus est, quam fides lenonia.

*decidat.

Titiensis tribus a praenomine Tatij Regis appellata videtur. Titia quoque curia ab eodem Rege est dicta.

Titinnire,

Titinnire, & titinnabunt * Naeuius dixit pro sonitu tintinabuli. *Tintinire & tintinabare.

∴. Titinnire * est apud Naeuiũ hoc modo: Tantum vbi molle" crepitum faciebant, titinnabant * compedes. & apud Afranium: Ostiarij impedimenta titinnire audio. FESTVS. *Tintinire) "mollem) *tintinal &c

Titiuillitium nullius significationis est, vt apud Graecos βλίτυρι, & σκινδαψός. Plautus: non ego istud verbum empsitem titiuillitio. PAVLVS.

Tituli milites appellantur, quasi tutuli, quod patriam tuerentur. vnde & Titi praenomen ortum est.

TODI genus auium paruarum. Plautus: Cum extortis talis, cum todillis crusculis.

Todi sunt . . . . . . FESTVS.
quarum meminit Plautus in Sy . . .
tis talis, cum todillis crus . . . .
Togatarum . . . . .
minum fastigi, quae . . . .
quod togis praetextis rem . . . .
tabernariarum, quia . . . .
cellentibus etiam humiles . . . .
. . lagiari serui denique et . . .
. . ernis honeste prodeant . . .

Tolerare, patienter ferre. Attius in Neoptolemo: Aut * quisquam potis est tolerare acritudinem. Ennius libro secundo: Ferro secedere, * quam dictis his toleraret. *Haud) *se caed. vel se caedet)

Toles, tumor in faucibus, quae per deminutionem tonsillae dicuntur.

Tollenno * est genus machinae, quo trahitur aqua, alteram partem praegrauante pondere, dictus a tollendo. *Tolenno

Tongere nosse est: nam Praenestini tongitionem * dicunt notionem. Ennius: Alij rhetorica tongent. PAVLVS. *tongionem

. . . . lo ait noscere esse . . . FESTVS
. . . tionem dicant pro no . . .
. . . tius dominari. Ennius . . .
. . . tongent. & vincere . . .
. . . videtur significare.

Tonsam Ennius significat remum, quod quasi tondeatur ferro, cum ait libro septimo: Poste recumbite, vestraque pectora pellite tonsis. item: Pone petunt, exin referunt ad pectora tonsas. & in Asota: Alius in mari vult

magno tenere tonſam.

PAVLVS. Tonſa, remus; quod quaſi tondeatur ferro. Ennius: Pone petunt, exin referunt ad pectora tonſas.

Tonſilla palus delatus in acumen, & cuſpide praeferratus, qui nauis religandae cauſa in littore figitur. Attius: Tacete, & tonſillas littore in laeda edite.*

*littore edi te

FESTVS. . . . . eſſe Verrius palum dolatum
. . . cuſpide praeferratum, vt exiſti . .
. . . m cum figi in littore nauis re
. . . cauſa. Pacuuius in medio:* Acces
. . . eam, & tonſillam pegi laeto in l ttore
. . . in Phinidis:* Tacete, & tonſillas litto-
. . . laeda edite.

*Medo) *Phoeniſſis)

Topper ſignificare ait Artorius cito, fortaſſe, celeriter, temere. cito, ſic in Nelei carmine: Topper fortunae commutantur hominibus. citius, ſic C. Naeuius: Capeſſet flammam Volcani topper.* ſic in eodem: Namque nullum peius macerat humanum, quamde mare ſaeuum. viret* cui ſunt magnae topper confringent inportunae vnde.* fortaſſe, ſic Coelius libro ſeptimo; ita vti ſeſe quiſque vobis ſtudeat aemulari in ſtatu fortunae reipublicae, eadem re geſta, topper nihilo minore negotio acto, gratia minor eſſet. fortaſſe, ſic Attius in Io. Topper, vt fit, patris tunc * cicit iras. (Ennius vero ſic.) topper fortaſſe valet in Ennij & Pacuuij ſcriptis. apud Ennium eſt; Topper, quam nemo melius ſcit. Pacuuius: Topper tecum ſit poteſtas faxit ſi mecum velit. At in antiquiſſimis ſcriptis celeriter, ac mature. in Odyſſia vetere: Topper facit homines vtrius fuerint. Topper citi ad aedis venimus Circae, ſimul duona eorum portant ad nauis millia. alia in iiſdem inueniuntur.*

*cito v.c. *vires) *vndae) *ſic v.c. *inſeruinantur v.c. inſeruntur)

PAVLVS. Topper, cito. vt illud Nelei: Topper fortunae commutantur hominibus.

Torrens eſt participium, & nomen eſt.

FESTVS. Torrens participialiter pro exurens ponitur, vt eſt apud Pacuuium in Antiopa: flammeo vapore torrens terrae fetum exuſſerit. ſignificat etiam fluuium ſubitis imbribus concitatum, qui alioqui ſiccitatibus exareſcit. quamuis* aquam ipſam, quae fluit, flumen recte dici ait Aelius Gallus libro ſecundo, quae ad ius pertinent. Ceterum volgi

*quius v.c.

volgi consuetudine vtrumque iamdici flumen,& perennem fluuium, & torrentem.

Torrere a torreo+ deductum,proprie significat siccare, atque arefacere, sed vsurpatum est iam pro eo, quod sit igne vrere. Plautus: (in)vra eadem+ opera in furnum calidum condito, Atque ibi torreto. * Torreri a torro v.c. * edet v.c. aedepol)

Torrere* a torreo deductum proprie significat siccare, atque arefacere. sed vsurpatum est etiam pro eo quod sit* ignescere. PAVLVS. * Torreri

Toruitas a ferocia taurorum, quasi tauri acerbitas est vocata.

Toruitas a ferocia taurorum dicta est. Pacuuius in Armorum iudicio: feroci ingenio toruus, praegrandi gradu. &:cum recordor eius ferocem,& toruam confidentiam. FESTVS.

Torum vt significet torridum, aridum, per vnum quidem R antiqua consuetudine scribitur. Sed quasi per duo R scribatur, pronuntiari oportet. nam antiqui nec mutas, nec semiuocales litteras geminabant,vt fit in Ennio,Arrio, Annio.

Torum, torridum, aridum. PAVLVS.

Toxicum dicitur ceruar. FESTVS.

. . quidam perunguere sagitta . : . .

. . Caecilius in Gamo vt hom . . . .

. . toxico transegerit. Afra. . .

. . vxorium istud toxicum mitt . . .

TRABICA nauis, quod sit trabibus confixa.Pacuuius:labitur trabica in alueos. PAVLVS.

Trabs proprie dicitur duo ligna compacta.

Trachali appellantur muricum ac purpurae superiores partes. vnde Ariminenses maritimi homines cognomen traxerunt Trachali.

Tragula genus teli, dicta, quod scuto infixa trahatur.

Tragus,genus conchae mali saporis.

Transtra, & tabulae nauium dicuntur, & tigna, quae pro pariete+ in parietem porriguntur. * per parietem, vel ex pariete

T epit,+ vertit. vnde trepido,& trepidatioque quia turbatione+ mens vertitur. + Trapit vel Tropit

Tributorum conlationem cum sit alia in capite, alia ex censu, dicitur etiam quoddam temerarium, vt post vrbem a Gallis captam conlatum est,quia proximis qum- FEST. * trepidatione

* quinque decim + annis cenſus alius non erat. Item bello Punico ſecundo M. Va erio Laeuino, M Claudio Marcello cos. cũ & ſenatus, & populus in aerariũ, quod habuit, detulit.

PAVLVS. Tributum dictum, quia ex priuato in publicum tribuitur.

FEST... Trientem tertium pondo coronam auream dediſſe Ioui ſ donum ſcripſit T. Quinctius Dictator, cum pe: nouem dies totidem vrbes, & decimam Praeneſte cepiſſet. id ſignificare ait Cincius Myſtagogicon libro ſecundo, duas libras pondo & trientem. qua conſuetudine hodieque vtimur, cum lignum bes alterum dicimus, id eſt pedem, & beſſem latitudinis habens. & ſeſtertium, id eſt duos aſſes, & ſemiſſem tertium. item ſi tres aſſes ſunt, & quartus quadrans . . . . . .

PAVLVS. Trifax telum longitudinis trium cubitorum, quod catapulta mittitur. Ennius: aut permaceret paries percuſſus trifaci.

FESTVS. * fulmen) Triſulcum fulgur * fu . . . . a, id aut incendit, a . . . . . rebrat.

PAVLVS. * Tritogenia Trogenia Tritonia + Minerua a ripa Tritonis " fluminis dicta, quod ibi primitus ſit viſa.

* Trogeonis Triumphales coronae ſunt, quae imperatori victori aureae praeferuntur, quae temporibus antiquis propter paupertatem laureae fuerunt.

Troia, & regio Priami, & luſus puerorum equeſtris dicitur, & locus in agro Laurente, quo primum in Italia Aeneas cum ſuis conſtitit.

* Tromente Tromentina tribus a campo Tromento* dicta.

Troſſuli equites dicti, quod oppidum Tuſcorum Troſſulum ſine opera peditum ceperint.

Truo auis onocrotalus. Caecilius irridens magnitudinem naſi: Pro di immortales, vnde prorepſit truo.

* Trygon * humum Tryga* antiqui vinum appellabant. vnde trygetus adhuc dicitur.

FESTVS. TVBICINES etiam ij appellãtur, qui ſacerdotes viri ſpecioſi publice ſacra faciunt tubarum luſtrandarũ gratia.

PAVLVS. Tubiluſtria dies appellabant, in quibus agna tubas luſtrabant.

FESTVS. . . . . quibus diebus adſcriptum in . . . . rio ſutorio agna tubae

*. . is

. . . is tubos appellant, quod genus
. . . Arcadia Pallanteo trans .
. . . . .

Tuditantes, tundentes . . . . .
. . entes significare ait Cincius . . .
. . nius libro secundo. Haec inter se totum . .
. . ntes. & Lucretius item lib. ij. nec . .
. . rem cessant extrinsecus vllam.

Tuditantes significat negotium tundentes, id est agentes. PAVLVS.
Lucretius: Nec tuditantia rem cessant extrinsecus vllā.

Tudites mallei a tundendo dicti. inde & cuidam cognomen Tuditano fuit, quod caput malleo simile habuerit.

. . . . aileos appellant antiqui a tunden FESTVS.
. . . is, alij cruribus tudites. inde Atcius
. . . is ex stimat Tuditano cognomen
. . . caput malleoli simile habuerit.

Tuor, * video: tueor " defendo . * Tueor)

. video, tueor, defendo . . . . . PAVLVS.
. . . sed iam promiscue vtuntur . . FESTVS. " tuor)
. . . or prouideo, & contueo . . .
. . ria a tecto appellantur . . . .
. . . . sordida. Afranius in V . . .
. . . . tugurium est turpe . . .
. . . . bolimaeo. Habitab . . .
. . . . perculo, quo nomin . . . .
. . . . tione XII. ait etia . . .
. . . . cari.

Tullianum quod dicitur, pars quaedam carceris, Ser. Tullium Regem aedificasse aiunt.

. . . . lij * dixerunt esse silanos, alij riuos, alij vehementes proiectiones sanguinis arcuatim fluentis, quales sunt Tiburi in Aniene. Ennius in Aiace: Aiax, misso sanguine tepido tullij * efflantes volant. * Tullios alii. * tulli)

Tumu . . . .
milites dicuntur lecti ob subitum ti . . .
de etiam tumultum dici ait Verrius, qui . . .
is ornatur, * quam ab Italicis, & Gallicis h . . . * oriatur)
. . . t Italiae. itaque nullum
. . . quam Gallicum, aut domesti-
. . .

. . . Aelius sic definit. tumulus es . . .
. . . nae editus secundum mare fluctibus u . .
. . . uatas. vnde similiter & manu fac . .
. . . turalis proprie dici potest.

* Turbelas v.c. ·*· quo alto v.c. quo pacto) " turbelas. v.c.

Turbellas * dixisse antiquos, quas nunc turbas appellamus, testis est Plautus in Pseudolo: quales, ·*· quantas soleam turbellas " dare.

PAVLVS. Turbellas apud Plautum turbas significat.

FESTVS. Turmam equitum dictā esse ait Curiatius, quasi terimam; quod terdeni equites ex tribus tribubus Titiensium, Ramnium, Lucerum, fiebant. itaque primi singularum decuriarum decuriones dicti, qui ex eo in singulis turmis sunt etiam nunc terni.

*Turānos. v.c.

Turrhenos * Etruscos appellari solitos ait Verrius, a Turrheno duce Lydorum, a cuius gentis praecipua crudelitate etiam tyrannos dictos.

PAVLVS. Tusci a Tusco rege filio Herculis sunt dicti, vel a sacrificando studiose, ex Graeco θυσκόοι; velut Tusculū dictum, quod aditum difficilem habet, id est δύσκολον.*

* θύσκολον.

FESTVS. . . . quidam dictos aiunt a Tusco
. . . lis filio. alij quod vnici studisi " ita . . .
. . . ex Graeco velut θυσκόοι. Tu . . .
. . . ab eadem causa sacrificiorum, u . .
. . . ficilem habeat, id est δύσκολον.

" vnice studiosi)

Tuscum vicum co . . . . .
tores dictum aiunt a . . . . .
descendente * ab obs . . . .
Romae locoque his dato . . . .
entes fratres Coeles, & Vibenn . . . .
Tarquinium Romam secum ma . . . .
rint. M. Varro quod ex Coe . . . .
sint.

* discedēte)

PAVLVS. Tuscus vicus Romae est dictus, quod ibi habitauerunt Tusci, qui recedente ab obsidione Porsena remāserunt.

Tutulum dicebant Flaminicarum capitis ornamentum vitta purpurea innexa crinibus, & in altitudinem extractum. Ennius: Fictores, Argeos, & tutulatos.

FESTVS. Tutulum vocari aiunt Flaminicarū capitis ornamentum, quod fiat [vitta purpurea innexa crinibus, & extructum in altitudinem. quidam pileum lanatum forma e

tali

tali figuratum, quo Flamines, ac Pontifices vtantur, eodem nomine vocari. Ennius: Libaque, fictores, Argaeos . . .

Tutum frequenter dicitur maxime: Varro in Europa: Tutum sub sede fuissent.

TYRIA maria in prouerbium deductum est; quod Tyro oriundi Poeni adeo potentes maris fuerunt, vt omnibus mortalibus nauigatio esset periculosa. Afranius in Epistula: Hunc serrium autem maria Tyria conciet.

. . . .

. . x curiata fertur, quo Hanni . .

. . Romae cum esset, nec ex praesidi .

. . Q. Fabius Maximus Verru . .

. . arcellus Cos. facere in . .

. . uit Aelius in XII. sig . .

PAVLVS. VACERRAM dicunt stipitem, ad quem equos soleant religare. alij dicunt maledictum hoc nomine significari magnae acerbitatis, vt sit vecors, & vesanus.

FESTVS. * & Aelius — Vacerram Verrius, * & alij complures vocari dicunt stipitem, ad quem equos solebant religare. Atcius vero Philologus maledictum hoc nomine significari magnae acerbitatis, vt sit vecors, & vesanus teste Liuio, qui dicat: vecorde, & malefica vecordia.

PAVLVS. Vadem, sponsorem significat datum in re capitali.

Vagorem pro vagitu Ennius posuit.

FEST. ⁖ Vagorem pro vagitu Ennius libro sextodecimo: Qui clamor + oppugnantis vagore volanti. Lucretius libro secundo: Et superantur, item miscetur funere vagor.

*cui clama
* Valgulatio
⁖ libro de-
* fugerit ⁖
* certis
⁖ obualgulatum

⁖ Vagulatio + in lege. *. duodecim tabularum significat quaestionem cum conuicio. Cui testimonium defuerit * is tertijs + diebus obportum obuagulatum. *. ito.

⁖ Valgos Opilius Aurelius, alijque complures aiunt dici, qui diuersas suras habeant. Plautus in Milite glorioso, qui talos vitiosos habeat. Maiorem partem videas valgis talis. + & in (Sitelitergo.) Sit * ea mihi insignitos pueros pariat postea, Aut varum, aut valgum, aut compernem, aut paetum, aut brocchum * (filium.) e contrario vari dicuntur incurua crura habentes.

* fauiis
* fin)
* boccum

PAVLVS. Valgos Aurelius intelligi voluit, qui diuersas suras habent. sicut e contrario vari dicuntur incurua crura habentes.

Vallescit, perierit, a vallo militari, quod fit circa castra, quod qui eo eijciuntur, pro perditis habentur.

FEST. ⁖ Valuoli, folliculi fabae.

* fustib. — Valuoli folliculi fabae appellati sunt, quasi valliuoli, quia vallo facti + excutiantur.

⁖ Vapula Papiria, in prouerbio antiquis fuit. de quo Sinnius Capito sic refert, cum dici solitum esse. cum vellent minantibus significare se eos neglegere, & non curare, fretos iure libertatis. Plautus in Feneratrice: Heus tu in barbaria quod dixisse dicitur liberta suae patronae, ideo dico, liberta salue, vapula Papiria. In barbaria est, in Italia. Aelius hoc loco vapula positum esse ait pro dole. Varro pro peri, teste Terentio in Phormione:

Nun

Non tu . . . . . .
& Plauto in Curculione: Reddin, an non mulierem prius, quam te huic meae machaerae obijcio mastigia? vapula ergo te * vehementer iubeo ne me territes. * vapulare ergo)

Vastum pro magnum. ponitur tamen & pro inani. Attius: Iam hanc vrbem ferro vastam faciet Peleus. Pacuuius: Quales, scabres, quod* inculta vastitudine; vnde vastitas, & vastitudo. FEST. *quam quę)

Vastum pro magnum. ponitur tamen & pro inani. Attius: Hanc vrbem ferro vastam faciet. vnde vastitas, & vastitudo PAVLVS.

Vaticanus collis appellatus est, quod eo potitus sit populus Romanus vatum responso expulsis Etruscis.

VE victis, in prouerbium venisse existimatur, cum Roma capta a Senonibus Gallis aurum ex conuentione, & pacto adpenderetur, vt recederent, quod iniquis ponderibus exigi a barbaris querente Ap. Claudio Brennus Rex Gallorum ad pondera adiecit gladium, & dixit, Ve victis. quem postea persecutus Furius Camillus cum insidijs, circumuentum consideret, & quereretur contra foedus fieri eadem voce remunerasse dicitur. FEST.

Ve vobis dicebatur ab antiquis, & ve nobis. * PAVLVS.

Vecors est turbati ac mali cordis. * vi nobis, vel vi vobis

Vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus parietes alienos perfodiunt furandi gratia. Cato: vecticulariam vitam viuere, repente largiter habere, repente nihil.

Vectigal, aes dicitur, quod ob tributum, & stipendium, & equestre, & ordinarium populo debetur. FEST.

Vegrande significari alij aiunt male grande; vt vecors, vesanus, malicordis, maleque sanus. alij paruum, siue minutnm, vt cum dicimus, vegrande frumentum. & Plautus in Cistellaria: qui nisi iteres nimium is vegrandi gradu.

Vegrande significat male grande. vt vecors, vesanus, mali cordis, male sanus. alij paruum, siue minutum intelligunt, vt vegrande frumentum. PAVLVS.

FEST. ·:· Vehere, portare, vel trahere.

PAVLVS. Veia ·+· apud Oscos dicebatur plaustrum. vnde veiarij * stipites in plaustro, & vectura veitura ·+·

·+·Veha) ·*·veiari ·*·velatura) * coniunctio ·*· sed non

Vel, conligatio * quidem est disiunctiua, scilicet ·*· earum rerum, quae natura disiunctae sunt, in quibus aut coniunctione rectius vtimur, vt, Aut dies, aut nox. sed earum, quae non sunt contrariae, quae eligatur, nihil interest, vt Ennius: vel tu Dictator, vel equorum, equitumque Magister Esto, vel Consul.

* Velites, quasi velatij

Velati * appellabantur vestiti, & inermes, qui excercitum sequebantur, qui que in mortuorum militum loco substituebantur. ipsi sunt & ferentarij, qui fundis, ac lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non tenentur. Cato eos ferentarios dixit, qui tela, ac potiones militibus pugnantibus ministrabant.

Velitatio dicta est vltro, citroque probrorum obiectio, ab exemplo velitaris pugnae. Plautus: Nescio quid velitatati estis inter vos.

FEST. ·:· Venditiones olim dicebantur Censorum locationes, quod velut fructus publicorum locorum venibant.

PAVLVS. Venerari verbum compositum ex venia, & orando.

Ventabant dicebant antiqui. vnde praepositione adiecta fit aduentabant.

FESTVS. Ventabant antiqui dicebant sine praepositione, pro aduentabant.

PAVLVS. Ver sacrum vouendi mos fuit Italis. magnis enim periculis adducti vouebant, quaecunque proximo vere nata essent apud se animalia, immolaturos. Sed cum crudele videretur pueros, ac puellas interficere, perductos in adultam aetatem velabant, atque ita extra fines suos exigebant.

Verberitare idem Cato frequentatiue ab eo, quod est verbero, dixit,

FEST. ·:· Veredis * antiqui dixerunt, quod veherent rhedas: id est ducerent.

* Veredas) ·:·

* Virgiliae

Vergilae * dictae, quia earum orti ver finitur, & aestas incipit.

PAVLVS. Vergilae dictae, quod earum ortu ver finem facit.

Vermina dicuntur dolores corporis cum quodam minuto motu, quasi a vermibus scindatur. hic dolor Graece στρόφος dicitur.

Vernae appellantur ex ancillis ciuium Romanorum vere nati, quod tempus anni maxime naturale feturae est.

Vernae, qui in villis vere nati, quod tempus, duce natura, feturae est: & tunc rem diuinam instituerit Marti Numa Pompilius, pacis, concordiaeve obtinendae gratia inter Sabinos, Romanosque, vt vernae vincerent. Romanos enim vernas appellabant, id est, ibidem natos. quos vincere perniciosum arbitrium Sabinis, qui coniuncti erant cum populo Romano. FESTVS.

Vernisera mensalia* auguria. PAVLVS. *Messallae)

Versuram facere, mutuam pecuniam sumere, ex eo dictum est, quod initio, qui mutuabantur ab aliis, non vt domum ferrent, sed vt aliis soluerent, velut verterent creditorem.

Versuti dicuntur, quorum mentes crebro ad malitiam vertuntur.

Verticulas cum dixit Lucilius, articulos intelligi voluit.

Veruncent, vertant. Pacuuius: Dij monuerint meliora, atque amentiam aueruncassent ruam, id est auertissent.

Verata pila dicuntur, quod veluti verua habent praefixa.

Vescor, pascor.

Vesculi, male curati, & graciles homines. ve enim syllabam rei paruae praeponebant. vnde Veiouem, paruum Iouem, & vegrandem fabam, minutam dicebant.

Vescus, fastidiosus; ve enim pro pusillo vtebantur. Lucretius vescum dixit edacem, cum ait: Nec mare quae impendent vesco sale saxa peresa.

Vespae, & vespiliones * dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt, non a minutis illis volucribus, sed quia vespertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam nequeũt. hi etiam vespilones* vocãtur. (Martialis: Qui fuerat medicus, nunc est Vespilo Diaulus.) *vespilones) *vespulae.

Vesperna apud Plautum cena intelligitur.

Vesperugo, vesper stella. Plautus: Nec vesperago, nec vergiliae occidunt.

Vespices fruteta densa dicta a similitudine vestis.

Vesticeps puer, qui iam vestitus est pubertate: econtra inuestis, qui necdum pubertate vestitus est.

Vestis generaliter dicitur, vt stragula, forensis, muliebris.

vestimentum pars aliqua, vt pallium, tunica, penula.

Veteratores callidi dicti a multa rerum gerendarum vetustate. Cannius: *mulieri non astutae facile veterator persuasit.

*Gannius Sannius (G. Anius) (C. Annius) (T. Annius) (Canius)

Veterinam bestiam iumentum Cato appellauit a vehendo. Opilius veterinam dici putat, quasi venterinã, vel vterinam, quod ad ventrem onus religatum gerat.

Veternosus dicitur, qui graui premitur somno. Cato veternosum hydropicum intelligi voluit, cum ait: Veternosus quam plurimum bibit, tam maxime sitit.

Vexillum deminutiuum est a velo.

VIATORES appellabãtur, qui magistratibus parebant. eo quod plerumque ex agris homines euocabantur a magistratibus, & frequens erat eorum ab agris ad vrbem via.

FEST. Viatores appellantur, qui magistratibus apparent, eo quia initio omnium tribuum cum agri in propinquo erant vrbis, atq; assidue homines rusticabantur, crebrior opera eorum erat in via, quam vrbe; quod ex agris plerumque homines vocabantur a magistratibus, & frequens eorum erat ab agris ad vrbem via.

PAVLVS. Vibices plagae verberum in corpore humano dictae, quod vi fiunt.

Vibrissae pili in naribus hominum, dicti, quod his euulsis caput vibratur.

Vibrisse est vocem in cantando crispare. Titinius: Si erit tibi cantandum, facito, vsque exuibrisses.

FESTVS. Vici appellari incipiunt ex agris, qui ibi villas non habent vt Marsi, aut Peligni. Sed ex vicis partim habent rempublicam, & ius dicitur; partim nihil eorum, & tamen ibi nundinae aguntur negotij gerendi causa, & magistri vici, item magistri, paucique* . . . . . . annis fuerit. Altero cum id genus aedificij, quae continentia sunt, iis, oppidisque itineribus, egionibusque distributa distant, nominibusque dissimilibus discriminis causa sunt dispartita. Tertio cum id genus aedificiorum definitur, quae in oppido priue in suo quisque loco proprie ita aedificat, vt in eo aedificio peruium sit, quo itinere habitatores ad suam quisque habitationem habeat accessum, qui non dicuntur vicarij, *sicut ij, qui aut in oppido

*pagi

*vicani)

pido vias," aut hi, qui in agris sunt, vicarij ·*· appellantur. * oppidi ciuis) ·*· vicani)

Vicinia, vicinorum conuersatio.

∴ Victimam Aelius Stilo ait esse vitulum ob eius vigorem. alij autem quae vincta adducatur ad altare: aut quae ad hostis victos * immoletur. FESTVS. *hostibus victis)

Viduertas calamitas dicta, quod viduet bonis. PAVLVS

Viere, alligare, vnde vimina, & vasa viminea.

Vietus languidus, sine vi, & naturalibus priuatus viribus.

Viget dictum a vi agendo. sed ·*· in agendis hostilibus rebus; verum iis, qui * concitato animo ad bonum tendunt. ·*· non) *quae)

∴ Viget dictum videtur a vi agendo, sed non in agendis, hostilibus rebus, verum his quae celerrimo, concitatoque animo ad bonam tendunt frugem. FESTVS.

∴ Viginti quinque poenae significat viginti quinque asses.

∴ Viminalis porta, & collis appellabantur, quod ibi viminum silua fuisse videtur, vbi est & ara Ioui Viminio consecrata.

Viminalis porta & collis appellabātur, quod ibi viminum fuisse silua videtur. PAVLVS.

Vinalia diem festum habebant, quo die vinum nouum Ioui libabant.

Vinciam * dicebant continentem. *Viciam

∴ Vindex ab eo quod vindicat, quo minus is, qui prensus est, ab aliquo teneatur. FESTVS.

∴ Vindiciae appellantur res eae, de quibus controuersia est, quod potius dicitur ius, quia fit inter eos, qui cōtendunt. M. Cato in ea, quā scripsit L. Furio: De aqua . . . Praetores secundum populum vindicias dicunt. & Lucilius: Nemo hic vindicias, neque sacra, neque numen veretur. De quo verbo Cincius sic ait: Vindiciae olim dicebantur illae, quae ex fundo sumptae in ius adlatae erant. At Ser. Sulpicius . . . . . iam singulariter formato vindiciam esse ait . . qua de re controuersia est, ab eo quod vindicatur. & in duodecim: Si vindiciam falsam tulit . . . si velit is, arbitros tres * dato. eorum arbitrij fructus ·*· duplione damnum decidito. *tot arbitros acris ·*· fructu)

Vineae, vt Verrius praecipit, quod vini feraces sint. etiam militares quaedam machinationes a similitudine appellantur.

PAVLVS. Vinulus dicitur molliter se gerens, & minime quid viriliter faciens (Plautus: Oratione vinula, ac venustula.)

virenti. Viritanus ager dicitur, qui viritim populo distribuitur.

Viritim dicitur dari, quod datur per singulos viros. Cato: praeda, quae capta est, viritim diuisa.

Vitiligo in corpore hominis macula alba, quam Graeci ἀλφὸν vocant, a quo nos album. siue a vitio dicta, etiam si non laedit. siue a vitulo, propter eius membranae candorem, qua nascitur inuolutus. Lucilius: Haec odiosa mihi vitiligo est. non *dolet inquit.

*non

*** vt partu Virulans, laetans gaudio, vt prato vitulus. *** Ennius: Habet is coronam vitulans victoria.

Viuatus, & viuidus a vi magna dicuntur.

FEST. .·. Viuatus & viuidus a poetis dicuntur, a vi magna.

PAVLVS. Viuissimus, superlatiuus a viuido.*

*viuo

VLS Cato pro vltra posuit.

VMBRAE vocabantur Neptunalibus casae frondeae pro tabernaculis.

FEST. .·. VNCIARIA lex dici coepta est, quam L. Sulla, & Q. Pompeius tulerunt, qua sanctum est, vt debitores decimam partem . . . .

PAVLVS. Vngulatos vngues magnos, atque asperos Cato appellauit.

Vngulum Oscorum lingua significat anulum.

FEST. .·. Vngulus Oscorum lingua anulus, vt . . . si quid monumenti nacta est, qui eorum requireret, est vngulus, quem ei detraxit e Lirio. Pacuuius in Iliona: Repugnanti ego porro hunc vi detraxi vngulum. & in Atalanta: Suspensum in laeuo brachio ostendo vngulum.

PAVLVS. Vngustus fustis vncus.

FEST. .·. VOISGRAM auem, quae se vellit, augures hanc eandem fecilitram* appellant.

*fucillantē

Vola, vestigium medij pedis concauum. sed & palma manus vola dicitur.

plagam Volones dicti sunt milites qui post Cannensem cladem vsque ad octo millia, cum essent serui, voluntarie se ad militiam obtulerunt.

Volturnalia Volturno deo sua sacra faciebant, cuius sacerdotem Volturnalem vocabant.

Vopte

Vopte pro vos ipsi Cato posuit.

VRBANAS tribus appellabant, in quas vrbs erat dispartita a Ser. Tullio rege, id est Suburrana, Palatina, Esquilina, Collina.

.·. Vruat, Ennius in Andromeda significat circundat, ab eo sulco, qui fit in vrbe condenda vruo aratri, quae sit* forma simillima vncini curuatione buris, & dentis, cui praefigitur vomer. ait autem: circum sese vruat ad pedes terra occ. . . .* caput. FESTVS. *fit *occultat)

VXORIVM pependisse dicitur, qui, quod vxorem non habuerit, aes populo dedit. PAVLVS.

INDEX RERVM OBITER

DICTARVM.

C pro

Iuppiter

x

SCRI-

SCRIPTORVM QVI A FESTO
CITANTVR NOMINA.

LEGVM, ET ALIORVM MONVMENTORVM INDEX.

INCERTA.

NOTARVM EXPLANATIO.

IN margine posita cum cruce, vel alia nota, significant variã scripturã ex aliquo libro. quod si in fine addatur semicirculus; significatur ex docti alicuius viri cõiectura ita posse emẽdari. Vbicũq; addũtur tria pũcta: significatur verba quidẽ esse Festi, sed nõ ex antiquo libro sumpta. Duobus semicirculis inclusa in cõtextu: reiiciẽda esse; licet in omnibus libris reperta fuerint.

